

C A M P I N I A

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT
NOORD-KEMPENLAND

9E JAARGANG
APRIL 1979
NR. 33

Redactie: W. Klaasen, Streekarchivaris

Redactieadres: Torenstraat 1, 5688 AM Oirschot

Postbus 11, 5688 ZG Oirschot

Tel. 04997 - 2828 - toestel 33

De prijs voor een abonnement bedraagt f 12,-- per jaar, vanaf 1 april 1979, bij vooruitbetaling te voldoen, te storten op postgirorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot met veïmelding abonnement Campinia. De prijs voor losse nummers is f 3,-- per stuk. Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het lidmaatschap voor het volgende jaar automatisch voortgezet.

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden gegeven.

De niet-ondertekende artikelen zijn samengesteld door de medewerkers van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland.

Voor de inhoud van de ondertekende artikelen is de redactie niet verantwoordelijk.

Geachte abonnee,

De laatste door mij geredigeerde aflevering van Campinia ligt voor 0. In april ben ik mijn 66ste levensjaar ingegaan, waardoor aan mijn taak als streekarchivaris van Noord-Kempenland een einde kwam. Ik dank God voor deze mooie Brabantse jaren van mijn archivarierschap en ik mag met vreugde konstateren, dat onze periodiek Campinia, die ik in april 1971 ten doop mocht houden, reeds 8 jaar lang Uw onverminderde belangstelling bleef houden. Ik ben mij bewust, dat ik persoonlijk maar een heel kleine bijdrage inzake archiefonderzoek en publicaties heb kunnen leveren en dat velen van mijn kollega's en anderen met de mij ter beschikking staande middelen (medewerking van de overheid, van mijn personeel en van nartikulieren) zeer zeker betere resultaten hadden geboekt. Toch ben ik blij met één resultaat: er is grote interesse gekweekt voor de les van het verleden. Velen werden geactiveerd, hun eigen desbetreffende bijdrage te leveren. Ik heb getracht - misschien via simpele omwegen - de edukatieve importantie van een konfrontatie met de oude archieven op diverse terreinen ongemerkt dichterbij de abonnee te brengen. Dit resultaat bevredigt mij als mens en christen meer dan archivistisch haarklovend perfektionisme.

Ik dank U allen voor Uw interesse en Uw vertrouwen. Ik dank al degenen onder U, die hun aktieve bijdrage hebben geleverd. Ik dank alle medewerkers voor de prachtige verstandhouding. Mag ik U allen vragen Uw belangstelling voor Campinia ook onder mijn opvolger te blijven tonen. Mogelijk zal hij een ietwat andere koers willen varen. Maar "in essentialibus" zal hij de traditie voortzetten. Een goed verstaander zal mij kunnen volgen. Mijn laatste oproep aan U allen luidt: blijf de les der historie volgen. Lees geïnteresseerd in het "gisteren", leef als denkend mens in het "heden" en trek je eerlijke konklusie voor het "morgen". Ik wens U allen veel voorspoed toe en Gods zegen.

Klaasen.

I NHOUD

I.	Oirschotse mensen over Oirschot "De Oirschotse grote stoel" (door Toke van de Ven-Lommers)	1
II.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem	1
III.	De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zethers en notabelen der in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen (vervolg)	2
IV.	Jaarkronieken uit de schepenprotokollen van Oirschot-Best (vervolg) (door J. Santegoeds, Nuenen)	6
V.	a. De oorkonden van Best en Oirschot vanaf de 14de eeuw (vervolg)	10
	91. Schepenoorkonde van 's-Hertogenbosch 7 juni 1431	10
	92. Schepenoorkonde van Oirschot 27 april 1438	10
	93. Schepenoorkonde van Oirschot 15 maart 1441	11
	Bestse toponiemen (vervolg)	11
	Genealogica	15
	1. Echtparen van Croonenburg van 1620-1972	15
	2. Genealogische gegevens omtrent het ge- slacht Van Collenburg vanaf 1629	15
	3. Elf geslachten Vogels te Oirschot, 1600 - 1969 (door Petrus Vogels, Oirschot)	15
	4. Het geslacht Beijssens (Bijsens) van 1687 - 1823	18
VIII.	Huizen en hun bewoners te Oirschot van de zeventiende tot de twintigste eeuw	23
IX.	Het landgoed De Baest (door J. Andrik)	23
X.	Lijst van Woningen te Zeelst in de 18de eeuw (vervolg)	23
	I. Het Broek	23
	II. Kopbeeck	25
XI.	Lezers leveren hun bijdrage	29
	1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het pastoraat van Gerardus Verhoeven, 1826 - 1875	
	E. De pastorie	29

I NHOUD (vervolg)

	(vervolg)	
	(door Th. A. Kuypers)	
2.	Echtparen van Croonenburg (vervolg) (door A.B. van Cronenburg, Rotterdam)	
3.	Genealogische gegevens omtrent het geslacht Van Collenburg vanaf 1629 (vervolg) (door Nico van Cuijck, Oirschot)	
XII.	A. Giovanni en Martinus: het verhaal van een moord (vervolg)	
	B. Honderd jaar doodslag en verzoening te Oirschot en Best (door A. van der Meulen, Eindhoven)	
XIII.	Historische gegevens over de Sint-Lambertus- parochie en de Maria-kapel te Meerveldhoven (door A. van Run)	
XIV.	Archivalia aangaande de oude Kempische gilden (vervolg)	
	22. Partikuliere giften aan Oirschotse gilden	

I. GEDICHT OVER OIRSCHOT

(door Toke van de Ven-Lommers)

DE OIRSCHOTSE GROTE STOEL

De grote stoel	Hij staat daar trots
Een heleboel	Die stoelenknots
Is daar toch van te zeggen	Door bloem en groen omgeven
Heel groot en fier	Van edel hout
Zo staat hij hier	is hij gebouwd
Om eer mee in te leggen	Opdat hij lang zal leven
't Grootst van 't land	Fraai meubelstuk
Heel interessant	Wat een geluk
Door menigeen bekeken	Hij wordt alom geprezen
En pertinent	Want iedereen
Alom bekend	die zegt meteen:
Dat is al vaak gebleken	Die stoel die mag er wezen
Zo staat hij daar	Naar mijn gevoel
Voor ieder klaar	Mag deze stoel
Heel stevig op zijn poten	Nog lang ons dorpje sieren
En elke toerist	Hij spreekt als tolk
Die heeft beslist	voor heel ons volk:
van deze stoel genoten	Hier werkt men met plezieren
En menig kind	Blijf ongestoord
Dat gaat gezwind	In 't Oirschots oord
Een klimpartij proberen	Als meubelkoning tronen
Dan volgt aldra	En ik ben blij
de camera	En veel met mij
Dan gaat men fotograferen	Dicht bij de stoel te wonen.

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANK ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

III. DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGEMEESTERS, ARM-MEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELLEN DER IN DE DINGBANK VAN, ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM VERENIGDE DORPEN

(vervolg)

561.	V.	17-12-1807	3/150
Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Veldhoven (niet aanwezig: Jan P. Liebregs). Wouter van den Eijnden en Arnoldus van den Nildenberg, leden van het gemeentebestuur, en Peter van den Hurk en Dielis van Esbeek, gekommitteerden der gemeente Veldhoven, kommitteren de president-schepen Jan Somers, om zo spoedig mogelijk in Den Bosch advocaten te employeren tot het opstellen van een rekest, om remissie van de verponding over het jaar 1807, welke Veldhoven bij anticipatie reeds had moeten betalen te verkrijgen, en welke men tot 1805 heeft genoten krachtens resolutie van de Ho.Mb. van 8 maart 1787 en van de Representanten van het Volk van Baatafs Brabant d.d. 13 juli 1797.			
Getekend: W.v.d. Eijnden, A.v.d. Wildenberg, P.v.d. Hurk, D.v. Esbeek, sekretaris J.F. de Wit.			
562.	V.Z.B.O.M.	8-1-1808	3/151r-153v
Vergadering te Zeelst van de schout-civiel en de rechtbanken van Veldhoven-Zeelst-Blaarthem en Oerle-Meerveldhoven. Voor Veldhoven was present: A. van den Wildenberg, voor Zeelst: Joh. van Rooy en P.v.d. Wildenberg, voor Blaarthem: Jan Baselmans en C. van Dommelen, voor Oerle: J. van Sambeek, A. Bressers en Peero Wellens, voor Meerveldhoven: G. Verheijden en P. Louwers. Naar aanleiding van het verhandelde bij de Landdrost van 7 december 1807, waarbij deze inzake de klachten over de vorster van mening is, dat hoewel de klachten juist zijn het hem hard voorkomt, een dergelijke dienaar uit zijn ambt te ontslaan, alvorens hem nog eens een kans te geven om zijn gedrag te korrigeren. De Landdrost vindt geen termen voor dit ontslag aanwezig. Hij is echter bereid het verzoek van de gemeentebesturen van Oerle, Meerveldhoven, Veldhoven, Zeelst en Blaarthem inzake de aanstelling van een justitie-dienaar in dit schoutambt in te willigen en hiervoor een salaris van 100 gulden per jaar toe te kennen. De vergadering besluit tot justitie-dienaar aan te stellen en te kommitteren Frederik Haze, die over alle vreemde en andere bedelaars moet waken en deze uit de gemeenten verjagen, de schapen en andere beesten die schade aanrichten moet schutten, die van alle gevallen oprecht en rechtvaardig rapport zal uitbrengen aan de schout-civiel en wel tegen een vergoeding van 100 gulden per jaar en 25 gulden voor montering. Frederik Haze heeft daarna de voorgeschreven eed afgelegd in handen van de schout-civiel.			
Getekend: Fridrich Haze, G. de Wit, J. van Sambeek, G. Verheijden, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, P. Louwers, A.v.d. Wildenberg, A. Bressers, P. Wellens, Jan M. Baselmans, C. van Dommelen, sekretaris J.F. de Wit.			

563. V.Z.B.M.G. 25-3-1808 3/154
Vergadering te Zeelst van de schout-civiel en de presidenten van Veldhoven, Zeelst, Blaarthem, Meerveldhoven en Gestel. De schout-civiel leest voor het Reglement op het Broek van 5 november 1805, waarin duidelijk staat, dat geen dikke of moerturf mag worden gestoken dan op bevel en met voorkennis van deze vergadering en aangezien er thans toch overtredingen zijn gekonstateerd, wordt besloten, de gestoken turf verbeurd te verklaren ten behoeve van de armen, en degenen die kunnen aanwijzen, wie de turf heeft gestoken, een derde van de boete te geven. Wie de turf ten behoeve van de armen wil kopen moet op 28 maart a.s. om 8 uur naar het Broek komen en de turf op de hei brengen zodra de presidenten present zijn om alles nauwkeurig te inspecteren.
Getekend: G. de Wit, Joh. van Rooy, J. Somers, G. Verheiden, Jan M. Baselmans, A. de Hertog, sekretaris J.F. de Wit.
564. V. 28-4-1808 3/155
Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Veldhoven. Verkiezing nieuwe burgemeesters en armmeester. Tot burgemeesters worden gekozen: Jan van den Wildenberg en Jan ?likkers, en tot armmeester: Hendrik Elsen, en wel voor de tijd van 1 mei 1808 tot 30 april 1809.
Getekend: J. Somers, T.v.d. Eijnden, A.v.d. Wildenberg, P.v.d. Hurk, Jan P. Liebrechts, D.v. Esbeek.
565. Z. 29-4-1808 3/156
Verkiezing van nieuwe burgemeesters: Hendrik A. Senders en Lambertus Spooren voor de tijd van 1 mei 1808 tot 30 april 1809. Tot armmeester werd gekozen: Wilhelmus Verschuuren en wel voor de periode van vrijdag voor Pasen 1809 tot vrijdag voor Pasen 1810.
Getekend: F.v. Lieron, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, P.P. Borgers, P. Couwenberg, J. van Dijk.
566. Z. 29-4-1808 3/156v
De nieuwgekozen burgemeesters van Zeelst en de armmeester hebben de voorgeschreven eed in handen van de schout-civiel afgelegd.
Getekend: Hendrikus Senders, Lambertus Spooren, Wilhelmus Verschuuren, G. de Wit, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg.
567. B. 30-4-1808 3/157
Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Blaarthem, waarbij een nieuwe burgemeester wordt gekozen voor de tijd van 1 mei 1808 tot 30 april 1809: Simon Donkers.
Getekend: Jan M. Baselmans, C. van Dommelen, Francis Donkers, D. v. Gennip, A. van Baarschot.

568. . B. 30-4-1808 3/157v
De nieuwgekozen burgemeester van Blaarthem heeft de voorgeschreven eed in handen van de schout-civiel afgelegd.
Getekend: Simon Donkers, G. de Wit, Jan M. Baselmans, C. van Dommelen, Francis Donkers.
569. V. 4-5-1808 3/155v
De nieuwgekozen burgemeesters en de armmeester hebben de voorgeschreven eed afgelegd in handen van de schout-civiel.
Getekend: J.v.d. Wildenberg, Jan ?likkers, Hendrik Elsen (kon niet schrijven), G. de Wit, J. Somers, Eijnden, A.v.d. Wildenberg, sekretaris J.F. de Wit.
570. V.Z.B.M.G. 5-5-1808 3/158r-159r
Vergadering van de schout-civiel en de presidenten van Veldhoven, Meerveldhoven, Zeelst, Blaarthem en Gestel, waarbij wordt besloten aangaande de toewijzing van dikke of moerturf te steken, en zo in de komende jaren telkens omgekeerd. Zeelst en Meerveldhoven worden door het lot als de eersten aangewezen. Aan ieder huisgezin van dit eerste deel wordt permissie verleend om twee opeenvolgende dagen dikke turf te steken en wel op woensdag 1 en donderdag 2 juni a.s.. 's morgens 8 uur tot zonsondergang met één man. Droogtijd ter plaatse wordt verleend tot 15 juli a.s.. Dan moet de gestoken turf worden weggehaald, en wordt aan het tweede deel t.w. Veldhoven, Blaarthem en tel permissie verleend op maandag 18 en dinsdag 19 juli met één man per gezin dikke turf te steken. Droogtijd voor het tweede deel wordt verleend tot 1 november a.s.. Wie door ziekte of ongeval verhinderd is op de aangegeven dagen en geen arbeider kan krijgen, kan op schriftelijk bewijs van zijn president door de schout twee andere dagen voor het turf steken krijgen. Niemand mag de turf dieper steken dan één voet. Overtreding hiervan wordt met 12 gulden bestraft. Wie buiten de voorgeschreven tijd zonder permissie van de schout met schop of spa in het Broek wordt aangetroffen, wordt met 12 gulden beboet. Op deze turfdagen zullen van elk gemeentebestuur twee leden aanwezig zijn en een dienaar of vorster. De presidenten zijn bevoegd permissie te geven tot het steken van platte turf or de heide tot aan de palen die de afscheiding vormen van het moer en niet langs de rivieren. Hiervoor moet een ieder een schriftelijk permissiebiljet van zijn eigen president hebben, waarop precies moet vermeld staan de datum van het turven. En indien zij dit biljet niet bij zich hebben onder het turven en buiten de palen in het moer met schop of spa worden aangetroffen, worden zij als overtreders van het reglement beschouwd en beboet met 12 gulden.

571. V. 22-6-1808 3/159v

Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Veldhoven. Door de president wordt op aanmaning van de schout-civiel voorgesteld, dat er een schoor of ezel over de oude loop aan de Molendijk moet komen, aangezien de weg elk jaar door de gemeente moet worden aangehoogd en zodoende kosten veroorzaakt. De vergadering besluit een nieuw schoor of ezel aan te brengen en een vonder over de nieuwe loop. Verder wordt besloten het bleekveld in goede orde te brengen en tot bestrijding van de bovenvermelde kosten te verpachten. Wie er linnen op wil bleken, zal aan de pachter voor ieder stuk 2 stuiver moeten betalen.

Getekend: J. Somers, A.v.d. Wildenberg, W.v.d. Eijnden, P.v.d. Hurk, J.P. Liebregts, D.v. Esbeek.

572. V. 4-7-1808 3/160

Vergadering van de schout-civiel en de leden van het gemeentebestuur van Veldhoven, waarbij wordt voorgelezen een testament, gepasseerd voor schepenen van Veldhoven, Zeelst en Blaarthem op 16 november 1804, van Helena Swagemakers, weduwe van Hendrik van den Eijnden met de clause dit testament naderhand bij onderhandse brief te mogen veranderen. Tevens wordt voorgelezen een onderhandse akte van Helena Swagemakers van 29 maart 1805, waarbij zij bepaalt, dat aan de huisarmen van Veldhoven zal worden uitgedeeld een som van f 300,--. Aangezien hierbij niet is aangegeven door wie deze uitdeling moet geschieden en zodoende niemand anders hiertoe is gerechtigd dan alleen de onperprovisoren van de armen van Veldhoven, wordt door de vergadering besloten tot het invorderen van deze f 300,-- te autoriseren Hendrik Elsen, tegenwoordig armmeester van Veldhoven. Hij moet in naam van het gemeentebestuur de genoemde som requireren van hijbert Pikkers, voogd over de nog minderjarige Anna Catharina Rijkers, enige en universele erfgename van Helena Swagemakers.

Getekend: G. de Wit.

573. Z. 13-8-1808 3/161r

Hendrik van de Looy, roggebroodbakker te Zeelst, die zich ingevolge ordonnantie waardoor een belasting on het Gemaal zal worden geheven, heeft aangegeven om onder eed te worden genomen, heeft deze eed in handen van de schout-civiel afgelegd.

Getekend: H.v.d. Looi, G. de Wit, Joh. van Rooy, H.P. Borgers, sekretaris J.F. de Wit.

574. V. 25-8-1808 3/161v

Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Veldhoven naar aanleiding van de dispositie van de Landdrost van Brabant d.d. 8 juli 1808, waarbij de gemeente Veldhoven voor de som van f 269,-- 10 stuiver is aangeslagen in de belasting, vastgesteld bij de wet van 30 maart 1808. Besloten wordt met de gekommitteerden over te gaan tot het regelen van de repartitie over alle in-

gezetenen. Tot executie dezer renartitie en al hetgeen de wet bepaalt, worden gekommitteerd J. Somers en de sekretaris J.F. de Wit.

575. Z. 26-8-1808 3/162r

Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Zeelst naar aanleiding van de dispositie van de Landdrost van Brabant d.d. 8 juli 1808, waarbij de gemeente Zeelst voor de som van f 350,-- is aangeslagen in de belasting vastgesteld bij de wet van 30 maart J.l.. Besloten wordt met de gekommitteerden over te gaan tot het regelen van de repartitie over alle ingezetenen. Tot executie dezer repartitie en van al hetgeen de wet bepaalt, worden gekommitteerd Johannes van Rooy, H.P. Borgers en sekretaris J.F. de Wit.

Getekend: Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, H.P. Borgers, J. van Dijk, F. van Lierop, P. Couwenberg, sekretaris J.F. de Wit.

(wordt vervolgd)

IV. JAARKRONIEKEN UIT DE SCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT-BEST

(door J. Santegoeds, Nuenen)

MARTY Arva fodit 1594

Graeff Maurits meynden den Bosch:

Opten Ie marty meynden het volck vande Staten ende graeff Mauritius de stadt vanden Bosch smergens gelyx den dage inne te nemen, ende heeft gefaelgeert hoewel nochtans met meer dan duysent Deerden ende groot voetvolck daervoer waeren, men sal den daet vinden in dit naevolgende veerse:

Nisi Deus custodisset civitatem hanc
Frustra vigilassent cives custodientes.

Executie van Broeethoven:

Opten selven dach Aert Rycken ende Gielis van Broeethoven met seeckere soldaten in executie gecomen ter saecke vande betalinge vande taxe der maent januari lestleden, bedragende maentlyck IIIIC XCI gld ende st, ende den selven gegeve ses gulden XV st, van executie.

Convent van Tongerlo:

Opten Iie martij hier seeckere scryvens gecomen vant convent van Tongerlo ter saecke van hondert seventien guldens die Jan van Esch, Michiel Schoofs, Joorden de Metser ende Dielis Hoppebrouwer tauderen tyden geloofd hebben inde jaere 1576 aen Jannen int Molenbroeck tot behoef vande selven convent, ter cause van seeckere eycken boomen int Baesterbosch gehaelt ende tot behoeff vande wachten gedaen doen de Duytsen hier een halff jaer lagen.

Heusden:

Opten IIIIe Flanken den tambouryn van Heusden hier wederom geweest omme de peerden.

Lambert Everts cum suis:

Opten selven IIIIe lange informatie geschreven ende fourdyn gesonden tegen Lambert Everts cum suis.

Idem:

Opten Ve Gestel ende Toerkens naer Bruessel gegaen ende gekeert opten XIIIe tsaemen makende IX dagen, gedaecht wesende van seeckere personen tot Tiel gevangen geweest zynde.

Beyherts:

Ende Goyaert Myssen ende ick opten selven Ve naerden Bosche opte rekeninge Beyherts ende gekeert opten Xe makende ses dagen.

Opten XIIe is een deel voetvolckx vande nedercant doer Mierde opwaerts getrocken.

Graeff Mauritz meynende Maestricht:

Ende opten XIIIe is graeff Mauritz van Beeck ongetrocken met vele pert- ende voetvolx, oyck onwaerts den wech naer Postel, meynende Maestricht inne te nemen met eenen coolschip dat hen faelgeerden.

Ruyteren vanden Bosch:

Opten XIIIe hier gecomen omtrent XV ruyteren vanden Bosch daerover commandeerden Anthony de Wael ende is voerts getrocken (lek denck wel) om te vernemen naerden anderen.

Leckerbeetken:

Opten VIIe is de compaignie van Grobbendonck ten Bosch gecomen daer Leckerbeetken, Gerart Abrahams genoempt, bij was, die van Oerschot heeft willen hebben 109 gld. wesende t'contingent vande penningen bij Dircken inde Sterre gelooft, ende de schouteth ende Ghysbrecht Niclaes by hen ten Bosch geweest zijnde gelooft tot Helmont te betalen alwaer Ghysbert voernoempt met Danelen den vorster orten XIIIe syn geweest ende betalinge gedaen.

Executie van Walraven Moors:

Opten selven dach heeft Walraven Moors eertyts trommeslager tot Geertruijdenberge het vert van Gerart Goiaerts vande Laeck inde Vleut doen executeren voer XII gld die hem quamen van twee insinuatien die hy als trommeslager hadde gedaen, doen Bartel tot Geertruydenberge gevangen sat, ende van executie gegeven III gld tsamen XV gld permissiegelt.

Prys vande rogge:

Den rogge heeft dese tyt overvloedich opte saterdaeghse weeckmerckt gecomen ende vercocht XVIII st ende daerontrent.

Opten XIIIe syn hier enige ruyteren vanden Bosch gecomen omme te vernemen.

Ordinantie heerwagens:

Opten XVe doer Evert int Ekerschot geschreven aen Eyndoven, Zeelst, Woensel, Velthoven, Weerd, Welre, Aelst, Strathem, Stryp, Gestel,

ende Merefelt, om dat sy den sondach naestcomende wesende den XXe souden comen tot Lys Hentkens ende betalinge doen vande heerwagens.

Graeff Mauritius thuyswaert getrocken:

Opten sestiensten is graeff Mauritius met synen heelen leger opgetrocken van Geldrop ende Tongelroij kerende wederom naer Hollant ende is Oerschot daeraff bevrydt geweest doer intercessie van goeden heeren ende vrienden, als capiteyn Edmont ende anderen, en syn soo alsdoen nedergeleeght tot Boextel, ende tsanderdaeghs voerts naer huys getrocken.

Prys vande merckt:

Opten XIXe wesende saterdach is hier seer vele rogge, gerst, boeckweyt, haveren, erweten etc. veyl gecomen, van diversche omliggende dorpen ende den rogge vercocht voer XVII st, de gerste XIII ende daerontrent, den haver IX.

Lange tyt regen:

Van desen tyt aff tot viertien dagen daernaer hevet seer Beregent soo datter te beduchten is dat het coren besondere aen leeghe canten verdrincken sal.

Recompens van Breda:

Opten XXVe syn de schoutet ende mr. Dirck naer Breda gereden omme den geenen voer ons geintercedeert hebbende, tot omtreck vande voerscreven volck te gratificeren, ende gekeert den XXVII wel nat beregent.

Ariaen van Waelre:

Opten XVIIIe is Adriaen van Waelre, sargant op Turnout dienen noempt Clapcul hier met een deel soldaten gecomen.

Het geit al den ouden cours.

Beyherts rekeninge:

Opten XXXe met Goyaerts Nys gecompareert op oudt Herlaer omme de besongie over de rekeninge Beyherts ende gekeert Ie aprilis.

Opten lesten heeft Goyaert Verhoeven zynen rekeninge vande geheelen ontvanck des verledens jaers gedaen.

APRILIS Aprilis florida prodit

1594

Adriaen van Waelre vande zijne vacatie:

Opten Ie aprilis heeft Adriaen van Waelre voernoempt, sargeant tot Ttirnout hier gebrocht seeckere ordinantie van meesteren Peteren van Rythoven stadthouder tot Eyndoven, als gecommiteert soo hy hem qualificeert tot enige ontfanck van 150 gld tot behoefvande nyonieren over Kempelant vuytgegeven mentie makende van hem vuyt te reycken voor zyne vacatie XXX gld I st XI den, ende was de selve ordinantie vande date XXXe marty 1594 ondertekent P.v.Rythoven, vuyt welcker oirsaecken hij pretendeerden te executeren.

Omme andere ordinantie:

Vuyter voerscreven oirsaecke geschreven aen voerscreven meesteren Peteren opten IIIe aprilis met Ghyben den bode dat Henrick int Eker-

schot was gecontitueert ofte gecommiteert om naerden wagens ende pyonieren te sien van wegen heel Kempelant dat wy daerom niets aen hem betalend behoiren te gestaen, ende oyck dat hy ordinantie soude thonen soo vande commissie vande voerscreven Adrianen als vande vuytgesonden taux.

Idem:

Waer op nr. Peter heeft geschreven d'ordinantie doer instructie van Dachverlies gegeven te hebben ende dat Jan Aerts present is geweest opten XVIIe juny 1593 onder d'ordinantie, ende neer dat hy nyet en wist vande vacatie van Henrick int Ekerschot, alles naerder blycken de by de myssive onder den gemeynen stucken berustende.

Millinck:

Opten IIIe Jan Millinck hier eenen sommatie gesonden omme binnen ses dagen betalinge te hebben van IC gld tomende van eenen assignatie vande rentmeester Bax op eenen genoemrt van Haeren vuytgegeven ende by hem vercregen.

Gouverneur van Heusden:

Opten IIe Heusken den tambouryn hier wederom geweest omme de perden voerden gouverneur van Heusden, tot welcken eynde vuyt Kempelant syn gecommiteert Niciaes Ariens ende Wouter Snrincen.

Geheyschte heerwagens de anno 94:

Opten IIIIe eenen bode van Bergeyck gecomen dat Kempelant ter ordinantie van mons. de la Motte terstont soude vuytdoen XI heerwagens, zynde de dach der vergaderinge geset op swoensdach den VIe ten huysse van mr. Jacop Wachtelaer, secretaris tot Eersel. De brieven waeren getekent by Mr. Symon Henricxsen, stathelder in Kemplant. Den bode gegeven V st.

Idem:

Opten selven VIe syn mr. Dirck Toerkens ende ick tot Fersel inde voerscreven vergaderinge gecompereert al waer is geproponect ende voergelesen d'ordinantie van mons. de la Motte ter saecke vande voerscreven XI wagens, omme terstont te smaeldeylen op vijnen, ende indyen men daer nyet mede en soude comen volstaen datmen alsdan dobbel soude nemen, waer toe om daffdoeninge oft minderinge syn gecommiteert mr. Jacop Wachtelaer secretaris tot Fersel ende mr. Dirck Toerkens, maer die heeft in syne plaetse gesurrogeert Reynieren Biersens.

Arien van Waelre:

Opten selven VIe heeft Adriaen Dircx van Waelre alhier eenen brief geschreven heel schamper genoch datmen terstont de voerscreven XXX gld I st XI den. te comen betalen, tot Turnout op executie.

Conte Nicola:

Opten VIIe de rentmeester Broecheven eenen omloper gesonden omme de maent marty te comen betalen voor Beloecken Paeschen mede oyck dat soo hy daeraff rekeninge tegen den ruyteren soude maecken, hy de menden april ende mej de anno 1591 nyet en wilde nasseeren, datmen daeromm terstont soude overschrijven aen wat compaignien de selve

maenden waeren betaelt, daer op wij hebben geschreven aende compaignien van Conte Nicolao Ceses die betalinge gedaen te hebben, als doen XIIIc ende XXX gld ter maent permissie gelt aende selven geasigneert geweest zynde die wy nyet sonder swaere executien en hebben cunnen opbrengen.

(wordt vervolgd)

V. a. DE OORKONDEN VAN BEST EN OIRSCHOT VANAF DE 14e EEUW

(vervolg)

91. SCHEPENOORKONDE VAN 'S-HERTOGENBOSCH
7 juni 1431

Aelbertus filius quondam Johannis dicti Moerkens quecumque bona mobilia et immobilia hereditaria et parata que Heiliwigi filie quondam Woltheri filii quondam Rutgheri dicti de Audenhoven de morte quondam Johannis sui fratris filii dicti quondam Woltheri jure successionis hereditarie advoluta fuerunt que bona dictus Aelbertus erga dictam Heilwigem acquisierat prout in litteris scabinorum de Buscoduci super hoc confectum plenius continetur legitime et hereditarie supportavit Henrico dicto Moedel filio quondam Woltheri dicti Rutgers soen van Audenhoven simul cum dictis litteris atque cum toto jure sibi in dictis litteris et contentis in eis quovis modo competentibus et effectucando resignavit mode in talibus consueto, promittens dictus Aelbertus ut debitor principalis super se et bona sua omnia quod ipse huiusmodi supportationem et resignationem ratas et firmas perretue sine contradictione observabit et quod per omnem obligationem ex parte sui in dictis bonis existentibus prefato Henrico Moedel deponet omnino. Testes interfuerunt scabini in Buscoduci Rodolphus Le nepe et Johannes de Repe filius Johannis. Datum septimo die mensis junii anno Domini mállesimo quadringentesimo tricesimo primo.

Aelbertus, zoon van Johannes Moerkens, heeft de erfgoederen, die aan Heiliwigis, dochter van Woltherus Rutghers van Audenhoven door de dood van haar broer Johannes, zoon van genoemde Woltherus, waren toegefallen, en die Aelbertus volgens scepnbrieven van Den Bosch van Heilwigis had verkregen, overgedragen aan Henricus Model, zoon van Woltherus Rutgers van Audenhoven.

92. SCHEPENOORKONDE VAN OIRSCHOT
27 april 1438

Wij Daniel Jan Crommen zoen, Thomaes vanden Sneyschoet, Korstiaen Mathijs Hozen zoen, Diederic Jan Henrics zoen, Diederic vanden Daglelaer, Joerden Cluijstermans ende Gheerlic Gherarts zoen van Ghenen, scepenen in Oerscot, tugen onder onsen gemeynen seghel, dat voer ons

comen is Lijsbeth Wouter Rutgers soens dochter van Audenhoven met hoeren mombar die sij met recht ghecregen heeft ende heeft halmelingen vertegen tot behoef Heinric hoers brueders op al alsolken rechten gedeelten ende brieven als sij hebbende is ende hoer toebehoerende in twe mudde roggen syaers erfsnachts der maten van Oerscot als men hoer jaerlijcs geldende is wt eenre erffenisse geheyten die Lucenbrake ende die Mercstadt gelijc die scepenen brieven daer op gemaect volcomelijc inhouden ende begripen, ende Lijsbeth met hoeren mombar voersc. heeft geloeft op hoer ende op allen hoer gueden Henriken hoeren brueder voersc. dit vertijden ewelike vast ende stedich te houden ende alle voercommer daer in af te doen die daer van hoeren wegen op comen mach sonder wederseggen. Ghegheven int jaer ons Heren geboert dusent vierhondert dertich ende acht enten soevenentwintichsten dach in aprili.

Lijsbeth, dochter van Wouter Rutgers van Audenhoven, doet ten behoeve van haar broer Henric afstand van haar recht op de erfpacht van 2 mud rogge uit de erfgoederen "die Lucemhrake" en "die Mercstat".

93. SCHEPENOORKONDE VAN OIRSCHOT 15 maart 1441

Wij Jan Heinric Roefs zoen, Thomaes vanden Snenschoet, Wouter vanden Nuwenhuys, Korstiaen Mathijs Hezen zoen, Robhrecht Sandecker, Jacop van Esch ende Jan Arnts zoen vander Schueren, scepenen in Oerscot, tugen onder onsen gemeynen seghel dat voer ons comen is Heinric geheyten Moedel ende heeft met scepenen brieven van Oerscot opgedragen erfliken ende overghegeven Willem Rutgers zoen was van Audenhoven tot behoef der tafelen des Herligen Gheests van Oerscot alsolken twee mudde rogghen syaers erfs nachts der maten van Oerscot als hom verstorven ende bleven is van sinen vader ende oec mede vercregen heeft tegen zijn brueder ende zusteren ende hoeren mombar ende als Everart die Smit jaerlijcs geldende was wt vier stucken lands geheten die Lucenbrake, die Groet Merct Stadt ende die Cleyn Merkt Stadt gelegen after Willems van Lille daer die merkt plach te wesen ende wt enen stucken lands geheyten Eykenrijs gelegen over den Boterwijcsche wech ten oostenwart bij der erffenissen flenric Oemen kinderen welt erffenisse voersc. toe te hoeren plagen tot den goede ten Spiker dat gelegen was aen den Hovel in die herscan vanden Kerchove in die parochie van Oerscot gelijc die scepenen brieven daer op gemaect volcomelige inhouden ende begripen, ende Henric voersc. ende Heymeric Gielijs Zeger zoen als man ende mombar Lijsbetten zijns wijfs Henric Slauwers dochter ende Wouter Rut Wouters Leyten zoen voer hom selven ende voer Lijsbetten ende Margarieten sine zusteren hebben helmelingen vertegen op dese voersc. twee mudde roggen syaers tot behoef der tafelen der Heylighen Gheests voersc. ende hebben voert geloeft op hon ende op allen hoir gueden Willemen voersc. tot behoef der tafelen voersc. dit opdragen overgheven ende vertijden ewelike vast ende stedich te houden ende alle voircommer

van haren wegen daer in of te doen. Ghegheven int jaer ons Heren geboert dusent vierhondert veertich ende een opten vijftienden dach in marcio.

Heinric Moedel heeft aan Willem Rutgers van Audenhoven ten behoeve van de Tafel van de Heilige Geest van Oirschot overgedragen een jaarlijkse erfpacht van 2 mud rogge, die hem van zijn vader was aangestorven en welke hij ook van zijn broer en zusters verkregen had, welke erfpacht Everart die Smit jaarlijks schuldig is uit 4 stukken land: die Lucenbrake, die Groet Mercstadt, die Cleyn Merct (deze drie gelegen achter het goed van Willem van Lille) en uit de Eykenrijs (gelegen over de Boterwijkseweg bij de goederen der kinderen van Henric Oenen, die behoren bij het goed Ten Spiker aan de Heuvel in de hertgang Kerkhof). Henric Moedel en Heymeric Gielijs Zegers als man van Lijsbeth dochter van Henric Slauwers, en Wouter, zoon van Rut Wouters Leyten voor hem zelf en namens zijn zusters Lijsbeth en Margriet hebben van deze erfpacht van 2 mud rogge afstand gedaan.

(wordt vervolgd)

VI. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen uit het verpondingsregister van Aarle

(vervolg)

fol. 27

<u>Kijnderen Peter Jan Wouter Stockelmans</u>			
Huys ende aenstede, 1 lep.	-1	-1	-0
De Borch, 6 lep.	-4	-5	12
Het Venneken, 31 lep.	-2	-3	-4
Meijlsberch, 1 lep. 37 royen	-1	-1	-4
Den nyeuwen tamp, 3 lep. 39 royen	-1	14	-0
Den halven Broeckbeempt, 2 lep.	-0	15	-0
Het 4 part inde Bodemsteechd, 40 royen	-0	-6	-4
	11	-6	-8

fol. 27 vo.

<u>Herbert Joosten Herberts Rouffs</u>			
Huys ende aenstede, 2 lep. 12 royen	-1	10	12
Den achtersten acker, 31 lor.	-2	-7	-8
Den Vuytfanck, 4 lop. 12 royen	-2	17	-0
Den half Mortel, 11 lep.	-0	-8	12
Het 4 part int beemptjen daerteynden, 1 lon.	-0	-3	12
In Slegen heijvelt, 1 lep.	-0	-2	-0

	-7	-9	12
<u>Aert Daniels vanden Dijck</u>			
Huys ende aenstede, 4 lop. 4 royen	-2	17	-8
Nyeuw erff aende Ebteringh, 11 lop.	-0	15	-4
De Braecke, 1 lop. 33 royen	-1	-1	10
De halff achterste Braeck, 31 royen	-0	-8	-0
	-S	-2	
fol. 29			
<u>Jan Joost Herberts Roeuffs</u>			
Huys ende aenstede, 11 lop. 14 royen	-7	14	-4
Denis Legen acker, 2 lor. 45 royen	-1	18	12
Camp van Peter Roessen, 3 lor.	-1	19	-4
Schaepsdijck, 2 lon. 20 royen	-1	-2	-0
Nyeuw erff neffens de straet, 2 lor).	-1	-1	-0
Het halff beemptjen ter Meijen, 1 Ion.	-0	-6	-4
Het 4 part int beemptjen daerteijnden, 1 lor.	-0	-3	12
Het 3 part inde Scheecken, 21 lop.	-0	15	-0
	15	-0	-4
fol. 29 vo.			
<u>Joorden Jan Oerlemans</u>			
Huys ende aenstede, 6 lop.	-4	-3	-8
Het Veeneken, 2 lop. 25 royen	-0	15	12
Inden Bijvinck, 11 lop.	-0	12	-8
	-5	11	12
fol. 30			
<u>Jasper Jans Suermonts cum suis</u>			
Inde Braecken, 3 lor. 43 royen	-2	-6	14
De halff Braecke, 31 royen	-0	-8	-0
	-2	14	14
fol. 31			
<u>De weduwe Jan Laureijssen wanden Dijck</u>			
Huys ende aenstede, 1 lop. 37 royen	-1	-7	-4
In d'Aerle acker, 1 lop. 26 royen	-1	-0	12
Weijde inde Braecken, 1 lon. 10 royen	-0	-9	-8
	-2	17	-8
<u>Peter Janssen wanden Schoot</u>			
Huys ende aenstede, 1 lon.	-0	17	10
Het Haesen Geluck, 1 lop. 30 royen	-1	-4	-0
Ackerken daeraen gelegen, 35 royen	-0	-9	-4

	-2	10	14
fol. 31 vo.			
<u>Bernaert Ariens vande Sande</u>			
Huys ende aenstede, 8 ion. 20 royen	-5	14	-8
Den Aerle acker, 2 lop. 9 royen	-1	-9	-4
Aerle acker van Peter Anthonis, 4 lon.	-2	14	-8
Den Melis camp, 1 lop. 19 royen	-0	14	-0
Nyeuw erff aende Schepers Streeck, 3 ion. 27 royen	-2	-0	-0
Engels acker, 2 lop. 13 royen	-1	-5	14
Den halven nijeuwen beempt, 11 lop.	-0	12	-8
Het 4 part int Heerbeek, 4 lop.	-1	10	-0
Het 4 part inde Borcht, 35 royen	-0	-8	12
	16	-9	-6
fol. 33 A vo.			
<u>Jan Daniels de Roij</u>			
Huys ende aenstede, 1 lop. 28 royen	-1	-5	12
Acker achter d'aenstede, 1 lop. 28 rayon	-1	-2	-8
Acker inde Braecken, 61 lop.	-4	12	-8
Maerselaers acker, 4 ion. 20 royen	-3	-2	-8
Het halff campken aende heij, 48 rayon	-0	10	-0
Den halven Snijers acker, 21 lop.	-2	-1	12
Huys ende aenstede met den hoff van sijn vader, 1 lop. 20 royen	-1	-9	-4
Acker inde Schopten, 1 Ion. 20 royen	-0	19	12
Acker inde Bijvincx Steechd, 46 royen	-0	12	-0
Den achtersten Schootacker, 1 Ion. 20 rayon	-1	10	-0
Weijken inde Bijvincx Steechd, 1 lon.	-0	12	-8
Coeijweij ont Hagelaer, 51 lop.	-1	17	-8
Den halven Hagen beempt, 31 lop.	-1	10	-0
De Selsdonck, 6 lop.	-1	10	-0
De Verdonck, 2 lop.	-0	13	12
Het 4 part in Jan Boij beempt, 11 lop.	-0	-8	12
Het 6 part inden Langen Spijckers bunder, 11 lop.	-0	13	12
Anderhalff 4 part inde Mortel, 1 lop.	-0	-8	12
De halff coeijweij inde Kremsele, 11 lop.	-0	11	-0
	25	12	-0
<u>Alfabetische volgorde der opgenomen toponiemen:</u>			
Aerle Acker			
Bijvinck			
Bijvincx Steechd			
Bodemsteechd			
Borcht			
Braecke			
Broeckbeemnt			

Denis Legen Acker
Engels acker
Ilaesen Geluck
Hagelaer
Hagen Beempt
Heerbeek
Kremselen
Lange Spijckers Bunder
Maerselaers Acker
Meijen, ter
Meijlsberch
Melis Camp
Mortel
Schaersdijck
Scheecken
Scheeriers Streeck
Schooten
Selsdonck
Slegen Heijvelt
Snijersacker
Venneken
Verdonck
Vuytfanck

(wordt vervolgd)

VII. GENEALOGICA

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972, door A.B. van Croonenburg, Rotterdam
Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, blz. 34
2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG vanaf het jaar 1629, door Nico van Cuijck, Oirschot
Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 3, blz. 37
3. Elf geslachten VOGELS te Oirschot, 1600 - 1969, door Petrus Vogels, Oirschot
 1. CLAES VOGELS
 2. PETER
z.v. Claes
trouwt 29-1-1641 te Oirschot met Guilielma Joordens
 3. NICOLAAS
z.v. Peter

- ged. 25-3-1641 te Oirschot
overleden 7-5-1690
trouwt oktober 1678 te Oirschot met Johanna van Limd
kinderen:
Petrus, 17-4-1679
Wihél.Mus, 28-2-1682
4. PETRUS
z.v. Nicolaas
ged. 17-4-1679 te Oirschot
overleden 30-7-1753 te Oirschot
trouwt 14-8-1707 te Oirschot met Johanna van Collenbergh, ged. 30-1-1684 te Oirschot
kinderen (Oirschot):
Nicolaas, 1709
Johannes, 1710
Nicolaas, 3-2-1712
Wilhelmina, 30-7-1715
Rutger, 31-10-1720
Elisabeth, 24-12-1722
 5. NICOLAAS
z.v. Petrus
ged. 3-2-1712 te Oirschot
trouwt 21-2-1745 te Oirschot met Maria van Overbeek, ged. 27-11-1714 te Oirschot
kinderen (Oirschot):
Petrus, 26-3-1746
Ursula, 31-12-1747
Joannes, 7-5-1749
Elisabeth, 8-2-1751
Cornelia, 23-5-1752
Henricus, 6-7-1753
Joanna, 5-7-1755
Henricus, 7-11-1756
 6. PETRUS
z.v. Nicolaas
ged. 26-3-1746 te Oirschot
overleden 17-10-1826
trouwt 4-9-1774 te Oirschot met Catharin Beckmans, ged. 19-11-1748 te Oirschot
kinderen (Oirschot):
Govardus, 12-7-1775
Martinus, 26-2-1778 (stamvader Tilburgse tak)
Joannes, 31-12-1780
Cornelia, 12-12-1783
Nicolaas, 5-1-1787
Cornelius, 22-1-1790
Gijsbertus, 21-9-1793

7. GIJSBERTUS
z.v. Petrus
geb. 21-9-1793 te Oirschot
overleden 22-1-1859
trouwt 3-2-1828 te Oirschot met Petronella van Laarhoven, geb.
11-2-1803 te Oirschot
kinderen (Oirschot):
Johanna Catharina, 12-2-1829
Petrus, 23-8-1830
NicoLaas, 26-1-1833 (stamvader Eindhovense tak)
Johanna, 11-8-1834
Cornelius, 22-2-1838
Johannes, 27-2-1842
Maria, 25-3-1843
Joannes Josephus, 16-6-1849
8. PETRUS
z.v. Gijsbertus
geb. 23-8-1830 te Oirschot
overleden 17-8-1908
trouwt 28-1-1865 te Oirschot met Engelina Scheerens, geb. 23-8-
1843 te Oirschot
kinderen (Oirschot):
Gijsbertus, 17-11-1865
Petronella, 23-11-1866
Joanna, 31-12-1868 Sr.
Gijsbertus, 19-1-1871
Adriana, 9-2-1873
Adriana G., 17-6-1874 Sr.
Maria, 4-6-1876 Sr.
Johannes, 25-6-1878 Br.
Antonia, 11-1-1880 Sr.
Cornelius, 18-2-1882
Adrianus, 18-1-1884
Henrica, 15-10-1886 Sr.
Cornelius, 22-7-1889 Br.
9. ADRIANUS
z.v. Petrus
geb. 18-1-1884 te Oirschot
overleden 26-3-1956
trouwt 4-5-1920 te Oirschot met Maria Catharina van Cuyck, geb.
2-1-1889 te Oirschot
kinderen (Oirschot):
Engelina, 9-6-1921
Henrica, 23-4-1924
Petrus J.C., 16-6-1925
Cornelius, 22-5-1926
Johanna, 17-6-1927
Gerardina, 12-11-1928
Maria L., 1-12-1929

- Antonia, 1-7-1931
10. PETRUS
z.v. Adrianus
geb. 16-6-1925 te Oirschot
trouwt 13-9-1955 met Anna C. van Vijfeijken, geb. 15-10-1927 te
Lieshout
kinderen (Oirschot):
Adrianus: 21-6-1956
Josephus, 30-5-1957
Maria Louisa, 24-9-1958
Woutrina, 3-4-1960
Cornelius, 24-2-1961
Anna C., 4-5-1965
Petrus, 18-12-1966
Yvonne, 26-3-1969
4. Het geslacht BEIJSENS (Blisens) van 1687 - 1823, naar gegevens
verzameld uit de doop- en trouwboeken van Veldhoven, chrono-
logisch geordend Der ouderpaar.
1. LEONARPUS
z.v. Gerardus
gehuwd met Maria, d.v. Willem Laurensen (Lauwers)
kinderen:
Marcellus, 14-3-1687
Guilielmus, 12-1-1689
Joannes, 22-3-1691
Helena, 23-9-1693
Franciscus, 1-7-1696
Henricus, 18-8-1699
2. JOANNES
z.v. Gerit
gehuwd met Geertruida, d.v. Franciscus van Dorne
kinderen:
Franciscus, 1-12-1692
Jacobus, 26-5-1695
Geertrudis, 26-12-1698
3. HENRICA
d.v. Gerardus
trouwt 3-11-1697 met Guilielmus, z.v. Joannes Bogaerts
4. CORNELIS
gehuwd met Ida ...
kinderen:
Ida, 19-2-1700
Gerardus, 7-8-1706
Johanna, 17-12-1707

Gerardus, 23 -3 -1710
Helena, 13-9-1712
Johanna, 14-3-1715
Thomas, 27-7-1717

5. JOANNA
d.v. Henricus
trouwt 30-1-1707 met Servatius, z.v. Adrianus Tijgenbosch
6. HENRICUS
z.v. Henricus
trouwt 15-5-1707 met Anna Corstens
7. HENRICUS
z.v. Henricus
trouwt 12-2-1708 met Anna, d.v. Gerardus Tons
kind:
Henricus, 1-6-1709
8. GUILIELMUS
z.v. Henricus
trouwt 6-10-1709 met Petronilla Claessen
9. GERARDUS
trouwt 10-5-1716 met Joanna Baselmans
kind:
Jeannes, 4-7-1717
10. FRANCISCUS
trouwt 7-5-1719 met Magdalena Tegenbosch
kinderen:
Jeannes, 3-12-1720
Maria, 16-9-1723
Joanna, 13-9-1725
Leonardus, 14-5-1728
Henricus, 30-7-1732
11. HELENA
trouwt 15-10-1719 met Adrianus van der Veken
12. JOANNES
gehuwd met Petronilla van Luytelaer
kinderen:
Leonardus, 23-12-1719
Maria, 11-6-1721
Adriana, 26-4-1723
Petronilla, 27-1-1726
13. PIER
gehuwd met Joanna Rijkers

- kinderen:
Antonius, 7-2-1724
Cornelis, 1-7-1725
Gerarda, 1-2-1729
14. MARCELLUS
trouwt 22-9-1726 met Maria Bijnen
kind:
Joanna Maria, 28-9-1728
 15. HELENA
trouwt 16-2-1727 met Franciscus van Doren
 16. HENRICUS
trouwt 29-6-1727 met Petronilla van Hese
kinderen:
Leonardus, 18 -4-1728
Anna, 27-2-1730
Henricus, 27-5-1732
Maria, 18-1-1735
Theodorus, 31-5-1737
Joanna, 28-7-1739
 17. GERTRUDIS
trouwt 19-10-1727 met Joannes Tegenbosch
 18. JOANNES
trouwt 5-9-1728 met Maria Scheeriers
 19. JOANNES
gehuwd met Maria Jans
kind:
Petrus, 16-5-1729
 20. JACOBUS
trouwt 30-6-1734 met Maria van der Leen
kinderen:
Gertrudis, 4-4-1735
Catharina, 31-5-1736
Joanna, 4-6-1738
Joannes, 7-11-1739
Henrica, 6-8-1741
Gertrudis, 20-6-1743
Anna Catharina, 19-11-1744
 21. JOANNES
trouwt 20-11-1735 met Oda van den Oever
kinderen:
Joanna, 5-11-1736
Henricus, 2-1-1739
Elisabeth, 11-12-1740

22. JOANNES
trouwt 29-7-1736 met Elisabeth, d.v. Wouter van Diick
kinderen:
Maria, 6-9-1736
Anna Margaretha, 5-7-1738
Franciscus, 20-4-1741
Petrus, 30-9-1746
23. LEGNARDUS
trouwt 22-1-1747 met Joanna van der Meyden
kinderen:
Petronilla, 10-11-1747
Joannes, 17-10-1749
Elisabeth, 17-11-1750
Franciscus, 4-10-1753
Joannes, 25-11-1755
24. JOANNA (uit ZeeIst)
trouwt 11-10-1750 met Joannes Smolders (uit Oerle)
25. MARIA (uit ZeeIst)
trouwt 17-11-1754 met Henricus Smolders (uit Oerle)
26. ANNA
trouwt 25-6-1758 met wilhelmus Baselmans
27. JOANNA
trouwt 12-11-1758 met Lambertus Kuijpers
28. JOANNES
gehuwd met Arnolda van HerseI
kinderen:
Petrus, 3-3-1758
Joannes, 5-2-1762
29. ELISABETH
trouwt 23-11-1760 met Gerardus Tilemans
30. HENRICUS
gehuwd met Arnolda Swaenen
kinderen:
Joanna Ida, 4-8-1762
Franciscus Damianus, 21-10-1763
Joannes Bantista, 26-5-1765
Maria Magdalena, 24-10-1766
Joannes Franciscus, 15-10-1768
Henricus, 16-1-1771
31. MARIA
trouwt 4-11-1764 met Egidius de Greef

32. FRANCISCUS
trouwt 5-2-1769 met Aldegondis Valckx
kinderen:
Joannes, 20-9-1770
Ida, 26-5-1772
Petrus, 10-3-1774
Wilhelma, 25-3-1776
Franciscus, 27-1-1783
33. MARIA
trouwt 7-2-1769 met Jacobus van Vlockhoven
34. JOANNES
gehuwd met Maria van Wette
kind:
Anna Maria, 5-12-1769
35. PETRONILLA
trouwt 15-5-1774 met Joannes van Deursen
36. ELISABETH
trouwt 20-4-1777 met Johannes Senders
37. MARIA ANNA
trouwt 24-10-1779 met Joannes van Hoof
38. IIENRICUS
gehuwd met Maria van Luyteren (Luytelaer, Leutelaer, Leuteren)
kinderen:
Joannes, 19-12-1780
Antonius, 23-2-1782
Joanna, 22-5-1783
Gerardus, 17-7-1784
Anna, 10-5-1786
Theodorus, 29-11-1788
Theodorus, 8-6-1793
Theodorus, nov. 1795
39. JOANNES
trouwt 4-9-1785 met Anna Boons
kinderen:
Joanna, 11-5-1786
Elisabeth, 3-5-1788
Joannes, 7-6-1793
Leonardus, 30-7-1796
40. BERNARDINA
trouwt 4-5-1788 met Gerardus Verheijden

41. ANNA
trouwt 8-2-1807 met Balthazar de Laure, weduwnaar van Cornelia de wit
42. ANTONIUS
trouwt 3-5-1807 met Antonia Schutiens (Scheutjens)
kinderen:
Francisca, 11-12-1807
Henricus, 2-6-1309
43. GODEFRIDUS
trouwt 14-10-1810 met Joanna Couwenberg
44. LEONARDUS
z.v. Joannes
trouwt 9-2-1823 met Maria, d.v. Petrus Sledsens

VIII. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT
VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

IX. HET LANDGOED DE BAEST

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

X. LIJST VAN WONINGEN TE ZEELST IN DE 18de EEUW

(Inv, nr, 1451 - 1457, Veldhoven)

I. —HET BROEK

1. 1741 Gerit van de Venne; bewoner: Mighiel Valx
1746 Dezelfden
1757 Peter van den Oever; bewoner: Ariaen van Lierop
1761 Peter van den Oever: eigenaar en bewoner
1766 Idem
1771 Idem
1781 De drie kinderen van wijlen Peter van den Oever; bewoner:
Adriaan, zoon van Jan van der Meeren
2. 1741 Roeloff Lauwers
1746 Idem
1757 Idem

- 1761 De kinderen van Roeloff Louwers
1766 Francis Louwers
1771 Idem
1731 Idem
3. 1741 De weduwe van Mighiel Dijkmans
1746 Idem
1757 De kinderen van Gile Dijkmans
1761 Adriaen Dijkmans
1766 Idem
1771 Idem
1781 De twee kinderen van wijlen Miehie Dijkmans
4. 1741 Willem van de Velde
1746 Nol van de Leen; bewoner: Willem van de Velde
1757 Afgebroken
5. 1741 Antonij Beckers
1746 Idem
1757 Joost van Lierop
1761 Idem
1766 Idem
1771 Idem
1781 De weduwe van Joost van Lierop
6. 1741 Willem Bogers
1746 Idem
1757 Jan Biemans
1761 Idem
1766 Idem
1771 Idem
1781 Jan Biemans; medebewoner: Hendricus van Lierop
7. 1741 De kinderen van Anna Staijms
1746 Wilbordina Smolders
1757 Idem
1761 Hendrik en Jan Smolders
1766 Idem
1771 De weduwe van Hendrik Smolders, Jan Smolders
1781 Dezelfden; medebewoner: Joost van der Heijde
8. 1741 Sijke van der Heijde
1746 Idem
1757 Idem
1761 Sijke van der Heijde; medebewoner: Peeter Moeswijk
1766 Martinus van der Heijde
1771 Idem
1781 Idem
9. 1741 Gerit van den Bergh
1746 Idem
1757 Idem
1761 De weduwe van Gerart van den Bergh; bewoners: Simon Donkers en Willem van den Bergh

- 1766 Willem van den Bergh
1771 Idem
1781 Idem
10. 1771 Antonij Bogers; bewoners: Catrien van den Broek en Elizabeth van Dijk
1781 De weduwe van Antonij Bogers; bewoner: Francis Kets

II. KOPBEECK

1. 1741 Hendrik van den Broek
1746 Dezelfde
1757 De weduwe van Hendrik van den Broek
1761 De weduwe van Hendrik van den Broek; bewoner: Poulis van der Linden
1766 Dezelfden
1771 Dezelfden
1781 De weduwe van Hendrik van den Broek; medebewoonster: de weduwe van Leendert Beijsens
2. 1741 Hendrik Maas; bewoner: Joannes van Marc
1746 Dezelfden
1757 Dezelfden
1761 De kinderen van Hendrik Maas; bewoner: Johannes van mare
1766 Dezelfden
1771 De kinderen van Hendrik Maas; bewoner: Hendrik van der Meeren
1781 Allegonda Maas; bewoner: Jan van der Weijde
3. 1741 Catrien Holle; bewoner: Hendrik Beijsens
1746 Catrien Holle; bewoner: Gerit van Dinter
1757 Geertruij Holle; bewoner: Gerit van Dinter
1761 De weduwe Francis Senders; bewoners: Antonij Adriaens, Peter Verschoor en de bovenvermelde weduwe
1766 Francis Senders en haar man
1771 Dezelfden
1781 De weduwe Francis Senders
4. 1741 De kinderen van Annake Hasenbos
1746 De kinderen van Annake Hasenbos; bewoner: Wilbrordus van Nune
1757 De kinderen van Wouter Hasenbos; bewoner : Leendert Beijsens
1761 Dezelfden
1766 Lambert van de Looij; bewoner: Biesen
1771 Lambert van de Looii; bewoner: Goort van der Weijde
1781 De weduwe van Lambert van de Looij; bewoonster: de weduwe van Goort van der Wijden
5. 1741 Annake Hasenbos; niet bewoond
1746 De kinderen van Annake Hasenbos; bewoner: Gile van der Sone

- 1757 De kinderen van Wouter Hasenbos; bewoner: Jan Bogers
1761 Jan Bogers
1766 Dezelfde
1771 Jan Willem Bogers
1781 De weduwe van Jan Willem Bogers; medebewoner: Johannes Senders
6. 1741 Annake Hasenbos; niet bewoond
1746 Dezelfde; niet bewoond
1757 De kinderen van Wouter Hasenbos; bewoonster: Merij Backers
1761 De kinderen van Wouter Hasenbos; bewoners: Maria Bekkers en Jenneken van Nunen
1766 Lambert van de Looij
1771 Lambert van de Looij; niet bewoond
1781 De weduwe van Lambert van de Looij; niet bewoond
7. 1741 Jan Louwers; bewoonster: Cornelia, de weduwe van Jan Goossens
1746 Jan Louwers; niet bewoond
1757 Antoni van Gils
1761 De weduwe van Antoni van Gils; medebewoner: Joost Libregs
1766 De weduwe van Antoni van Gils en haar man Joost Libregs
1771 Dezelfden
1781 Dezelfden
8. 1741 Willem Bogers; bewoonster: Francis Senders
1746 Willem Bogers; niet bewoond
1757 Willem Bogers; bewoner: Dirk van Mierlo
1761 Willem Bogers; bewoner: Antonij Bogers
1766 Dezelfden
1771 Antonij Bogers
1781 De weduwe van Antonij Bogers; bewoner: Jan van Rijsinge
9. 1741 De weduwe van Jacobus Bijnen
1746 De kinderen van Jacobus Bijnen
1757 Dezelfden
1761 Dezelfden; bewoner: Hendrik Bijnen
1766 Hendrik Bijnen
1771 Dezelfde
1781 De kinderen van Hendrik Bijnen; bewoner: Joris van der Aalst
10. 1741 **Willem** van Gerwe
1746 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 **Willem** van Gerwe; bewoner: Hendricus van Mol
11. 1741 **Willem** Eliens; bewoner: Jan van de Wiel

- 1746 Willem Eliens; bewoner: Jan Bogers
1757 Willem van Gerwe; bewoonster: Jenneke van Gils
1761 Willem van Gerwe; niet bewoond
1766 Willem van Gerwe; bewoner: Harte Sledse
1771 Willem van Gerwe; niet bewoond
1781 Willem van Gerwe
12. 1741 Jan van Gerwe (Hoeve)
1746 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 De weduwe van Jan van Gerwe; bewoner: Jan van Rijsingen
1766 Jan van Rij singe
1771 De weduwe van Jan van Rijsinge
1781 Dezelfde; medebewoner: Arnoldus van Rijsingen
13. 1741 De weduwe van Francis Beijsens; bewoner: Mart Nieuwen-
huijsen
1746 Dezelfde; bewoonster: Cornelia Goossens
1757 Dezelfde; bewoner: Roelof van Gemert
1761 Dezelfde; bewoners: Jan Vervoort en Harte van der Weiide
1766 De kinderen van Francis Beijsens; bewoonster: Harte van
der Weijde
1771 Jan Bij sens; bewoner: Willem Piesen
1781 Jan Beijsens; bewoner: Hendricus van der Velden
14. 1741 Adriaan Eliens
1746 Dezelfde
1757 De weduwe van Adriaan Eliens
1761 Dezelfde; bewoners: Marten Sledse en Antonij Adriaans
1766 Dezelfde; bewoner: Jan Jansen
1771 Corstiaan Eliens
1781 Dezelfde
15. 1741 Marcelis van Dore
1746 Dezelfde; bewoner: Dirk van der Waarden
1757 Marcelis van Dore
1761 De weduwe van Marcelis van Doren
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde; medebewoner: Leendert van Doorn
1781 Leendert en Jan Marcelis van Doorn; bewoners: Leendert
van Doorn en Jan Hasenbosch
16. 1741 Johannes Bijsens
1746 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 Jan van Erkel; bewoners: Francis Bijsens en de weduwe
van Johannes Bijsens
1781 Jan van Erkel
17. 1741 Francis van Dore
1746 Dezelfde

- 1757 Dezelfde
1761 De weduwe van Francis van Dore
1766 Dezelfde; bewoner: Adriaan van Dore
1771 Johannes van Someren; bewoner: Jan Wellens
1781 De weduwe van Johannes van Someren; bewoners: Gerardus
Couwenberg en Jacobus van de Wilden
18. 1741 De weduwe van Ariaan Raijmakers
1746 Ariaan Raijmakers
1757 De kinderen van Ariaan Raijmakers; bewoner: Paulus van
Rooy
1761 Dezelfden; bewoners: Lambert Cuiipers en Jan Staasens
1766 Jan van Lieshout
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
19. 1741 Hendrik van den Broek
1746 Dezelfde; bewoner: Wouter de Groot
1757 Dezelfde; bewoner: Huijbert van der Meiren
1761 De weduwe van Hendrik van den Broek; bewoner: Willem
van den Broek
1766 Jan van Lieshout; bewoonster: de weduwe van G. van Gerwc
1771 Dezelfden
1781 Jan van Lieshout; bewoner: Cornelis van der Wijden
20. 1741 Jenneke van der Meire
1746 Adriaan van der Meire
1757 Dezelfde
1761 Dezelfde; medebewoonster: Ida Valx
1766 De weduwe van Hendrik van den Broek; bewoner: W. van den
Broek
1771 Dezelfde; bewoners: Willem van den Broek en Marten Sled-
sen
1781 Jan Wellens
21. 1766 Adriaan van der Meere
1771 Dezelfde
1781 Francis Bij sens; medebewoner: Adriaan van der Meere

(wordt vervolgd)

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het rastroat van 2, erardus verhoeven, 1826 - 1875
(door Th. A. Kuypers)

E. De pastorie

(vervolg)

De aanleg van de nieuwe klinkerweg door Veldhoven (is de tegenwoordige Dorpstraat) van Eindhoven naar Turnhout in 1854 werd de aanleiding voor grote veranderingen in en rondom de pastorie. Uitvoerig wordt in het Groot Rekenboek (pag. 331-2) de geschiedenis van deze weg beschreven. Den Broek kreeg er een ander aanzien door en werd uit zijn isolement, vooral in de winter, verlost.

"In dit jaar (in margine erg onduidelijk 1853 of 1854) is men begonnen met de bedding van den steenweg van Eindhoven na Turnhout door onze gemeente Veldhoven en wel door het gehucht Den Broek langs de R.C. pastorij te leggen. Primitief was de rigting van dezen steenweg door Den Akker en zoo langs de R.C. Kerk ongegeven, en ook door de Hoeren Gedeputeerde Staten onzer provincie gedecreteerd geworden. Doch dewijl men later begon te begrijpen, dat dezen steenweg doelmatiger voor den weg zelfs, en nuttiger voor onze gemeente door het gehucht Den Broek konde gelegd worden, hebben de voornaamste inwoners van dit gehucht (eenige nogtans uitgezonderd) bij herhaald request en onder aanbod van hunne gronden ten behoeven van dezen steenweg gratis te laten onteigenen zich tot de Heeren Gedeputeerde Staten te 's Bosch vervoegd en verzocht om gemelden weg door hun gehucht te verkrijgen, hetgene wel, zoo om de meerdere kosten als om het reeds genomen besluit der Heeren Gedeputeerde Staten vele tegenkantingen ontmoette, doch eindelijk door gemeld bestuur der Gedeputeerde Staten tot groote voldoeninge van de meeste der inwoners van dit gehucht is geaccordeerd geworden, en het is hierin dat bijzonder veel is toegebracht geworden door den Wel Edele Heer Barth. Bijnen, Burgemeester van Waalre en alstoen lid der Provinciale Staten, daar immers zijn Edele in zijne betrekking als landmeter de Heeren Gedeputeerde Staten de billijkheid van ons verzoek heeft blootgelegd, en tevens hen Edele overtuigd heeft, dat de meerdere kosten van de rigting door Den Broek niet zoo hoog zoude lopen, als wel hij eene provisionelen opneming beraamd was; hetgene ten gevolge had, dat de l'eeren Gedeputeerde Staten door de directie van den Waterstaat beide de rigtingen en door Den Akker en door het gehucht Den Broek andermaal hebben laten opnemen, en alzoo van de verzekering van den Wel Edele Heer B. Bijnen overtuigd zijnde, hun vorig besluit hebben ingetrokken en bepaald, dat den weg door het gehucht Den Broek zoude gelegd worden.

Groot is de verandering, welke den aanleg van dezen steenweg in onze gemeente en vooral in het gehucht Den Broek heeft gegeven. Tevoren immers was dit gehucht bijna geheel van het overige van het dorp gescheiden en begaf men zich over eenen engen voetpad na het

dorp, kerk en school. Daarenboven door den lagen grondslag van Broek en Kleinen Broek was dezen weg bijna den gebeden winter zoo slecht en morsig, dat men niet als met groote moeite zich na het dorp, kerk en school konde begeven. Dan door deze verandering is het gehucht Den Broek en Kleinen Broek met het dorp gecombineerd en tevens in dezen slechten weg voor altijd voorzien, zoodat, naauwelijks de aarde baan van den steenweg gelegd zijnde, eenieder, zelfs de voornaamste tegenstrevers van dezen weg, van de billijkheid van ons verlangen overtuigd waren." (pag. 331)

Degenen, die door het laten onteigenen van hun grond hadden bijgedragen, waren: de R.C. Gemeente, H. van den Wildenberg, kinderen Schoots, weduwe C. de Groot, de gemeente Veldhoven, de Protestantse Gemeente, de Maatschappij (= Maatschappij tot bevordering van welstand, voornamelijk onder landlieden, opgericht in 1822), P. en H. Hersel, kinderen van H. van Stiphout, Wouter Verschuren, schoolmeester J. Sloots, weduwe Sentie en Arnoldus Korpelmans. Bovendien zorgde de gemeente gratis voor het opruimen van de veldwachterswoning alsmede voor het veranderen van school en schoolhuis. De totale oppervlakte van de aan de Directie van de Rijkswaterstaat overgedragen grond bedroeg 6395 Ned. ellen, wat, gerekend tegen 121 ct. het Ned. el of f 200,-- het lopense, een schenking betekende van f 799,421. Op 6 november 1854 vroeg pastoor Verhoeven verlof voor het gratis afstaan van 212 Ned. ellen grond en water, want "de aarde haan van deze weg is bereids gelegd." Mgr. H. Depren verleende hij schrijven van 8 en 17 nov. 1854 de gevraagde goedkeuring (pag. 332-3. Brief van 6 nov. in het Archief van het Bisdom).

Tegelijk met het aanleggen van de klinkerweg werd de pastorie opgeknapt en aangepast aan de veranderde situatie. Pastoor Verhoeven was nu een paar jaar de zestig gepasseerd en hij verlangde naar een rustige en geriefelijke woning. Eerst werd de oude brandschop afgebroken en een weinig ten westen achter de pastorie en daarvan losstaande "om de pastorij meer te doen voorkomen" opnieuw gebouwd. De aankoop van "een plaatsje grond" van meester J. Sloots was daarvoor nodig. Aan de oostkant werd een nieuw washuis gebouwd met een geriefplaats voor de keuken en een geitestalletje in plaats van het vroegere hoender- en ashok. Deze beide verbouwingen werden door pastoor Verhoeven uit eigen zak - ruim f 500,-- - betaald. liet oude washuis werd een kamer, waarin men via de achter- of tuinkamer kon binnenkomen. Daar de oude wasketel in het nieuwe washuis niet paste werd een nieuw wasfornuis met koperen ketel aangeschaft. Op de achterplaats van de pastorie werd aan de westkant een nieuw steenkolen-ashok gebouwd. Vanwege de steenweg kon men de as niet meer op straat schudden, zoals tot dan toe gebruikelijk was. De verbouwingen aan de pastorie werden afgerond met het aanleggen van een nieuw en steviger staketsel. Hierbij verdween de vroegere grote poort. Een "klein hekketje" kwam ervoor in de plaats. De kosten van de laatste 3 genoemde verbouwingen waren voor rekening van de kerk (pag. 333-4). In 1855 volgde de tweede fase, namelijk het aanleggen van de siertuin tegenover de pastorie. Dit stuk grond maakte deel uit van de zogenoemde Broekvelden en stond vanwege de lage ligging vaak in de zomer nog onder water. In 1826 was het eigendom van de gemeente,

maar in bruikleen van het kerkbestuur. In 1837 kocht pastoor Verhoeven twee aanliggende perceeltjes erbij. In 1838 droeg de gemeente haar eigendomsrecht over aan het kerkbestuur. Tussen beide perceeltjes liep een oud voetpad. In 1854 kocht pastoor Verhoeven van de gemeente dit voetpad en om alles tot een vierkant te maken kocht hij van J. Sloots nog een stukje grond erbij. Het gehele perceel was nu 2600 Ned. ellen groot = ruim 1) lopense = ruim een kwart hectare. In 1355 werd deze grond opgehoogd, met bomen en houtgewas beplant, met paden doorsneden en tot een zogenaamde Engelse tuin omgevormd. Bij deze gelegenheid kreeg ook de Gender een andere loop en werd er tegenover de pastorie een nieuw bruggetje gemaakt. Met recht kon pastoor Verhoeven nu verklaren dat hij mooi zat te wonen. Om in de toekomst deling te voorkomen verkocht hij in 1860 zijn persoonlijk aandeel in de siertuin voor zeshonderd gulden aan het kerkbestuur (pag. 332-4).

"Ook hebben wij dit jaar (= 1855) ijzere geuten aan de pastorie gelegd met zinko afleiders" (pag. 335). Tevens werd de pastorie ge-verfd.

De verdere geschiedenis van de pastorie kunnen we volgen uit de diverse Rekeningen. Hier noteren we alleen de "buitengewone uitgaven", aangevuld met aantekeningen uit het "Groot Rekenboek" (pag. 336-8).

1857	Hardstenen vloer in de gang	1 80,--
	Aan marmeren plinten en hardstenen dorpels naar de kamers	- 25,--
1858	Een hardstenen dorpel aan de voordeur	- 14,--
1859	"In dit jaar hebben wij een oud versleten somerhuis in den hof staande afgebroken, hetgene veel aan reparatiën zoude gekost hebben, en behalven, dat voor deszelfs vensters en deur den pastoor meer als 150cts sjaarlijks moest betalen, daarenboven, als blootgesteld aan de zon tot geen geschikt gebruik konde dienen. De steenen van dit somerhuis zijn gebruikt om bij het aschhok een bergplaats voor steenkolen van pastoor en kapellaan te metselen" (pag. 336).	
	Aan kalk en pannen voor het aschhok	8,11
1860	Aan een nortaal on de pastorie "tot schudding van de wind"	- 24,10
1861	Aan het verven van de voorkant van de pastorie	- 39,60
1862	In dit jaar werd het ijzeren fornuis met twee ovens - in 1851 aangeschaft - afgebroken, daar het niet aan de beloofde verwachtingen voldeed en erg duur van stook was. Hiervoor in de plaats kwam een keukenkachel. "Deze kagchel is gemaakt te Valkenswaard bij Petrus van Beers, welke hiervoor in rekening bragt 66 Guldens; doch dewijl hij nog al een en ander van het ijzere fornuis, dat wij afgebroken hadden, konde gebruiken, berekende hij dit 16 Gulden, zoodat er van de nieuwe kagchel nog 50 Gulden bleven te betalen, die ik Gerardus Verhoeven aan hem heb uitbetaald	

en aan de kerk heb geschonken, zoodat de Le kauchel mij thans niet toebehoord maar aan de RC gemeente ten gebruike van mijne opvolgers (dit voor memorie)." (pag. 337).

1863	Aan het vermaken van de keukenkachel	f 15,50
1865	Voor een nieuwe vloer van kleine nlavuizen in de keuken, enige reparaties en verven	- 32,10
	"De oude plavuisen uit de keuken, die nog eenigszints te gebruiken waren, hebben wij toen achter tegen de pastorie onder den drup van het dak laten leggen" (pag. 338).	
1870	Aan het verven van de nastorie van binnen	- 48,59
1872	Aan het bruggetje over de Dender	- 30,--
1873 en 1874	Voor werk aan het schuurtje samen	- 20,62

Tot slot maakte pastoor Verhoeven een lijst op van voorwerpen, die zich op de pastorie bevonden en eigendom waren van het kerkbestuur (pag. 338).

Behalve een brandkast en archiefkastje "behoort aan het R.C. kerkbestuur:

1. Alles hetgene uitsluitend tot den dienst van de kerk gebruikt word, zooals alben, casuivels etc. etc. alsook eenige handdoeken, geteekend met een kruisje.
2. De schilderij van Karel Bertrand(t) en zijne familie, die thans in de agtertuinkamer hangt.
3. De kagchel, zooals boven gezegd is. De andere gereedschappen zooals ketels of waterketels, tang, schuif etc. behoren aan mij.
4. Een oud kabinet, staande on zolder, en waarin zommige lindewaren of oude casuivels etc. bewaard worden, maar ook zomtijds een en ander van mij in gelegd word.
5. Een nalme houte Christusbeeld, staan(de) on het bovenkamertje, doch de reliquie daarin behoort aan mij.
6. Een knielbankje op de kapel behoort aan de kerk.
7. Een oude kist op zolder om het vuil kerkegoed in te doen.
8. De tuintrap, doch het overige tuingereedschan als zijsen, schoevels etc. benevens ook de tuinbanken behoren aan mij, alsook de ladders, die in den stal gebruikt worden, doch
9. de groote ladders om in de kerk te gebruiken behoren aan de kerk.'

Bij deze lijst maakte pastoor Achterbergh de aantekening, dat hij de verhuizing naar de nieuwe pastorie in 1900 de kachel voor oud ijzer verkocht is en dat de onder 4, 6 en 7 genoemde voorwerpen als oud hout zijn opgestookt.

Volgens het "Register der huisgezinnen" (Archief parochie) betaalde pastoor Verhoeven in 1868, 1869 en 1872 voor vijf personen communicantengeld, d.w.z. voor hemzelf, zijn kapellaan, zijn huisknecht-koster, zijn huishoudster en voor ofwel een tweede knecht ofwel een tweede huishoudster. Gerardus van den Hilakker was vele jaren zijn trouwe huisknecht. Toen hij lichamelijk niet meer kon, vroeg hij ontslag en volgde Martinus van Kemena in 1871 hem or.

Op 25 maart 1875 stierf pastoor Verhoeven. In 1878 vroeg pastoor

J. Vingerhoets aan Mgr. A. Godschalk verlof om de nodige reparaties en veranderingen aan de pastorie aan te brengen. In drie jaar tijds bedroegen de kosten hiervoor bijna drieduizend gulden. In het "Groot Rekenboek" (pag. 306) lezen we het volgende: "In 1879 is het waschuisje, dat vervallen en zeer ondoelmatig was, afgebroken en een nieuwbouw aan de pastorie gebragt. In ditzelfde jaar is ook de pastorie behangen en het hek voor de pastorie vernieuwd. In 1880 is geheel de Pastorie, binnen en buiten, geveerd, wijl er alles zeer desolaat uitzag."

13 Juni 1900 betrof pastoor Achterbergh de nieuwe pastorie, gebouwd op de plaats waar vroeger hoeve "De Kroon" gestaan had. Bij provisionele publieke verkoping op 19 april 1900 werd voor de oude pastorie met tuin, bos etc., ongeveer ter grootte van één hectare, slechts f 3.950,-- geboden. Het kerkbestuur vond dit bod te laag en besloot de verkoop niet door te laten gaan. In jan. 1901 werd door Fr. Vissers uit Haarlem een onderhands bod van f 4.000,-- gedaan. Het kerkbestuur, waarschijnlijk om geld verlegen, besloot nu tot verkoop over te gaan, na daarvoor pauselijke goedkeuring verkregen te hebben.

Epiloog:

Een pastoor opvolgen schijnt geen dankbare taak te zijn. Men is geneigd vooral de schaduwkanten te zien. Pastoor Gerardus Verhoeven vond alles "ellendigen vervallen", pastoor J. Vingerhoets noemde het "desolaat" en pastoor Antonius Verhoeven beschreef in "Memoriale II" (pag. 1 en 2, archief parochie) de toestand van kerk en pastorie bij zijn benoeming in november 1919 aldus:

"De kerk en meer nog de pastorie zagen er vuil en smerig uit. Er was bijna geen licht in kerk en sacristie. Er was acetyleenlicht aangelegd, maar omdat de carbid zoo duur was tijdens den oorlog was dit niet meer gebruikt en was de aanleg versleten. De kerk, in 1913 en 1914 gebouwd door den architect Walter ter Riele, was nog nieuw maar de vloertegels waren vuil. De banken in de middelgang waren nieuw. Verder stonden er banken van de oude kerk, bijna niet geveerd.

De preekstoel stond vóór de communiebank zonder klankbord en van daaruit was de kerk niet te bespreken. Daarom heb ik den eersten zondag gesproken op een soort lessenaar uit de school, geplaatst in den gang vóór de banken. De kruisweg, die er hing, was geheel en al versleten en bijna onzichtbaar. De kerk was erg vochtig. Het dak der pastorie was op vele plaatsen lek. De tuin was een wildernis, waarin vele boomen meestal oud en versleten. Men kon aan alles zien, dat de overleden Herder oud was geworden en dat tuin en kerkhof slecht waren onderhouden. Er was geen koster. Jan Smulders kwam alleen des zondags om een en ander klaar te maken. Ook was er geen organist. De meiden van den ouden Pastoor, Bertha en Anna Bax, wenschten niet te blijven, zelfs geen veertien dagen om mij voort te helpen enz. enz..

Met goeden moed begon ik zachtjesaan een en ander in kerk en pastorie in orde te brengen, bijgestaan door de Eerw. Zusters, Moeder Eustechia, mijn ijverige kapelaan en Petrus Coppelmans mijn kerkmeester, die alles wist, dichtbij woonde en mij met raad en daad

bijstond.

Men kan begrijpen, dat het voor den nieuwen vastoor zeer moeilijk was, ineens midden in den winter, alles vreemd zonder dat wij iemand kenden. De Burgemeester Casp. van Vroonhoven was den eersten avond al kennis komen maken en maakte een goede indruk. Voor steenkolen behoefde ik mij slechts te wenden tot Mijnh. Platteel, die met Mijnh. Vissers voor de distributie van kolen zorgde."

De gedachtenis aan pastoor A. Verhoeven is nog erg levendig onder de oudere parochianen van de H. Caecilia. Vooral wordt hij geprezen om zijn grote milddadigheid en zorg voor de armen en gebrekkigen. Misschien heeft de miserabele toestand van kerk en pastorie hem geholpen beter de nood bij anderen te onderkennen en ervoor open te staan.

2. ECHTPAREN VAN CROONENBURG (Kroonenburg, Cronenburg, Croonenborgh) van 1620 tot 1972, genummerd in alfabetische orde der voornamen met ouders en kinderen VAN CROONENBURG (door A.B. van Cronenburg, Catharinastraat 40 B, Rotterdam, tel. 010 - 52 26 51)

(vervolg)

279. JOSEPH DIONISIUS VAN CRONENBURGH
z.v. Dionisius zoon van Paulus Henricus en van Maria Johanna,
dochter van Peter Schepens
ged. 30-3-1702 te Best
trouwt 21-7-1726 te Best met Maria Anna dochter van Adriaan
Stokkelmans
kinderen: (Best)
Adrianus, ged. 8-2-1727
Maria, ged. 30-10-1728
Dionisius, ged. 13-3-1731
Henricus, ged. 18-7-1733
Anna Maria, ged. 4-4-1737
280. JOSEPHUS DIONISIUS VAN CRONENBURGH
trouwt 15-2-1733 te Best met Helena dochter van Petrus van
Taartwiick
kinderen: (Best)
Dionisius, ged. 8-3-1734
Helena, ged. 24-2-1736
Joannes, ged. 20-8-1738
Petrus, ged. 14-2-1742
Henricus, ged. 30-11-1744
Paulus, ged. 31-1-1747
281. JOSEPHUS JOI'NNIS VAN CROONENBORGH
z.v. Joannes zoon van Paulus en van Maria dochter van Johannes

- flbuyenbrouwers
ged. 13-10-1717 te Best
trouwt 31-1-1745 te Oirschot met Catharina, dochter van Godefridus van der Linden
kinderen: (Best)
Joannes, ged. 14-3-1752
Codefridus, ged. 30-6-1755
282. JOSEPI-US JOANNIS VAN CROONENBURG
z.v. Johannes, zoon van Paulus en van Maria Johanna Houbraken
ged. 15-4-1713 te Best
trouwt 9-2-1749 te Oirschot met Theodora van den Hurck, overleden 16-2-1765
kinderen: (Best)
Catharina, ged. 25-11-1750
Catharina, ged. 16-10-1753
Joannes, ged. 15-6-1755
Theodorus, ged. 14-12-1758
Theodorus, ged. 7-6-1762
283. JOSEPHUS VAN CROONENBURG
z.v. Jan Joseph en van Hendrika, dochter van Aert de Louw
ged. 16-4-1784 te Oirschot
Overleden: 25-2-1823 te Best
trouwt 24-2-1811 te Oirschot met Henrica dochter van Adriaan van der Velde, ged. 10-1-1786
284. JOSEPHUS VAN CRONENBURG
z.v. Jan en van Henrica van der Sande
ged. 8-7-1789 te Oirschot
trouwt 19-4-1812 te Oirschot met Hendrika van Tuijl, ged. 1-4-1784 te Oirschot
trouwt 16-4-1815 te Oirschot met Theodora Rosen, ged. 9-7-1782 te Oirschot
285. JOSEPPUS VAN KRONENBURG
z.v. Adriaan en van Maria Catharina Leijten
geb. 28-11-1843 te Best
overleden 2-2-1908
trouwt 18-8-1870 te Best met Adriana van den Akker, geb. 12-6-1845 te Rest
kinderen: (Best)
Joannes, 10-7-1872
Henricus, 20-6-1874
Henricus, 2-1-1876
Elisabeth, 2-1-1876
Maria Catharina, 17-4-1877
Maria Catharina, 26-4-1878
Adriana, 18-4-1879
Maria Catharina, 11-11-1880
Joanna Hendrica, 1-4-1882
Joanna Maria, 1883

286. JOSEPH VAN KROONENBURG
z.v. Albertus en van Joanna van Rooy
geb. 25-8-1841 te Best
overleden 29-2-1928 te Liempde
trouwt 22-4-1885 te Liempde met Wilhelmina van den Berk, geb. 31-3-1852 te Liempde
kinderen:
Adriana, 5-4-1886
Wilhelmus Antonius, 21-8--1889
287. JOSEPHUS VAN WONENBURG
z.v. Joannes en van I'enrica van den Akker
geb. 11-10-1863 te Oirschot
trouwt 4-2-1901 te Oirschot met Johanna van Bommel, geb. 6-9-1870 te Oirschot
kinderen:
Joannes, 13-12-1901
Maria, 18-2-1903
Hendrica, 2-10-1904
Franciscus, 12-2-1906
Franciscus, 23-10-1907
Joannes, 28-1-1910
288. JOSEPH JOHANNES VAN KRONENBURG
z.v. Henricus en van Jacoba Maria van der Linden
geb. 14-5-1900 te St.-Michielsgestel
trouwt 25-1-1924 te Eindhoven met Maria Catharina Wijnen
kinderen: (Eindhoven)
Jacoba Wilhelmina, 26-2-1925
Johannes Henricus Joseph, 11-2-1927
Wilhelmina Johanna, 26-1-1930
289. JOSEPHUS CORNELIS VAN KRONENBURG
z.v. Wilhelmus Antonius en van Helena Maria van Rixtel
geb. 24-6-1917 te Liempde
trouwt 29-4-1943 te Esch met Catharina Vorstenbosch, geb. 2-5-1919 te Boxtel
kinderen:
Hendrika Maria Wilhelmina, 10-5-1945
Catharina Maria Wilhelmina, 14-5-1949
290. JOSEPHINA VAN CRONENBURG
d.v. Bartholomeus en van Joanna Claassen
geb. 20-9-1892 te Nuenen
overleden 17-2-1969 te Babel
trouwt 27-6-1914 te Stratum met Hendrikus Jacobus Fila, geb. 10-12-1887 te Mierlo
291. JUDOCA VAN CROONENBURG
d.v. Paulus Willem en van Johanna Maria van Rooy
ged. 1-6-1777 te Oirschot
trouwt 31-5-1818 te Best met Johannes van Driel, ged. 4-9-1771 te Woensel

292. JUSTUS VAN (RONENBORCH
z.v. Johannes
kinderen:
Dionisius, 21-2-1613
Maria, 22-6-1614
Jacobus, 1616

(wordt vervolgd)

3. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG van het jaar 1629, genomen uit de Oirschotseretroacta en gerangschikt in alfabetischeorde der voornamen met vermelding van de namen en data van de huwelijkspartners, ouders en kinderen door Nico van Cuijck, Oirschot)
21. EGIDIUS
z.v. Willem en van Joanna van Woensel
ged. 2-3-1788
overleden 13-3-1857
trouwt 16-2-1816 met Hendrica van de wal, ged. 24-10-1790
kind:
Johannes, 13-5-1817
22. EGIDIUS
z.v. Nicolaas en van Barbara dochter van Jan van Nunen
geb. 20-2-1815
overleden 21-9-1889
trouwt 4-2-1844 met Martijn de Croon, geb. 20-3-1815
kinderen:
Cornelis, 3-6-1845
Antonius, 4-11-1846
Barbara, 14-2-1848
Wilhelmina, 9-1-1850
Maria, 6-5-1851
Petronella, 25-6-1852
Elisabeth, 11-5-1854
Jan, 26-5-1857
23. ELISABETH
d.v. Joannes wilhelmus en van Antonia dochter van Jacobus van den Bosch
ged. 19-10-1802
overleden 13-1-1866
gehuwd met Govert Vriens
24. GERARDUS
z.v. walterus zoon van Egidius en van Ida dochter van Adrianus Schijntjens
ged. 11-1-1763
trouwt 27-4-1790 met Anna Maria van Santvoort dochter van Martinus

- kinderen:
Ida, 6-11-1791
Martina, 22-9-1793
25. HENRICUS
z.v. Joannes en van Maria Meeuus
ged. 6-3-1763
trouwt 3-6-1798 met Joanna Maria van de Ven
kinderen:
Laurentius, 16-7-1800
Maria, 29-3-1804
26. HENRICUS
z.v. Rutgerus zoon van Egidius en van Maria dochter van Egidius Smits
ged. 9-2-1764
overleden 13-3-1816
trouwt 6-5-1806 met wilhelmina van Cuyk dochter van Joannes,
ged. 21-2-1768
kinderen:
Maria, 23-7-1799
Maria, 31-7-1800
Reinerus, 13-11-1802
Joannes, 14-2-1805
Dorothea, 4-4-1807
- 27 HENRICUS
z.v. Joannes en van Catharina dochter van Renritus van Doormaelen
ged. 2-7-1770 te Best
gehuwd met Joanna dochter van Petrus Josephus Vogels en van Maria Cornelius Snellaers
kinderen:
Martinus, 21-6-1800
Catharina, 20-2-1803
Josephus, 18-3-1806
Anna Maria, 1-10-1807
28. HENDRIKUS
z.v. Antonij zoon van Joannes en van Hendrieka van Beers
geb. 17-9-1870
trouwt 24-4-1899 met Theodora Versteegen, geb. 20-10-1870 te Uden
kinderen:
Johannes wilhelmus, 7-3-1900
wilhelmus, 24-3-1901
Henrica Maria, 6-5-1902
Maria, 1-7-1903
Joanna, 28-7-1904
Anna, 21-12-1905
Augustinus, 29-1-1907
Henrica, 26-3-1908

- Josephus, 15-6-1906
Herman, 24-12-1910
Petrus, 30-12-1911
29. HENRIETTE
d.v. Wilhelmus en van Joanna van Woensel
ged. 26-4-1780
overleden 1-1-1830
trouwt 25-2-1813 met Jean v 23-9-1787
30. HENRICA
d.v. Adriaan en van Allegonaa
14-12-1794
trouwt 9-11-1818 met Georg _____ an, ged. 22-1-1797
te Middelburg
- 31, IDA
overleden 7-11-1849
trouwt 11-5-1806 met Paulus de Weert
32. JACOBUS
z.v. Johannes zoon van Wilhelmus en van Antonie van den Bosch
ged. 7-1-1805
overleden 19-5-1866
trouwt 17-5-1237 met Joirmila Ma:ri geb. 14-9- 6 te
Wintelre
kinderen:
Antonius, 3-4-1838
Elias, 22-11-1839
Peter, 8-7-1841
Cornelius, 15-8-1843
Catharina, 4-3-1846
Johannes, 18-8-1848
Johanna, 30-3-1850
Johanna Maria, 28-7-1854
Johannes, 9-3-1856
Maria Elisabeth, 2-7-1862
- JO WITS
z.v Lambertus
geluwd met Maria dochter een Jonimes Clolieenbreuce,
kinderen:
Joanna, 27-4-1663
Maria, 27-4-1663
34. JOANNES
z.v. Petrus
trouwt 16-2-1649 met Iledwigris dochter van Walterus van Doorma-
len
kinderen:
Rutgerus, 26-6-1650
Egidius, 29-12-1652
Joannes, 31-1-1655

- Maria, 16-11-1658
Catharina, 18-11-1660
Walterus, 11-8-1664
Walterus, 27-1-1666
35. JOANNES
z.v. Joannes zoon van Petrus en van Iledwigris dochter van Walte-
rus van Doormaaen
ged. 31-1-1655
gehuwd met Mechtildis dochter van Joannes van de Morselaer
kinderen:
Helena Maria, 9-6-1687
Mechtildis, 18-6-1689
Catharina, 8-12-1691

(wordt vervolgd)

XII. A. GIOVANNI EN MARTINUS: HET VERHAAL VAN EEN MOORD

(vervolg)

A.R.A. 's-Gravenhage, Archief van
de Staatssekretarie, inv. 4540

Esch, 19 nov. 1839, no. 10

De Hooge Raad is eenstemmig tegen
het verlenen van gratie geweest.
De Raad v. S. heeft de zaak in al
le details onderzocht en geene de
minste termen tot gratie gevonden

Thans is hierbij de acte van be-
schuldiging, waarin ik niets vind, waarop een meer
gunstige gevoelen te gronden zou zijn.
Kan de Heer v. R. dit stuk nog heden lezen en nog
zijn gevoelen mededeelen? Ik moet de zaak morgen
ochtend aan den Koning voorleggen.

(Ander handschrift:)

Ik had wel gewenscht, dat niet slechts de acte van beschuldiging,
maar ook het arrest van het Provinciaal Gerechtshof van Gelderland
had kunnen worden medegedeeld. Intusschen heb ik de acte van be-
schuldiging met aandacht gelezen, en ook herlezen het advies van
den Hoogen Raad.- De acte van beschuldiging brengt den indruk te
weeg, wel aan twee veroordeelende uitspraken bevestigen, hoewel de
laatste decretum afwijkt van hetgeen die acte aanneemt: Dat er voor-
bedachten rade zou hebben bestaan. - Noodeloos zoude het, dunkt mij,
onder zoodanige omstandigheden zijn, te treden in een onderzoek ter
bedenking welke bij mij is opgerezen ten aanzien van het gevoelen
van den H. R. , dat twijfel aan schuld geene beweegreden kan uitma-

ken tot verligting van straf. Indien er een op redelijke gronden steunende twijfel bij den Souverein bestond, zoude ik de toepassing van dat gevoelen ten uiterste hard vinden, daar de Souv. het verzoek om gratie verwerpende en aan de regterlijke uitspraak haar loop latende, daardoor die uitspraak in zekere mate als de zijne aanneemt. Doch, zoo als u reeds te kennen gaf, zoodanige redelijke gronden schijnen hier niet te bestaan.

No. 39 (Mondeling)

's-Gravenhage den 7. October 1839

Aan

Zijne Majesteit den Koning.

De Ondergeteekende met de alleruiterste naauwgezetheid alle de consideratien overwogen hebbende, welke door den Hoogen Raad bij dit advijs zijn voorgedragen, en uiteengezet, meent zich met het ongunstig gevoelen van denzelven te moeten vereenigen. In de misdaad zelve toch doet zich niet eene enkele omstandigheid voor, die voor genadebetooning zoude kunnen pleiten; ook de jeugdige leeftijd van den veroordeelde en zijn gemis aan zedelijke opvoeding zijn gronden van eenen te algemeenen aard, dan dat de ondergeteekende vrijheid zoude vinden om, uit aanmerking derzelve, tot het schenken van levensbehoud te adviseren;

terwijl eindelijk de ontkenenis, waarbij de veroordeelde steeds blijft volharden, den ondergeteekende almede voorkomt geene termen tot genadebetooning te kunnen opleveren, als met den Hoogen Raad van meening zijnde, dat een onderzoek dienaangaande in materie van gratie, aan gewigtige bedenkingen onderhevig is, en vooral dan behoort te worden vermeden, wanneer er geene bepaalde en zeer bijzondere omstandigheden bestaan, die veel duisters over de zaak mogten verspreiden, hoedanige omstandigheden den ondergeteekende echter niet heeft kunnen ontdekken, dat in deze aanwezig zijn zouden, en hij rekent zich dan ook verplicht Zijne Majesteit te adviseren om, overeenkomstig het gevoelen van den Hoogen Raad, des suppliant's verzoek te wijzen van de hand.

's-Gravenhage den 14 November 1839

w.g. Van Maaien

De Hooge Raad der Nederlanden,

Onderzocht hebbende het hier nevens te rug gaande Request aan Zijne Majesteit aangeboden door Martinus Zoeren, strekkende tot het bekomen van gratie van de straf des doods; welk Request in handen van den Raad is gesteld, ten einde daarop te dienen van Advies, - heeft de eer (na de Prokureur Generaal te hebben gehoord) het navolgende te berigten:

In de maand Junij van het jaar 1838, is zeker jongeling, genaamd Giovanni Castione, in de Provincie Noord-Brabant op den openbaren weg gewelddadig van het leven beroofd, terwijl er te zijnen aanzien ook nog roof of diefstal is gepleegd.

De Suppliant Martinus Zoeren, ter zake van die daden voor het Provinciaal Gerechtshof van Noord-Brabant vervolgd, is door hetzelfde Hof schuldig verklaard aan moedwilligen doodslag met voorbedachten rade, vergezeld van diefstal op den openbaren weg, en zulks na reeds te voren wegens misdaad te zijn veroordeeld geweest; en is de straffe des doods tegen hem uitgesproken.

De veroordeelde heeft zich tegen dit arrest in cassatie voorzien, en de Hooge Raad heeft hetzelfde, uit hoofde van gebrek in den Vorm, vernietigd en de zaak verzonden naar het Provinciaal Gerechtshof in Gelderland.

Aldaar op nieuw te regt gesteld, is de Suppliant schuldig verklaard aan moedwilligen doodslag, vergezeld van diefstal op den openbaren weg, na reeds vroeger ter zake van misdaad te zijn gestraft, doch is het Hof van mening geweest, dat het niet wettig of overtuigend was gebleken, dat die moedwillige doodslag zoude begaan zijn met voorbedachten rade; en is ook dáár wederom de suppliant bij 's Hof's arrest ter dood veroordeeld.

Tegen dit laatste arrest heeft hij zich insgelijks in cassatie voorzien, en, na dat zijne voorziening was verworpen, thans een Request om gratie aan den KONING aangeboden.

De Hooge Raad mag niet nalaten optemerken, dat dit Request zich van die gewone verzoeken om genade in een belangrijk punt bijzonder onderscheidt.

Immers, daar gewonelijk de Veroordeelden in dergelijke gevallen beginnen met hunne schuld te bekennen, beweert Martinus Zoeren ook nu wederom, gelijk hij vroeger steeds in de tegen hem gevoerde procedures gedaan had, dat hij geheel onschuldig is aan de hem te laste gelegde daad, en dat hij het slagtoffer is van dwaling, welke bij ieder mensch mogelijk, ook bij den Regter niet is uitgesloten; terwijl door hem voornamelijk hier op zijn verzoek wordt gegrondt.

De Hooge Raad is echter van gevoelen, dat die grond niet in aanmerking kan komen; dezelve wil niet beweren, dat bekentenis, vooral in eene zaak als de tegenwoordige, waar de doodstraf is uitgesproken, een uitsluitend vereischte zoude wezen tot gratie, zoo dat wanneer dit vereischte ontbrak, dezelve alleen daarom zoude moeten geweigerd worden, ook dan wanneer van verzachtende omstandigheden genoegzaam bleek; maar hij vermeent, dat waar de Regter eenmaal heeft schuldig verklaard, twijfel aan schuld geen beweegreden kan uitmaken tot verligting van straf, daar die twijfel niet mag worden aangenomen, en de zaak zelve na de onherroepelijke uitspraak des Regters omtrent de schuld des Veroordeelden niet wederom aan een nieuw onderzoek mag worden onderworpen: - ware toch dit geoorloofd, dan zoude de gratie tegen derzelder doel in eene zoogenaamde laatste instantie onttaarden, - in een nieuw proces, waarin zonder behoorlijke kennis van zaken zoude worden uitspraak gedaan: - want niet op doode schrifturen alleen grondt bij ons de Regter zijne overtuiging van schuld of onschuld, maar vooral op mondelinge debatten, debatten waarin niet zelden een zamenloop van kleine omstandigheden, welke niet in geschrift zijn te brengen, op die overtuiging den gewigtigsten invloed hebben, en welke debatten geheel aan het oog van den KONING, en van

hen, welke Hoogst Denzelven in materie van gratie van advies moeten dienen, zijn onttrokken.

De Hooge Raad acht zich dan ook onbevoegd, om het arrest van het Provinciaal Gerechtshof van Gelderland te onderzoeken, ten einde hetzelfde of te verdedigen of te bestrijden. -

Hij zal alleen zeggen, dat het regts-vermoeden van schuld hier nog te sterker tegen de veroordeelden spreekt, welke niet slechts bij één maar bij twéé arresten, telkens na een uitvoerig onderzoek, aan de hoofd-daad; Ea te laste gelegd is schuldig verklaard; - en het is dan ook van de veronderstelling der schuld des veroordeelden dat dezelve vermeent bij zijn advies te moeten uitgaan.

Het moet derhalve hier als waar worden aangenomen, dat Martinus Zee-ren heeft begaan eenen moedialTigen doodslag van eenen weerloozen jageling, welke naauwelijks den ouderdom van zestien jaren hadt bereikt, - een' jongeling, met wien de suppliant twee dagen te voren vriendschappelijken omgang had gehouden, en dien hij bij deszelfs vertrek, kort vóór den doodslag, schijnbaar als vriend hadt uitgeleide gedaan en vergezeld-

Dat hij dien jongeling op den openbaren weg, en na een vooraf be-raamd opzet, van geld en goed heeft beroofd, en dat hij zulks gedaan heeft slechts weinige weken nadat hij uit de gevangenis was ontslagen, waarin hij ter zake eener veroordeeling wegens eene vroegere misdaad was geplaatst geworden.

(wordt vervolgd)

XII. B. HONDERD JAAR DOODSLAG EM VERZOENING te Oirschot en Best

(door A. vander Meulen, Eindhoven)

In het rechterlijk archief van Oirschot en Best werden over de periode van 1531 - 1632 een vijftigtal zoenakten aangetroffen. De namen van de slachtoffers en de misdadigers staan hieronder in chronologische orde genoteerd. Achter de lijst volgt een transkriptie van de oudste der vermelde akten.

Datum akte en blz.	<u>Slachtoffer</u>	<u>Moordenaar</u>
1531 - 278	Mr. Jan Aerdt Goywerts	Marten Jan Willem van Aelst
1534 - 174	Aerdt van Heesterbeeck	Corn. van de Langhrijt (Berse-dorpe)
1535 - 95	Peter Loyen van Waelre	Jan Joost van de Voirt
1535 - 104	Ant. & Henrick Thomas v.d. Ameyde	Wouter & Wouter van de Mereven
1536 - 359	Ant. & Gijsbert van Kerkoerle	Willem Henrick van de Ven

1536 - 508	Frans & Willem Henrick Willems	Henrick Joest Michiel v.d. Waerden
1537 - 60	Joerden Dirck Corstiaen Crommen	Henrick Goyaert Riemslegers
1537 - 73	Jan Bautnan	Bartel Adriaen Colen
1538 - 332	Peter & Franck v.d.Rijth	Claes Aert Claes (Den Bosch)
1538 - 335	Claes en Willem van Berse	Peter Jacob Verdijck (te Goir, Antw.)
1539 - 65	Wouter Henrick Erven	Aerdt Peters
1539 - 105	Frans & Willem Henrick Willems	Henrick Joost Michiels
1539 - 155	Jan Dirck Dielis Stans	Peter & Henrick van Berze
1539 - 308	Willem & Mathijs Clabbers	Wouter Mathijs Wouters
1541 - 112	Paul Lenaert Jacobs	Peter Jan Henrick Pauwels
1541 - 156	Jan Cornelis	Claes & Willem Smeijers
1542 - 93	Marten Gerits & Gerit Switten	Dirck Marten Gruijters
1543 - 1	Ant. Willem die Cort	Jan Bauwen Ghijsdels
1543 - 124	Jan Dirck Stans	Henrick Jan van de Hage-laer, medeplichtig: Peter Henrick van Berze
1545 - 128	Frans Ansems van Lieveult	Frans Carolus Cleijnael
1548 - 304	Peter Adriaen Gerits	Goyaert Henrick vanden Langenneept
1550 - 370	Lenaert & Aelbrecht Ardt Aelbrechts	Ant. Willem v.d. Ameijde
1552 - 305	Willem Geerlinck van Oerle	Marten Dielis Vrancken
1554 - 243	Adriaen Jan Alaerts	Dielis Vreys Daniels
1554 - 427	Wouter Goyaerts	Thomas Daniel Metsers
1555 - 187	Jan Ghijsbert van Kerkoerle	Willem Henrick van de Ven
1556 - 96	Henrick Willem Brouwers	Lenaert Jan van den Heuvel
1556 - 241	Adriaen Willem van de Ven	Willem Peter Henrick Heijligen
1556 - 108	Karel Peter Ant.v.d. Ameijde	Henrick & Ant. die Cort
1556 - 208	Arien Willem Henrick Aelbrechts	Daniel Willem Goyaert v. d. Maerselaer
1559 - 267	Gerit Dirck Pauwels	Bartel Aerden Wouters
1567 - 240	Jan Aert Scheyntkens	Peter & Aert Sichmans
1576 - 313	Jasper Gijsbert Willem van den Heuvel	Corsten Cornelis v.d. Rijt
1580 - 142	Jan Henrick Jan Gijsbert v. Kerkoerle	Jan Bartel Jacob Stockelmans
1582 - 172	Wyaert Jacob v.d. Maerselaer	Henrick Cornelis Grommen
1587 - 231	Aerdt Willem Wouter Jacobs	Gijsbert van den Heuvel
1599 - 156	Ant. Jacob Jacob v.d. Amijde	Frans Dirck Denissen

1600 - 228	Adriaen Jan Thomas v.d. Ameijde	Andries Andries Andries v. Ginhoven
1600 - 283	Gijsbert Janse int Heerbeeck	Peter Jacobs
1601 - 238	Marten Henrick Gijsbert Vlemmincx	Jacob Peter Willem Wouters
1605 - 42 en 54	Dionijs Gerit Goyaerts	de zoon van Ad. Ant. van Esch
1606 - 214	Peter Aert Fransen	Jan Peter van de Maerse-laer
1608 - 242	Claes Lamberts	Peter Lonis Petersen
1612 - 112	Pauwel & Henrick v.d. Vleuten	Willem Henrick v.d. Maerselaer
1632 - 323	Dirck Henricks v.d. Page-laer	Jan Peter Ant. Sgraets

Alsoe zekere ongeluck ende doetslach bij eenen misgrijpe geschiet is tusschen ende bij toedoen van Marten Jan Willemse van Aelst die welke het leven ter doet bracht heeft hij crancker aventure Meester Jannen Ardt Goywertsoen.

Ende is also voir schepenen verscheenen die voirgeschreven Marten met sijnen vrienden ter eenre ende Lambert wettige audste broeder van Mr. Jannen voirsc. in presentie van Arden zijnen vadere voir hem zelven ende voir alle zijnen bruederen ende alle anderen digit aencleven mach. Daer hij voir gelooft ende hem sterck voir maect met zijnen vrienden, maegen ende zwagers ter andere zijden omme van der voirgenoemde misvallicker doet enen vasten ewigen neys ende soen te maken ter ontlastinge ende laefenisse van de partijen hebben hen die voirgenoemde partyen bij tusschen spreecken van vele goede mannen gesubmitteert verbonden ende overgegeven in sesse minlijcke arbiteren in peysmekeren te weten die voirgenoemde Marten misdadige in Heeren Willem van Pieterschem, Heeren Jannen van Herzele prieren ende Adriaen Vos ende Lambert voirgeschreven en Dirck Hermans, Cornelis Smeets ende Dircken van Aelst gelovende hincinde op zoen op vrede op zoenbreck ende vredebreck ende ter zone recht vore goet vast stendich ende van werden te houden ten ewigen daegen ende mette werck te volbrengen alles gheens bij die voirgenoemde arbiteren eendrechtich ter beternis van der misvallicker doet voirschreven vuytgesproecken en geaccordeert zal worden.

Naevolgende der submissien hebben hen die voirgeschreven arbiteren metten vrienden af ende aengaende te beyden zijden beraeden met malcander in lange daer af gecommuniceert ende honne menslicke vuytspraecken eendrechtelijck daer aff gedaen in manieren hieronder geschreven.

In den yrsten dat Marten misdadige sculdich sal sijn ten tijde als hem die weet gedaen sal wordden te comen bloets hoefts bervoets in sijnen lijnen cleer vuyten toren van der parochie kercken in Oirschot hebbende in elck hant een torts daermede gaende tot voire dat

zielmis autaere omtrent zielmis tilt horende die misse aldaer ter troest van der ziele op sijne knijen die gehoirt wesende sculdich sijn te gaen voir Lamberte voirsc. ende andere vrienden daer als dan tegenwoerdich sijnde hon biddende op sijnen knijen dat zij hem den doet van Mr. Jannen voirsc. om goitdswil vergeven willen. Dat gedaen sijnde sal van daer gaen ende draegen die een torts ter troest van der ziele voir dat eerweerdige heijlige sacrament donder voir dat heijlige cruijs in der kercken voirsc...

Ten anderen dat die misdadige verbonden sal sijn binnen jaeren tot troest van der zielen te doen doen drie cloesterwennen ende dertichsten ende dat die gedaen sijn daer af goet bescheet te brengen in handen van den voirgenoemde arbiteren.

Ten derden dat Harten misdadige in de nlaetse van der bevart van Sinte Peters tot Rome, die hij nijet en sal doene gaen, verbonden sal sijn te betaelen sestien tzoen gulden.

Ten vierden dat Marten misdadige verbonden sal siin want 't voirschreven noch nijet genoch en is te geven ende te hetaelen ter omen- de van der voirsc. misvallicker doet ende troest der zielen vijftich zoen gulden te hetaelen metten voirgenoemde sestien gulden van der Roemscher bevart voirschreven tsamen makende LXVI zoen . liden van XVII weecken tot XVII weecken ter zonen recht ende al binnen jaers aen ennighen van vrienden tot behoef van Lamherten voirsc. en dijen dat aencleven mach ende tot sekerheijt der betaelinge van allen die voirgenoemde penningen met alles gheens voirsc. is sijn voir ons schepenen gecompareert Jan Hendricks van Gestel, Jan Hengelen, Willem van Aelst en Jacob Daniël Smetsersoen ende hebben geloefft als debitoren principalen gesamender hant super se et bona sua in dijen Marten misdadige nijet en voldoet van den voirsc. penninghen alleenlijck als dan selver te voldoen ende te betalen als voirschreven is.

Ten vijften dat Marten misdadige egheensins en sal moigen gaen staen off verkeerren binnen den Kerckhof in Oirschot te wetene aengaende der huijsinghe toebehorende Adriaen Vos in die Coestraet ter kerken waert ten weere dat hij soude gaen ten eerwaerdighen heijligen sacramente of gebeden worde een kijnt te heffen of dat hij aen die bancke in den gerichte te doen hadde alsdan sal hij wel moigen comen in den kerckhof mer noch tans daer nijet mogen eten teren of drincken of ten were oick dat zijn huijsvrouw storf dat hij alsdan wel sal moigen gaen ter groven welke vuitbliiven van den voirschreven kerckhof dare sal dese ijrste vierejaere naestcomende waer af dijrste jaer beghinnen sal op nalmdach naestcomende nader nonen en voirst sal Harten misdadige moigen verkeren al Oirschot doir zonder tsgeens voirschreven is mer sal nochthans sculdich sijn ten ewighen daigen den vrienden van den doden den wech te scuwen soe verre als hem mogelijk is ende vuter herbergen te blijven daer die voirschreven vrienden totten derden lede toe inne sijn soe verre hem kennelijck is ende die weet gedaen wordt ende als gebuerden dat die misdadige irst in ennegher herbergen waer ende die voirschreven vrienden dair inne qwemen sal alsdan Marten misdadige verbonden sijn

soe verre die vrienden dat begeeren ende aen hem versuecken of doen versuecken ende anders nijet sijn kan biers vuyt te drincken ende vuytjer herberghen te gaen hiermede hebben die voirgenoemden arbiteren eendrachtelijck vuytgesproecken die voirgenoemde partijen versuent ende verleecken van den voirschreven misvallicker doet ten ewighen daegen ter zonen recht als voir.

Behaudelijck in gevallen van duijsternis aengaende hon verclaeren met conditien oft saecke waer ende inne ennighe duijsternis gevele ende een ofte meer van de voirschreven arbiteren aflijvich moordden soc zullen die te lijve blijven mogen kiezen ander arbiteren die hon gelieven zullen denwelcke alsdan alsulcke macht int vercleeren hebben sal of zullen als deze tegenwoirdigen hebben. Testes hierinde lauderende ende hebben gelooft aen tseenen handen ten ewighen daegen te onderhouden ter zonen recht aen op soen breken.

Actum XXIX Martij 1531

R.A. 131 A Oirschot - blz. 278

XIII. HISTORISCHE GEGEVENS OVER DE SINT-LAMBERTUS-PAROCHIE EN DE MARIA-KAPEL TE MEERVELDHOVEN

(door A. van Run)

(Redactie: deze gegevens zullen in de komende 12 opeenvolgende afleveringen van Campinia onder dit hoofdstuk worden gepubliceerd.)

TEN GELEIDE

Toen pastor B. van der Sande mij vroeg om ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de kerk van de St.-Lambertus-parochie te Meerveldhoven iets te schrijven over de geschiedenis van de parochie, had ik nog slechts een vaag beeld van wat zo'n stukje geschiedenis zou worden. Veel hing af van de bronnen, die aangeboord zouden kunnen worden. Pastor van der Sande stelde mij welwillend de memorialen ter beschikking, waarin de pastoors van Meerveldhoven sinds de heroprichting van de parochie in 1859 hun aantekeningen hadden gemaakt over allerhande zaken die de parochie betroffen. Daarnaast werd ik in de gelegenheid gesteld om het archief te raadplegen van de St.-Willibrordus-parochie te Zeelst, van waaruit Meerveldhoven vóór 1859 kerkelijk werd bediend. Ook het bisschoppelijk archief in Den Bosch bevatte zeer veel waardevolle gegevens in de vorm van bewaard gebleven correspondentie, die tussen bisschoppen en pastoors werd gewisseld. Ten slotte hebben het archief van de gemeente Veldhoven en vooral het archief van de voormalige schepenbank Oerle-Meerveldhoven, zoals die bewaard worden in het Streekarchief Noord-Kempenland te Oirschot, zeer veel gegevens opgeleverd betreffende overdrachten van onroerend goed.

Nadrukkelijk wil ik er hier op wijzen, dat de laatstgenoemde bron-

nen niet uitputtend zijn nagevorst betreffende het onderwerp, en dat andere voor de historie van Meerveldhoven belangrijke archieven in het geheel niet werden geraadpleegd, zoals het archief van het bisdom Luik en de archieven van de staatsinstellingen, die na de vrede van Munster het beheer voerden over de gekonfiskeerde kerkelijke goederen. Het is dus zeer wel mogelijk, dat materiaal dat hier niet is verwerkt, een geheel andere kijk op bepaalde zaken nodig zal maken.

Voor de opzet van het verhaal werd gekozen voor een min of meer chronologisch verband, waarbij zoveel mogelijk de tekst van de originele stukken werd overgenomen. Verder heb ik me, mede vanwege de aard van het verzamelde materiaal, beperkt tot de bedehuizen van Meerveldhoven en wat daar min of meer rechtstreeks verband mee hield. De geschiedenis van de Mariaverering te Meerveldhoven, die in het volgende verhaal nauwelijks aan bod komt, is een hoofdstuk apart en moet ook in het grotere verband van de Mariaverering in geheel Brabant geplaatst worden.

Betreffende de herkomst van de gegevens, die in het verhaal zijn verwerkt, het volgende. Bij aangehaalde akten en brieven is de herkomst steeds expliciet vermeld. Waar dat niet is gedaan, zijn de gegevens afkomstig uit de drie Memoriaalboeken uit het archief van de St.-Lambertus-parochie en uit (onvolledige) Kerkekeningen betreffende Meerveldhoven van het tijdvak 1803 - 1822, die zich bevinden in het archief van de Willibrordus-parochie te Zeelst. Verder verwijzen de cijfers tussen haakjes in de tekst naar de lijst met referenties, die achter de tekst is toegevoegd.

De gebruikte foto's zijn afkomstig deels uit het parochiearchief te Meerveldhoven, deels uit particuliere verzamelingen en maakt ook deel uit van een verzameling foto's van Groot-Veldhoven, zoals die door de heer L. Schats wordt aangelegd. De luchtfoto is afkomstig van KLM Aerocarto B.V..

Voor hulp in verschillende vorm bij de totstandkoming van het volgende stukje geschiedenis ben ik dank verschuldigd aan pastor B. van der Sande en emeritus-pastoor M. van de Ven te Meerveldhoven; pastor L. van Berkel te Zeelst; mevr. M. van der Heiden-Bruning en de heer C. Scholten van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland te Oirschot; Dr. J. Peijnenburg, archivaris van het bisdom Den Bosch.

ENIGE FEITEN UIT DE HISTORIE VAN DE PAROCHIE VAN ST.-LAMBERTUS TE MEERVELDHOVEN.

De geschiedenis van de parochie van St.-Lambertus te Meerveldhoven is ten nauwste verbonden met die van het bedevaartsoord van Maria ter plaatse. Hoewel ze waarschijnlijk onafhankelijk van elkaar zijn ontstaan, zijn hun geschiedenissen zo nauw met elkaar verweven, dat men bij wijze van spreken, in latere tijd zelfs letterlijk, niet over de parochiekerk kan spreken zonder de kapel te noemen. Ondanks deze zeer nauwe samenhang zullen we toch trachten enige feiten uit de geschiedenis van de parochie en haar bedehuizen te geven, zonder in bijzonderheden te treden wat betreft de eigenlijke Mariaverering,

zoals die is gegroeid rond en in verband met het miraculeuze beeld van O.L. Vrouw ter Eik.

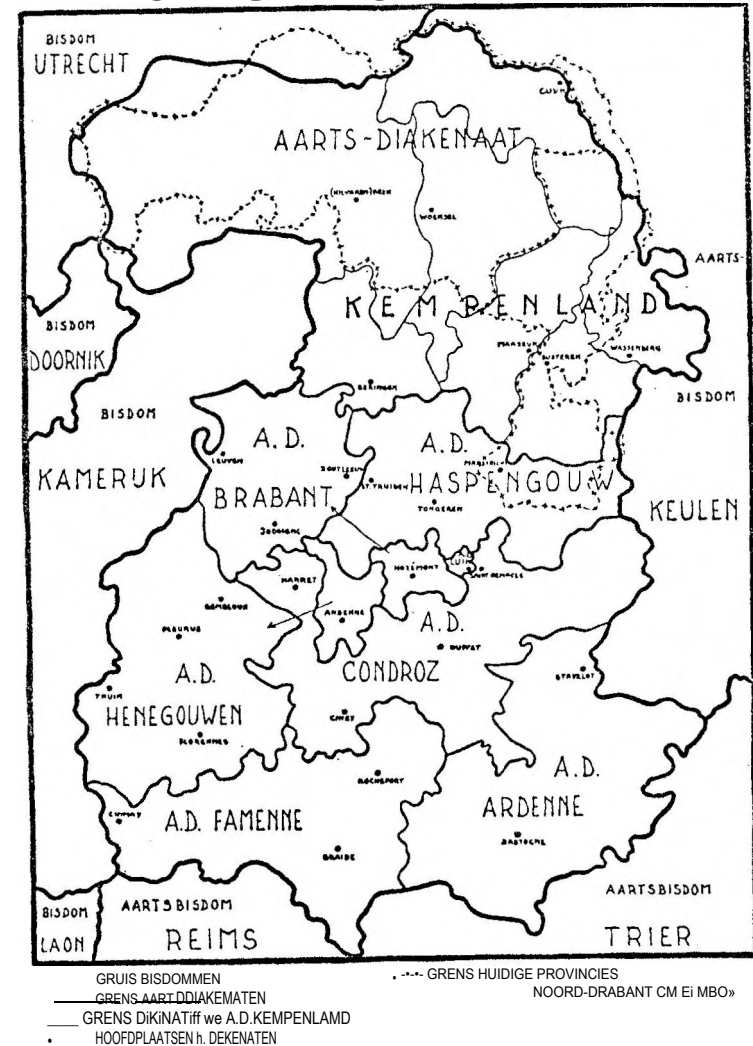
DE TIJD VOOR DE VREDE VAN MUNSTER IN

De parochie Meerveldhoven behoorde véér het jaar 1559 kerkelijk onder het dekenaat Woensel, dat als onderdeel van het Aartsdiakenaat Kempenland ressorteerde onder het bisdom Luik (zie afb. 1). Dit bisdom stamt reeds uit de negende eeuw en omvatte ruwweg het gehele huidige Noord-Brabant, Limburg en de Belgische Kempen. liet dekenaat Woensel reikte globaal van Veghel in het noorden tot Peer, in België, in het zuiden en van de lijn 's-Hertogenbosch - Valkenswaard in het westen tot de huidige provinciegrens Noord-Brabant - Limburg in het oosten. Met Meerveldhoven lagen ook Zeelst en Veldhoven (Zonderwijk) in dit dekenaat; Oerle echter viel onder het dekenaat Hilvarenbeek (afb. 2).

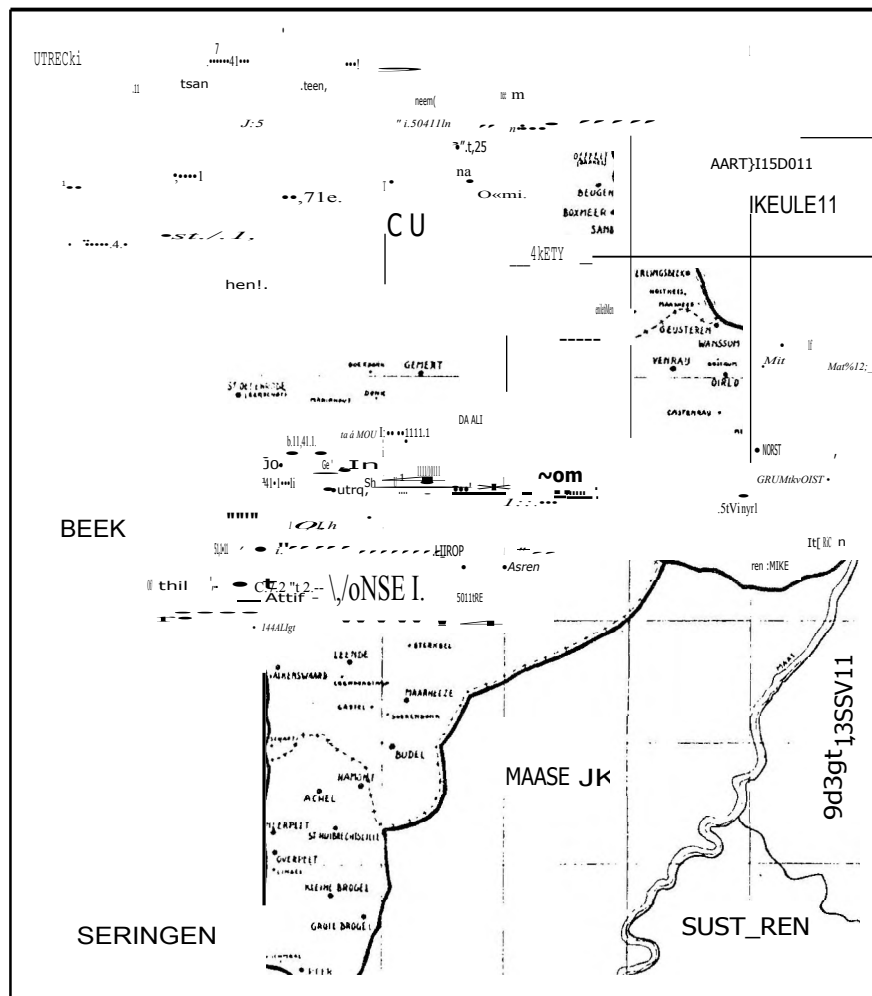
Door paus Paulus IV werd bij de bul "Super universas orbis ecclesias" van 12-5-1559 een nieuwe bisdomindeling ingevoerd. De 17 Nederlanden, onder de Spaanse koning Philips II, werden verdeeld in 18 bisdommen, waarvan 3 aartsbisdommen. In een later schrijven van paus Pius IV van 19-3-1561 werden o.a. voor het bisdom Den Bosch (onder het aartsbisdom Mechelen) de grenzen vastgesteld en de namen opgegeven van de erbij behorende parochies, waaronder de parochie Meerveldhoven.

Wat het lokale burgerlijke bestuur betreft, behoorde Meerveldhoven steeds onder de schepbank Oerle. Toen koning Philips II in 1560 de verschillende dorpen, die onder deze schepbank ressorteerden, in pand uitgaf aan adellijke families, kregen deze dorpen hun eigen schepbank, zoals bijvoorbeeld Zeelst-Veldhoven-Blaarthem. Meerveldhoven bleef echter na 1560 met Oerle bestuurlijk verenigd tot 1810, toen het met Veldhoven tot één gemeente werd samengevoegd. Het recht om de pastoor te benoemen, het zogenaamde patronaatsrecht, viel voor Meerveldhoven vanouds toe aan het Domkapittel van St.-Lambertus te Luik. Dit kapittel bezat ook de tienden, die te Meerveldhoven geheven werden van de opbrengst der landerijen. Deze tienden werden aangewend tot het levensonderhoud van de pastoor en tot de instandhouding van het kerkgebouw. In het Cartularium van de kerk van St.-Lambertus te Luik (1) bevindt zich een stuk gedateerd 28-9-1306, waarin Meerveldhoven genoemd wordt als parochie met een kerk, die het recht van begraven en van dopen bezat, en waarvan het bevestigingsrecht aan Luik toekwam. Wegens mistoestanden hij het aanstellen van priesters aldaar wordt in dat stuk nog eens nadrukkelijk vastgesteld, dat de grotere parochiekerken een vaste priester voor de zielzorg behoren te hebben en dat voor Meerveldhoven de helft van de grove tiende en de gehele smalle en novale tiende aan de pastoor zullen toekomen voor zijn levensonderhoud. De andere helft van de grove tiende behoudt het Domkapittel aan zich. Het bezit van de tienden en van het patronaatsrecht te Meerveldhoven maakt het waarschijnlijk, dat Meerveldhoven in de middeleeuwen een grondheerlijkheid was van het Kapittel van St.-Lambertus te Luik (vergelijk de positie van Waalre en Valkenswaard t.o.v. de abdij van Echternach). Het Domka-

BISDOM LUIK voór 1559

AFB. 1 (uit ref. 5)

DEKENATEN CUIJK EN WOENSEL

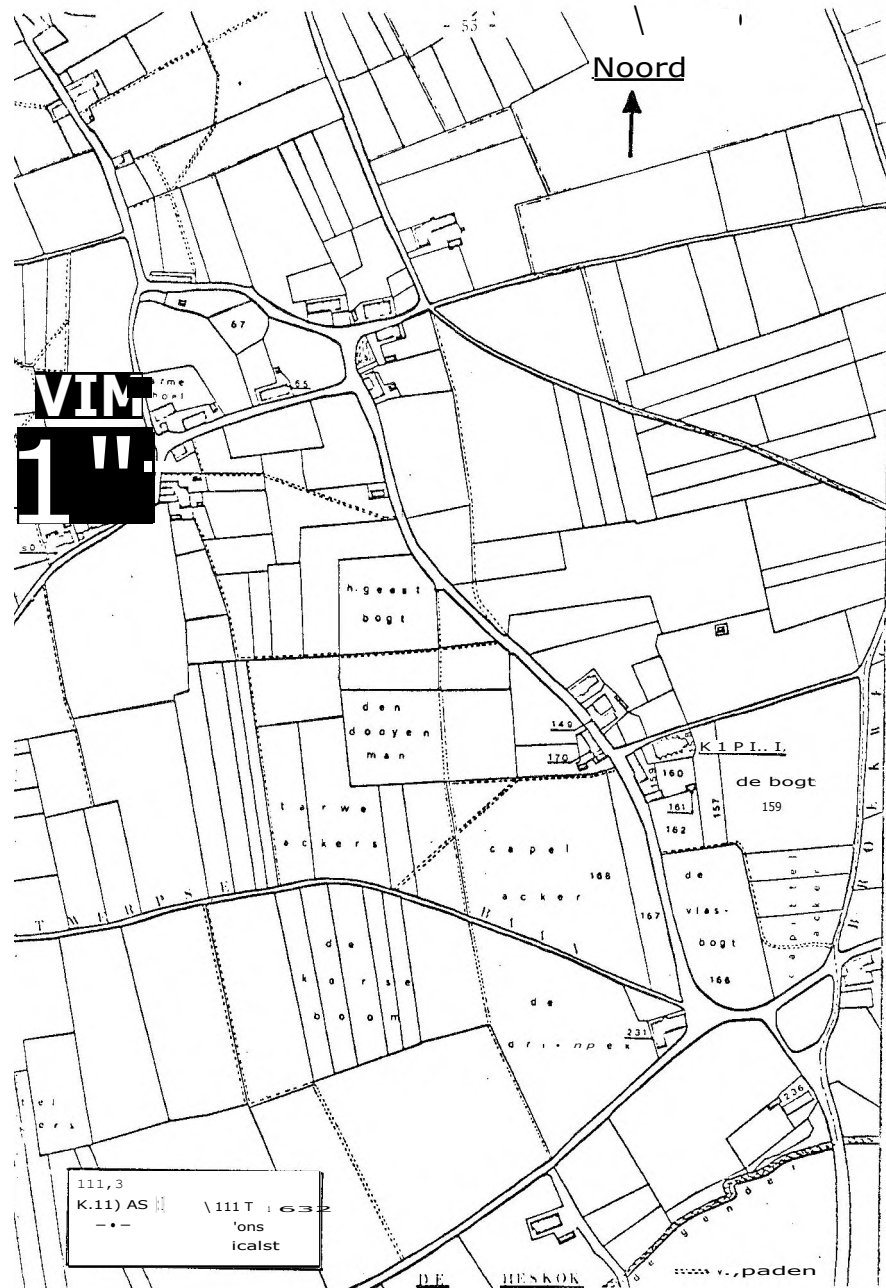
- - - - GRENS HUIDIG
- - - - GRENS OUVIERIJS
- - - - BRADANT EN HelaugiG
- KERHER1
- KAPELLEII

AFB. 2 (uit rof.5)

pittel van Luik bezat ook inkomsten uit grondcijzen, die betaald moesten worden uit onroerend goed te Meerveldhoven en in de onliggende dorpen. In die archieven van de hiervoor genoemde schepenbanken komt men deze betalingen herhaaldelijk tegen hij overdrachten van onroerende goederen. Verder wordt van een kanunnik van St.-Lambert te Luik, een zekere Jordan van Baest, in 1473 in de Bossche schepenprotokollen vermeld, dat hij een gehele hoeve, genaamd "ten Eijnde te Merefelt" in zijn bezit heeft. De betrekkingen tussen Meerveldhoven en het Domkapittel van Luik waren dus menigvuldig.

Wanneer Meerveldhoven een zelfstandige parochie is geworden, is niet bekend. De oudste benaming van Meerveldhoven als parochie komt voor in het bovengenoemde stuk uit het Luikse Cartularium. Verder wordt Meerveldhoven vóór 1400 nog als parochie genoemd in nachtkontrakten van de hoeve De Heskok uit de jaren 1388 en 1389, welke geregistreerd zijn in de schepenprotokollen van 's-Hertogenbosch. De landerijen, die tot deze hoeve behoorden, lagen aan weerszijden van de huidige Provincialeweg, globaal tussen de Kapelstraat en de Burgemeester van Hoofflaan, en vanaf de Gender in het zuiden tot aan het Mariapad en de Jaspersstraat in het noorden. Van deze hoeve dan werd vermeld, dat zij gelegen was in de parochie van Myrefelt (of Mierfelt) ter plaatse genaamd Broehoven (2) (afb. 3). We vermelden deze hoeve De Heskok zo uitgebreid, omdat zij in de latere geschiedenis van de parochie Meerveldhoven nog enige rollen gespeeld heeft. Waar nu Meerveldhoven een parochie genoemd wordt, bezat dit dan ook een parochiekerk toegewijd aan de heilige Lambertus. Deze kerk was vanouds gelegen in het centrum van Meerveldhoven aan de huidige Polkestraat, waar in 1975 de fundamentrestanten van de kerk werden opgegraven door de archeologische groen van museum "t Oude Slot" met toestemming van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek. Volgens Nolet en Boeren (3) is de ligging van een kerk binnen de bebouwde kom kenmerkend voor de zogenaamde eigenkerken, dat zijn kerken gebouwd door een grondheer op zijn eigen grond. Dit soort kerkstichtingen heeft meestal plaatsgehad in de vroege middeleeuwen. Was de (vaak adellijke) grondheer in het bezit van een huis of kasteel op die grond, dan werd de kerk vaak daar vlak naast gebouwd, zoals bijvoorbeeld indertijd is gebeurd in Blaarthem. Wat Meerveldhoven betreft kan deze grondheer het Luikse kapittel geweest zijn of een particulier grondheer, die zijn bezit had overgedragen aan de Luikse bisschop. Dat echter Meerveldhoven als bewoonde kern zeer oud is, kan geconcludeerd worden uit de aanwezigheid van een Merovingische begraafplaats (uit de tijd 500 - 750 na Chr.) op korte afstand (500 meter) van het dorpscentrum, nu gelegen onder het heuvelparkje bij het zwembad den Ekkerman.

Wat de geschiedenis van de Mariakapel betreft, kent waarschijnlijk iedereen de overlevering van het ontstaan van de Mariaverering te Meerveldhoven. In het jaar 1264 (volgens anderen 1296) werd er te Meerveldhoven in een eikeboom een beeldje gevonden voorstellende Maria met het kind Jesus op de arm. De vinder nam het beeldje mee naar huis, maar moest de volgende dag konstateren, dat het beeldje verdwenen was. Het werd teruggevonden op de plaats, waar het de dag tevoren gevonden was. Weer werd het beeldje mee naar huis genomen

en weer verdween het, zo tot driemaal toe. De inwoners van lerefelt begrepen hieruit, dat Maria vereerd wilde worden in haar beeldje in de eikeboom. Er werd een primitieve kapel rond de eikeboom gebouwd en de faam van wonderbare gebedsverhoringen deed al snel een grote toeloop van bedevaartgangers ontstaan, tot hiel - gerief o.a. de 0- L Vrouwedijk naar Waalre en de O.L. Vrouwebrug over de Dommel werden aangelegd.

Het begin van de Mariaverering te Meerveldhoven kan gelegen zijn in de 13e eeuw. Uit een onderzoek, dat in 1907 is ingesteld door Dr. Xavier Smits te 's-Hertogenbosch, blijkt, dat het miraculeuze beeldje vervaardigd moet zijn tegen het einde van de 14e eeuw of in het begin van de 15e eeuw. Verder wordt in bepaalde kerkelijke registers uit de 15e eeuw, waar we dadelijk nog op terugkomen, de Maria-kapel pas in 1473 genoemd met de opmerking "noviter erecta", "onlangs opgericht", en in 1497 met de opmerking "nova Ter Eijcken"; genoemde registers beginnen echter al in 1400. Het is mogelijk, dat deze opmerkingen alleen betrekking hebben op de kerkelijke erkenning van het bedevaartsoord, terwijl de Mariaverering door omwonenden en bedevaartgangers reeds vanaf een veel vroeger tijdstip plaatsvond.

Wat betreft de tijd van het begin van de Mariaverering, kan men niet bepaald zeggen, dat dit "die goeie ouwe tijd" was. Geheel Europa was in de jaren 1348 - 1351 geteisterd door een pestepidemie, waaraan naar schatting 30% van de bevolking ten offer viel, en die ook deze streken niet gespaard zal hebben. Eet was de tijd van de grote boerenopstanden, van de 100-jarige oorlog, van de opmars der Turken in Europa. Wat er in die tijd leefde onder de mensen is prachtig beschreven door J. Huizinga. in zijn "Herfsttij der Middeleeuwen" (4). Er was in die tijden voor de eenvoudige mens geen andere mogelijkheid meer over, dan de hemel te bestormen met zijn vragen en noden. De heiligenverering vertoonde toen een grote bloei en wie kon men dan beter aanroepen dan de eerste onder hen, de Moeder Gods Maria.

Noten:

- (1) Borman, Cartulaire de l'Eglise de St. Lambert de Liège, 1898 (Universiteitsbibliotheek, Nijmegen)
- (2) A. van Run, De Heskok, Campinia, jaargang 7, pag. 20-28 (1977)
- (3) P. Nolet en P.C. Boeren, Kerkelijke instellingen in de Middeleeuwen; Amsterdam 1951
- (4) J. Huizinga, Herfsttij der Middeleeuwen.

(wordt vervolgd)

* Zo juist is verschenen "Ontlastbrieven
 * van Sint-Oedenrode voor ingekomen en ver-
 * trokken personen uit de jaren 1719-1810".
 * Deze uitgave van de gemeente Sint-Oeden-
 * rode, onder redactie van de streekarchi-
 * varis W. Cornelissen, is met name van be- :
 * lang voor genealogen en demografen. De
 * beschrijving van de ontlastbrieven bevat
 * namelijk de namen van degenen die in de
 * aangegeven periode uit Sint-Oedenrode
 * zijn vertrokken en de namen van de plaat- :
 * sen waarheen zij zijn gegaan, alsmede van :
 * de personen die zich aldaar vestigden
 * vanuit andere, met name genoemde, gemeen- :
 * ten.
 * Geïnteresseerden kunnen het 141 bladzij- :
 * den tellende, in offset uitgegeven, boek- :
 * werk bestellen bij het gemeentebestuur
 * van St.-Oedenrode, postbus 44, 5490 AA
 * Sint-Oedenrode, tegen het geringe bedrag :
 * van f 10,--.

De redactie.

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

(vervolg)

22. Partikuliere giften aan Oirschotse gilden

24-2-1469 (R.A. Den Bosch, R 122 B) - Sint Barbaragilde, Oirschot

Item comen is Philips Dircs soen van Berse ende heeft erffelijc ge-
 loeft Rutgeren Beelaerts tot behoef den gemeynen guldebrueders ende
 gulde susteren vander reyner maget ende joffrouw Sinte Barbaren nu
 sijnde ende naemaels wesende een pont payments allen jaer te gelden
 ende te betalen op Sinte Andries dach apostels te heffen ende te
 boeren wt enen stuck lands gelegen in der herscap van Boterwijk in
 die prochie van Oerscot mit eenre sijden aen Danels erve van Peters-
 hem mitter andere sijden aen Yken Brants erve mit enen eynde aen die
 straet ende tuitten anderen eynde aen Wilhems erve van Geldrop, ende
 Philips voersc. heeft geloeft Rutgeren voersc. tot behoef den gulde-

brueders ende gulde susteren van Sinte Barbaren voersc. op hem ende
 op allen sijn gueden etc. dese voersc. erffenis te weeren voer dat
 voersc. pont payments alsmen erve met recht sculdich is te weeren en-
 de dit voersc. stuck lands altijd goet ende waeldogende te maken over
 dit pont payments voersc. sonder weder seggen. Datum ut supra.

30-12-1535(R.A. Den Bosch, R 132 B) - Sint Barbaragilde, Oirschot

Wauter Jan Toirkens heeft wittelick ende erffelick geloeft heeren
 Corstiaenen vander Ameyden priestere tot behoef der gulden ofte scut-
 terijen van Sente Barbaren in Oerschot veerthien stuver tsiaers erf-
 gelts in munten nu gevaluweert te betalen allen jaere erffelick op
 Sente Barbaren avont ende naestcomende den yrsten pacht dach van ende
 uijt huysingen hovingen gronden ende erffen dair aen gelegen omtrent
 een sestersaet groot in Oerschot ter Ameyden gelegen deen zijde Jan
 Joirdensz. dander ende deen eynde die gemeyn straet dander eynde Jan
 Verhoeven, gelovende ut moris est weerstap ende waeldogenscap ten eyn-
 de ende met alsulken laste dat die guldbrueders voirsch. in tijde wesen-
 de jairlicken een voer dat jairgetijt van wilneren meester Corstianen
 vander Ameyden canoniek doen hij leefden Sinte Martens tot Ludiek ver-
 bonden sullen zijn te doen doen een singende vigilie ende singende mis-
 se van requiem, noch met conditien dat Wauter gelover voirsch. die voir-
 genoempde XIIII stuver erfgelts altijt op Sunte Barbaren avont sal
 moigen lossen metten vollen pacht ende restanten als hij dat twee maen-
 den te voeren opseet ende met twelff gouden Karolus gulden twintich
 stuver voere den gulden ofte die werde dair voir in munten nu gevalu-
 weert. Actum penultima decembris.

20-2-1530 (R.A. Den Bosch, 130) - O.L. Vrouwengilde, Oirschot

Heylwich Willems dochter van Haeren met Cornelis Smeets hueren mombair
 ut dicebant heeft wittelijc ende erffelijc opgedragen met eenen scepen-
 brieff van Oirschot ende metten alinge recht etc. Henricksen Hoppen-
 brouwers ende Henricksen Ghijsbrechtsz. vander After als dekens der gul-
 den ende bruederscappen van Onser Liever Vrouwen in Oerschot tot be-
 hoeff vanden gulde brueders thien stuver tsiaers uiit oenen pacht ende
 brieven van zeven gulden tsiaers welcke zeven gulden Willem Goyart Wil-
 lem Aelbrechtsz. geloeft heeft Heylwygen voersch. te betalen allen jaer
 purificationis Marie uijt huijs hof ende erffen dair aen gelegen in
 Oerschot tot Strathen aen dat Sneyschuet deen zijde die gemeyn straet
 dander deen eynde aen erffenis der erfgenamen Jan Wautersz. vanden Loe
 dander eynde erfgenamen Corsten Gielis Crijnsz. van welcken X stuver
 tsiaers den irsten pacht verschijnen sal purificationis Marie naest-
 comende, gelovende ut moris est commmer van hueren weegen aff te doen.
 Actum XX february.

(wordt vervolgd)

C **CAMPINIA**

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT
NOORD-KEMPENLAND

9e JAARGANG

JULI 1979

NR. 34

Redactie: H. Mijland, assistent-archivaris
Redactieadres: Torenstraat 1, 5688 AM Oirschot
Postbus 11, 5688 ZG Oirschot
Tel. 04997 - 2828 toestel 33

De prijs voor een abonnement bedraagt f 12,- per jaar, vanaf 1 april 1979, hij vooruitbetaling te voldoen, te storten op postgirorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot met vermelding abonnement Campinia. De prijs voor losse nummers is f 3,- per stuk. Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het lidmaatschap voor het volgende jaar automatisch voortgezet.

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden
gegeven.

De niet-ondertekende artikelen zijn samengesteld door de medewerkers
van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland.

Voor de inhoud van de ondertekende artikelen is de redactie niet
verantwoordelijk.

Geachte abonnee,

Op 2 april 1971 schreef mr. H.K.J.M. Cappetti, destijds voorzitter van de streekarchiefcommissie Noord-Kempenland, in het "Ten geleide" bij de eerste aflevering: " ... het verschijnen van Campinia is waard om gevierd te worden." Nu, acht jaar later, kan bevestigd worden, dat deze uitspraak niet ten onrechte is gedaan. In die periode vervijfvoudigde het aantal abonnees. Tot nu toe verschenen er drieëndertig afleveringen, die tezamen 1725 pagina's aan bronnenuitgaven en artikelen over de geschiedenis van de streek bevatten.

Dit alles is mogelijk geworden door de enorme inzet van Uw redacteur, de heer W. Klaasen, die in de vorige aflevering (april 1979, nr. 33) afscheid van U nam. Hij wist zich bij deze arbeid gesteund door de leden van de streekarchiefcommissie, door zijn medewerkers en, niet in het minst, door de velen onder U die daadwerkelijk meewerkten aan de totstandkoming van dit blad. Ik meen namens alle abonnees te mogen spreken, wanneer ik op deze plaats de heer Klaasen in zijn nieuw ingetreden levensperiode alle goeds toewens, bovenal een goede gezondheid. Lof zij hem.

Ik hoop, dat U mij hetzelfde vertrouwen schenkt en mij tevens bij zult staan bij de samenstelling van Campinia, en dat Uw interesse het voortbestaan van deze periodiek blijft rechtvaardigen.

Henk Mij land.

I.	Oirschotse mensen over Oirschot "Bij Mieke" (door Toke van de Ven-Lommers)	57
11.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem (vervolg)	58
III.	De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zeters en notabelen der in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen (vervolg)	60
IV.	Jaarkronieken uit de schepenprotokollen van Oirschot-Best (vervolg) (door J. Santegoeds, NUenen)	66
v. h.	De Veldhovense oorkonden (Oerle, Meerveld- hoven, Zeelst, Veldhoven, Zonderwijk) van- af de 13de eeuw (vervolg)	74
	Hoe Postel Zonderwijk veroverde, deel I (door J. Lijten)	74
	27. Oorkonde van 17 maart 1394	77
	28. Schepenakte van 's-Hertogenbosch november 1245	78
	29. Schepenakte van 's-Hertogenbosch 26 mei 1281	79
	30. Schepenakte van 's-Hertogenbosch 21 augustus 1281	79
	31. Oorkonde van 3 oktober 1281	80
VI.	Bestse toponiemen (vervolg)	81
VII.	Genealogica	84
	1. Echtparen van Croonenburg van 1620-1972	84
	2. Genealogische gegevens omtrent het ge- slacht van Collenburg vanaf 1629	84
	3. De Brabantse Familie De Cort (door B.W. van Schijndel t, Brussel)	84
VIII.	[lijzen en hun bewoners te Oirschot vanaf de zeventiende tot de twintigste eeuw	92
IX.	Het landgoed De Baest (door J. Andrik)	92
X.	Lijst van woningen te Zeelst in de 18de eeuw (vervolg)	92
	III. Djept (D'Juijpt)	97
XI.	Lezers leveren hun bijdrage	
	1. Echtparen van Croonenburg (vervolg) (door A.B. van Cronenburg, Rotterdam)	97

	2. Genealogische gegevens omtrent het ge- slacht Van Collenburg vanaf 1629 (ver- volg) (door Nico van Cuijck, Oirschot)	98
XII.	Giovanni en Martinus: het verhaal van een moord (vervolg)	101
XIII.	Historische gegevens over de Sint-Lambertus- parochie en de Maria-kapel te Meerveldhoven (door A. van Run) (vervolg)	104
XIV.	Archivalia aangaande de oude Kempische gil- den	110

I. OIRSCHOTSE MENSEN OVER OIRSCHOT

BIJ MIEKE

(door Toke van de Ven-Lommers)

We gaan toch zo gére met de Heemkundokring
Bij Mieke een tijdje vertoeven,
Als we hebben gewandeld of samen gefietst
Om 'n lekker bakje koffie te proeven.

Zo rustig gelegen aan de rand van ons dorp
Met velden en bossen bezijden,
Is dat een café'ke, gezellig en oud,
Dat doet denken aan vroegere tijden.

Ge ziet er den herd, met de bedstee erin,
Geloof me maar, 't is niet gelogen,
Geruite gordijntjes van Brabantse bont,
De ziede daar mee voor uw ogen.

Op de schouw staan de bordjes, die zijn al heel oud
Zoals vele andere dingen,
De kachel ervoor is een schoon platte buis
Daar staat dan de moor op te zingen.

De tafel met bank, die staan vóór in den herd,
Daar kunde ook koffie bestellen
Die staat op het hoekje van die schoon platte buis
En ge hoort er de nieuwtjes vertellen.

De herberg met tap, die is ook ouderwets,
Aan de muren, daar hangen portretten
En hedde de gemoedelijkheid als geproefd
Dan moete daar eens op letten.

want Mieke dat is toch zo'n goeie waardin,
Bedrijvig bedient ze de mensen
Die zitten te buurten of spelen wat kaart
En die rust en gezelligheid wensen.

En wordt het voor Mieke dan soms wat te druk
Geen nood hoor, want luister eens effen
Dan komt er wel hulp van het jonge geslacht,
De vrouw of de dochters van Sjefke.

De gesprekken zijn van eenvoudige aard
Geen zware of moeilijke zaken,
Nee, Mieke praat gerre over hennen of zo
Die krek van de leg af geraken.

Of over den oogst, die zo goed was van het jaar
Het hooi en de mais en de haver,
Of over het vee, dat daar loopt in de wei
En er smult van de sappige klaver.

wat is 't er vredig zo rondom het huis,
Wat ligt dat café'ke daar rustig
En hoog in de bomen, en ook in het veld
Daar zingen de vogeltjes lustig.

Waar zultet nog vinden zo mooi ouwerwets
Dat doet denken aan vroegere jaren,
Ga kijken bij Mieke, want eenvoud en rust
Die wisten ze daar te bewaren.

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-
BLAARTHEM

(vervolg)

558. 12-3-1618 blz. 268/1

Flooris Hendricx en Dierick Jacobs hebben de goederen gedeeld, die zij gekocht hebben van de minderjarige kinderen van Peeter Jacobs. Aan Flooris Hendricx vallen ten deel: de kamer; een deel van het zgn. aangelay; de voorste beemd; het zuidelijk gedeelte van de Wanten Ecker; het gehele Eckers Bochtjen en de zolder van het huis. De jaarlijkse lasten die daarop rusten zijn: 172 stuivers aan Aert wilborts; 15 stuivers aan Ceel Cornelis; een spint rogge aan de pastorie en vier vat rogge aan het kapittel van 's-Hertogenbosch.
Schepenen: Michiel Dionijssen - Peeter Woutersen

559. 12-3-1618 blz. 268/2 - 269/1

Aan Diericken Jacobs valt ten deel: zijn deel in het "conpelken"; de helft van de Wouten Beker, gelegen ten zuiden van de Rouwen Bocht; de hele Reijt met de Santcuijl en de gracht. De lasten die daarop jaarlijks rusten zijn: 171 stuiver aan Pauwels Janssen; 15 stuivers aan Jan Lenaerts; een spint rogge aan de pastorie te Veldhoven; vier vat rogge aan het kapittel te 's-Hertogenbosch en de gehele cijns die op het goed rust.
Schepenen: Michiel Dionijssen - Peeter Woutersen

560. Zo.ve. 26-2-1618 blz. 269/2

Anthonis Thonissen heeft voor twee jaren het vruchtgebruik van een stuk akkerland, genaamd "Aende Heijberch", gelegen in de parochie Zonderwijk-Veldhoven, overgedragen aan Peeter Woutersen (belendende percelen: de erven van Willem Janssen, de weg, Thonis Thonissen). De waarborgsom bedraagt 90 gulden en is terug te betalen voordat het

land wordt teruggegeven, doch uiterlijk twee jaren na laatstleden Lichtmis.

Schepenen: Gielen Nijssen - Peeter Woutersen

561. Zo.Ve. 23-2-1618 blz. 269/3 - 270/1

Jan Janssen heeft aan Anthonis Thonis een stuk weiland, gelegen in de parochie Zonderdijk-Veldhoven, ter plaatse Heijberch genaamd, in absolute eigendom overgedragen (belendende percelen: het deel van het erf, waarvan dit is gedeeld; de erven Matheus Woutersen; de erven Willem Janssen). Te betalen zijn daaruit een vat rogge aan de pastorie of kerk te Veldhoven en twee verlopen pachten.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

562. 23-2-1618 blz. 270/2

Anthonis Thonissen heeft aan Jan Jansen beloofd voor het voornoemde transport, op Lichtmis aanstaande, vijftig gulden te betalen.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

563. Zo.Ve. 23-2-1618 blz. 270/3 - 271/1

Cornelis Adriaens heeft aan Thonis Anthonissen een stuk land overgedragen, gelegen in de parochie van Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse "Aenden Heijberch" genaamd (belendende percelen: het deel van het erf, waarvan dit is gedeeld; de erven Matheus Woutersen; het erf van Willem Janssen). Jaarlijks is daarvoor een vat rogge te betalen aan de pastoor of kerk te Veldhoven en verder twee verlopen pachten.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

564. 23-2-1618 blz. 271/2

Cornelis Adriaens bekent hierbij voor het voornoemde transport betaald te zijn, alsmede dat hij volledige genoegdoening verkregen heeft voor de hem toekomende goederen uit de patrimoniale goederen van zijn schoonvader, Hendrick Faessen. Verder belooft Cornelis de bedoelde goederen nooit meer op te eisen, op voorwaarde dat Thonis Anthonissen belooft alle lasten, schulden, schuldvorderingen, enz., die op die goederen rusten of komen te rusten, zal voldoen.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

565. Ve. 26-2-1618 blz. 271/3 - 272/1

Cornelis Jacobs, als man van Catelijn Janssen, enerzijds, en Barbaera Janssen en haar toegevoegde voogd, anderzijds, kinderen en erfgenamen van Jan Janssen van Cnegsel, hebben de erfgoederen, die hun bij loting zijn toegevallen, en die gelegen zijn bij de Heijberch in de parochie van Veldhoven, verdeeld.

Aan Cornelis Jacobs zijn ten deel gevallen: een gedeelte van het huis, te weten de kamer en de halve zolder aan de noordzijde, zijnde een gebont groot. (Indien het huis wordt afgebroken verliest Cornelis het recht op de grond.) Verder de schuur met de hof; de daaraan grenzende dries (belendende percelen: de erven Willem Peetersen, het erf

van Peeter Aerts, de kamer, Peeter Aerts); een weiland genaamd Den Horst (belendende percelen: Willem Peeters, Corstiaen Laureijssen, het gedeelte waar het van afgescheiden is, het erf van Peeter Aertsen en anderen); de oostelijke helft van de Oijversnest (belendende percelen: het erf van Hendrick Janssen, de weg, het erf van Willem Peetersen, het gedeelte waarvan dit is afgescheiden en anderen). De lasten die er op rusten zijn: 100 gulden aan Matheus Wouters of de daarop rustende pacht; de halve cijns of, indien hun onnozele broer Jan Janssen terugkomt, is hij verplicht in eenderde van diens onderhoud te voorzien.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

Kanttekening: Peter Jansen bekent van Cornelis Jansen honderd gulden ontvangen te hebben. 23-2-1623.

566. Ve. 26-2-1618 blz. 272/2 - 273/1

Barbera Janssen en haar voogd zijn ten deel gevallen: de herd, de helft van de zolder en de "neeren" van het huis, gelegen in de parochie van Veldhoven, ter plaatse Heijberch genaamd, onder voorwaarde dat het huis niet mag worden afgebroken; het zogenaamde aangeland genaamd Den Huvel; een beemd genaamd de Oeijversnest (belendende percelen: Corstiaen Laureijssen, Willem Peeters, het erf van Peeter Aerts en anderen, het gedeelte waarvan dit is afgescheiden); een stuk land in de Bocht (belendende percelen: het erf van Willem Willem Peeters, de kinderen van Hendrick Pauwels, het erf waarvan dit is afgescheiden); een stuk land gelegen ten westen van het erf genaamd Oijversnest (belendende percelen: Hendrick Jan Damen, de weg, het erf van Hendrick Willems, het gedeelte waarvan dit is afgescheiden). De jaarlijkse lasten die er op rusten zijn: zes rijns gulden aan Hendrick Willems en de halve cijns. Zij is tevens verplicht om in eenderde van het onderhoud van haar onnozele broer te voorzien.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

Kanttekening: Peeter Janssen bekent 100 gulden ontvangen te hebben van Barbara Janssen. 20-12-1619.

III. DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGEMEESTERS, ARMMEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELEN DER IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEN VERENIGDE DORPEN

(vervolg)

576. B. 27-8-1808 3/162v

Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Blaarthem naar aanleiding van de dispositie van de Landdrost van Brabant d.d. 8 juli 1808, waarbij de gemeente Blaarthem voor de som van 56 gulden is aangeslagen in de belasting, vastgesteld bij de wet van 30 maart 1808. Besloten wordt met de gekommitteerden over te

gaan tot het regelen van de repartitie onder de ingezetenen van Blaarthem. Tot executie dezer repartitie wordt gekommitteerd Diens van Gennip.

Getekend: J.M. Baselmans, C. van Dommelen, Francis Donkers, D. van Gennip, A. van Baarschot.

577. V.Z.B.M.G. 10-3-1809 3/163

Vergadering van de schout-civiel en alle presidenten der gerechtigde gemeenten in het onverdeelde Broek, gehouden in de vergaderkamer te Zeelst. Aangezien volgens reglement op het gemeenschappelijk Broek van 5 november 1805 de schout-civiel en de presidenten bevoegd zijn permissie te geven voor het turf steken, wordt bepaald, dat een ieder die wil met het turf steken kan beginnen op maandag, 17 april 1809 om 1 uur na de middag. De laatste dag is 15 augustus 1809. Wie daarna turf komt steken, zal een boete van 12 gulden moeten betalen en de gestoken turf afgeven. Aan ieder huisgezin wordt een stuk van 20 treden toegewezen (iedere trede 5 voet Rijnlandse maat). Wie meer dan 20 treden besteeft of zijn plaats niet duidelijk zichtbaar afpaalt, zal 6 gulden boete moeten betalen. Een ieder mag hei- of platte turf steken, maar deze niet voor strooisel of mest gebruiken. Overtreding wordt bestraft met een boete zoals in artikel 2 vermeld. Tevens wordt een ieder gewaarschuwd geen turf buiten de gerechtigde gemeenten te verkopen. Overtreders hiervan zullen aan de criminele rechter worden overgeleverd.

Getekend: J.F. de Wit.

578. V.Z.B.M.O. 15-3-1809 3/164

Vergadering in de vergaderkamer te Zeelst van de schout-civiel en alle leden van de gemeentebesturen van het gehele schoutambt van Oerle (afwezig A. Bressers van Oerle, Eijnden van Veldhoven, en Fr. Donkers van Blaarthem), waarbij wordt voorgelezen een missive van J. J. Ribbius, kommissaris over het werk der verponding over het arrondissement St. Oedenrode d.d. 13 dezer, waarin deze klaagt over de nalatigheid van de vorster of gerechtsbode in het schout-ambt. Tevens wordt gememoreerd het verbaal van het verhandelde bij de Landdrost van Brabant d.d. 7 december 1807, waarin deze verklaart, dat het hem hard voorkomt een dergelijk ambtenaar te ontslaan, alvorens hem na vermaning nog eens de kans te geven zijn gedrag te corrigeren. Dit verbaal van de Landdrost is aan de vorster voorgelezen, terwijl de schout hem ook heeft bedreigd met ontslag indien een dergelijk wangedrag zich herhaalt. De vergadering besluit de missive van J.J. Ribbius in originali aan de heer Landdrost te zenden, zodat deze definitieve maatregelen kan nemen.

Getekend: J.v. Sambeek, G. de Wit, H. Sengers, P. Wellens, Joh. v. Rooy, P.v.d. Wildenberg, J.M. Baselmans, C.v. Dommelen, G. Verheijden, P. Louwers, H. Baselmans, J. Somers, A.v.d. Wildenberg, H.P. Borgers, sekretaris J.F. de Wit.

579. V.Z.B.M.O. 30-3-1809 3/165-166

Vergadering in de vergaderkamer van Zeelst van de schout-civiel en de leden der gemeentebesturen die onder het schoutambt Oerle vallen (niet aanwezig: J. Somers, W.v.d. Eijnden van Veldhoven en A. Bressers van Oerle, die niet heeft willen tekenen). De schout-civiel geeft te kennen, dat het noodzakelijk is een reglement op te stellen tot wering van alle vreemdelingen, landlopers, Franse keizerlijke deserteurs en Hollandse deserteurs. Er zijn ingezetenen die deze als knechten en werklieden huren of tegen kostvergoeding aannemen en bij een onderzoek door de overheid verbergen. Er wordt besloten het navolgende koncentreglement ter approbatie aan de kwartierschout van Eindhoven te zenden:

- 1) Niemand mag binnen de gemeenten van het schoutambt Oerle personen in zijn huis, dienst of kost nemen, die buiten het schoutambt geboren zijn, behalve degenen die tevoren bij de schout-civiel zijn aangegeven, ten einde de schout in staat te stellen na te gaan of de nodige bewijzen aanwezig zijn, die een verblijf rechtvaardigen. Wie bevonden wordt Franse keizerlijke en Hollandse deserteurs te hebben opgenomen, wordt met 25 gulden beboet;
- 2) van deze boeten blijven echter vrij degenen, die voldoende kunnen aantonen, dat de betreffende personen familieleden of vrienden en in het Koninkrijk geboren zijn, zich niet langer dan drie dagen bij hen ophouden of opgehouden hebben en zich niet aan desertie hebben schuldig gemaakt;
- 3) herbergiers of logementhouders kunnen volstaan met het aangeven van passagiers, die maar één nacht overblijven bij de president of het dichtstbij wonende lid van het gemeentebestuur en wel 's avonds vóór tien uur. Overtreders hiervan zullen een boete van 6 gulden moeten betalen;
- 4) bestemming van de boeten: een derde voor de aanbrenger, een derde voor de armen van de plaats waarin de overtreder woont en een derde voor de schout-civiel.

Getekend: J.v. Sambeek, G. de Wit, H. Sengers, P. Wellens, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, H.P. Borgers, A.v.d. Wildenberg, P. Louwers, J.M. Baselmans, G. Verheijden, C. v. Dommelen, F. Donkers, 11. Baselmans, sekretaris J.F. de Wit.

580. Z. 6-4-1809 3/167r

Wijnant Huijsmans, molenaarsknecht te Zeelst, heeft zich ingevolge de ordonnantie, volgens welke de belasting on het Gemaal zal worden geheven, aangegeven om onder eed te worden genomen. Deze eed werd thans in handen van de schout-civiel afgelegd.

Getekend: Wijnant Huijsmans (kon niet schrijven), G. de Wit, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, sekretaris J.F. de Wit.

581. V. 24-4-1809 3/167v-168r

Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Veldhoven, waarin nieuwe burgemeesters en een ammeester wor-

den gekozen en wel voor de periode van 1 mei 1809 tot 30 april 1810.
Nieuwe burgemeesters: Philips Rooyarts en Jan F. Rooymans, 'nieuwe
armmeester: Huijbert Nagelmakers.

Getekend: J. Somers, W.v.d. Pijnden, A.v.d. Wildenberg, P.v.d.
J.P. Liebregts, D. van Esbeek.

582. Z. 28-1-1809 ³/₁168v-169r

Verkiezing nieuwe burgemeesters en nieuwe armmeester van Zeelst. Bur-
gemeesters: Lambert Spooren en H.A. Senders voor de tijd van 1 mei
1809 tot 30 april 1810, armmeester: Wouter van Gennip van vrijdag
voor Pasen 1810 tot vrijdag voor Pasen 1811.

Getekend: Joh. v. Rooy, P.v.d. Wildenberg, H.P. Borgers, J.v.
Dijk, F.v. hierop, P. Couwenberg.

583. V. 2-5-1809 3/168r

De nieuwgekozen burgemeesters en de armmeester van Veldhoven hebben
de voorgeschreven eed afgelegd in handen van de schout-civiel.

Getekend: J.F. Rooymans, Philips Rooyarts (kon niet schrijven),
Huijbert Nagelmakers, J. Somers, W.v.d. Eijnden, A.v.
d. Wildenberg.

584. Z. 5-5-1809 3/169r

De nieuwgekozen burgemeesters en de armmeester van Zeelst hebben de
voorgeschreven eed in handen van de schout-civiel afgelegd.

Getekend: Wouter van Gennip (kon niet schrijven), L. Spooren,
H. Senders, Joh. v. Rooy, P.v.d. Wildenberg, H.P. Bur-
gers, sekretaris J.F. de Wit.

585. V.Z.B.M.O. 19-8-1809 3/169v

Vergadering van de schout-civiel en de leden der gemeentebesturen van
het schoutambt Oerle (niet aanwezig: Oerle, A.v.d. Wildenberg en W.v.
d. Pijnden van Veldhoven, C.v. Dommelen en F. Donkers van Blaarthem).
De schout-civiel geeft te kennen, dat men niets onbeproefd moet laten
om de ingezetenen op te wekken tot de wapendienst voor Zijne Majes-
teit en het vaderland. Besloten wordt aan vrijwilligers onder de in-
gezetenen een premie van 10 dukaten te geven, uit te betalen na goed-
keuring door de koormandant.

Getekend: Joh. van Rooy, J. Somers, J.M. Baselmans, P.v.d. Wil-
denberg, H.P. Borgers, P. Louwers, G. Verheijden, IL
Baselmans.

586. V. 16-12-1809 3/170r

Jan Verhagen junior, slager te Veldhoven, die zich ingevolge ordon-
nantie volgens welke de belasting op het Bestiaal zal worden gehe-
ven, heeft aangegeven om onder eed te worden genomen, heeft thans de
voorgeschreven eed in handen van de schout-civiel afgelegd.

Getekend: J. Verhagen, J. Somers, A.v.d. Wildenberg, sekretaris
J.F. de Wit.

587. Z. 30-3-1810 - 3/170v-171r

Vergadering van de schout-civiel en de leden van het gemeentebestuur
en de gekommitteerden van Zeelst. Aangezien Zeelst door de leveran-
ties ten behoeve van de Franse troepen in schulden is geraakt, die
in verband met het onvermogen van de ingezetenen niet kunnen worden
aangezuiverd, en aangezien een klok in het Belfort gebarsten is en
daardoor onbruikbaar is geworden, en verder in overweging genomen
hebbende, dat het Belfort zelf is versleten en dreigt om te vallen,
wordt besloten, de president-schenen Joh. van Rooy te autoriseren,
de grote klok in het Belfort te verkopen aan de meest biedenden en
de opbrengst in de rekening van de burgemeester van 1809 te verant-
woorden. Verder wil men de burgemeester autoriseren het Belfort te
doen afbreken en publiek te verkopen.

Getekend: G. de Wit, Joh. v. Rooy, P.v.d. Wildenberg, P. Gouwen-
berg, F.v. Lierop, J.v. Dijk, sekretaris J.F. de Wit.

588. V. 5-4-1810 3/171v-172r

Vergadering van de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteer-
den van Veldhoven (niet aanwezig: P.v.d. Hurk, J. Liebregts). Aange-
zien Veldhoven door de leveranties ten behoeve van de Franse troepen
in schulden is geraakt, die in verband met het onvermogen van de in-
gezetenen niet kunnen worden aangezuiverd en aangezien de gemeente
obligaties bezit ter waarde van 1200 gulden, die echter nog 3 laar
moeten blijven staan, wordt besloten, deze obligaties te verkopen en
de opbrengst over te dragen aan de burgemeester van 1809 om de ge-
noemde schulden te kunnen betalen.

Getekend: J. Somers, A.v.d. Wildenberg, D.v. Esbeek, sekretaris
J.F. de Wit.

589. V. 19-4-1810 3/172v-173r

Verkiezing nieuwe burgemeesters en armmeester voor de tijd van 1 mei
1810 tot 30 april 1811. Burgemeesters: Nicolaas Schippers en Poulus
Verschuuren. Armmeester: Barthel van Zon. Verder wordt besloten (vol-
gens verbaal van de Landdrost) een reële belasting te heffen van 3/8
der verponding en een personele belasting van f 400,-- om de tekorten
van de karrevrachten voor de Fransen aan te zuiveren.

Getekend: J. Somers, A.v.d. Wildenberg, J.P. Liebregts, D. van
Esbeek, sekretaris J.F. de Wit.

590. V. 19-4-1810 3/173r

De nieuwgekozen burgemeesters en de armmeester van Veldhoven hebben
de voorgeschreven eed afgelegd.

Getekend: Poulus Verschuuren, Nicolaas Schippers, B.v. Zon, G. de
Wit, J. Somers, A.v.d. Wildenberg, sekretaris J.F. de
Wit.

591. Z. 20-4-1810 3/173v-174r

Verkiezing nieuwe burgemeesters en armmeester van Zeelst. Burgemees-

ters: Lambert Spooen en Hendrik A. Senders, van 1 mei 1810 tot 30 april 1811, tot a/meester Joh. Smits van vrijdag voor Pasen 1811 tot vrijdag voor Pasen 1812. Verder wordt besloten een reële belasting te heffen van der verponding en een personele belasting van f 400,-- om de tekorten van de karrevrachten voor de Fransen aan te zuiveren.

Getekend: J.v. Rooy, P.v.d. Wildenberg, F.v. Lierop, J.v. Dijk, P. Couwenberg, sekretaris J.F. de Wit.

592. B. 21-4-1810 3/174v-175r

Verkiezing nieuwe burgemeester: van 1 mei 1810 tot 30 april 1811 Jan Louwers. Verder wordt besloten een reële belasting te heffen van 3/8 der verponding en een personele belasting van f 120,-- om de tekorten der karrevrachten voor de Fransen aan te zuiveren.

Getekend: J.M. Baselmans, C. van Dommelen, Fr. Donkers, D.v. Genip, sekretaris J.F. de Wit.

593. Z. 27-4-1810 3/174r

De nieuwgekozen burgemeesters en de armmeeester hebben de voorgeschreven eed in handen van de schout-civiel afgelegd.

Getekend: L. Spooen, H. Senders, Joh. Smits, G. de Wit, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, sekretaris J.F. de Wit.

594. B. 30-4-1810 3/175r

De nieuwgekozen burgemeester van Blaarthem heeft de eed afgelegd in handen van de schout-civiel.

Getekend: Johannes Louwers, J.M. Baselmans, C. van Dommelen, G. de Wit, sekretaris J.F. de Wit.

595. 2. 11-7-1810 3/175v

Vergadering van de schout-civiel en de schepenen van Zeelst. Andries de Loure, molenaar te Zeelst en diens knecht Wijnant Huijsmans, die zich ingevolge ordonnantie volgens welke de belasting op het Gemaal zal worden geheven, hebben aangegeven om onder eed te worden genomen, hebben thans deze eed als voorgeschreven afgelegd.

Getekend: A. de Loure, Wijnant Hilijsmans (kon niet schrijven), G. de Wit, Joh. v. Rooy, P.v.d. Wildenberg.

596. V. 24-9-1810 3/176r

Leonardus Vromans, slager te Veldhoven, die zich ingevolge de ordonnantie volgens welke een belasting op het Geslacht zal worden geheven, heeft aangegeven om onder eed te worden genomen, heeft deze eed thans afgelegd in handen van de schout-civiel.

Getekend: Leonardus Vromans (kon niet schrijven), J. Somers, A.v. d. Wildenberg, sekretaris J.F. de Wit.

597. V.Z.B.M.G. 19-9-1810 3/176v-178v

Vergadering van de maires en de gemeentebesturen van Veldhoven, Meerfeldhoven, Zeelst, Blaarthem en Gestel. De maire en president van het gemeentebestuur van Gestel brengt naar voren, dat in het gemene Broek in verband met de sterk aanhoudende droogte veel meer turf is en nog dagelijks wordt gestoken dan in voorafgaande jaren, dus veel meer dan de ingezetenen voor eigen konsumptie nodig hebben, hetgeen ten gevolge heeft dat er veel personen van andere gemeenten turf kopen van de inwoners dezer gemeenten. Op grond van het aloude gebruik heeft de maire van Gestel in de nacht tussen 14 en 15 september j.l. 6 karren laten aanhouden, welke door de inwoners van Gestel waren achterhaald. Deze karren waren eigendom van inwoners van Strijp en Woensel en waren beladen met turf afkomstig uit het gemene Broek. Nadat de eigenaars cautie hadden gesteld, werden de karren vrijgegeven. - De vergadering wil dergelijke misbruiken tegengaan en de overtreders, met name Jan van Lieshout, Gerard van de Laar en Jan van Vroenhoven uit Woensel, Hubert Sijmons, Jan van Eersel en diens knecht en Nicolaas Smulders uit Strijp tot voorbeeld van anderen beboet zien. Fr wordt besloten een rekwest aan de prefekt van dit Departement te zenden met het verzoek, maatregelen te treffen tegen deze misbruiken, en de overtreders te straffen. S. de Vries en sekretaris J.F. de Wit worden gekommitteerd om zich naar Den Bosch te begeven om deskundigen te raadplegen om het nodige rekwest te kunnen opstellen.

Getekend: G. de Wit, B. Kerssemakers, Joh. van Rooy, J.v.d. Mortel, P. Leuwers, J.M. Baselmans, A. Mikkers, C. van Dommelen en J. Somers (loco-sekretaris).

(wordt vervolgd)

IV. JAARKRONIEKEN UIT DISCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT-BEST

(door J. Santegoeds, Nuenen)

APRILIS

1594

Mons. Clusius:

Often selven heeft mons. Clusius eenen omlopende brieff gesonden om de tachterheydt van zyne penningen te mogen hebben, oft anderssins dat hy heeft brieven de debitis om ter executie te stellen. Den boede VI st.

Heerwagens:

Often selven VIIe aen allen heertgangen brieven geschreven omme twee heerwagens eenen op geen zyde ende eenen op dese zyde terstont opde ure diemen hen andermael ordineerden aende plaetse ontrent der linden te hebben.

Vrouw van Fama:

Orden VIIIe aprilis eenen omlopende brieff ontvangen, gecomen vande

gouverneur van Neusden jo. Floris van Brederode, mentionerende dat wy terstont onse quote tegen IIIIM gld over der Meyery soude opbrengen tot behoef van vrouwe van Baan, volgens de last van zyne excellentie graeff Mauritz, daeraff onsen quote voer Oerschot is gestelt op IIC VII gld IIII st, ter stont geset tot Bredae den XVIIe van deser maent, den bode gegeven. Daeraff de cotype auctentyck byde gemeyne stucken is berustende.

Ariaen van Waelre:

Opten IXe eenen brief van Adriaen van Waelre van Turnout ontfangen inhoudende dat wy terstont soudon comen voldoen oft andere assignatien seynden, mede oyck datmen met hem van alles soude comen affrekenen.

Peter Verlanen:

Opten XIe eenen brief ontfangen van Peter Verlanen van Loven, dat wy hem terstont soudon comen betalen de resterende hondert twee gulden vier stuvers als hem resteerden vande costen vande gevangenen binnen Geertruydenberge gedaen.

Heerwagens:

Opten selven is geresolveert opt raethuys datmen de perden totter heerwagen diemen soude copen ende de wagen, ende daervoer de voerlieden hueren.

Beyherts dat hij van executie soude ophouden:

Opten XIIe eenen brief geschreven aen Jacop Beyherts, schoutet tot Oesterwyck dat hy soude supercederen vande gepretendeerde executie zynre costen daeraff hy sommatie met den eer. Fabri hadde doen doen, ende dit ter instantie vande mede anderen gedeputeerden over de differenten zynre rekeninge.

Boy Jan:

Opten selven dach eenen brief van Boy Jan ontfangen met het contract etc. omme terstont hetalinge te hebben.

Regen:

Het heeft desen tyt al te vele geregent, wee den legen landen. Ende daerop dickwils snachts gevrosen.

Beyherts ut supra:

Opten XIIIe daeraff te weten vande brieven, van Beyherts antwoordt ontfangen dat hy van d'executie soo vele Oerschot aengaet sal surcheeren, ende dat ick soude comen den woensdach op oudt Herlaer omme te procederen tot voerderinge der liquidatien der differenten ende mede tot dyen eynde van surcheantie brieven gegeven aen Marten Fabri, deurweerdere wonende tot Helmont. Den bode gegeven VI st.

Gestel ende Sgraets tot Helmont gegaen:

Opten selven dach syn Gestel ende ick naer Helmont gegaen, eensdeels omme de selve brieven aen Fabry te destineren, anderssins oyck omme met meesteren Dircken vande Bleeck te commuceren ende hem indyen te hebben ome de munimenten totten processe vande Duytschen van hem te crygen, dwelck hy oyck heeft gelooft te doen (gratuitate inse promissa prima).

Andere ordinantie voer Ariaen van Waelre:

Opten XIIIe tot Fyndoven metten voerscreven Gestel geweest by meesteren Peteren van Rythoven stadthouder aldaer, omme andere assignatien te hebben tot voldoeninge vande schuit van Adriaen van Waelre, dwelck hy oyck gelooft heeft alsoo te doen, ende te seynden den dynstach naestcomende.

Turnout:

Opten XVe heeft den deurweerder Cauerson van wege de ingesetenen van Turnout der gemeynte by opene brieven van daeghsele inden raet van Brabant gedaecht tot voldoeninge vande VIIIC gld, daerop sy alleenlyck bekennen ontfangen te hebben IC VIII gld ende den dach is gestelt den IIIe may naestcomende.

Collegie vande Paus:

Opten selven dach brieven vande deecken vanden Bosch Ceverinx ontfangen datmen terstont soude voldoen eenen termyn van TIC gld tot behoef van spaus collegie. Den bode gegeven.

Heerwagens ende belastingen vanden Bosch:

Opten XVIIe van mr. Symons stadthouder van Kempelant brieven ontfangen dat de heerwagens van XI zyn gereduceert op VIIen, ende oyck dat zyne hoogheyte van Oostenryck aen hen beslotene brieven heeft gesonden omme altyt der stadt vanden Bosch tot hennen versueck te assisteren met kerren, wagens, pyonieren ende mede dat wy den maendach tot Oerle soudon comen.

Executie vande slot vande rentmeester Bax doer Verschoot:

Opten selven dach inden mergenstont syn hier seeckere soldaten comen executeren van wegen Alart Verschout voerden termyn nu lest van twee hondert gulden verscheenen, ende hebben oyck om Jacop Stathouwers mede geweest, van executie hen moeten geven VIII gld ende II gld VIII st verteert.

Millinek:

Opten XVIIe scryven van Jan Millinek ontfangen omme terstont te comen betalen hondert gulden van assignatie des rentmeesters Bax.

Ariaen van Waelre:

Opten XVIIe scryven van Adriaen van Waelre ontfangen omme andere assignatie te hebben.

Boter merckt ende corenmerckt:

Opten selven dach gepubliceert dat de botermerckt van Paeschen tot Bamis sal beginnen ten selven uren ende van Bamisse tot wederom Paeschen ten acht uren ende altyt de corenmerckt ten 8 uren, met verstande dat alle coren getocht hebbend, terstont sullen moeten betalen oft sal de vercopere syn coren eenen andere mogen vercopen ende wat min gilt opten iersten toepere te verhaelen op reele executie naerder inden jaerkenboeck begrepen.

Broeethoven:

Opten XVIIIe eenen omloper gecomen gesonden by Wynant Jacobs :,Adaat van wegen den rentmeester Broeethoven omme terstont te comen betalen

de geheele maent van meert tot Eyndoven op executie.

Dagement van Leemput; mevrouwe van Fnckevort; belastingen: Opten selven dach Gestel ende Sgraets gecompareert tot Oerle. Inde vergaderinge daer is geresolveert aen myne hoeren Clusio te scrijven vande dagemente dat Absalons, nacsact van wylen Pauwels vande Leemput heeft doen doen, alleenlyck aengaet den quartier van Pelant. Oyck dat hy raet sonde soecken omme vande vr~ van Erickevort ont-slagen te worden, men soude hem releveren schadeloos. Insgelyx de ordinantie van aertshertoge Ernestus te contramineren tegen dyen van den Bosch by hen verworven, datmen se in alles theuren versueck souden dienen met wagens, kerren, perden pyonieren etc. Ende alsnoch dat wy, te weten de Meyerye, vande gratie der surcheantie vande hoede mede soude genieten gelyck de quartieren van Loven, Brussel, ende Antwerpen, te weten vande jaeren LXXXVII tot LXXXVIII.

Vrouwe van Fama:

Item is noch aldaer geresolveert datmen terstont naerden Nage sonde schicken omme te solliciteren daffdoeninge vande heysch van IIIIM gulden vande vrouwe van Fama over de Meyerye geheyscht, ende de kerren ende pyonieren die wy tot bredae moeten doen aff te krijgen, daertoe is gecommiteert Aert Sgraets met noch eenen daertoe by hem te nemen, cum clausulis rat hahitionis et indemnitatis, prout in instrumente onder den notaris mr. Penrick Cox berustende.

Andries van Beringe om eenen geerde vidicit sed non credim, want nyemant daeraff en weet:

Opten XXe brieven gecomen van Capiteyn Risoer genoempt vander Noot ten eynde men eenen soldaat genoempt rasdries van Beringen sonde voldoen een peert dat hem tot Oerschot soude syn genomen, geleden ontrent seven jaere, getost hebbende XXXII ponden Vlaemsch, daerop hem is gcantwoordt dat de magistraat egeen kennisse daeraff en heeft dat daerom nyemant die tselve gedaen sonde mogen, sonde worden genomineert om daertegens te doen nae behoren.

Turnout:

Opten selven mr Dirck Toerkens ende ick gereyst naer Turnout ende aldaer metter magistraat termynen gestelt vande VIIIIC gld, te weten den ierste termynen van tgene men bevinden sal hen te comen op Bamisse ende den andere op Lichtmisse naestcomende ende daervoer te laten passeren acte van volontaire condempnatie te hove. Ende syn gekeert XXIIe. Opten selven Claes Ariens naer Heusden tyt aende gemeeraet.

Arrest doer Jan Wouters:

Opten XXIIe heeft Jan Wouters van Oesterwyck Aelbrechten Verhoeven doen haelen ten Bosch, voer seeckere schulde by Jannen op dese vryheyt pretenderende.

Op tslot van Turnout volck gecomen:

Opten voerscreven XXe syn tot Turnout gecomen twee compaignien ruyteren opt slot, deene van Conte Cabuano, dander van Caradyn, daer-

mede de borgeren metten service seer syn geplaecht, dlant van Bredae van hoy ende haver.

Opten XXIIe syn hier ontrent XXXV soldaten van Bredae ende Heusden doergecomen, tomende vande heyden aff ende soo tuyswaerts.

Extraordinarisse van Heusden, IIII maenden:

Opten XXIIIe hier brieven gecomen vande rentmeester ende gecommiteerde tot Heusden, te weeten Bruyninx ende Vereyck, omme ter ordinantie vande Raede van Staeten grotelyck op te brengen vuyt den vier quartieren elck vier extraordinarise maenden, te weten supplerende op april, may, junio ende julio, elck eenen maent. Ick hebbe de copye onder de gemeyne stucken berustende. Den bode Drijes Weesboom gegeven XV st.

Assignatie van Bax aen Pigggen:

Opten selven dach copye van eenen assignatie ontfangen vande capiteyn Marcelis Bax ter saecke van tachtentich gulden omme die terstont te comen betalen tot Bredae aende weduwe Inden groten Herdt, genoempt Elisabet Pigggen. Den bode daeraff gegeven.

Vrouwe van Fama:

Opten XXIIIe geschreven aen meester Symonen tot Bergeyck omme de principale brieven vande gouverneur tot neusden te hebben daermede hy schryfft in faveur van vrouwe van Fama tegen den taux van IIIIM gulden over die vier quartieren, Oirschot aenlopende IIC VII gld IIII st.

Danel van Vlierden:

Den selven dach scrijven van Danel van Vlierden ontfangen omme betalinge van zyne assignatie, dyen ick heb geantwoordt dat hy d'assignatie aen vorster sonde seynden, soude hem daeraff doen betalen.

Goeverneur van Breda peert:

Opten selven dach brieven ontfangen vande secretaris vande heere van Brederode datmen het port aende selven heere sonde betalen. Dyen is geantwoordt de betalinge geschiet te syn.

Sollicitatie inden Nage: Sgraets ende Sprincen:

Opten XXVe met Wouteren Sprincen gereyst naer den Dage ende vuyt geweest totten IIe may, tsamen VIII dagen ende aldaer nyet cunnen verweenen vande vier opgeleeghde extraordinarise maenden, noch vande kerren tot Breda, noch vande vrouwe van Fama, midts de Raden van Staten vertrocken nae Swol opten XXIX aprilis.

MAYO secure laxari sit tibi cure

Dachverlies:

Opten IIIe brieven van Dachverlies ontfangen datmen terstont tot Eyndoven soude comen rekenen, daerop antwoorde geschreven datmen soude comen als Niclaes Adriaens (die best kennisse van saecken heeft) weer gecomen.

Capiteyn Neus:

Opten IIe maij syn Henrick int Ekerschot ende Danel vande Schoot ge-

gaen naer Helmont met de quitantie van Caniteyn Neus, doer voer-
gaende beschrijvinge ende gekeert den IIIe.

Heet weder:

Het is int aencomen vande mey soe wermen, jae heeten weder geweest
al haddet int midden vande somer geweest.

Prys van coren:

Het coren ende geit seer de voergaende merckt ende cours gehouden.

Cassatie tegen de beschryvinge vanden Bosch:

Opten Ve diversche copye van beschryffbrieven vanden Bosch gemaect
met copye vande hooft vaert van hertoginne Joanna, met seeckere re-
quest ende apostille inden hove van Brabant verworven omme te hove
cassatie te crygen vande sulcke beschryff brieven, ende dit is son-
derlinge geschiet tegen Jannen Wouter Heymans, soo wy ten Bosch
nyet te hooft en staen.

Naer Brussel gesonden:

Opten VIe Ghysbert van Doren onsen bode daermede nae Bruessel ge-
sonden ende opten VIIIe is hy gekeert overmidts nyet door en dorfte
gaen, om perikels wille.

Accorde van Jan Wouter:

Opten IIe maij is mr Dirck naerden Bosch gegaen omme naerder accor-
de te maecken met Jannen Wouter Heymans, midts hij tvoergaende nyet
staen en wilde ende alsnu finale accorde opten IIIe may gemaect
gepasseert voer Jan Beerdonck, notario.

Jan Wouters beschryff brieven vanden Bosch gesonden:

Opten Ve syn Goyaert vander Hoeven, Herman Stockelmans ende Jan
Ariaen Leyten naerden Bosch gegaen omme te excepieren op alsulcke
beschryffbrieven als Jan Wouters ter saecke vande contributie heeft
gesonden omme voerde weth vanden Bosch te tomen (oft anderssins
met hem minlyck accorde te maecken) soo wy nyet te hooft vaert al-
daer ten Bosch en staen noch oyck ter appellatien, dan alleen voer
leenmannen alhier oft in Kemnelant geseten, oft voerden hove van
Brabant.

Bruijninx:

Opten IIIe syn Bartel van Gestel ende Claes Ariens gegaen naer Heus-
den omme eenige betalinge te doen ende voerts de executie te doen
ophouden.

Grobendonx ruyters eenen verslagen:

Opten VIIe seeckere ruyteren van Biest onder Grobendonck liggende
hier doer gecomen, hebbende een ledich peert daeraff zy seyden een-
nen aff geschoten te zyn.

Dachvaert tot Velthoven gehouden:

Opten VIIe eenen dachvaert tot Velthoven gehouden, daer gecomit-
teert zyn Aert Sgraets ende Wouter Sprincen met eenen admict oft
enige van hen omme te reysen naer Swol byden Staten, ten eynde van-
de affdoeninghe vande extraordinarise.

Betalinge van fortificatie tot Breda:

Opten IXe is Wouter Sprincen heel betaelt vande pyoniergelt voerden
Berge ende de kerren van Bredae, daervoer int geheel ontfangen 14
gld V st. Hollants geit.

Jaecq Charle vande weu van Neusen:

Opten selven dach Henrick int Ekerschot ende Panel vande Schoot ge-
comen van Biest, van Leckerbeetken ter cause vande betalinge van
Neusen daeraff Jaecq Charle getrouwt hebbende de weduwe van Neusen
noch veel heyschende etc. ende Leckerbeetken verclaert seer nae by
betaelt te zyn, ende den bode van Jan Charle gegeven 24 st.

Besloten brieven vande hove inden naeme vande quartieren ende ma-
gistraet vanden Bosch.

Opten selven dach Heus van Poppel hier gecomen met brieven adres-
serende aende wedthouderen der stad vanden Bosch ter saecke vant
supercederen vande pyonieren, opte naeme van Oesterwyck ende Kemp-
lant gesolliciteert.

Laureys Floris:

Opten voirscreven VIIIe Teuwen Tyssen gesonden naer Laureys Floris
tot Breda omme een wenich de patientie te nemen vande geleende pen-
ningen ende is daermede te vreden, d'antwoort opten IXe by mynen
brieven geattacheert.

Cassatie:

Opten 11 Mathys de Kenner naer Bruessel gesonden van wegen Adriaen-
nen opte Mortel ende oijck van wegen Kerckhoff ende Spoorndonck om-
me cassatie vande brieven van Jan Wouters te impetieren ende ge-
keert opten XVIe.

Beyhertz:

Opten XIIIe brieven van Beyhertz ontfangen omme op maendach op oudt
Herlaer te compareren.

Reparatie kercken ende raethuys:

Desen tyt is den toren ende kercken metten raethuys verrepereert in
schalven dack.

Weeckmerckt coren:

Opten XIIIe wesende mercktdach isser abundant rogge gecomen, d'lo-
pen voer XVIIst.

Geregent:

Ende opten selven dach hevet seer geregent hoe welle lange tyt te
vorens schoon weder ende werm is geweest.

Rekeninge Beyherts:

Opten XVIIe Goyaert Nys ende ick gecomnareert op out Herlaer omme in-
der saecken vande differentiale poincten der rekeningen Jacop Bey-
haerts te besoigneren maer soo mr. Jan de Roy den secretaris van Til-
bourch mede gecommiteert nyet voerts en quam, alsoo onder protesta-
tie tegen hem genomen re infecta. Opten XVIIIe gekeert, ergo III da-
gen.

Seer coudt weder:

Op desen XVIIe ende voerts de geheele weecke door hevet soo vreesse-lyck cout geweest ende alsoo gevrosen datter vele somervruchten bevoren syn, als gerst, pepoenen, comcommeren, cuwoorden, meloenen, torxe bonen etc. ende besondert tselve geschiet zynde tusschen den XXe ende XXIIe maij snachs, wantet doergaens hageden, sneuden ende vrooms.

Seer geregent, vide processie gehouden:

Op Assentien dach, wesende den XIXe hagedent ende sleddent soe dat de priesteren ende gesellen vande chore de processie naer ouder gewoonten nyet en hebben gehouden in onser Liever Vrouwen kercke, maer den secretaris ende heyde vorsteren hebben de oude statie gehouden ad capellam.

Opten XXIIe savonts is Jan de sone Arien opten Mortel, wesende den knecht vande schoutet voer .oerden Weernaerts zynen vader naer Bruesel gegaen.

Wouter de Mulder gequetst:

Opten XXIIe is Wouter de Mulder van Beers van Jacop Everts op zyn hooft gesmeten met eenen puthaek.

Assignatie door Capiteyn Bax aen Lysken Piggen, Breda:

Opten XXIIe wederom scryvens gecomen van Elisabeth Piggen van Breda omme de penningen aen heur van Cap. Bax geassigneert tot LXXX gl toe te hebben. Den bode gegeven X st.

Antwoordt onte selve brieven:

Ende antwoordt geschreven datse een wenich de patientie soude nemen ymmers tot datmen daeraff den capiteyn hadde gesproken, dwelck eerst-daeghs mogelyck wesende, geschieden sg,ble.

Schouteth van Roy dachvaert tot Helmont geleecht:

Opten XXVe scryvens vande schout van Roij ontfangen omme dat de gecommitteerde vande vier quartierien soudent compareren tegen den XXVIIe tot Helmont.

Versueck van de rekeninghe Aert Jansen Geertruvdenberge:

Opten selven dach brieven ontfangen van Aert Janssen tot Geertruydenberge omme tusschen dat ende den XIIe Juny naestcomende met hem te comen aff rekenen op peene van dat alle assignatien sullen wesen bekent etc. ende dyen volgens voldoen soudent moeten worden. Den bode gegeven XXX st. De copye onder mynen stucken berustende.

D'erffgenamen Willem vande Eertwech tot Maeseyck:

Opten selven dach brieven ontfangen van Andries van Eyck van wegen den erffgenamen Willem vanden Eertwech omme alle de achterstelle te hebben van date 23 mey 94. Daerop hem is geschreven dat wy begeren eenen nlaetse gedesigneert ten Bosch omme tweehondert gulden te tellen.

Enorme delict van eenen vrouw haer kindt omgebracht hebbende:

Opten XXVIIe de schoutet informatie genomen op een enorme delict perpetrereert door eenen ongehoude oersone genoempt Lysken Ghyssherts

vande Spyker alias Cribdis, die tsondaeghs voer vastelavont lestleden eenen jongendochter (geboert hebbende) heeft omgebracht ende ge-graven inden stalle recht voer onder den oven ten huysse van Gerit Dirck Hoppebrouwer tot Straten, d'welck ierst doer wrutten van seeckere vercken opten IIIe may lestleden vuytgecomen is ende opten XXIIIe ter kennisse vande schoutet, die der selve Lysken met den vorster meynden te vangen maer ontlopen, ende haer naegeschreven aen alle officieren.

Executie wegen Roeloff Noppen curateur van Jannen Gielissen:

Opten XXVIIe inden mergenstont hier gecomen omtrent XX soldaten daeronder was eenen sargeant genoempt Willem Themsse van Heelst, gesonden van wegen Roeloff Noppen, ter saecke van IC XL gld tsiaers diemen aen Jannen Gielis van Mechelen vuyt deser vryheyt is geldende, voer executie met groten bidden nochtans gegeven 18 gld ende de costen tot Symons ende kannen betaelt.

Huybert van Dornick van wegen vrouw Leeckemans:

Opten selven dach brieven gecomen van waelborch huysvrouw van hert van Doornick ter saecke van XXI gld tsiaers die de gemeynde is geldende seggende ten achter te zyn, Sinte Jansmisse naestcomende vier jaeren.

Heere van Orsmael:

Opten selven dach scryvens vanden heere van Orsmael comen omme terstont betalinge van zyne reste te hebben, ende dat doende dat hy ons belooften meer vr.ienschap te doen, dan de penningen soude mogen belopen. Den bode daeraff van Breda gegeven XV st.

(wordt vervolgd)

V. b. DE VELDHOVENSE OORKONDEN (OERLE, MEERVELDHOVEN, ZEELST, VELDHOVEN, ZONDERWIJK) VANAF DE 13de EEUW

(vervolg)

(De laatste "veldhovense oorkonde" werd gepubliceerd in Campinia van januari 1978, nummer 28. (Redactie))

HOE POSTEL ZONDERWIJK VEROVERDE

(door J. Lijten)

DEEL I

In de jaren, waarin dit verhaal zich afspeelt, was Postel nog geen abdij. Gesticht rond 1140, bleef het een priorij onder de abt van Floreffe bij Namen tot 1621. In de documenten, die wij met betrekking tot deze geschiedenis vinden, kan dan ook even gemakkelijk gesproken worden over "de prior en het convent van Postel" als over "de abt en de religieuzen van Floreffe"; men bedoelt dan hetzelfde. Floreffe wilde dochter Postel stevig vestigen, zowel in zijn onmid-

dellijke omgeving - gronden, gebouwen, bedrijven -, als in de wijde omtrek - parochies, bezittingen, inkomsten -. Wanneer ik daarbij vooral materiële bezittingen noem, betekent dat niets denigrerends. De leiding van de priorij heeft zeker getracht een juist evenwicht te vinden tussen geestelijke en materiële belangen, wat ook een doel van elke religieuze instelling evenals van elke ware christen is. Dat bij deze eerlijke pogingen nu eens een beetje naar links en dan weer een beetje naar rechts wordt afgeweken, is volkomen begrijpelijk en onvermijdelijk. Wie van ons slaagt er in, altijd precies over de juiste streep van het midden te lopen? Over de aangesneden kwestie zijn nogal wat doksmienten in het archief van Postel, voldoende om het gebeuren enigszins te kunnen rekonstrueren. Toch vormen deze documenten alleen maar het skelet 'am het verhaal. ho moeten daar wat vlees en vel en ook nog aankleding - U verwacht toch niet, dat witheren ongekleed gaan? - omheen drapeeren. Dat kan door feiten, die we van elders kennen, door tussen de regels door te lezen, door gewoon menselijk invoelen, wat ons Brabanders toch wel ligt. Het geheel zal daardoor ongetwijfeld een subjectieve kleur krijgen, maar het skelet der gegevens wordt strikt geëerbiedigd en U mag gerust weten, dat ik aan deze beschrijving met heel veel sympathie en ook wel met een glimlach begonnen ben. Als een abdij gesticht wordt, moet er natuurlijk voor een materiële basis gezorgd worden. Men kan de liturgische zang moeilijk zuiver houden, als er telkens de valse tonen van een knorrrende maag doorheen klinken. Er moet ook een geestelijk toeleveringsgebied zijn voor kloosterkandidaten, anders zou de abdij niet levensvatbaar zijn. In de stijl van Prémontré gebeurt dat bij voorkeur door vestiging in de zielzorg in de parochies in de omgeving. liet mes snijdt aan twee kanten. Ook in andere dorpen in onze Kempen heeft Postel zich genesteld. Dat ging dan misschien geruislozer of er zijn minder dokwisenenten van bewaard; in ieder geval de verovering van onderwijk verdient onze bijzondere belangstelling. Eventuele andere veroveringen kunnen later nog altijd aan de beurt komen. Om het verhaal met vrucht te kunnen volgen, moeten we eerst toch iets zeggen over de tienden. Bij de vestiging van het christelijk geloof in onze streken is waarschijnlijk al gauw, in navolging van het Oude Testament, de tiende ingevoerd. We moeten ons dat zo voorstellen: ieder, die overging tot het christendom, stond aan de kerk het tiende deel af van de opbrengsten van zijn land, hoofdzakelijk graan, waarvan een gedeelte bestemd was voor bouw en onderhoud van het kerkgebouw en een gedeelte voor levensonderhoud der dienstdoende geestelijkheid. Al gauw werd dit gezien als een vast recht (en last), gevestigd op bepaalde percelen. Nieuw ontgonnen land was dan vrij van tiende, totdat op een gegeven moment extra-grote uitgaven nodig waren, en men zei: dat kan zo niet, zij moeten ook meebetalen; dat waren novale tienden: tienden op nieuw ontgonnen grond. Men kan zich indenken, dat in bepaalde gevallen de tienden helemaal

niet toereikend waren, b.v. toen men de eerste stenen kerken ging bouwen. Dat was een geweldige investering, die alleen mogelijk was voor iemand, die over kapitaal beschikte en dat was in de feodale tijd meestal alleen de plaatselijke heer. Deze zei dan: ik zal voor jullie die kerk wel bouwen en ook onderhouden, maar dan moeten jullie de tienden aan mij afstaan. Dikwijls kreeg hij dan ook nog het patronaatsrecht, dit is het recht, om de pastoor ter benoeming aan de bisschop voor te dragen. Zolang dit alles in handen was van één ter plaatse wonende heer, kon het redelijk gaan. Maar het werd beschouwd als een vast recht, dat vererfd werd en - wat erger was - verdeeld. Dan kwamen bijna onvermijdelijk de moeilijkheden. Ieder moest natuurlijk volgens zijn deel in de tienden ook bijdragen in het onderhoud van kerk en geestelijkheid. De theorie was eenvoudig. Maar het gevaar was levensgroot aanwezig, dat een rechthebbende - die dikwijls ook nog buiten de parochie woonde - alleen maar wilde profiteren en niet betalen. En hoe moest het, als de tiendheffers ook nog het patronaatsrecht hadden voor een zoveelste deel? 11 begrijpt: bergen stof voor onafzienbare slepende ruzies. In deze ingewikkelde situatie begon Postel zijn opmars richting Zonderwijk. Het eerste contact was slechts een verkenning van het terrein. In december 1240 schonk Godefridus van Zonderwijk zijn grond te Zonderwijk aan Postel. Deze schenking is vastgelegd in een oorkonde van het Oirschotse kapittel, wel een bewijs, dat dit kapittel grote autoriteit en een uitgestrekte invloedssfeer bezat. Deze schenking moet wel belangrijk geweest zijn en de akte ervan moet als een kostbaar stuk bewaard zijn, want in 1394 laat de prior van Postel er een notarieel afschrift van maken en uit de motivering van het afschrift blijkt het gewicht van het origineel. Het eerste succes op weg naar het eigenlijke doel behaalt Postel vijf jaar later, als het in november 1245 het derde deel van de Zonderwijkse tiende weet te koren van een ridder Gerungus van Engelen. Tegelijk daarmee verwerft Postel ook (waarschijnlijk een derde deel van) het patronaatsrecht. Let wel op de formulering: de tiende wordt verkocht, het patronaatsrecht geschonken. Reden is waarschijnlijk, dat verkoop van patronaatsrecht als simonie werd beschouwd, maar de juristen weten daar wel een veilige formulering voor te vinden. Er daalt dan een onwezenlijke rust over het Front, totdat in 1281 de gebeurtenissen in een stroomversnelling op haar hoogtepunt afgaan. Op 26 mei van dat jaar slaagt Postel erin, de helft van het derde part van de tiende van Zonderwijk te kopen van de Bosschenaar 1 eltherus Coman. De formulering brengt ons misschien op de gedachte, dat het bezit van de tiende al tweemaal verdeeld was, toch hoeft dit niet zo te zijn. Men koos wel meer deze uitdrukking, omdat een zesde voor de mensen van die tijd waarschijnlijk een moeilijker begrip was dan "de helft van een derde". Inmiddels constateren wij, dat Postel nu de helft van de Zonderwijkse tiende in bezit heeft. Dat is een goede basis voor verdere manoeuvres. Deze volgen dan ook na een half jaar, op 3 oktober 1281, als Godescalcus van Bladel de tiende van Zonderwijk schenkt aan de priorij van Postel. Er wordt niet gezegd, om welk deel het gaat, terwijl de helft toch al in het bezit van Postel is. liet

meest logische lijkt mij, dat het de ontbrekende helft betreft, want er wordt verder nergens meer - ook niet in andere akten - over een bepaald gedeelte gesproken.

Interessant is, dat ons hij deze schenking ook een stukje van de voorgeschiedenis wordt onthuld. Slechts ruim een maand van te voren, 21 augustus 1281, heeft Godescalvus namelijk het betreffende deel gekocht van Woltherus Coman, die we in hetzelfde jaar al eens zijn tegengekomen. En om de spanning nog te verhogen, blijkt, dat Coman het nog onlangs via een ingewikkelde ruiltransactie in eigendom verkregen heeft van niemand minder dan hertog Jan I. Als we het geheel van de elkaar snel opvolgende gebeurtenissen met de personen, die erbij betrokken zijn, bekijken, kunnen we ons niet onttrekken aan de indruk, dat hier van strategisch opgezette en handig uitgevoerde manoeuvres sprake is. Zo is Postel in het bezit van heel de tiende en het patronaatsrecht van Zonderwijk. Men zou nu misschien denken: de zaak is beslist en de strijd is ten einde. Maar dan blijkt er nog een weerstandsnest aanwezig, dat in de volgende jaren zal worden opgerold. Daarover een volgende keer.

december 1240

Het kapittel van St. Petrus te Oirschot oorkondt, dat Godefridus van Sonderwic, hun cijnsman, zijn grond in Sonderwic, die hij van hen heeft ontvangen, heeft overgedragen aan de kerk van de H. Maria in Postel, welke schenking door het kapittel is goedgekeurd.

De tekst vindt men in Campinia, 8e jaargang, nr. 32, blz. 188.

27.

17 maart 1394

Notaris wilhelmus Haghen van Loenhout instrumenteert, dat hij op zoek van Nicholaus de Blehayng, meester van Postel, een afschrift heeft gemaakt van een akte van december 1240 van het kapittel van St. Petrus te Oirschot, omdat deze dacht de akte op verscheidene plaatsen nodig te hebben, waarheen hij haar vanwege het gevaar op de weg niet durfde mee te nemen.

In nomine domini. Amen. Tenore nresentis publici instrumenti cunctis pateat evidenter, quod constitutus honorabilis et religiosus vir Nicholaus de Blehayng, magister seu provisor domus de Postula, Leodiensis dioceseos, in mei, notarii publici et subscriptorum presentia, habens et tenens in manibus suis quandam litteram, quam michi exhibit cum supplicatione et requesta, ut eam transsumerem et fideliter publica manu copiarem, ex eo maxime, cum ipsa littera diversis locis crederet indigere, quibus et ad que ipsam, tam pronte viarum discrimina quam alfa quaevis inconvenientia, adducere diffidebat et ut huiusmodi copie seu transsumpto staretur ut ipsa littera primitiva seu originali antedicta. Unde ego, notarius subscriptus, prefate supplicationi et requeste, ut tenebar, annuens, ipsam litteram transsumpsi et fideliter, ut melius potui, excopiavi. Wims tenor sequitur

in hec verba: (volgt de tekst van de voorgaande akte).

Actum, transcriptum seu excopiatum fuit hoc presens transcriptum ex littera originali antedicta in symiterio de Postula, Leodiensis dioceseos, presentibus ibidem quoad exhibitionem ipsius litterae originalis per nrefatum magistrum de Postula ipsiusque supplicationem et requestam de ipsa littera transcribenda, in me, ut prefetur, factas, sub anno a nativitate domini millesimo trecentesimo nonagesimo quarto, indictione secunda, mense martii die decima septima, hora vesperarum vel quasi, pontificatu sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Bonifacii papae noni, anno quinto, viris discretis et honestis Gerardo dicto Coster de Eykelberghe, Ludovico filio Danielis de Rosel, Johanne filio Johannis de Postel, Godefrido filio Godefridi de, cum Johanne Breem, Woltero filio Henrici de Parijs, wilhelmo filio Ilenrici dicti Willens et Johanne filio Johannis de Ryel, laicis dicte dioceseos, testibus ad premissa specialiter vocatis et rogatis.

Et ego, wilhelmus Haghen de Loenhout, presbiter, publicus imperiali auctoritate et curie Leodiensis notarius, premissam litteram, sigillatam per canitulum heati Petri in Oerschot, vidi ac illesam inveni nec in aliqua parte viciatam dimisi sed firmam, ratam, non cancellatam et omni suspicione carentem, prout prinn facie arparehaïdee ex requisitione venerabilis viri magistri de Postula litteram predictam copiavi, unactum predictis testibus presens interfui. HOC instrumentum per modum copie inde confectum scribere feci, aliis negociis prepeditus, signoque meo solito et consueto signavi, rogatus et vocatus per modum...

28. SCHEPENAKTE VAN 'S-HERTOGENBOSCH
november 1245

Schout, schepenen, gezworenen en poorters van 's-Hertogenbosch oorkonden, dat ridder Gerungus van Engelen een derde van de tiende van Zonderwijk heeft verkocht aan de prior en het convent van Postel en hun het patronaatsrecht van die plaats heeft geschonken.

Universis presentem scriptum visuris scultetus, scabini, iurati ceterique oppidani de Buschoducis salutem atque scire veritatem. Sciant universi tam presentes quam posterf, quod Gerungus miles de Engelen in nostra presentia constitutus tertiam parten decime de Zonderwic priori et conventui de Postele cum omnibus suis nertinctiis, quae insum proprietatis iure vel quomodocunque alio contingebant in eadem villa, vendidit perpetue possidendam. Dictus ctiam Gerungus dicto priori et conventui donum ecclesie dicte ville in elemosinam contulit et concessit. Ut autem prescripta perpetue firma maneat ac integra et a nullo dicti Gerungi successore vel quocunque alio possint infringi, presens cyrographum sigilli nostri munimine fecimus roborari.

Actum publice anno gratie millesimo ducentesimo quadragesimo quinto mense Novembri coram scabinis videlicet Woltero dicto tinode, Theodorico de Borgelen, Gilberto de Caldenberch, Gilberto de Rodeken,

gone de Bruccella, Boldewino de Gandave, Theoderico preposito, Gevar-do et aliis quampluribus tam iuratis quam ceteris burgensibus de Bus-co.

29. SCHEPENAKTE VAN 'S-HERTOGENBOSCH
26 mei 1281

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden, dat Wilhelmus zoon van rid-der Godefridus van Herlaer een zesde deel van de tiende van Zonder-wijk, dat hij aan hbltherus Coman in leen had gegeven, aan hem in ei-gendom heeft overgedragen en dat Woltherus Coman dat zesde deel van genoemde tiende heeft verkocht aan de prior en het convent van Postel en hun het daarbijbehorende patronaatsrecht heeft geschonken.

Universis presentibus et posteris presentes litteras inspecturis Gherlacus, Arnoldus dictus Rover, Johannes dictus Dichier et Godescalcus de Bladel, scabini in Buscoducis, salutem cum notitia veritatis. Noveritis, quod, cum Willelmus filius quondam Godefridi de Herlaer militis totale ius proprietatis, quod idem habuit in dimidietate tercie partis decime de Zonderwiic tam maioris quam minute, quam Woltherus dictus Coman ab ipso Willelmo in fyodum tenuit sue quidquid iuris ipse Willelmus in eadem dimidietate obtinuit, eidem Wolthero rite tradidisset ac toti iuri suo huiusmodi ad opus ipsius Woltheri pure et simpliciter renuntiasset, prout nos a presente iudice super hoc requisiti sententiavimus id esse rite actum et ipsi Wolthero fore perpetuo stabile atque firmum, idem Woltherus dictam dimidietatem tertie partis decime de Zonderwiic tam maioris quam minute liberam ab omni iure, quo a dicto Willelmo primitus dependerat, et absolutam habens et possidens eandem dimidietatem in sua integritate religiosus personis priori et conventui domus de Postula ordinis Premonstraten-sis ad opus ecclesie legitime vendidit pro vero allodio quod proprium vulgo nominatus percipiendam perpetue et habendam et eidem dimidietati tertie partis decime seu toti iuri suo quod in hac habuit ad opus dicte ecclesie de Postula rite effestucando renuntiavit, promittens dictis personis super dicta dimidietate partis decime ut super vero allodio sive proprio sufficientem et debitam prestare warandiam et tutelam ac ius patronatus ecclesie de Zonderwiic, quantum dicte dimidietati noscitur de iure attinere, memorate ecclesie de Postula in elemosinam simpliciter et libere conferens obtinendum. Ad quorum tes-timonium sigilla nostra hiis litteris duximus aponendum. Actum et datum apud Buscumducis feria secunda ante festum Pentecostis anno Domini MP CC' octogesimo primo.

30. SCHEPENAKTE VAN 'S-HERTOGENBOSCH
21 augustus 1281
met transsumot van akte van hertog Jan 1 van augustus 1231.

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden, dat Woltherus Coman de tien-de van Zonderwijk, die hij blijkens charter eerst van hertog Jan in leen en later in eigendom had verkregen, heeft verkocht aan Godescal-

cus van Bladel.

Universis presentes litteras inspecturis vel audituris Johannes Dic-bier et Wellinus filius Egidii Knode, scabini in Buscoducis, notitiam veritatis. Noveritis quod in nostram veniens presentiam Woltherus dic-tus Coman noster conburgensis patentes litteras domini nostri ducis Brabantie et Lotharingie ostendit et protulit, quas non cancellatas non abolitas nec in aliqua parte viciatas vidimus prelegi audivimus et intelleximus de verbo ad verbum in hac forma: Nos Johannes Dei gratig dux Lotharingie et Brabantie notum facimus universis presentes litteras inspecturis quod nos Wolthero dicto Coman dilecto oppidano nostro de Buschoducis decimam quandam apud Sonderwiic sitam cum ipsi-us iuribus et appendentiis quam et quae idem Woltherus a nobis in fy-odum tencbat concessimus allodiali iure in perpetuum tenendam et pos-sidendam et pro eo quod hoc eidem Wolthero a nobis est concessum sup-portavit nobis ipse Woltherus bona sua allodialia sita apud Blaerthem que quondam fuerunt Wellini dicti Cucseken a nobis et nostris succes-soribus in perpetuum iure fyodali tenenda et possidenda presentium testimonio litterarum. Datum et actum apud Turnehout anno domini M9 CC' octogesimo primo feria quarta ante assumptionem beate virginis. Hiis vero **litteris a dicto** Wolthero presen(ten)tatis coram nobis, a nobis visis auditis et intellectis in verba predicta, idem Woltherus predictam decimam de Sonderwiic cum suis iuribus et appendentiis, quam idem Woltherus dudum a domino duce Lotharingie et Brabantie in fyodum tenuerat et quam denique ah eodem domino duce ad ius allodii concessam obtinuit ut in predictis litteris notatur, Godescalco de Bladel nostro conburgensi libere et legitime vendidit pro vero ac simplici allodio, quod proprium volgo dicitur, hereditarie seu perpe-tue obtinendam et habendam dictamque decimam et quidquid iuris vel pertinentie in ea habuit dicto Godescalco in manus pro vero allodio rite tradidit et hiis ad opus eiusdem Godescalci effestucando debite renuntiavit, promittens se super dicta decima et eius iuribus et ap-pendentiis dicto Godescalco sufficientem et debitam pro unius anni et diei spatium, prout iuris est et moris anud Buschumducis tamquam su-per vero allodio sive proprio prestiturum warandiam et tutelam, prout hec rite acta esse sententiavimus et dicto Godescalco fore stabilia atque firma. Datum et actum in Buschoducis quinta feria post Assumptionem beate Marie virginis anno domini millesimo ducentesimo octogesimo primo.

31. 3 oktober 1281

De gardiaan der minderbroeders, de plebaan en schepenen van 's-Herto-genbosch oorkonden, dat Godescalcus van Bladel de tiende van Zonder-wijk met haar rechten, die hij gekocht had van Waltherus Coman, ge-schonken heeft aan de prior en het convent van Postel.

Universis nresentia visuris frater Willelmus gardianus fratrum min-rum in Buschoducis, Hermanns plebanus eiusdem loei, Johannes dictus

Coman et Bertholdus de Hordinne scabini ibidem salutem cum noticia veritatis. Noveritis quod coram nobis tbtibus ad hoc specialiter vocatis et rogatis Godescalcus de Bladel burgensis in Buschoducis constitutus mentis sue bene compos decimam de Zonderwiic cum suis iuribus et appendentiis, quam erga hbltherum dictum Conan burgensem in Buschoducis se dudum comparasse asseruit, ad ius verf allodii seu proprietatis religiosi personis priori et conventui de Postula ordinis Premonstratensis ad opus ecclesie eorundem pro sui et predecessorum suorum animabus in puram contulit elemosinam ac libera et simplici donatione inter vivos donavit a dicta ecclesia de Postula iure verallodii seu proprietatis percipiendam perpetue et habendam ac toti iuri quod in dicta decima de Zonderwiic et eius iuribus et appendentiis habuit vel habere debuit ad opus dicte ecclesie rite renuntiavit et, ut huiusmodi donationis stabilis habeatur meinoria, nos testes prenominati qui eidem donationi interfuijmus nos quoque Godescalcus qui eandem donationem contraximus sigilla nostra in testimonium premissorum presentibus litteris duximus apponenda.
Datum anno M° CC° octogesimo primo sexta feria ante festuin beatorum Dionisii et sociorum eius.

(wordt vervolgd)

VI. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen hüt veroondingsreaister van Aerle

(boek I; vervolg)

fol. 35A vo.

Pauwels Ariens van Overbeeck			
(gebr. van den hoeve van Boothgasthuijs)			
Huijs ende aenstede, 5 lop. 19 roijen	-3	17	
Den Wijbosch, 23) lop.	16	-3	
Maenacker, 5 lop. 17 roijen	3	12	-8
Portjens Acker, 5 lop. 17 roijen	-3	12	-8
De Voirste Geelst, 4 lop.	-2	15	-0
D'Achterste Geelst, 3 lop. 18 roijen	-2	-6	-0
De Langen Acker, 2 lop. 19 roijen	-1	10	-5
Driesken teijnden den lloff, 3 lop.	-1	12	-4
Biesdries, 2 lop.	-1	-0	-0
Clammergat, 1 lop.	-0	10	-0
Ileestervelt, 4 lop.	-1	-6	-0
Den Groeten Beempt met de weijde, 15 lop.	-7	10	-0
De Geestaert, 6 lop.	-2	10	-0
Het Coeijven, 7 lop.	-0	15	-0
	49	-1	12

fol. 37

Pauwels Ariens van Overbeeck			
In Jan Daniels Borcht, 3) lop.	-2	-8	-4
Den Tijbosch, 3 lop. 3 roijen	-2	-9	12
D'Everstuck, 1 lop. 37 roijen	-1	-3	12
Buntensacker, 4 lop. 4 roijen	-2	16	-0
Het 3 part in Arien Anthonis aenstede, 1 lop. 13 roijen	-0	17	-4
Nijeuw erff aenden Reeck, 1 lop.	-0	12	-0
Inde Haegh, 4 lop.	-0	16	-0
De halff Mortel, 1 lop.	-0	-5	-0
Nijeuw erff bij Ibijskens, 4 lop.	-2	-0	-0
Weijken aenden Creijsteechd, 2 lop.	-0	12	-8
De halff Hoijdonck, 2 lop.	-0	17	-8
	14	18	-0

fol. 37 vo.

Jan Aert Legius			
Huijs ende aenstede, 7 lap. 39 roijen	-5	-5	-4
Staeijacker, 2 lop. 20 roijen	-1	13	-4
Langenacker, 2 lop. 42 roijen	-1	19	-0
De Braecken, 8) lop.	-5	12	-4
Het Hoffken, 1 lap. 23 roijen	-1	-0	-0
Rillen Hoeve van Joost Herberts, 1 lop. 23 roijen	-1	-0	-0
Lambert Denis Camp, 1 1 op. 27 roijen	-0	15	-8
De halff Voirt, 3 lop.	-0	17	-8
Clammergat, 1 lop.	-0	11	-4
Maerselaers Veltjen, 1) lop.	-0	-8	12
Broeckbeempt, 3 lop.	-0	16	-4
Het halff beemptjen Ter Meijen, 2) lop.	-0	10	-0
Den halven ouden beempt, 3) lop.	-0	18	-8
Nijeuw erff van Herbert Joosten, 4 lop.	-0	10	-0
	21	17	-8

fol. 39

Joncker Van Osch, Carel ende wouter, Dircx kinderen			
Huijs ende aenstede, 7 lop. 1 roede	-5	-2	-8
Den Aerle Acker, 3 lop. 6 roijen	-2	-2	-8
De Rotten, 11 lop. 13 roijen	-7	17	-0
Den Venacker, 5) lop.	-3	17	-0
Coeijweij aen 't Hagelaer, 4 lop.	-1	-0	-0
Den Rijcx beempt, 3 lop.	-1	-0	-0
Den Moninck, 9 lop.	-2	-8	-0
Heijvelt aenden Moninck, 3 lop.	-0	-5	-0
	23	12	-0

fol. 39 vo.

Peter Raessen Vraeijsen

Huijs ende aenstede, 1 lop. 36 roijen	-1	-6	-0
Acker van Adriaen Gijsberts, 1 lop. 20 roijen	-1	-0	-4
De Nijeuw erff, 2 lop.	-1	-1	-0
Het 4 part opt Maerselaer, 25 roijen	-0	-4	-8
	-3	11	12

Peter Anthonis van Doormaelen

Huijs ende aenstede, 2 lop.	-0	16	-0
Lamt inde bocht opt Maerselaer, 2 lop.		13	12
20 roijen	-2	-9	12

fol. 41

Daniel Odulphus Goossens cum suis

Huijs ende aenstede, 4 lop. 14 roijen	-3	10	12
Gijsberts aenstede, 3 lop. 8 roijen	-2	-3	-8
D'Vijenbraecken, 3 lop. 22 roijen	-2	-6	12
Acker bij Peter Langens, 1 lop. 12 roijen	-0	19	-0
Acker achter Arren Joris hoff, 2 lop.	-1	-6	12
Nijeuw erff van Willem Brants, 2 lop.	-0	-6	-0
Het 4 part in den Nijeuwen Dijck, 1) lop.	-0	-4	-4
Het 4 part inden Nijeuwen erff aent Maerse-			
laer, 25 roijen	-0	-4	-8
Den halven Beckers Heurck, 2 lop.	-0	16	-4
Het 3 part int Sielsteren, 2 lop.	-0	10	-4
	12	-8	-0

Alfabetische volgorde der opgenomen toponiemen:

Aerle Acker
 Arren Joris Hoff
 Beckers Heurck
 Biesdries
 Braecken
 Broeckbeempt
 Buntensacker
 Clammergat
 Coeijven
 Creijsteechd
 Everstuck
 Geelst, Achterste
 Geelst, Voirste
 Geestaert
 Grooten Beemnt
 Haegh

Hagelaer
 Heestervelt
 Rillen Hoeve
 Hoffken
 Hoijdonck
 Jan Daniels Borcht
 Lambert Denis Camp
 Langenacker
 Maenacker
 Maerselaer
 Maerselaers Veltjen
 Moninck
 Mortel
 Nijeuwen Dijck
 Ouden Beempt
 Portjens Acker
 Reeck
 Rotten
 Rijcx Beempt
 Sielsteren
 Staeijacker
 Ter Meij en
 Tijbosch
 Uijenbraecken
 Venacker
 Voirt
 Wij bosch

(wordt vervolgd)

VII. GENEALOGICA

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972, door A.B. van Cronenburg, Rotterdam
 Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 1, blz. 97
2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG vanaf het jaar 1629, door Nico van Cuijck, Oirschot
 Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 2, blz. 98
3. De Brabantse Familie DE GORT, door B.W. van Schijndel t, Brussel
 De familie De Cort, voerende een wapen van goud, waarop een springend hert van keel, is afkomstig van Oirschot, waar zij vanaf de XIVE eeuw belangrijke goederen bezat onder "Spoordonk". Zij verdeelden zich

achtereenvolgens in verschillende takken, waarvan we die van Oirschot voor U publiceren.

Pater Caspar van Basten Batenburg wees mij erop, dat in dit fonds eveneens een genealogie van deze de Cort's voorkwam, die tot de XIIIe eeuw terugloopt, met de vermelding: "Copie van eenen ouden boom genealogiek van de familie de Gort, die eertijds toegesonden is geweest aan d'heer Hendrick de Cort, in syn leven secretaris van den Souvereinen Raede van Brabant".

Hij vangt aan met:

- I. JAN DE CORT tot Oirschot (1316)
- II. WILLEM DE CORT (1358)
- III. JAN DE CORT
- IV. DIRCK DE CORT,
die 2 zonen had: Jan de Cort en Willem de Cort.

Deze generaties komen niet geheel overeen met hetgeen hierna volgt. Doch het is opmerkelijk, dat de verdere gegevens overeenstemmen met hetgeen wij verder vermelden. En indien men stambomen, die in de XVIIe eeuw werden opgemaakt, met authentieke akten vergelijkt, komt dit zelden voor.

De eerste De Cort, die wij ontmoet hebben in de schepenregisters van 's-Hertogenbosch en in de cijnsboeken van het hertogdom Brabant, noemt zich:

- I. JAN DIE CORTE (Brevis in 't Latijn, volgens de cijnsboeken, evenals zijn kinderen)
geb. omstreeks 1290
gegoed te Oirschot onder Spoordonk (1340)
trouwt N.N., waaruit:
 - 1. Willem (zie onder II)
 - 2. EfyiwTch, bezit een cijnsgoed genaamd "Notenhof" te Oirschot (1380)
 - 3. Henric, trouwt Fyssia N., overleden vóór 1384, waaruit een dochter Elisabeth, gegoed te Udenhout.
- II. WILLEM DIE CORT
geb. omstreeks 1330
gegoed te Spoordonk (1380)
trouwt N.N., waaruit geboren:
 - 1. Jan, genoemd "die Corte" de Spoordonk in een Boschse akte, die ik ontdekte betreffende zijn zoon Goossen die Cort tot Caudenborch ter plaatse genoemd Verrehout in de parochie van Rode. Deze Goossen de Cort bezat tevens goederen te Oirschot (1404-1419), Rosmalen (1416) en Nederwetten (1426). Hij sterft voor 1440, wanneer zijn echtgenote Ida Willemsdr. Roeselma, nog goederen te Sint Oedenrode bezit. Het huwelijk van zijn dochter, Heylwich de Cort met Henric Gerards Colen van Helmond, geeft duidelijk de sociale rang van deze tak aan. De broeder van deze laatste, Jan die Cort, huwde met Mechteld van Drongelen. De broeders en zusters van Goos-

sen die Cort voornoemd zijn:

- a. Willem, vermeld te Nederwetten (1438-1451) en Nuenen (1450-1451), trouwt met Catharina van der Ryt
 - b. Jan (de jonge), vermeld te Sint Oedenrode (1426-1438), trouwt Hille Konings van Helmont, velaudelijk in 1444, waaruit:
 - aa. Jan, vermoedelijk Sint Oedenrode (1446)
 - bb. Henric, vermoedelijk Sint Oedenrode (1444-1461), bezit volgens een akte d.d. 11-4-1453 "t Grotenhuys tot Rode". Hij is vermoedelijk identiek met de grootvader van Herman Henric Henrics de Cort, die in 1482 te Sint Oedenrode onder Olland woont en de rechtstreekse stamvader is der jonkheren: Elias, Witsen Elias, Elias van Castricum (Frankrijk), Ilias van Stabrauk (Zwitserland): La Tanzina (Lugano); zie het prachtige werk: J.E. Elias: Genealogie van het geslacht Elias, waaraan ook wijlen de bekwame speurder Jan van der Hammen Niczn, zijn beste krachten heeft gewijd.
 - cc. Heylwich, vermoedelijk Nederwetten (1431) trouwt met Henric Collart
 - dd. Catharina, Sint Oedenrode 1440
 - ee. Sophie, trouwt Willem Laurens Arentszn., vermoedelijk Sint Oedenrode, 1444
 - c. Heylwich, vermoedelijk Nederwetten
 - d. Allard, Nederwetten 1449
 - e. Bertha, Nederwetten voor 1431
 - f. Cathelyn, vermoedelijk Nederwetten (1439-1450), Helmond 1441 en Nuenen (1450-1451)
 - 2. Wouter, gegoed te Spoordonk (1387)
 - 3. Henric, gegoed te Spoordonk
 - 4. Willem (zie onder III)
- III. WILLEM DIE CORT
geb. omstreeks 1360
gegoed te Spoordonk
trouwt N.N., waaruit geboren te Oirschot:
 - 1. Jan (zie onder IV)
 - 2. Willem, trouwt Marie de Wetter, veimpedelijk 1427
 - 3. Henric, gegoed te Spoordonk (1425-1440)
 - 4. Heylwich, trouwt Egbert Peynenborch, vermoedelijk 1436
- IV. JAN DIE CORT
geb. omstreeks 1390
gegoed te Spoordonk (1416-1436)
trouwt met Margriet van den Eynde, dochter van Wouter en Cateleyn Colenberchs, waaruit geboren te Oirschot:
 - 1. Peter, vermoedelijk 1439
 - 2. Jan (zie onder V)
 - 3. ~~Jan~~, trouwt N.N., waaruit:
 - a. Jan, trouwt Heylwich van der Straten, vermoedelijk 1479
 - b. Wouter, vermoedelijk 1483

- c. Gysbert, vermoedelijk 1483
4. Margriet
 5. Heylwich
 6. Elisabeth
 7. Cathelyn
 8. Yda
 9. Aleyt
 10. Mechteld
- V. JAN DIE CORT
geb. omstreeks 1420
gegoed te Spoordonk (1451)
trouwt N.N., waaruit:
1. Dirk (zie onder VI)
- VI. DIRCK DIE CORT
Gildebroeder van het St.-Cathelijngilde te Oirschot (1508)
geb. omstreeks 1450
gegoed te Spoordonk (1490)
trouwt met Belia dochter van Willem Brouwers, vermoedelijk
1487, waaruit te Oirschot geboren:
1. Willem, trouwt 1504 met Henrickske Danielsdr. Schepers
2. Cateleyn, vermoedelijk 1520
3. Elisabeth, trouwt Rutger Jan Hendrickx
4. Simon (zie onder VII)
5. Peter, trouwt N.N., waaruit geboren te Oirschot:
a. Willem, trouwt Hencia Geuthsdr. van de Langerijt, waar-
uit:
aa. Jutta, trouwt Jan Mercelis
bb. Elisabeth, trouwt Jan Hendrickx
cc. Peter, trouwt Catharina de Vos van Beerse, dochter
van jonker Jacob en Wilhelmina van Liesvelt (zij
hadden, blijkens bovenvermeld handschrift, een klein-
zoon Jacob Ihyberts Peters de Cort, waarvan de zoon,
Petro de Cort, koopman te Antwerpen, woonde "inde Ro-
se omtrent het stadhuis aldaar")
dd. Adriana, trouwt Henric van der Schoot
ee. Maria, ged. te Oirschot 13-8-1556
- VII. SIMON DIE CORT
geb. te Oirschot omstreeks 1480
gegoed te Spoordonk (1521-1523)
trouwt Justa Jansdr. van der Heyden, waaruit geboren te Oir-
schot:
1. Jan (zie onder VIII)
2. heter
3. Dirck, trouwt Anna
4. Belia, trouwt Peterlquestenborch, alias van der Hoeven
- VIII. JAN DIE CORTE
geboren te Oirschot omstreeks 1510
trouwt Lysbeth Henricsdr. van der Lusdonck, waaruit geboren te

- Hilvarenbeek:
1. Jordaen, trouwt Dymphna van de Kerckhof, waaruit geboren
te Hilvarenbeek:
 - a. Jan, trouwt Elisabeth van de Kerckhof, dochter van Jan
en Adriana van Heze
 - b. Gerard, trouwt N.N., waaruit:
 - aa. Anna, trouwt Dirck Lambrechts Dirckx
 - bb. Adriaan
 - c. Jacob, trouwt N.N., waaruit:
 - aa. Dymphna, trouwt Antoine Bollens, wonende te St.-
Cathelijne Waver
 - bb. Cathelyn, trouwt met Joris Craelen, wonende te Bu-
dingen
 - cc. Jordaen, wonende te Heesheen
 - d. Adriana, trouwt met Mathys Vingerhoets
 - e. Philips, trouwt N.N., waaruit geboren te Hilvarenbeek:
 - aa. Adriaan, trouwt vermoedelijk in 1623 met Anna van
der Vloet, waaruit geboren te Hilvarenbeek Jordaen,
die trouwt met Geertruid Otten, weduwe van Jan de
Kieboom
 - bb. Remys, trouwt met Mayke Denys
 - cc. Digna, trouwt te Hilvarenbeek 27-6-1613 met Jan Ver-
reyt
 - dd. Margriet, trouwt Hubert Mertens van Goirle
 - ee. Henric
 - ff. Mayke
 - f. Maria, trouwt:
 - 1) met Remigius Deckers
 - 2) met Jan Willems
 2. Jan (zie onder IX)
- IX. JAN DIE CORTE
geb. omstreeks 1570
secretaris van Hilvarenbeek (1630) en onderschout van 's-Herto-
genbosch
trouwt met Henrica van Thulden, dochter van Bartholomeus en
Digna de Gruyter, waaruit geboren te Hilvarenbeek:
1. Christiaan, kanunnik te Hilvarenbeek
2. Mechteld, trouwt Jan van Gorop, drossaard van Duffel (Meche-
len) 25-3-1640
3. Anna, vermoedelijk 1618
4. Bartholomeus (zie onder X)
5. Gerard, priester, schoolmeester en rector van het altaar van
St.-Joris te Hilvarenbeek
- X. BARTHOLOMEUS DE CORT
geb. omstreeks 1570
secretaris van Hilvarenbeek
overleden 18-6-1632
trouwt met Adriana van Gorop, dochter van Jordaen en Anna Cools
vermoedelijk in 1645, waaruit geboren te Hilvarenbeek:

1. Florens, ged. 7-12-1599 (zijn peter was Floris de Merode, heer van Hilvarenbeek)
 2. Jan, kanunnik van Hilvarenbeek, vertrekt in 1644 naar Turnhout, waar hij benoemd wordt tot kanunnik van het St.-Peterskapittel, overleden aldaar 14-9-1675
 3. Johanna, geb. 29-1-1603, religieuze, overleden te Turnhout 27-3-1664
 4. Anna, ged. 30-9-1604
 5. Marie, ged. 23-10-1605, trouwt Cornelis Timmermans, secretaris van Arendonk
 6. Jordaen Macaire, ged. 18-11-1607, religieus van de abdij van Tongerlo, ingeschreven aan de universiteit van Leuven, overleden te Leuven 5-9-1635 aan de pest en begraven te St.-Quintenskerk
 7. Laurens, ged. 11-9-1609, notaris (geadmitteerd 11-1-1639) licentiaat in de rechten (Douai 8-7-1648), advocaat bij de Raad van Brabant
 8. Christiaan, overste van de Paters van het Oratorium te Mechelen, pastoor van de kerk van St.-Jan aldaar, overleden te Mechelen 24-10-1669
 9. Henric (zie onder XI)
 10. Willem, ged. 20-3-1616
- XI. HENRIC DE GORT te Hilvarenbeek
ged. 16-12-1613
secretaris van de Raad van Brabant (1663)
wonende te Brussel "in de refugie van Tongerlo bij de Candelrye", testeert ten overstaan van notaris van Dungen 18-6-1667, begraven in de St.-Gudule "voor de ingang van het choor van 't heylich Sacrament van mirakel"
trouwt te Brussel (St.-Gudule, getekend in de sacristie van de Spaanse kapel der Mynderbrueders), 30-11-1652, met Cathelijne Stevens, geb. te Brussel, ged. in de St.-Gudule 24-9-1629, vrouwe van Hilvarenbeek (1674), begraven in de St.-Gudule, dochter van Marten en Johanna Stockmans (die hertrouwt met Robert Rees, vermoedelijk 1643), (zij kocht in 1672 de helft van de heerlijkheid van Hilvarenbeek, Diessen, Riel en Westelbeers, met de feodale tienden van Oirschot), waaruit geboren te Brussel en gedoopt in de St.-Gudule:
1. Adriana Catharina, ged. 24-2-1654
 2. Godfried, ged. 8-8-1655
 3. Jan Hyacinth Frans (zie onder XII)
 4. Anna Francisca, ged. 4-2-1658, religieuze, vermoedelijk 1691 begraven in de St.-Gudule
 5. Maria Theresia, ged. 16-1-1660, begijn op het Groot-Begijnhof te Brussel, de scheiding en deling van haar goederen vond plaats ten overstaan van notaris Nachtegale op 16-6-1693
 6. Johanna Catharina, ged. 10-10-1667
 7. Johanna Maria, ged. 21-11-1662
 8. Thomas Norbert, ged. 4-1-1665, overleden te Heyst 8-5-1748,

- ongehuwd, en begraven in de St.-Gudule in het graf van zijn ouders
9. Philips, ged. 4-12-1665, licentiaat in de beide rechten, president der schepenbank van Oirschot 'Wonende op de adellijke huize genaamd: "den Berg onder Spoordonk", overleden te Oirschot 4-6-1748, en begraven in het koor van de kerk te Oirschot
 10. Henric Godfried, ged. 9-2-1669, na het overlijden van zijn vader
- XII. Heer ende Meester JAN HYACINTH FRANS DE CORT
geb. te Brussel
ged. in de St.-Gudule 16-8-1656
licentiaat in de rechten
advokaat bij de Raad van Brabant,
Heer van Hilvarenbeek, Diessen, Riel en Westelbeers (1698), bezit de tienden van Oirschot, woont in de Cleyne Nieuwestraat, "het Withys" te Zaventem en het Hof van St.-Jan te Molenbeek, testeert 1-10-1729, begraven in de St.-Gudule 15-1-1731, trouwt te Brussel 14-3-1697 met Catharina Livina Loyens, begraven in de St.-Gudule 31-8-1748, dochter van Henric, secretaris van de Raad van Brabant en van Daniela Maria de Vagher, vrouwe van Moorsel, waaruit geb. te Brussel:
1. Anna Henrica, ged. 21-5-1698
Catharina, ged. 21-11-1699, overleden december 1778,
 - 1) te Brussel (St.-Gudule) 19-5-1726 met Arnould Louis Sire Jacob, zoon van Jacob, burgemeester van Brussel en Sara Liebrechts, overleden te Brussel 19-11-1732
 - 2) met David Mortgat op 13-2-1734, geboren te Burgerhout 16-10-1687, écuyer, licentiaat in de rechten, schepen van Brussel, advocaat bij de Raad van Brabant, conseiller van de Raad van Brabant (1735), overleden te Brussel 8-3-1743 en begraven in de St.-Gudule
 3. Willem Jan (zie onder XIII)
 4. Anna Henrica, ged. 10-9-1705
 5. Philips Lodewijk, ged. 13-7-1706, testeert 3-6-1748 en sterft zonder nakomelingen te Oirschot 1-6-1757
 6. Theresia Francisca Petronella, ged. 12-3-1709, trouwt te Brussel 19-4-1730 met jonker Peter van Gutsen, geb. te Brussel 26-4-1682, weduwnaar van Marie Was, secretaris van de Raad van Brabant (1721-1740), geadmitteerd bij de "lignages" Sweerts (1749) en "uyten Lyminghe" (1753), adelspatent (Weenen 16-12-1732), wonende beneden de Arenbergh straete bij de Langhe Ridderstraete
- XIII. Jonkheer WILLEM JAN DE GORT
geb. te Brussel 7-7-1701
Heer van Hilvarenbeek, Diessen, Riel en Westelbeers
bezit de tienden van Oirschot en een groot huis op de Oratoriumberg te Brussel.
Hij overleed 3-7-1777 en werd begraven volgens zijn testament

d.d. 8-8-1771.

Hij trouwt te Brussel 9-10-1751 met Anna Catharina Lalieux, overleden te Brussel 1-5-1769. Uit dit huwelijk werden geboren:

1. Jonkheer Jan Joseph, geb. te Brussel 7-8-1752, advokaat bij de Raad van Brabant, Heer van Hilvarenbeek etc., bezit de tienden van Oirschot, overleden te Brussel 16-2-1818. Hij huwt te Brussel op 18-5-1790 met Petronilla Jeanne Josèhe Armenteau, geboren te Brussel 28-2-1742, dochter van Jan Baptist en Cecilia de Ridder
2. Joseph Ghislain (zie onder XIV)
3. Philips, geb. te Dirschoot 6-4-1757
4. Catharina Livina, geb. te Dirschoot 21-6-1758, overleden te Antwerpen 7-3-1785, trouwt te Antwerpen 9-9-1783 met Jacob Ferdinand Xaverius van Hoorenbeke, geb. te Antwerpen 1-1756, zoon van Jacob Ferdinand en Maria Clara Leuwerijssens. Hij hertrouwt met Therese Jeanne Brassart, dochter van Jean Henri en Anna Catharina Cleyen

XIV. Jonkheer JOSEPH GHISLAIN DE CORT

geb. te Wavre 18-8-1753

cadet in het regiment. Miiraay r1775)

trouwt te Brussel 9-11-1780 met Alexandrine de Clève, geb. te Lens, overleden te Brussel 6-2-1807, dochter van Alexander en Anna Margaretha de Bergues, waaruit geboren te Brussel:

1. Maria Clara, ged. 22-2-1777 (gewettigd door huwelijk; sterft te Brussel 14-7-1851, trouwt met Jan Baptist de Cutsem, geb. te Hål 25-19-1760, bezit het hotel "d'Angleterre" in de Bisschopstraat te Brussel, overleden te Brussel. 3-7-1839, zoon van Joost en Isabelle Hughens
2. Jonkheer Alexandre Joseph, ged. 20-10-1779
3. Jonkheer Charles Joseph, ged. 16-6-1782, overleden 23-10-1781
4. Maria, ged. 3-11-1785. Zij had een zeer bewogen leven en was een van de mooiste vrouwen van haar tijd. Overleden te Brussel 19-10-1880. Trouwde te Brussel 15-1-1807 met Jan Baptist de Bauche, geb. te Antwerpen 15-9-1773, zoon van Georges Joseph en Jacqueline Catharine Mertens (gescheiden 23-9-1817), trouwt de tweede maal te Brussel 20-6-1827 met Francois Jeanne Joseph Boys, geb. te Gent 26-7-1771, overleden te Brussel 1-3-1831, zoon van Pierre en Anna Maria van Bever, trouwt voor de derde maal te Brussel 3-11-1832 met Emile Charles Joseph Ghislain van der Linden d'Hoogvorst, geb. te Meisse 1-10-1792, overleden te Brussel 8-12-1861, zoon van Jean Joseph Ghislain baron d'Hoogvorst en Maria Charlotte gravin de Roose. Hij had nog een kind erkend, namelijk Laure Elisabeth Félicité Leopoldine de Cort, geb. te Brussel 2-6-1820, die trouwt te Brussel 26-12-1843 met Henri Joseph de Biest, geb. te Wasseige 26-12-1824, zoon van Jan Ilénric en Marie Louise Joséphe Huhin.

Zo eindigde de tak van Brussel, die in het Brusselse leven gedurende

twee eeuwen zo'n grandioos leven had geleid en die tot het laatst met Oirschot in verbinding was geweest.

Van de familie De Cort in haar geheel zou een economische geschiedenis of een roman te schrijven zijn. Van middeleeuwse grondbezitters klommen verschillende nakomelingen van verschillende lijnen tot de hoogste sporten van de maatschappelijke ladder. Sommigen verkozen de Staten, anderen bleven trouw aan de Koning van Spanje. Daartoe behoorde ook het grootste gedeelte van de Brusselse de Cort's. Die naar het noorden waren uitgeweken bleven vermogend, doch zij die in Noord-Brabant waren blijven hangen en de oude godsdienst getrouw waren gebleven, gingen vanaf de XVIIe eeuw maatschappelijk achteruit. Een paar grafstenen met hun wapen, een onwaarschijnlijke legende, ziedaar alles, wat er van hen is overgebleven.

VIII. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

IX. HET LANDGOED DE BAEST

Het vervolg op de algemene inleiding van dit artikel kan eerst gepubliceerd worden zodra de inventarisatiewerkzaamheden aan het archief van het landgoed De Baest zijn afgerond. Ik hoop u de eerste aflevering van dit vervolg in het oktobernummer te kunnen voorleggen.

De auteur.

X. LIJST VAN WONINGEN TE ZEELST IN DE 18de EEUW

(Archief Veldhoven, inv. nrs. 1451 - 1457)

N.B. Het kohier uit 1761 ontbreekt. In het kohier van 1757 is aantekening gehouden van de wijzigingen die in 1761 zijn geconstateerd. Hieronder worden de notities uit 1761 tussen haakjes gegeven.

111. DJEPT (eertijds: D'Juijpt)

1. 1741 Joost van der Heijden; bewoner: Aalbert Kets
1746 Dezelfden
1751 Afgebroken
2. 1741 Jan Borgers; bewoner: Pieter Borgers
1746 Dezelfden

- 1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
1761 (Jan Borgers; bewoner: de weduwe van Pieter Borgers)
1766 De kinderen van Peter Borgers, eigenaren en bewoners
1771 Dezelfden
1781 Adriaen Borgers; medebewonner: Anthony Vogels
- 1711 Jan Borgers
1716 Dezelfde;
1751 Je-elfde
De elfde
1760 De kinderen van Pree. Borgers; bewoner. Arnoldus Senders
1771 Dezelfde; bewoner: Arnoldus Senders
1741 Jeseph van Beek
Antonij van den Broek
1745 Dezelfde
De weduwe van Antonij van den Broek
Dezelfde
Dezelfde
1771 Dezelfde
781 Dezelfde
5. 711 Antonij van den Broek; bewoner: Hendrik Bogers
1746 Dezelfde; niet bewoond
1751 De weduwe van Antnien van den Broek; niet bewoond
777 Dezelfde; bewoner: Aeibert Kets
1761 (Dezelfde; niet bewoond)
1760 Dezelfde; idem
1771 Dezelfde; bewoner: Pieteniel van der Louwers
1781 Dezelfde; bewoner: Evert Eerlinden
6. 1141 Geertruij Maas
1746 Dezelfde
1751 Jan van Dijk
1757 Dezelfde
1761 (Dezelfde; bewoner: Evert van der Linden)
1766 De weduwe van Jan van Dijk; bewoner: Dirck van
1771 Dezelfde; bewoner: Corstiaan Valx
1731 Dezelfde; eigenaar en bewoner
1741 Geertruij Maas; niet bewoond
1746 Dezelfde; idem
1751 Jan van Dijk; niet bewoond
1757 Dezelfde; idem
1761 (Dezelfde; bewoner: de weduwe van Dirk van Mierlo)
1766 De weduwe van Jan van Dijk; bewoner: Lauwereijs van den
Berg
1771 Dezelfden
1781 De weduwe van Jan van Dijk, eigenaar en bewoner
8. 1741 Mart van der Meulen
1746 Dezelfde

- 1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (Dezelfde; bewoner: Servaes Boeren)
1766 Dezelfde; onbewoond
1771 Michiel van der Meulen; bewoner: Willem Louwers
1781 De erfgenamen van Michiel van der Meulen; bewoner: Goort van Gulst
9. 1741 Claas van der Meire
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde; bewoner: Arnoldus Senders
1781 De weduwe van (Ni)claes van der Meere; bewoner: dezelfde
10. 1741 Willem Baselmans
1746 De kinderen van Willem Baselmans; bewoner: Jan van der Meire
1751 Luijcas de Louw
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 De weduwe van Luijcas de Louw
1781 Joachim Geene; bewoner: Lambert van den Hurk
11. 1741 Jan Horevens
1746 De weduwe van Jan Horevens
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (Dezelfde; bewoner: Jan van Doorn)
1766 Jan van Doorn
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
12. 1741 Gerit van Helmont
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 De weduwe van Gerit van Helmont
1781 Dezelfde
13. 1741 Elisabet van Dooren
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 De kinderen van Elisabet van Dooren
1761 (Dezelfde; bewoner: Corstiaan Eliens)
1766 Dezelfden
1771 Dezelfde; bewoner: Evert van der Linden
1781 Dezelfde; bewoner: Willem de Greef
14. 1741 Gerit van Mare
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde

- 1757 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 De kinderen van Gerit van Mare; bewoner: Willem de Greeff
1781 Dezelfden; bewoner: Corstiaan Eliens
15. 1741 Marcelis Libregts
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (De weduwe van Marcelis Libregts)
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 De kinderen van Marcelis Libregts
16. 1741 Antonij Zegers
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde; bewoner: Aelbert Kets
1757 Hendrik Zegers; bewoner: dezelfde
1761 (Hendrik Zegers, eigenaar en bewoner)
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
17. 1741 Catrien van Emmen
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (Hendrik Zeegers; bewoner: Aalbert Kets)
1766 Dezelfde; niet bewoond
1771 Dezelfde; idem
1781 Jan Eijmans
18. 1741 Gerit Bijne
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Jan van Dijk; bewoner: Jan van Dijk
1761 (Dezelfde; bewoner: Antoni van Doorn)
1766 De weduwe van Jan van Dijk ; bewoner: dezelfde
1771 De weduwe van Jan van Dijk ; eigenaar en bewoner
1781 Dezelfde; bewoner: Jan van der Linden
19. 1741 Aelbert van de wiel
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 De weduwe van Aelbert van de wiel
1766 De kinderen van Aelbert van de wiel; bewoner: Corstiaan Eliens
1771 Dezelfden
1781 Dezelfden; bewoner: Corstiaan Valcx
20. 1741 Jan Senders
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde

- 1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 De weduwe van Hendrik van de Vloed
21. 1741 Jan Baselmans; bewoner: Goort van der Weijde
1746 Dezelfde; bewoner: Catelijn van de water
1751 Dezelfde; bewoner: Antoni Bogers
1757 Ariaen Baselmans; bewoner: Jan Eijmans
1766 Dezelfden
1771 Dezelfden
1781 Dezelfde; bewoner: Jan Baselmans
22. 1741 Joost van der Heijden; bewoner: Aart van de Looij
1746 Dezelfde; bewoner: Johannes van Gerwe
1751 Dezelfde; bewoner: Joost Peter van der Heijden
1757 Dezelfden
1766 Willem Senders
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
23. 1741 De weduwe van Hendrik Oosterbos; afgebrand en niet herbouwd
24. 1741 Jan Nomerens
1746 Dezelfde
1751 Hendrik van den Oever
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
25. 1741 Johannes Cuijpers
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (De weduwe van Johannes Cuijpers)
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
26. 1741 Jacob Bijne; afgebrand
1746 De kinderen van Jacob Bijne; wordt herbouwd
1751 Dezelfde; onbewoond
1757 Dezelfde; bewoner: Laurens van den Bergh
1766 Claes Bijne; niet bewoond
1771 Claes Bijne; eigenaar en bewoner
1781 Anna Bijnen; bewoner: Niclaes Bijnen
27. 1741 Gijsbert Bijne; afgebrand en niet herbouwd
28. 1741 Eijke Bogers; afgebrand en niet herbouwd
29. 1741 Joannes Senders en de erfgenamen van Jan van Doren; bewoner: Johannes Senders
1746 Dezelfde eigenaars; bewoners: Catrien van Helmont en Anne-

- ke Bogers
1751 De weduwe van Jan Senders en de erfgenamen van Jan van Doren; bewoners: Catrien van Helmont en Joannis Senders
1757 Dezelfden
1761 (Dezelfde eigenaars; bewoners: Catrien van Helmont en Peter van Riel)
1766 Dezelfde eigenaars; bewoners: Peter van Riel en Lambert Gruijters
1771 De weduwe van Jan Senders en Lambert Gruijters; bewoners: Jan Bogers en Lambert Gruijters
1781 De kinderen van Willem van Mol en Lambert Gruijters; bewoners: Lambert Gruijters en Hendrik van Stinhout
30. 1741 De weduwe van Jan Bogers
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Jan Janssens; medebewoner : Gerard van slaaren
31. 1741 De kinderen van Jan Senders; bewoner: Ariaan van Meir
1746 Dezelfde; bewoner: de weduwe van Johannes Zenders
1751 Hendrik van Nunen
1757 De weduwe van Hendrik van Nunen
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 De kinderen van Hendrik van Nunen
32. 1741 Daandel Aarts van Gemert
1746 De weduwe van Daandel Aarts van Gemert
1751 Heijlke van Gemert
1757 Jan Snoecx
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 De kinderen van Jan Snoecx; niet bewoond.

(wordt vervolgd)

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG (Kroonenburg, Cronenburg, Croonenborgh) van 1620 tot 1972, genummerd in alfabetische orde der voornamen met ouders en kinderen VAN CROONENBURG

Dit hoofdstukzal in de volgende aflevering worden voortgezet.

2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG vanaf het jaar 1629, genomen uit de Oirschotse retroacta en gerangschikt in alfabetische orde der voornamen met vermelding van de namen en data van de huwelijkspartners, ouders en kinderen (door Nico van Cuijck, Oirschot)
(vervolg)
36. JAN
z.v. Egidius en van Martijna de Croon
ged. 26-5-1857
37. JEAN
z.v. Wilhelmus en van Johanna van Woensel
overleden 12-12-1855
trouwt Antonia van den Bosch,
kinderen:
Elisabeth
Adriaan
Barbara
Johannes, 24-6-1800
Jacobus, 7-1-1805
Joanna, 30-11-1811
Anna Maria, 7-10-1814
Willemijn, 7-10-1814
Petronella, 27-2-1820
Willem, 23-8-1823
38. JEAN
z.v. Henri en van Willemein van **Eijck**
overleden 12-11-1814
39. JEAN
z.v. Jan en Maria Meeuws
ged. 23-1-1780
overleden 13-8-1835
trouwt Jeanne van Berendonk
40. JOANNES
z.v. Rutgerus Joannes en van Joanna Godefridus vanden Acker
ged. 30-3-1690
trouwt Catharina, dochter van Martinus van den Morselaer
kinderen:
Rutgerus, 5-11-1714
Martinus, 10-12-1715
Cornelius, 2-2-1717
41. JOHANNA
d.v. Dielis en van Barbara Legius
overleden 2-4-1819
42. JOHANNA
d.v. Jan en van Maria Meeuws
geb. 1783

- overleden 13-12-1843
trouwt in 1776 te Oirschot met Jean van der Vleuten
43. JOANNES
z.v. Egidius en van Joanna Diem
ged. 7-9-1809
trouwt 1-10-1839 met Jan Willemse, geb. 19-8-1811 te Nijmegen
44. JOANNA
d.v. Jan en van Antonia van den Bosch
geb. 30-11-1811
overleden 29-10-1891
trouwt 1-12-1876 met Laurentius van den Oetelaar, geb. 10-4-1809
te Gemonde
45. JOHAI'NES
z.v. Martinus en van Cornelia van Engelant
overleden 1-2-1813
46. JOHANNES
z.v. Johannes en van Antonia van den Bosch
geb. 24-6-1800
overleden 28-8-1871
trouwt 26-8-1827 met Petronella Erven, geb. 17-6-1794
kinderen:
Johanna, 26-1-1828
Jacobus, 18-5-1829
Maria Catharina, 29-10-1831
Antonis, 27-11-1833
Johannes, 17-10-1835
Antonetta, 22-12-1837
47. JOANNES
trouwt met Cornelia, dochter van wilhelmus van Doormaelen
kinderen:
Antonius, 9-11-1722
Joanna, 26-3-1724
Wilhelma, 26-3-1724
Anna, 26-7-1726
48. JOANNES
z.v. Laurentius Albertus en van Joanna Maria Henricus Oome
ged. 26-1-1728
trouwt 30-1-1763 te Oirschot met Maria, dochter van Nicolaas
Theodorus Meeuws en van Helana Laurentius Brans, ged. 16-3-1741
kinderen:
Henricus, 6-3-1763
Laurentius, 15-1-1765
Nicolaas, 13-10-1766
Adriana, 26-12-1768
Adriana, 30-12-1769
Anna Maria, 26-1-1773
Adalbertus, 9-3-1775

- Nicolaas, 7-12-1777
Joanna, 23-1-1780
49. JOANNES
z.v. Martinus Albertus en van Cornelia Joannes van Engelant
ged. 26-5-1729 te Best
trouwt met Catharina, dochter van Henricus wilhelmus van Door-
malen en van Helena Johannes van Cleijnenbreugel, ged. 1-2-1745
kinderen: (allen gedoopt te Best)
Helena, 26-10-1766
Joanna, 17-8-1767
Martinus, 13-7-1768
Henricus, 2-7-1770
Cornelia, 3-10-1772
Adrianus, 13-5-1775
Adrianus, 1-8-1777
Anna Maria, 15-2-1780
Leonardus, 5-11-1782
Joannes, 5-2-1788
50. JOANNES
z.v. Josephus en van Maria van Dormaelen
ged. 23-12-1764
trouwt met Adriana, dochter van Joannes van Meulenbregt en van
Anna Hobbelen, ged. 22-4-1771
kinderen:
Catharina, 3-9-1795
Josephus, 19-9-1798
Joanna Maria, 11-12-1800
Henrica, 23-5-1803
Henrica, 5-11-1805
wilhelmina, 24-11-1808
trouwt later met Maria, dochter van Everardus van Gils en van
Henrica Petrus van Cuijck, ged. 8-9-1768
kind:
Anna Diaria, 7-5-1810

(wordt vervolgd)

XII. GIOVANNI EN MARTINUS: HET VERHAAL VAN EEN MOORD

(vervolg)

A.R.A. 's-Gravenhage, Archief van de Staatssekretarie, inv.nr . 4540

Het is zoo, de Regter heeft verklaard, dat het hem niet is gebleken, dat de doodslag met voorbeden rade zoude gepleegd zijn, maar hij heeft tevens verklaard, dat tusschen denzelfven en den diefstal (dit staat met zoo vele woorden in het arrest) een zoodanig

naauw verband is, dat heide deze feiten in de oestaande omstandigheden ten eenenmale onafscheidelijk zijn, en dat uit den samenloop dier omstandigheden is afte leiden, dat de veroordeelde het voornemen zoude hebben gehad om zich van de gelden en goederen van Giovanni Castione meester te maken.

De Hooge Raad is eerbiedig van oordeel, dat de opgenoemde daadzaken, op zich zelve beschouwd, geene beweegredenen tot genade kunne opleveren; zoodat die beweegredenen, indien dezelve bestonden, zouden moeten gezocht worden in omstandigheden buiten de daad gelegen. Dezelve acht het onnoodig, om tot bewijs hier van over ieder gedeelte dier daadzaken uitteweyden, daar zij luide genoeg spreken, om een breedvoerig betoog onnoodig te maken.

Doch er is een punt, waarvan hij vermeent een woord te moeten zeggen, namelijk dat de daad niet is gebleken gepleegd te zijn met voorbedachten rade.

Ware hier door den veroordeelden geen diefstal begaan, dan had de Regter des niettegenstaande de doodstraf tegen hem moeten uitspreken, als zijnde hij schuldig aan herhaling van misdaad; -----

In dit geval echter zou men niet gearseld hebben, om, even gelijk men zoo dikwerf in dergelijke zaken gedaan heeft, ook het verleen van gratie te adviseren; - dewijl, ofschoon de herhaling van misdaad als eene zeer verzwarende omstandigheid moet beschouwd worden, de thans nog bestaende Wet te ver gaat, wanneer zij altéén uit dien hoofde eene daad met den dood bedreigt, welke anders die schrikkelijke straf niet zoude hebben ten gevolge gehad.

Maar hier bestaat meer, en de Regter zou hier de doodstraf hebben moeten uitspreken, ook dan wanneer de veroordeelde zich niet aan herhaling van misdaad had schuldig gemaakt, als hebbende hij eenen doodslag begaan, die de Wet met moedwilligen doodslag, gepleegd met voorbedachten rade, gelijk stelt: - daar art. 304. van het Straf-Wetboek ook hem met de straffe des doods bedreigt die een ander moedwillig van het leven berooft, wanneer die daad is voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van eenige andere misdaad of wanbedrijf.

Het is waar, dit artikel van het Fransche Code Pénal is meermalen het voorwerp geweest van berisping, en de Hooge Raad zou, waar het eene

Wetgeving geldt, die in sommige harer bepalingen zoo algemeen wordt **afgekeurd**, - welke in het land zelve, waar voor zij was gemaakt, **reeds** aanmerkelijk is gewijzigd, en die bij ons niet **duurzaam** zal blijven bestaan, - gebreken der Wet zelve vermeenen als gronden tot gratie te mogen aanvoeren; wanneer men echter de hier begane misdaden aan de Wet toetst dan zal men zien dat, juist daar op toegepast, haar die berispingen niet treffen, en het bedoelde artikel **niet als gebrekkig** kan beschouwd werden.

Het moge toch te gestreng kunnen geacht worden, om hem met den dood te straffen die een moedwilligen doodslag zonder voorsedachten rade begaat, **wanneer die daad slechts geheel** toevallig door een eenvoudig **wanbedrijf** is voorafgegaan, **vergezeld** of gevolgd, en zonder dat **tusschen die beide handelingen eenig** verband bestaat: - geheel **anders wordt de zaak, wanneer het ander** misdrijf, waardoor de doodslag is vooraf gegaan, **vergezeld** of gevolgd, eene **misdaad** is, en voornamelijk **wanneer die beide misdaden als onafscheidelijk moeten beschouwd worden, gelijk hier (naar de uitspraak des Regters)** moet worden aangenomen; want **al s dan wordt nauwel i j ks eenig ander geval** denkbaar, dan dat **de doodslag, zoo dezelve al niet gediend hebbe om de andere** misdaad voorbereiden, **gemakkelijk te maken** of uittevoeren, toch gestrekt heeft, om die **te verbergen of er de straffeloosheid van te verzekeren, vooral** wanneer, **gelijk hier, de veroordeelde** vooraf **het voornemen gehad heeft** om die **andere misdaad te plegen**.

En wanneer nu de **Wet reeds tegen** den eenvoudigen moedwilligen doodslag de straf **bedreigt, welke de naaste is aan die des doods,** kan de doodstraf tegen de daden, hier begaan, niet te **gestreng worden geacht, ten** zij men mogt willen beweren, dat er geen **onderscheid bestaan zoude** tusschen hem die een ander in eene opwelling van drift van **het leven** berooft, en tusschen hem, die uitgaat met het voornemen, om op de Openbaren Weg jegens een bepaald persoon een diefstal **te begaan, en** welke bovendien, in onafscheidelijk verband met dien diefstal, zich aan moedwilligen doodslag van dienzelfden persoon schuldig maakt.

Bij dit alles moet nog ten nadeele des veroordeelden gevoegd **worden de** herhaling van misdaad, welke ofschoon dan ook op zich zelve niet genoegzaam voor de doodstraf, echter steeds eene zeer verzwarende omstandigheid blijft uitmaken; z66 dat zijn toestand niet gelijk is met dien van hem, welke zich nog nimmer te voren aan misdaad had schuldig gemaakt.

De IICA RAAD moet dus herhalen, dat de daad zelve, welke hier begaan is, naar Zijn gevoelen, geene beweegredenen oplevert tot genade. Gaarne wenschte hij die beweegredenen in omstandigheden buiten de daad te kunnen vinden, maar ook dáár heeft hij te vergeefs naar dezelve gezocht.

De gronden als zoodanig aangevoerd zijn twee in getal: Vooreerst de jonge jaren des misdadigers, en ten anderen, gebrekgebrek aan eene goede opvoeding.

Wat het eerste punt betreft, zoo blijkt uit de geboorte-akte, hij de stukken voorhanden, dat de suppliant is geboren den 12 September 1817 en dat hij dus op den tijd zijner misdaad (den aanvang **Juni j** 1838)

bijna den ouderdom van één en twintig jaren had bereikt, een Leeftijd zeker nog niet ver gevorderd, maar toch genoegzaam om al het afschuwelijke zijner misdaad met oordeel des onderscheids te kunnen besef-fen.

Ten opzigte van het tweede punt, zijne opvoeding, wordt in een uit-voerig berigt van de PrbEreur Generaal bij het Hof van Gelderland verklaard, dat de suppliant, van ouders, uit de Provincie Limblrg af-komstig, die met eene mars-kraam rondreisden, te Arnhem geb3ien, nog zeer jong aan bloed- of aanverwanten niet verre van Maastricht ter verpleging is toevertrouwd. Dat hij vervolgens, toene TITne ouders voor eenigen tijd te Middelburg hadden gevestigd, défir, ten hunnen huize, zijne verdere opvoeding heeft gehad, en ook een jaar lang school-onderwijs heeft genoten. Dat hij na den dood zijner moeder, - in 1832 is gestorven, zijnen vader, welke zich toen weder als mars-kramer aan het reizen begaf, doch tusschen tijds nabi j Oirschot zijn verblijf hield, op die reizen heeft vergezeld, en ciáá et alleen weinig heilzame lessen schijnt te hebben ontvangen, maar ook geens-zins het beste voorbeeld schijnt gehad te hebben.

De Hooge Raad moet het aan meerdere wijsheid overlaten, of hier alién een genoegzame grond tot gratie :oude kunnen geacht worden te zijn ge-legen. In het algemeen echter acht dezelve zich verplicht entemerken, dat die grond bij zeer vele, ja misschien bij de meeste boosdoeners bestaat, en dat gebrek aan eene goede zedelijke opvoeding, dat bolwerk tegen het kwaad, niet zelden bij den mensch de eerste verwijderde oor-zaak is der euvel daden, waardoor hij eindelijk op de bank der misdadi-gers gebragt wordt.

Ten slotte vermeent men nog aan Zijne Majesteit het navolgende te moe-ten kenbaar maken:

De suppliant komt in de bestaande information voor als iemand van een' hoogst ligtzinnigen aard.

Zucht tot geld, ten einde hetzelve in liederlijkheid te kunnen ver-kwisten, deed hem reeds op zijn 18e jaar twee diefstallen begaan in bewoonde huizingen, door middel van inwendige braak, en met behulp van valscheid in een onderhandsch geschrift, waardoor hij aan eenen buit-tenlandschen koopman, naar het schijnt met veel list, eene aanzienlij-ke partij goederen ontvreemde.

Pene infirmerie te 's-Gravenhage, waarin hij zich, ten gevolge van zijn losbandig gedrag, daarna bevondt, was de plaats, waaruit hij aan den Regter, te zake van die misdaden, werdt overgeleverd.

Dezelfde zucht tot geld vervoerde hem nu ook weder; naauwelijks twee maanden na zijn ontslag uit de straf-gevangenis te woerden, tot de zoo veel afschuwelijker daad, waardoor hij niet alleen zijn even mensch op den openbaren weg van het zijne beroofde, maar zelfs de handen sloeg aan zijn leven.

ware het geoorloofd uit het zoo even gezegde een besluit te trekken: dan zeker zou men zich, van de terugkeering van dezen misdadiger in de Maatschappij, na eene gevangenis-straf van twintig jaren, de langste welke de Wet kent, nog in de kracht van zijn leven, en in die gevange-nis, naar het verledene te oordeelen, niet zedelijk verbeterd, - zeker voor de openbare rust en veiligheid niet veel goeds mogen voorspellen.

De HOOGHE RAAD acht zich dan ook na dit alles bezwaard, om Zijne Ma-jesteit tot het verleenen van gratie in deze te adviseren.

De Hooge Raad der Nederlanden:
w.g. A.W. Philipse

Ter Ordonnantie van Denzelven:
De Griffier:
w.g. Brocx

(wordt vervolgd)

XIII. HISTORISCHE GEGEVENS OVER DE SINT-LAMBERTUS-PAROCHIE EN DE MARIA-KAPEL TE MEERVELDHOVEN

(door A. van Run)

(vervolg)

De eerder genoemde kerkelijke registers uit de 15e en 16e eeuw, de zogenaamde pouillés, die vele gegevens over de parochies in het oude bisdom Luik bevatten, bevinden zich in het bisschoppelijk archief te Luik, het aartsbisschoppelijk archief te Mechelen en het kloosterar-chief van de Norbertijnen te Tongerlo. Deze registers zijn indertijd aangelegd in verband met de inning van bepaalde kerkelijke inkomsten. De inhoud van deze registers voor wat betreft de dekenaten Cuijk, woensel en Hilvarenbeek is in 1968 uitgegeven door Dr. G. Bannenberg c.s. (5), uit welke uitgave de hierna volgende gegevens dan ook zijn geput. De registers beslaan het tijdvak 1400 - 1566 met hiaten. Voor lleerveldhoven vinden we daarin het volgende vermeld. De kerk (dus de oude Lambertuskerk aan de Polkestraat) wordt aange-uid als "ecclesia dimidia", een zogenaamde halve kerk, zo genoemd naar de indeling der kerken in 3 klassen (hele, halve en kwart kerken) naar de hoogte van de kerkelijke belasting, die door de parochies aan het bisdom moest worden afgedragen. De indeling was gebaseerd op de materiële welstand van de parochies. Aan de bediening van de parochie-kerk door een priester was een inkomen (beneficie) verbonden uit de opbrengst van de eerder genoemde tienden. Voor de kerk van Meerveld-hoven wordt dit inkomen in 1485 en 1556 opgegeven als 20 mud rogge. De gegevens uit de pouillés hebben verder betrekking op pastoors (zo-als we de beneficiebezitters verder maar zullen noemen), die om een of andere reden (b.v. studie te Leuven) de bediening van de parochie niet zelf uitoefenden en zich daarin lieten vervangen. Voor het ver-lof tot afwezig zijn en voor de waarneming moesten ze dan een bepaald bedrag betalen aan het bisdom. De hierna volgende lijst van nastoors en waarnemers vertoont hiaten. Eerstens zijn niet alle registers be-waard gebleven en ten tweede worden pastoors, die in hun parochies de bediening zelf uitoefenden, meestal niet genoemd.

- 1400 pastoor Petrus, afwezig; waarneming door de priester Petrus, die tevens de **parochie Zeelst** waarneemt.
1405 idem; waarneming **door de priester** Petrus van **Lievendael**.
1421 Johannes Iluermeesters.
1421 Johannis Leonis (van Bladel), afwezig; waarneming door Henricus Decanus, die tevens Zeelst waarneemt.
1427)
1436 idem; waarneming door de seculiere priester Theodoricus van
1438 (der) **Horst**, die tevens Zeelst waarneemt in 1438.
1442
1443 idem; waarneming door Bartholomeus van de Velde.
1445j
1485 Johannes van der **Horst**
1497 Henricus van den **Loe**
1510 Theodoricus Berwinckel
1519 Walterus Boets, **afwezig**
1523 idem; waarneming **door Goeswinus Herberts**
1524 er is geen pastoor; **bediening** der **parochie door Goeswinus Herberts**
1530 Henricus van **Broeghel, afwezig;** waarneming door **Bartholomeus van Acht**
1536) Wilhelmus Heesters (of **Ileijsters**), **afwezig;** waarneming door
15371 Franciscus Everards
1556 Johannes Martens **van Steenel**
1562 Johannes Martens
1566 Johannes Martens

In de kerk van de H. Lambertus **bevond zich ook** een altaar, **toegewijd** aan de II. Maagd Maria, **waaraan een beneficie** verbonden was **onder de** verplichting van het lezen **van enige P.** Missen per week. **Dit altaar-beneficie** wordt in de pouillés **slechts** eenmaal vermeld **en wel in het** jaar 1562. Er was toen door **pastoor** Johannes Martens van Meerveldhoven een voordracht gemaakt van Henricus Dorn als **beneficiant in** plaats van de overleden beneficiant Christianus **Everards.** **Ook** aan het kosterschap te Meerveldhoven was een **beneficie verbonden,** dat blijktens de opmerkingen in **enige registers** van **weinig waarde was.** Als beneficianten worden vermeld:

- 1441 Lambertus van den Bosch, koster
1485 waarneming door Johannes, zoon van wijlen Arnoldus genaamd Vrye; van weinig waarde
1510) **waarneming** door de leek Johannes van Horst
1524
1523 rector Magister Johannes
1556 er is geen beneficie; bediening van het kosterschap door de leek Stephanus Martens
1566 waarneming door Hubertus Judoci

Ten slotte de aantekeningen in de pouillés, die de Mariakapel betreffen. Zoals reeds eerder is vermeld, wordt de kapel in 1473 genoemd "noviter erecta", in 1497 "nova Ter Eijcken" en in 1510 "in quercu", "in de eik". De inkomsten van het beneficie van de kapel bedroegen 12

mud rogge. De beneficianten, ook wel rector genoemd, en hun waarnemers waren:

- 1473 Leonius van der Horst, afwezig
1474
1485 idem, waarneming door Johannes van der Horst, met 2 missen
1510 idem; waarneming door Paulus Beerwinckel, met 3 missen
1519 Leonius van der Horst, afwezig
1523 Magister Johannes Beyser (Beyste of Bestiers), afwezig
1524 idem; waarneming door Paulus Jacobs
1536 Magister Leonardus Karmans, afwezig wegens studie te Leuven
1556 Franciscus Everards, **aanwezig**
1566 Magister Henricus Doorn, **afwezig;** waarneming door Johannes Martens

Tot zover de aantekeningen uit de pouillés van 1400 - 1566. Een voortzetting van de lijst van pastoors van Meerveldhoven geeft Schutjes in zijn "Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch" (6):

- 1597 Gerardus Christiaens (Corstiaens), afkomstig van Eindhoven, overleden 16-12-1608. Schutjes vermeldt, dat de grafzerk van deze pastoor nog in de kapel aanwezig was. Hii moet hier doelen op de kapel, die in 1859 parochiekerk werd.
1608 Henricus Borchouts; hij werd in 1612 overgeplaatst naar Waalre en vandaar in 1618 naar Zeelst.
1612 Laurentius Mathijiiun; in 1616 overgeplaatst naar Zeelst.
1616 Johannes Ilenosset, afkomstig van Granvelle; hij deed in hetzelfde jaar nog afstand en was blijkens verdere gegevens iemand die het nooit lang ergens uithield.
1616 Hubertus van Laarhoven; hij bediende de parochie Meerveldhoven in de moeilijke tijd na het Twaalfjarig Bestand (1609 - 1621) in de Tachtigjarige Oorlog, waarin nu eens Spaanse clan weer Staatse troepen hier gelegerd waren. Voor de praktijk van de katholieke godsdienst werd het bijzonder moeilijk, nadat in 1629 Den Bosch ingenomen was door Frederik Hendrik.
1636 Johannes Leyten; hij was de laatste pastoor van Meerveldhoven vóór de Vrede van Munster, waarbij een einde kwam aan de Tachtigjarige Oorlog, maar waarna voor de katholieken van Brabant de ellende pas goed begon.

DE TIJD NA DE VREDE VAN MUNSTERGEN.

Bij de Vrede van Munster werd de Republiek der 7 Verenigde Provinciën door Spanje erkend en viel van de tusschen de Republiek en Spanje betwiste gebieden o.a. de gehele Meierij van Den Bosch toe aan de Republiek. De onderhandelaars van de Republiek hadden niet toegegeven aan de Spaanse eis, dat zij de vrije uitoefening van de katholieke godsdienst zouden waarborgen (7). De hoogmogende heren van de Republiek, die het de katholieken in de jaren na de val van Den Bosch al behoorlijk moeilijk hadden gemaakt, verboden nu in de Meierij de uitoefening van de katholieke godsdienst geheel, verdreven de priesters en konfiskeerden de kerkelijke goederen en inkomsten van die personen en in-

stellingen, die woonden c.q. gevestigd waren binnen het grondgebied van de Republiek. Zo werd van de tienden, die te Meerveldhoven geheven werden, slechts die helft gekonfiskeerd, welke ten goede kwam aan de pastoor. De andere helft, die toeviel aan het Domkapittel van Luik, bleef tot 1803 in het bezit van het kapittel en werd hier door de rentmeesters van het Domkapittel verpacht. Hetzelfde lot van verbeurdverklaring ondergingen de inkomsten van de kerk en van de kapel, die zij hadden uit onroerend goed en die vaak bij testament erfelijk aan de kerk of de kapel waren vermaakt door inwoners van Meerveldhoven en van de omliggende dorpen.

De kerk van Meerveldhoven werd gesloten voor de katholieken en, in tegenstelling tot de kerken van o.a. Zeelst en Zonderwijk, niet in gebruik genomen voor protestantse godsdienstige bijeenkomsten. Ook de kapel werd gekonfiskeerd. De omwonenden hadden echter nog bijtijds het miraculeuze beeldje van O.L. Vrouw uit de kapel weggehaald en het ondergebracht op het Slotje te Blaarthem. De kapel werd het woonverblijf van twee protestantse kosteren, geheten Hermanus en Miechiel (de laatstgenoemde was eerder katholiek schoolmeester geweest), die alles wat aan de Mhriaverering herinnerde, eruit hebben gesloopt, o.a. de eikeboom met alle ex-voto's, die er in hingen. Ten slotte heeft men de kapel zelf omvergehaald, waarbij, zo werd verteld, menig inwoner van Meerveldhoven heeft geholpen. Dat de katholieken hielpen hij het uitbreken van hun eigen kerken kwam echter ook elders voor; zie, wat Ouwering hierover zegt in zijn Geschiedenis van Deurne en Liessel (8). Volgens een inwoner van Meerveldhoven uit die dagen, die later het wervaren van de kapel op schrift heeft gesteld, van welk stuk een uitreksel te vinden is in de geschriften van P.N. Panken (9), stond de kapel met de toren aan de straat en was het schip van de kapel met stro gedekt. Het koor was echter van zodanige kwaliteit metselwerk, dat men er bij het slopen van de kapel niet in slaagde dit koorgedeelte geheel tegen de grond te krijgen. De ruïne heeft er nog gestaan tot aan 1860.

Al waren de priesters dan door de Republiek na 1648 officieel verdreven, de zielzorg ging toch heimelijk door. Ondanks de klopjachten op priesters en de velen, die gepakt werden en tot zware boeten werden veroordeeld, waren er steeds reguliere en seculiere priesters, die als boerenknechten vermomd door het land trokken, om de parochies te bedienen. Meerveldhoven was vanaf de tijd van de Vrede van Minster voor zijn zielzorg aangewezen op de priesters, die ook Zeelst verzorgden. De namen van de Zeelster pastoors, die tot 1859 ook Meerveldhoven onder hun hoede hebben gehad, zijn (6):

Henricus Borchouts, die van 1608 tot 1612 al pastoor van Meerveldhoven was geweest. Hij was pastoor te Zeelst vanaf 1618.

1684 Michael Heusch, een minderbroeder; het doopregister door hem bijgehouden begint te Zeelst al in 1668. Hij overlijdt op 10-11-1691.

1691 Johannes van Bree, afkomstig van Deurne; onder zijn pastoraat werkten te Zeelst tijdelijk ook pater Franciscus Renssen en de minderbroeder Van Effelt. Pastoor van Bree overlijdt in oktober 1715.

- 1715 Antonius de Leeuw, uit 's-Hertogenbosch; als waarnemer.
1715 Petrus Tegenbosch, uit Strijp. Hij was tevens deken van Eindhoven. Op 28-2-1716 werd hij als pastoor van Zeelst én van Meerveldhoven ingeleid. Pastoor Tegenbosch overlijdt in juni 1742.
1742 Gerardus van Houtert, uit Gestel; hij treedt op als waarnemer.
1745 Wilhelmus Petrus Vervorst, uit 's-Hertogenbosch. Ook hij werd als pastoor van Zeelst én van Meerveldhoven ingeleid. Vóór hij in Zeelst pastoor werd, was hij kapelaan in de St.-Jan in Den Bosch.
1748 Vincentius Dams, afkomstig van Tilburg, was abdijsheer van Postel. Voor hij in Zeelst kwam was hij kapelaan in Mol. flij overlijdt in december 1757.
1758 Petrus Christianus Davids, uit Budel, was in 1753 aangesteld als kapelaan te Zeelst en werd na de dood van de pastoor waarnemer. Pas in 1763 werd hij tot pastoor van Zeelst aangesteld. Onder zijn pastoraat werden in 1795 de kerken aan de katholieken teruggegeven. Pastoor Davids overlijdt 31-8-1804.
1804 Johannes Kuijpers, uit Eindhoven, was tevoren pastoor in Stratum en werd op 24-9-1805 ingeleid als pastoor van Zeelst en Meerveldhoven. Rij overlijdt 16-11-1825.
1825 Johannes Vervoort, uit Eindhoven, was vanaf 1821 kapelaan in Zeelst. Onder zijn pastoraat werd in 1859 Meerveldhoven weer als zelfstandige parochie hersteld. Pastoor Vervoort overlijdt op -7-1867.

We willen hier ook de namen noemen van de priesters, die als kapelaan van Zeelst mede de zielzorg van Meerveldhoven hebben verricht:

- 1716 Johannes Melis
1722 Andreas Verduyseldonk
1745 Antonius van Venroy
1750 Bernard de Roy, uit Oirschot
1753 Petrus Christianus Davids, later pastoor te Zeelst
1763 Wilhelmus Arnoldus de Voocht, uit Eindhoven
1768 Petrus Janssens; hij werd later pastoor te Waalre
1770 Walterus Pompen, uit Leende; hij deed afstand
1792 Antonius Arnoldus Schey, uit Veghel
1800 Andreas van de Weyer, uit Lieshout. Hij heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt voor de kapel van Meerveldhoven, zoals hierna nog zal blijken. Hij werd in 1810 pastoor te Strijp.
1810 Gerard van de Mortel, uit Deurne
1819 Cornelius de Roy, uit Best
1821 Johannes Vervoort; hij werd in 1825 pastoor te Zeelst
1825 Franciscus Wilhelmus Kuypers, van Stratum. Hij was reeds vanaf 1820 assistent te Zeelst
1833 Henricus Schoenmakers, uit Waspik
1838 Adrianus Godschalx, uit Berlicum
1840 Theodorus van Lieshout, uit henen. Hij deed in 1844 afstand wegens ziekte
1844 Cornelius Berkens, uit Helmond. Hij deed in 1856 afstand wegens zijn leeftijd (66 jaar)

1856 Petrus Coolen, uit Nuenen; overleden 19-5-1857
1857 Antonius Johannes Henricus van Roosmalen, uit 's-Hertogenbosch.

Over hoe het de geloofsgemeenschap van Meerveldhoven vergaan is in de jaren na de Vrede van Munster weten we niets dan wat er in algemene termen over Brabant in die tijd bekend is, zie b.v. wat F.N. Smits (10) en L.G.A. Houben (11) daarover schrijven in hun geschiedschrijving van Eindhoven. De priesters waren ondergedoken en konden niet regelmatig in alle parochies in het geheim diensten houden. Voor vele katholieken, die in die dagen toch des zondags een H. Mis wilden bijwonen, betekende dat een zeer lange tocht naar plaatsen net over de grens van de Republiek. Velen gingen ter kerke in Luyksgestel (wat toen geen grondgebied van de Republiek was), of trokken naar Achel, waar in de jaren na de Vrede van Munster door uitgeweken katholieken van deze streken de basis werd gelegd van de huidige Acheise Kluis. Het dopen van kinderen of het sluiten van een huwelijk voor een priester werd zwaar gestraft, indien het ontdekt werd, en niet alleen aan de priester werden dan boeten opgelegd. Niet alleen in het geestelijke werd Brabant onderdrukt, ook materieel werd het uitgemolken door onzinnig hoge belastingen en behandeld als een koloniaal wingewest: de onroerend-goedbelasting, verponding genaamd, werd b.v. alleen in de zogenaamde Generaliteitslanden geheven. Alle gelden, die steeds door de bevolking waren opgebracht tot onderhoud van priesters en kerken, moesten betaald blijven worden aan de nieuwe bewindvoerders, echter deze gelden werden nu aangewend ten gunste van predikanten en personen van gereformeerde religie, die in het kader van wat men de politieke reformatie noemde, overal de overheidsfuncties van de katholieken overnamen. liet is een raadsel, hoe het regime van een land, dat onder het vaandel van bevrijding en van godsdienstvrijheid zijn zelfstandigheid bevochten had op een vreemd en onverdraagzaam katholiek bewind, diezelfde vrijheden aan anderen op zo'n bruske wijze kon ontzeggen. Het lijkt wel, of de bewoners van de Generaliteitslanden de last hebben moeten dragen van alle haat tegen het onverdraagzame Spaanse bewind, die in de Republiek gedurende de Tachtigjarige Oorlog heeft wortel geschoten. Of echter zowel hij vele katholieke als gereformeerde machthebbers van die dagen ("christelijke machthebber" is eigenlijk een evangelische tegenspraak) de religieuze argumenten werkelijk de grond of slechts het excuus voor hun handelen zijn geweest, men leze daarover eens het boek van Erich Kuttner, "Het flengerjaar 1566" (121, waarin deze zijn bevindingen heeft neergelegd van een historisch onderzoek naar de achtergronden van de opstand tegen Spanje, die begon met de beeldenstorm in 1566.

De situatie werd voor de katholieken op godsdienstig gebied wat draaglijker na de oorlog, die de Republiek in bondgenootschap voerde tegen de Franse Zonnekoning, Lodewijk XIV, in 1671-1672. In die tijd was er rond Boxtel een Frans leger gelegerd van naar schatting honderdduizend man. Ook na het vertrek der Franse troepen bleven de scherpste kanten van de religieuze onverdraagzaamheid achterwege. De priesters konden zich weer openlijk vertonen, al moesten zij daarvoor vaak aan allerlei overheidsfunctionarissen hand- of smeergeld betalen. Ook de godsdienstige bijeenkomsten werden weer wat vrijer gehouden, al bleven de ker-

ken gesloten en moest men steeds op zijn hoede zijn voor een overval door wat men noemde "de geuzen". Overal richtte men noodkerken in, de zogenaamde schuurkerken of kerkschuren. Ook Meerveldhoven heeft zo'n schuurkerk gehad, die in gebruik is geweest tot 1796.

Noten:

- (5) G. Bannenbergh, A. Frenken en P. Hens, De oude dekenaten van Cuijk, Woensel en Hilvarenbeek in de 15e en 16e eeuw, I en II, 1968.
- (6) L.H.C. Schutjes, Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch, I t/m V; St.-Michielsgestel, 1870-1876.
- (7) J.J. Poelhekke, De Vrede van Munster; Nijhoff, 's-Gravenhalte, 1948, pag. 474.
- (8) H.N. Ouwering, Geschiedenis der dorpen en heerlijkheden Deurne, Liessel en Vlierden; Deurne 1933, heruitg. 1974, pag. 349.
- (9) J.H.C. Biemans, Speurtocht naar de oude kapel van Meerveldhoven, De Rosdoek, afl. 7, pag. 25-33, 1976.
- (10) F.N. Smits, Beknopte geschiedenis van Eindhoven; Eindhoven 1889, heruitg. 1974.
- (11) L.G.H. Houben, Geschiedenis van Eindhoven; Eindhoven 1889, heruitg. 1974.
- (12) E. Kuttner, Het **Mongerjaar** 1566; Querido Amsterdam, 1974.

(wordt vervolgd)

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

CAMP IN IA

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT
NOORD-KEMPENLAND

9e JAARGANG

OKTOBER 1979

NR. 35

Redactie: H. Mijland, assistent-archivaris

Redactieadres: Torenstraat 1, 5688 AM Oirschot

Postbus 11, 5688 ZG Oirschot

Tel. 04997 - 2828 - toestel 33

De prijs voor een abonnement bedraagt f 12,-- per jaar, vanaf 1 april 1979, bij vooruitbetaling te voldoen, te storten op post-girorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot met vermelding abonnement **Campinia**. De prijs voor losse nummers is f 3,-- per stuk. Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het lidmaatschap voor het volgende jaar automatisch voortgezet.

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden
gegeven.

De niet-ondertekende artikelen zijn samengesteld door de medewerkers
van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland.

Voor de inhoud van de ondertekende artikelen is de redactie niet
verantwoordelijk.

I NHOUD

I.	Oirschotse mensen over Oirschot "Helaas ... (door Toke van de Ven-Lommers)	111
II.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem	112
III.	De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zetteren en notabelen der in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen (vervolg en slot)	112
N .	Jaarkronieken uit de schepenprotokollen van Oirschot-Best (vervolg) (door J. Santegoeds, Noenen)	112
V. b.	De Veldhovense oorkonden (Oerle, Meerveld- hoven, Zeelst, Veldhoven, Zonderwijk) van- af de 13de eeuw (vervolg) Hoe Postel Zonderwijk veroverde, deel II (door J. Lijten)	122
	32. Oorkonde van 28 maart 1290	124
	Oorkonde van 28 maart 1290	125
	33. Oorkonde uit 1649	126
	34. Oorkonde van 28 maart 1290	126
	35. Oorkonde van 10 april 1290	127
	36. Oorkonde van 11 april 1290	127
	37. Oorkonde van 11 april 1290	128
	38. Oorkonde van 14 juni 1290	129
VI.	Bestse toponiemen (vervolg)	129
VII.	Genealogica	134
	1. Echtparen van Croonenburg van 1620-1972	134
	2. Genealogische gegevens omtrent het ge- slacht Van Collenburg vanaf 1629	134
	3. De Brabantse familie De Cort (door B.W. van Schijndel t, Brussel)	135
VIII.	Huizen en hun bewoners te Oirschot vanaf de zeventiende tot de twintigste eeuw (vervolg)	136
	44. Sektie F 4142, Koestraat 23 Sektie F 4141, Koestraat 25 voorheen "De Hervormde Pastorie"	136
IX.	Het landgoed De Baest (door J. Andrik)	139
X.	Lijst van woningen te Zeelst in de 18de eeuw (vervolg)	139
	TV. Heuvel en Kerk	139

INHOUD (vervolg)

XI.	Lezers leveren hun bijdrage	146
	I. Echtparen van Croonenburg (vervolg) (door A.B. van Cronenburg, Rotterdam)	146
XII.	Giovanni en Martinus: het verhaal van een moord (vervolg)	149
XIII.	Historische gegevens over de Sint-Lambertus- parochie en de Maria-kapel te Meerveldhoven (door A. van Run) (vervolg)	152
XIV.	Archivalia aangaande de oude Kempische gil- den (vervolg)	161
	23. Schenkingen aan het (niet-herleefde) St.-Catharinagilde te Oirschot	161

I. OIRSCHOTSE MENSEN OVER OIRSCHOT

HELAAS

(door Toke van de Ven-Lommers)

Maar B. en W., wat is dat nou?
Weg is het oude bondsgebouw.
Met zijn herinneringen
Ze hebben het dus onverhoopt
Met wrede hamers toch gesloopt.
Sneeu voor veel dorpelingsen.

Want mensen die wat ouder zijn
Ervaren zo iets met wat pijn.
Daar wil ik mee bedoelen
Dat menigeen daar in "den Bond"
Iets leerzaams en genoeg vond
En zij 't dus pijnlijk voelen.

't Was kerk en school en patronaat
Parochiehuis en voor soldaat.
Ook voor vergaderingen
De bibliotheek, boerinnenbond
En boven op de zolder vond
Men jeugdverenigingen.

Van catechismus tot toneel
Activiteiten toch zo veel
Die toentertijd bestonden
Ze konden allemaal terecht
Ze hebben jaren zagezegd
Daar onderdak gevonden.

En ieder dorpsgenoot van mij
Heeft zeker nog wel iets dat hij
Daar eenmaal heeft ervaren.
En daarom zeg ik nu één ding:
Wij zullen die herinnering
Lang in ons hart bewaren.

Maar ja, hoe het ons dan ook spijt
We moeten mee met deze tijd.
En Oirschot zal bewijzen
Dat het ons allen wel zal doen.
Er wordt gewerkt met goed fatsoen
Er zal iets moois verrijzen:

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSpraak. IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

III. DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGEMEESTERS, ARMMEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELEN DER IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM VERENIGDE DORPEN

(slot)

Dit hoofdstuk: "De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zettters en notabelen der in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen" is aangevangen in de allereerste aflevering van Campinia. In deze, de vijftiendertigste aflevering, wordt de reeks besloten.

De gegeven analyses van de notulen der 597 geregistreerde vergaderingen, lopende over de jaren 1690 - 1810, geven ons een inzicht in het handelen van het plaatselijk bestuur van de dorpen Zeelst, Veldhoven en Blaarthem, evenals in de ontwikkeling die deze colleges hebben doorgemaakt. De analyses bevatten tevens namen van personen, functies en toponiemen, alsmede informatie over belastingen, inkomens, prijzen, rampen, enz., enz..

In het inleidend woord op die eerste aflevering wordt de abonnees van Campinia het volgende toegezegd: "Na afsluiting der laatste publicatie aangaande deze oude notulen kan een volledige alfabetische index in boekvorm worden geleverd." Toen dit geschreven werd, wist de redakteur nog niet, dat er een algemene index op de jaargangen I - V zou verschijnen. Daar het de bedoeling is om ook op de jaargangen VI - X een index uit te geven, komt het de redaktie voor, dat aan de gedane toezegging voldoende tegemoet is gekomen.

De redaktie.

IV. JAARKRONIEKEN UIT DE SCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT-BEST

(door J. Santegoeds, Nuenen)

MAYO (vervolg)

1594

De vrouw t voirscreven feyt gedaen hebbende, gevangen.

Opten XXVIIe is Danel van de Schoot vorstere wederom gecomen hebbende vuyt geweest met brieven vande schoutet omme de vrouw haer kindt omgebracht hebbende te vervolgen, die tot Vlymen bevonden zijnde, de voerscreven vorster heeft gebrocht ten Bosch opte poorte opten XXIXe may.

Capiteyn Risoer van wegen Andries van Bernigen voor een peert: Opten XXIX hier brieven comen vande capiteyn Risoer genoemt vande Noot omme betalinge van XXXII ponden Vlaems te hebben voor een peert toebehoort hebbende Andries van Beringen dwelck hy scryfft tot Oerschot by eenen huysman hem te syn affgenomen, daerop lestmael is antwoord gegeven ende alnoch, datter nyemant egeen kennisse aff heeft.

Assignatie van capiteyn Bax:

Opten selven dach wederom brieven gecomen van Elizabeth Piggen weedinaer inden Groten Herdt tot Breda van henre geheyscht betalinge der assignatien by capiteyn Bax, gegeven.

Heusken van Gestel van wegen Jo. Jan de Bever:

Opten selven dach is hier gecomen Heusken van Gestel ruyter man ende heeft betalinge geheyscht van tsestich gulden die hem noch quamen soe hy presenteerde van de gevangnisse van Beveren daeraff verclaert is der geene guiten nyet aen te gaen.

Rut Ariens tot Loven van Peter Verlanen gearresteert:

Opten XXXe tydinge met scryven van Peter Verlanen gecomen dat hy Rutger Ariens te Loven heeft gearresteert voer ICI gl die hem noch resten vande obligatie de anno 91, ende hem geschreven dat Henrick int Ekerschot d'assignatien daeraff is hebbende.

Myn dochter Clara seer gevallen:

Opten XXXIe ende lesten myn dochter Clara seer gevallen vande bedde ende gequetst, daerdoer ick grote woorden hebbe gemaect. Veile quo duo.

Beyherts:

Opten selven dach brieven ontfangen van Beyherts omme wederom te comparereren op Out Herlaer, ten eynde omme voorts te procederen totter liquidatie wande differentiale ponsten zynder rekeninge.

Neusden ordinarise contributie:

Opten selven Bartel van Gestel ende Niclaes Ariens naer Heusden gejaen omme de ordinarise ende extraordinarise maenden te betalen.

JUNIO

1594

Marcefait porra.

Rekeninge van Beyherts:

Opten IIe jury alhier gecomen den schoutet van Oesterwyck Beyherts ende den secretaris van Tilborch de Roij, omme dat wij samen souden gaen naer Out Herlaer ende daer voerts procederen totter voerscreven liquidatie. Daerop ick heb gescreven aende secretaris van Vessem omme mede te comparereren.

Soo ick nyet van huys en dorste gaen om de subite quade veranderinge van mynen dochter is Goyaert Nyssen alleen naer Audt Herlaer gereyest opten IIIIe junij 1594.

Willem vande Eertwech:

Opten VIIe brieven ontfangen vande erffgenamen Willem vande Eertwech datmen de twee hondert gulden van Verrenbest terstont soude overtellen aen Henricken den aff slager ten Bosch ende daeraff nemen quitantie by maniere van wisselbrief.

Boy Jan:

Opten IXe brieven van Boy Jan datmen terstont de penningen aen hem geassigneert soude overtellen aen Hans Fyens tot Antwerpen oft dat hij alle de ingesetenen van Oerschot tot Antwerpen tomende soude arresteren.

Henrick Martens ende Niclaes Ariens naer Geertruydenberge:

Opten Xe zyn Henrick Martens ende Niclaes Ariens gereyst naer Geertruydenberge by Aert Janssen omme met hem aff te rekenen ende gekeert den XIe.

Het pyoniergelt van den Bosch:

Opten selven dach wederom brieven ontfangen dat wy terstont souden comen betalen het pyoniergelt vande stadt vanden Bosch.

Den dynstach naestcomende tot Eyndoven aen Cornelissen van Roij ingebieder, daeraff den geheyschten quote bedraegt ter maent 147 gl.

Fortificatie van Breda:

Opten XIIIe brieven gecomen van Bruyninx ende Vereycken omme te comen voldoen de fortificatie van Breda oft anderssins de kerren redimeren in gelde, hier aff hebbe ick copye gemaect.

Soldaten vanden Bosch hier gedefroyeert:

Opten XVIIe sijn hier XXXIII soldaten vanden Bosch gecomen geconvoeert hebbende den constabels vande majesteyt naer Herentals ende hen voor eenen nacht moeten defroiieren.

Boy Jan:

Opten XIXe brieven van Hans Fyens van wege Boy Jan ontfangen datmen terstont soude comen betalen ten minste twee verscheenen partyen.

Contributie Heusden:

Opten XXIIe hier brieven met eenen omloper gecomen datmen terstont de twee extraordinarise met alle ordinarise vervallen maenden tot Heusden soude comen betalen, op sware executie.

Vergaderinge in Kemplant:

Opten XXIIIe hier brieven vande schoutet van Kemplant Clusio gecomen datmen den dynstach toecomende soude vergaderen tot Eyndoven.

Idem:

Opten selven dach heeft Clusius andere tydinge gesonden dat wy den selven dach tot Eyndoven souden wesen, gelyck oyck Bartel ende ick gecompareert opten XXVe, ten welcken dach de voorscreven schoutet ons thoonden brieven dat hij terstont naer Heusden most gemerckt de andere officiers vande quartieren met ruyteren gevangen waeren ende is doer begeerte van Kempelant derwaerts gereyst, opten selven XXVe ende gekeert den XXVIIe.

Bartel tot Heusden:

Opten XXVIIe Bartel naer Heusden gereyst omme de extraordinarise maen-

den wil, gemerckt Niclaes Adriaens aldaer geweest zijnde gesonden tydinge brocht, datmen nyet langer en mochte verueven, want alle omlyggende vlecken alrede geexecuteert waeren, ende gekeert XXIXe.

Vergaderinge in Kemplant:

Opten XXVIIIe wederom beschryvinge van Clusio ontfangen omme tot Oerle sanderdaeghs te compareren, daeraff den brengersse van Vessem gegeven IIII st.

Item ter saecke vande extraordinarise ende fortificatie:

Alwaer opten XXIX gecompareert zyn mr. Dirck ende Sgraets ende voorgehouden vande belastinge van 150 kerren die de gouverneur van Breda is heyschende over de vier quartieren, in recompense ofte revenge van 60 kerren byde stadt vanden Bosch geheyscht ende noch van het pyoniergelt van Bredae over lange geordineert mitsgaders vande vier extraordinarise maenden aff te solliciteren vande vrouw van Fama ende waertoe gecommiteert syn voer Kemplant mr. Dirck Toerkens ende Wouter Sprincen, de resolutie by Sgraets geschreven.

Reghen:

Het heeft den XXVIIIe, XXIX ende lesten zeer geregent, hebbende eenen maent te voerens seer schoon heet weder geweest.

Rogmerckt:

Den rogge is planteyt des saterdaeghs veyle gecomen ende heeft gegouwen XVI ende XVII st.

Reyner Nyssen van Maeseyck:

Opten lesten junij eenen bode van Maeseyck van Reyner Nijssen gecomen ter saecke vande wijn mijnen heere van Oerschot heer Henrick van Merode anno 1588 geschoncken tot 134 gld oft daeromtrent, ende den selven gegeven 36 st.

Wouter Sprincen gesonden als gecommiteert:

Opten selven dach eenen omloper gecomen van. Wouter Sprincen als byde quartier van Kempelant gecommiteert totten ontfanck vande pyoniergelt van Bredae over lange vervallen, daeraff den quote van Oerschot bedraeght 120 gl - VI st - III ()ext. Den bode gegeven III st.

Twee ruyteren tot Spoorndonck doot gebleven:

Opten XXVIIIe sijnder seeckere ruyteren tot Heusden liggende onder capiteyn Donck soo verstaen wordt, comen ryden op geen eynde van Spoorndonck, daer oyck geweest oft gecomen syn seeckere soldaten van Boextel ende Hoochstraten ende hebben aldaer twee heerden doot geschoten.

Vande extraordinarise ende de vrouwe van Fama:

Opten selven voerscreven lesten brieven gesonden aende schoutet van Oesterwyck ende stadthouder van Pelant omme terstont volgende de resolutie tot Oerle genomen, hen oyck veerdich te maecken totter sollicitatie der affdoeninge vande lasten als namentlyck vande kerren van Bredae, van mevrouw van Fama, d'extrordinarise maenden ende het voergaende pyonieren van Bredae, oyck mede te kennen te geven ende remonstreren vande grassatie ende ongereguleertheydt vande soldaten vande nedercant, etc. naerder in henne instructie begrepen.

Ende soo de boden mosten gesonden worden soo tot Oosterwyck, Roy, Vessem, den selven gegeven XVIII st ten laste van Kempelant.

JtJLIO que maturant

1594

Mr. Dirck ende Wouter Sprincen:

Opten Ie mr. Dirck Toerkens ende Wouter Sprincen op wech naer Hollant ende van Oosterwyck gekeert.

Brieven gesonden aende schoutethen omme te compareren tot Oisterwyck: Opten IIe july hebbe ick brieven aende stadhouwer van Pelant gesonden ten eijnde, omme tegen den IIIe te compareren tot Oosterwyck ende insgelyck aende schouteth van Kempelant Clusio, maer soo de selve nyet thuys en was, is Ghysbert de bode gekeert ende hebbe hem wederom den selven dach inden avont gesonden naerden mede gecommiteerden van Kempelant, omme met hem opte dachvaert tot Oosterwyck tegen den IIIe te compareren.

Opten selven dach den bode wederom gecomen van Roy ende de stadhouwer heeft geloofd te compareren ende den bode en is nyet betaelt maer staet ten laste vande quartieren. VI st by ons betaelt.

Vergaderinge vant quartier te doen:

Opten IIe july scrijven van de schouteth van Oosterwyck ontfangen omme mergen aldaer te comen inde vergaderinge van de vier quartieren ter saecke vande kerren daermede de selve vier quartieren worden belast. Den bode gegeven IIII st.

Vergaderinge van de vier quartieren:

Opten IIIe ben ick van wegen den quartiere gegaen met Goyaert Nyssen naer Oosterwyck, ende aldaer naer diversche propoosten gesloten omme tegen den VIIe de geheele Meyerye te beschryven tot Boextel ten huysse Jan Eymbrechts omme aldaer rypelyck te letten op alles tgene der Meyerye schadelyck is, te weten omme terstont te solliciteren tot affdoeninge vande vier extraordinarise maenden, vande overval der soldaten, vande vrouw van Fama, het kersgelt ende pyoniergelt tgene die vanden Bosch opt laat van Bredae heyscht ende Bredae wederom opte Meyerye, te doen scateren, ende gekeert tsanderdaeghs. IZ dach.

Seeckere ruyteren van Diest doercomen:

Opten Ve syn hier seeckere ruyteren doergecomen van Diest willende logeren, tot XXIII int getal, ende den selven gegeven eenen henricus nobel tot VIII gl. X st, ende daermede doergetrocken naer Eyndoven soo sy seyden.

Sargeant van Turnout:

Opten VIe is Adriaen Derckssen van Waelre sargeant van Turnout hier gecomen met enige soldaten.

Soldaten vande nedercant:

Opten selven dach enige soldaten vanden nedercant oyck hier gecomen, die terstont horende den voerscreven Adriaenen hier te zyn de vlucht namen, ende heeft brieven van zynen caniteyn Jr. Jan van Delft gebrocht om vryheyte der contributie.

Gedinge vande rentmeester vande houdtschat:

Opten VIIe heeft Henrick vande Hagelaer als rentmeester met leenmannen gedingt ter saecke vande houdtschat ende te gebruycken.

Gemeyne vergaderinge tot Boextel:

Opten VIIIe Toerkens ende ick gecompereert tot Boextel daer de Meyerye vergadert was, ende vele propositien ende resoluties gedaen ende by my gesonden vuyt geweest eenen dach.

Ariaen sargeant van Turnout vertrocken:

Opten IXe is Ariaen van Waelre vertrocken, hem mede gegeven hebbende de wael.

Coren merckt:

Opten selven negensten wesende saterdach hier abundantelijck cooren gecomen ter merckt, den rogge XVI ende XVII st. de gerste XII st. ende oyck min.

Regen:

Desen tyt ende lange tevorens vele regens gevallen.

Kempelant, vacatien vande bode:

Opten voerscreven dachvaert is Ghysberden van Doren den bode toegeschreven zyne vacatien over Kempelant III gl byder vryheyte te betalen ten laste van Kempelant.

Toerkens naer den Bosch:

Opten IXe Toerkens ten eynde als boven naerden Bosch gegaen, gekeert den Xe.

Brieven naer Bruessel aen Fourdyn:

Opten Xe brieven geschreven addresserende aen meester Jannen Fourdyn procureur tot Bruessel, omme a novo brieven van cassatie die bescreyffbrieven ende vonnissen vanden Bosch met clause vande committive voerden cancelier ende raet van Brabant, ende oyck omme den staet van allen processen eens te weten, ende dat besondere soe de vryheyte van Oerschot noch mediate noch imediate onder den Bosch nyet ter hooftvaert noch apelle en staet, dan voerden hoove van Brabant oft leenmannen volgende seeckere privilegien vergundt by Hertoginne Johanna onder date 1386, 5 decembris.

Een koeij affgekeurt ter merck brocht:

Opten selven dach heeft hier eenen man van Acht eenen coeye verdroncken wesende ter merck brocht, die hy terstont wederom heeft moeten vueren, oft soude grote schade daer aff hebben geleden van de keurmeesteren.

Schouteth ende Toerkens naer Breda:

Opten XIe is de schouteth ende Toerkens wederom nae Bredae gereden omme met hen te trackteren tot affdoeninge der pyonieren ende fortificatie gemerckt die vanden Bosch hen ontslagen hebben.

Tot Boextel te comen:

Opten selven dach eenen minute ontfangen omme aenden schouteth van Kempelant int reyn overgesonden te worden, dwelck ick hebbe gedaen

ende geschreven, omme den donderdach wederom tot Boextel te comen wesende den XIIIe ende t'aenhoren traport vande commissarissen.

Bartel ende Sgraets ten Bosch om Anthonis Rutten:

Opten XIIIe met Bartelen naerden Bosch gegaen omme met Anthonis Rutten vanden Achter ter cause van zynen verschoten penningen t'accorderen.

Den cijns vande nuwe jaermerckt betaelt met de executie:

Opten selven dach Augustynen Pauweeter comteerbode vande rentmeester der domeynen moeten geven van executie ter saecke vande twee gulden tsjaers vande nieuwe merckt XXXVI st boven twee gulden VIII st te vorens aenden dienaeren vande hoghenschout gegeven, ende het principael betaelt vande jaeren 90 ende 91.

Abraham Thomas:

Opten XIIIe july Abraham Thomas inden vysel ten Bosch obligatie gegeven van XL gl VII st ter saecke vande t'achterheyt vande huysen van Oerscot aen ons vande verschoten penningen by heer Rycalt van Merode voorde gemeynthe verschoten geassigneert.

Gemeyne vergaderinge tot Boextel:

Opten XIIIe met Gestel ende Toerkens opde dachvaert tot Boextel gecompereert, daer de andere gecommiteerde oyck waeren gecompereert ende is geresolveert dat de gecommiteerde voerts de sollicitatie vande affdoeninge vande fortificatie vande stad Bredae soudent affdoen, ende alsdoen hebbe ick de propositien ende resolutien aldaer oyck gesonden. Vuyt geweest eenen dach.

Affdoeninge der fortificatie:

Opten selven dach zyn Toerkens, Reyners Bierens metten anderen gecommiteerden ten eynde als boven naerden-Bosch gereyst omme den heeren der stad te induceren dat si het quartier van Bredae met het fortificeren herader stad soudent willen laten ongemoydt gemerckt die van Bredae de Meyerye in sulcken cas beloven oyck ongemoydt te laten.

Fama:

Opten selven dach eenen tambouryn binnen Boextel gecomen van Bredae ten eynde die drye quartier als Pelant, Kempelant ende Maeslant met me vrouw van Fama soudent comen spreekken ende haer voldoen, oft ten minsten accorderen, als die van Oesterwyck hadden gedaen, ende wilde hebben twee pont Vlaemsch, ende hem is wederom by Berckel ende Clusio geschreven, datmen het quartier van Pelant ende Kernplant soude doen beschryven tegen den woensdach tot Eyndoven wesende den XXe deser, omme dyen aengaende te resolveren ende dat der selver vrouw middelre tyt geliefden den tambouryn te betalen, daerom hy seer gestoort was, ende betalende zyns zelfs gelach, ginck door.

Jan Carle:

Opten XVIe july eenen bode gecomen van Turnout gesonden vande Leutenant Leckerbeecken, omme den achterstel van Jan Carle te betalen totter somme van tsestich gulden, dienen anders nyet en weet dan zy en syn betaelt. Daer benefens scryft Adriaen van Waelre datmen nyet laten en soude te compareren ende te betalen. Opten 19 gekeert.

Executie Cornelis van Roy, ingebieder:

Opten XVIIIe syn hier gecomen Cornelis van Roy ingebieders met omtrent XXX schutten, hebbende brieven aen mynen heere van Izeren gepresenteert ende voerts hier geexecuteert ter instantie vande weduwe ende sone Aerts van Weerden, ende hier wel geteert hebbende, hebben tot Best noch IIII gl verteert.

Accord met joncker Boeckop:

Opten selven dach ben ick met joncker Boeckop van wegen mons. Erckel mynen schoonvader geaccordeert tot Ste Michiels Gestel, maer de voerscreven Erckel en wilde het contract nyet houden, ende heeft naedemael geaccordeert.

Bruyninx:

Opten XIXe Bartel ende Niclaes Ariens naer Heusden ter cause vande extraordinarise ende ordinarise ende gekeert 21.

Gemeyne dachvaert tot Eyndoven:

Opten XXe Toerkens ende ick met Ghysbert Niclaes tot Eyndoven op tedachvaertvan Kempelant ende Pelandt, ter saecke van IIIIM gulden vande vrouw van Fama, dae geresolveert is byden Kempenaers datmen tot Bredae soude seynden den voerscreven Toerkens met eenen admet ende te besien ofer met de helft vande quote van Kempelant soude mogen gestaen oft daerontrent, ende ick hebbe de propositie ende resolutie geschreven. Vuyt geweest eenen dach.

Toerkens ende Ekerschot naer Turnout:

Opten XXIe Toerkens ende Henrick int Ekerschot naer Turnout gereden omme te spreken met Jaecq Carlier ende der magistraet van Turnout ter cause van hennen heysch.

Me joffr. gecomen:

Opten voerscreven XIXe is me joffr. van Merode gearriveert._

Canonicken gecomen:

De canonicken, te weeten Vos, Roseus, Merode, vanden Hove oyck hier geweest ende Leest is nae Spaegnien getrocken met Jaspar van Esch.

Regen:

Het heeft desen tyt XIIIII dagen lanck ende alnoch alsoo seer geregent datmen egeen hoy oft toren en can gebruycken.

Groeningen:

Opten XXII is Groeningen overgegaen aende partye der ma.t midtz egeen secours tijtz genoch en quam.

Kempelant, fortificatie van Bredae:

Opten XXIIe julij alhier eenen bode van Oesterwijck gecomen vande schouteth aldaer wesende Jacop Beyhertz, ten eynde Kempelant terstont de twee maenden fortificatie gelt tot Bredae soude bestellen op huyden ten lanxten, gemerckt de gouverneur van Bredae alsulx hadde geschreven oft anderssins dat terstont de executie soude volgen ende soe Wouter Sprinten hier was de collectie van de selven is gegeven, heeft hy gelooft ten lanxten den sondach oft maendach naestcomende te betalen. Den bode gegeven VIII st.

Gecommitteerde vanden Bosch van Brussel gekeert:

Opten selven dach syn de hooghe schouteth vanden Bosch ende de gecommitteerde der stadt vanden Bosch met den heere van Grobbendonck ende seeckere compaegnien ruyteren wederom inde voerscreven stadt gecomen.

Grobbendoncx volck:

Opten XXIIIe july alhier acht ruyteren van Grobbendonck in Spoor-donck doergecomen ende naer Straten vuytgereden.

Soldaten van Bredae tot Mierlo geexecuteert:

Opten XXIIIe hier smergens onder de metten omtrent XL soldaten van Bredae doergecomen, hebbende tot Mierlo geweest enige gevangen haelen seggende hen oirsaeck te zyn datter eenen soldaet aldaer doot gebleven soude zyn, ende vele perden hier gevangen hebbende omme op te ryden ende voerts te comen, hebben die enige tot Gestel laten gaen ende keeren ende nyet tegenstaende de selve soldaten hier lange stille waeren inde plaetse en heeft men de metten noch brantsmisse nyet dorven verlaten, noch oyck de canonicken daerom vuyten chore nyet dorven gaen, midts der discruplenen die nu onder hen gehouden wordt.

Grobbendoncx volck den voerscreven soldaten gevolght:

Opten selven dach ontrent elff uren voermiddach zyn hier gecomen LXXIII ruyteren van Grobbendonck vervolgende de andere maer soo sy quamen den voerscreven soldaten te verre voer te zyn hebben hier twee uren gepeystert ende wederom gaen rijden.

Logen aende soldaten gebracht, Symon Teeuwens geslagen worden:

Opten selven dach soo de voerscreven soldaten tot Gestel quamen is-ser eenen jongen geselle genoempt Aelbert Henrix gecomen van Oirschot ende heeft den selven soldaten geseeght dat de schouteth ende schepenen van Oirschot hem hadden geseeght, datter egeenen ruyteren voer handen en waeren, dwelck want gelogen was, ende tselve oyck ter kennisse vande soldaten was gecomen, hebben sommige poerden gehouden ende Symon Teuwens geslagen, vuyt welcker oirsaeck wy certificatie hebben naegesonden opten XXVe smergens.

Verschout gecomen vande weduwe Bax:

Opten selven XXIIIe is hier gecomen Alart Verschout met Peteren Verschout zynen neve ter saecke vande tachterheyte vande vrouw Bax.

Dachverlies:

Opten XXVe is joncker Aelbrecht Dachverlies hier gecomen omme de affrekening tegen de magistraet te maecken inden avont.

Beschrijvinge vande heerwagens:

Opten selven dach heeft Clusius den quartier van Kemplant ten huise Lys Heyntkens tot Woensel bescreven, ter saecke vande drye heerwagens die de Raedt van Brabant verheyscht omme terstont het leger te volgen ende dienen naer Vrieslant ende den dach is gestelt opten XXVIe smergens goets tyts, van bodeloon gegeven III st.

Accoord van eenen heerwagen:

Opten XXVIe is mr. Dirck Toerkens naede voerscreven dachvaert te gaen, gecommitteert, die hem daer heeft laten vinden, ende geresolveert datmen vande heerwagens soude accorderen.

Vrouwe van Fama:

Soo me vrouwe van Fama wederom heeft ontboden datmen voer sondach haer soude betalen, oft accorderen, oft anderssins datse soude doen executeren, soo hebbe ick opten XXVIIe eenen brief aen Clusio geschreven dat hy hem desen dach oft mergen wel vroech hier soude laten vinden omme met Toerkens nae Bredae ten eynde als boven te reysen. VIII st.

Grobbendonck volck gepasseert:

Opten selven XXVIIe syn hier gecomen omtrent dertich ruyteren van Grobbendonck, daeraff enige alsnoch pretendeerden actie van wegen Cap. Vierslot, ende ten huise Aert Sgraets secretaris een wenich gegeten ende gedroncken, vertrocken naer Vessem.

Clusius ut supra:

Ende soo de voerscreven Clusius naerden Bosch was ende egeen antwoordt en hadde gescreven, alsoo opten XXVIII wederom met Ghysberden gescreven om antwoordt.

Fama:

Opten XXIXe is de schouteth van KeMpelant Clusius met meesteren Dirck Toerkens naer Bredae gereyst, omme de vrouwe van Fama te spreekken, ter saecke van haere assignatie van iiirm gl opter Meyer-rye van zyne Ex. gegeven, ende gekeert den lesten.

Spoordonck tiende:

Opten selven dach protest tegen de heere van Yseren ter saecke vande tiende van Spoor-donck gedaen.

Ekerschot naer Craendonck voerde maent september 91:

Item soo Ekerschot opten XXIIe naer Craendonck is gereden omme den drossaert van Eyndoven te spreken ter saecke vande acquiten vande maentlycke contributie by zyne hoogh. voerde maent van augusto ende septembris 91 gedaen, die hy daer nyet en heeft gevonden, soo heeft Clusius verclaert de selve stucken ende ordinantien onder hem te berusten ende datmensealdaer vinden sal.

Catharynen schuth sonder consent geschoten:

Opten XXXe syn seeckere giltbroeders onder de schuterije van Sinte Catharyn wesende opten Berch by me joffr. van Merode gegaen omme datse den vogel opte molen naer ouder gewoonte sondaechs naer Sinte Jacop wesende mergen souden moghen schieten ende hebben geschoten sonder consent, daeraff coninck is geweest Cornelis Jan Geenens.

Affrekening met Dachverlies:

Opten lesten dach met mons. Dachverlies affgerekent ter cause vande XVC gulden ter saecke vande obligatie van may 90, sulx dat der gemeynthen goetquam 49 - 13 - 1 ende soo hij opten IIIIe juny 90 noch eenen rekeninge heeft gedaen vande quartiere daerinne hem van Oerschot compt 246 - 13 - 2 affgeslagen de voerscreven 49 - 13 - 1 compt Dachverlies van Oerschot ter somme van 197 - 0 - 1. Justo calculo

semper salvo.

Stucken vande maent september 91:

Opten selven dach heeft Henrick Ghysberts vande Hovel seeckre copye gebrocht van mons. Clusio ter saecke vande acqyten der meent september 91 inde contributien by zyne hoogh. van Parma gedaen.

Henrick Ghysberts II gl X st. van Clusius:

Opten selven dach heeft Henrick voerscreven eenen assignatie vande voerscreven Clusio gebrocht omme hem vuyt te reycken II gi X st die men in zyne rekening brengen ende contem soude aen tgene die van Oerscot hem ten achter zyn, procederende vand lenen van zynen per-de nae Bredae gedaen.

(wordt vervolgd)

V. b. DE VELDHOVENSE OORKONDEN (OERLE, MEERVELDHOVEN, ZEELST, VELDHOVEN, ZONDERWIJK) VANAF DE 13de EEUW

(vervolg)

HOE POSTEL ZONDERWIJK VEROVERDE

(door J. Lijten)

DEEL 11

Als in oktober 1281 de tiende en het patronaatsrecht van Zonderwijk helemaal in handen zijn van Postel, lijkt de zaak bekeken. Maar er komt verzet van ons tot nog toe onbekende zijde, namelijk de familie van Boxtel, die blijkbaar aanspraak maakt op de Zonderwijkse tiende of in ieder geval op het patronaatsrecht. Waarop zij deze aanspraak baseren, komt niet uit de verf. Het enige concrete punt, dat bekend wordt, is dat de familie van Boxtel recht had op een cijns van 12 Keulse penningen uit de goederen van Postel te Zonderwijk. Vermoedelijk zijn dat de goederen, die Godefridus van Zonderwijk in 1240 aan Postel heeft geschonken. Deze zouden dan een grotere betekenis hebben dan wij aanvankelijk veronderstelden.

De kwestie komt in een kritiek stadium, als het pastoraat van Zonderwijk vacant komt. Postel, zich sterk voelend in zijn rechten, presenteert aan de bisschop Gerardus van Tienen, priester, waarschijnlijk van de priorij, al wordt dat nergens uitdrukkelijk gezegd. Daartegenover dient de familie van Boxtel ook een kandidaat in bij monde van Wilhelmus, die rechtsaanspraken meent te hebben of in ieder geval namens de familie het woord voert. Hij presenteert zijn jongere broer Jacobus, die clericus is, geen priester, op het eerste oog dus al een zwakkere kandidaat dan die van Postel.

Er volgt nu een proces voor de aartsdiaken (van Kempenland) van het bisdom Luik. Zo'n proces is een hele 'begenkenis', zoals dat in onze contreien zo mooi wordt genoemd. De aanspraken worden geponeerd door middel van documenten en getuigen. Deze getuigen worden beëdigd en hun verklaringen op schrift gesteld. Het proces speelt zich in hoofd-

zaak af in de administratieve sfeer en wordt meest schriftelijk gevoerd. Afschriften van documenten en schriftelijke getuigenverklaringen worden uitgewisseld, er is gelegenheid voor repliek en dupliek, totdat uiteindelijk aan beide partijen de dag van de uitspraak wordt medegedeeld.

Intussen heeft de familie van Boxtel natuurlijk wel ontdekt, dat ze geen been heeft om op te staan. Een totale afgang bij de uitspraak in het proces dreigt. Nu komt er 'garen op de klos'. In ijltempo wordt overlegd en gewerkt. Er ontstaan 3 documenten op één dag: 28 maart 1290. In het eerste stellen Wilhelmus en Jacobus van Boxtel twee procuratoren aan: Johannes Paiem en Nicolaas, vroeger sleuteldrager van de Luikse curie, om namens hen op te treden in het proces met Floreffe-Postel voor de aartsdiaken. De bedoeling is klaarblijkelijk, om te elfder ure het proces nog voor de uitspraak te beëindigen. Dáartoe krijgen zij volmacht en verder tevens om afstand te doen ten bate van de abdijs van Floreffe (let op de nuance: het is niet zo erg om te verliezen van een ver verwijderde abt als van een nabije priorij!) van de vermeende rechten der familie van Boxtel op het patronaat van Zonderwijk. Jacobus machtigt hen bovendien om afstand te doen van zijn aanspraken op het pastoraat van Zonderwijk. Dat is wel voldoende, zou men zeggen. Maar de paniek bij de familie van Boxtel blijkt daaruit, dat de procuratoren nog twee akten meekrijgen: één voor de tegenpartij, waarbij patronaat en tiende haar 'geschonken' wordt; één voor de bisschop, waarbij Wilhelmus van Boxtel mededeling doet van de beëindiging van het proces en van zijn 'schenking' aan Floreffe en waarin hij de bisschop verzoekt zijn goedkeuring daaraan te geven. Met deze zware bagage verschijnen de procuratoren in Luik. Denkelijk - en terecht - zijn zij door de aartsdiaken niet ontvangen vekir de dag der uitspraak. Daar kunnen zij pas met hun aanbod voor de dag komen. Maar de tegenpartij protesteert fel. Na zoveel moeite en strijd met de overwinning in zicht eisen zij een uitspraak. En wat doet de aartsdiaken, die niet alleen rechter maar ook diplomaat blijkt te zijn? Hij geeft beide partijen hun zin, maar dan wel zó, dat de zaak definitief is afgewerkt. Hij doet eerst de uitspraak en aanvaardt daarna de zogenaamde schenking. Let wel op de nuances van formulering en datum. De akte van goedkeuring van de 'schenking' (en ook die van de instemming van de bisschop) is gedateerd daags na de akte van de uitspraak. Door te benadrukken, dat de 'afstand' gedaan is ná de uitspraak, kan de aartsdiaken dit als een oervede beschouwen, een typisch Germaans rechtsbegrip, waarvoor hij bij deze gelegenheid maar even een Latijns woord creëert door het Nederlandse te verlatiniseren. Door deze uitspraak is Postel dus definitief in het bezit van Zonderwijk. En zij leefden nog lang en gelukkig. Maar wij moeten nog enkele zaken nader bekijken.

Het zou logisch zijn geweest, als de familie van Boxtel was veroordeeld in de kosten van het geding. Maar de aartsdiaken behoudt de regeling daarvan aan zich. Waarschijnlijk speelt er nog een andere kwestie tussen Postel en de familie van Boxtel. Postel moest namelijk aan die familie een cijns betalen uit zijn Zonderwijkse goederen en

was liever van die blijvende last (en misschien ook van een blijvend contact en mogelijkheid van wrijving) verlost dan dat het prijs stelde op volledige betaling van de proceskosten. Het loopt er inderdaad op uit, dat Postel van deze cijns bevrijd wordt. De akte van 14 juni 1290 is ook weer geformuleerd als een schenking, maar is voor een middeleeuwse oorkonde nogal kortaf en koud van toon. Het is natuurlijk niet van harte gegaan.

Door deze "schenkingen" van de familie van Boxtel zijn verscheidene mensen op een dwaalspoor gebracht. Dit toont nog eens duidelijk, hoe gevaarlijk het is, op één geïsoleerde oorkonde af te gaan. Als men alleen de gepubliceerde oorkonde nr. 12 (Campinia, III, blz. 135) ziet, kan men gemakkelijk denken, dat inderdaad de familie van Boxtel Zonderwijk geschonken heeft aan Floreffa (Posten. Dat heeft de copierende notaris Gisbertus Rolands in 1649 misschien ook gedacht, hoewel het triomfalistische opschrift "Schenking van de kerk van Zonderwijk door de heer van Boxtel" niet van hem hoeft te zijn. Ik schreef echter niet zonder opzet: misschien. Let eens op het jaartal van de copie: 1649. Dit geeft te denken. Na de vrede van Munster in 1648 speelde immers de kwestie, of de abdij van Postel tot het Staatse gebied zou behoren. Als dat zo was uitgevallen, zouden al haar goederen onmiddellijk in beslag genomen zijn. Er was de Witheren dus alles aan gelegen te bewijzen, dat hun rechten in de Kempen toekwamen aan Floreffa, dat buitenland bleef en waar hun rechten dus veiliger waren. De notaris kan natuurlijk te goeder trouw gedacht hebben, dat hij de werkelijke schenkingsakte copieerde. Van Floreffa-Postel is dit nauwelijks aan te nemen. Uiteindelijk bleef Postel buitenland en was dit 'vroom bedrog' overbodig.

Na het schrijven van dit artikel verscheen deel 1, eerste stuk, van het Oorkondenboek van Noord-Brabant van de hand van Dr. H.P.H. Camps. Alle hier gepubliceerde oorkonden vindt U daar, behalve de copie onder nr. 33. Daarenboven publiceert Dr. Camps nog enkele andere oorkonden, die ook op deze kwestie betrekking hebben en mij niet bekend waren. Zij zijn wel zeer interessant, maar toch niet onmisbaar voor het hier vertelde verhaal. Alle wezenlijke historische gegevens vindt U hier afgedrukt.

Op één punt wijkt mijn lezing af van die van Dr. Camps, namelijk in nr. 36 tegen het einde. Ik lees hier: "Oerefidem omnem supradictum factum ...". Dr. Camps leest: "Que quidem omnia supradicta facta ...". Het kan vermetel lijken tegenover de grote en onaanvechtbare deskundigheid van Dr. Camps deze tekst te handhaven, maar de wezenlijke betekenis van het geheel verandert er niet door en ik dacht: als het niet waar is, was het toch mooi gevonden.

32

28 maart 1290
(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 444)

Ridder Wilhelmus, heer van Boxtel, machtigt Nicolaus Paiem en Johannes, die sleuteldrager was van de curie van Luik, om zijn vermeend patronaatsrecht van de kerk van Zonderwijk over te dragen aan de ab-

dij van Floreffa en zijn broer Jacobus machtigt hen, om af te zien van zijn aanspraken op het pastoraat van Zonderwijk en het proces dienaangaande te beëindigen.

Universis iudicibus ordinariis delegatis aut qualibet alia auctoritate fungentibus et specialiter reverendo in Christo patri domino Leodiensi episcopo et viro venerabili domino G. de Nassou dei gratia Leodiensi archidiacono nobilis vir Wilhelmus miles dominus de Bouxtele et Jacobus clericus eius frater debitam reverentiam cum salute. Noveritis quod nos Nicholaum dictum Paiem clericum et Johannem quondam clavigerem curie Leodiensis nostros constituimus procuratores et ordinamus et quemlibet eorum in solidum ad conferendum et transferendum ius patronatus quod habere credebamus in ecclesia de Zondrewik nos Wilhelmus miles predictus in viros religiosos abbatem et conventum Floreffensem Premonstratensis ordinis et damus dictis procuratoribus vel eorum alteri in solidum plenam et liberam potestatem reportandi dictum ius patronatus in manus dicti reverendi patris ad opus dictorum religiosorum et petendi nomine nostro quantum in nobis est ut idem dominus episcopus dictis concessionem translationi et reportationi suum impartiat assensum et ipsum ius patronatus dictis religiosis sic in manus suas reportatum reddat. Nos vero Jacobus predictus dictis procuratoribus et cuilibet eorum in solidum damus potestatem renuntiandi iuri et actioni quod habere credebamus et quod fuit in ecclesia predicta de Zondrewik occasione presentationis facte de nobis ad dictam ecclesiam a fratre nostro predicto et damus dictis procuratoribus potestatem cedendi lite quam habuimus et iuri quod habere credidimus coram dicto domino archidiacono occasione dicte ecclesie. Gratum et ratum habemus nos fratres predicti quidquid per dictos procuratores vel eorum alterum in premissis actum fuerit et etiam ordinatum.

In cuius rei testimonium presentibus litteris sigillum nostrum nos Wilhelmus predictus apposuimus nosque Jacobus clericus sigillo proprio carentes predicti fratris nostri sigillo ac discretorum virorum sigillis videlicet decani concilii de Wonsele et plebani de Bouxtele utimur in premissis.

Datum anno domini millesimo ducesimo octogesimo nono feria tertia post ramos palmarum.

28 maart 1290

Wilhelmus, heer van Boxtel, oorkondt, dat hij zijn vermeend recht op het patronaat en de tiende van Zonderwijk overdraagt aan de abt en het convent van Floreffa.

De tekst vindt men in Campinia, 3e jaargang, blz. 135: Veldhovense oorkonden, nr. 12 (men lette erop, dat de datum daar foutief is aangegeven met 5 april 1289, omdat geen rekening gehouden was met het gebruik van de Paasstijl), en in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 442.

33-

1649

Eenvoudig afschrift van authentiek uittreksel uit een cartularium van de abdij van Floreffe door notaris Gisbertus Rolands in het graafschap Namen.

Donatio ecclesiae de Sonderwijck a Domino de Buxtelle.
(Volgt de aangehaalde tekst.)

Infra scriptum erat: Hec copia extracta ex libro ex pargameno in archivis monasterii Floreffiensis conservato concordat cum suo originali. Quod testor (subsignatum erat) Gisbertus Rolandi notarius publicus in comitatu Namurcensi 1649.

34.

28 maart 1290

(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Bra-
bant, nr. 443)

Ridder Wilhelmus, heer van Boxel, oorkondt, dat hij tot herstel van de schade, die hij heeft toegebracht aan de abdij van Floreffe, aan die abdij zijn vermeende recht op het patronaat en de tiende van Zonderwijk overdraagt en hij verzoekt de bisschop van Luik om diens goedkeuring.

Universis presentes litteras inspecturis nobilis vir Wilhelmus miles dominus de Bouxtele notitiam veritatis cum salute.

Noverit universitas vestra, quod, cum iam diu inter viros religiosos abbatem et conventum Floreffiensem ordinis Premonstratensis Leodyensis dioceseos ex una parte et nos Wilhelmum ex alia super iure patronatus ecclesie de Zondrewik lis verteretur coram venerabili viro domino G. de Nassou Leodiensi archidiacono, nos demum saniori ducti consilio, de iure nostro non ad plenum confidentes, ac vexationem predictis viris religiosis abbati et conventui a nobis illatarum incommodis et dampnis saltem in aliquo providere volentes, quicquid iuris nos habere credebamus in iure patronatus ecclesie de Zondrewik seu decime eiusdem totaliter damus et concedimus abbati et conventui ecclesie Floreffiensis Premonstratensis ordinis Leodiensis dioceseos et ipsum ius quod habere credebamus, si quod habuimus, transferimus in eosdem abbatem et conventum ob remedium animarum parentum nostrorum et anime nostre et nichil iuris nobis retinemus in dicto iure patronatus et decime nobis seu successoribus nostris, supplicantes reverendo in Christo patri domino Leodiensi episcopo loci diocesano, ut concessionem et translationem predictis suum, si necesse fuerit, dignetur adhibere consensum et ipsas concessionem et translationem auctoritate pontificali confirmare abbati et conventui antedictis. Et hoc universis et dicto reverendo patri presentibus litteris, sigilli decani de Wonsele ac nostri appensione munitis, significamus. Datum anno domini millesimo ducesimo octogesimo nono feria tertia post ramos palmarum.

35.

10 april 1290

(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Bra-
bant, nr. 448)

De aartsdiaken van Luik, G. van Nassowe, oorkondt, dat hij na rijp beraad uitspraak heeft gedaan in het proces tegen Gerardus van Tienen en Jacobus van Bucstelle aangaande de benoeming tot pastoor te Zonderwijk, waarbij hij het pastoraat heeft toegewezen aan Gerardus en Jacobus in het ongelijk heeft gesteld, terwijl hij de verdeling der onkosten aan zich voorbehoudt.

Universis presentes litteras inspecturis G. de Nassowe, Dei gratia Leodiensis archidiaconus, salutem in Domino.

Orta inter magistrum Gerardum de Thenis presbyterum ex una parte et Jacobum de Bucstelle clericum ex altera materia questionis super ecclesia de Sonderwik, dicti magistri Gerardus et Jacobus petitiones suas mutuo coram nobis ediderunt. Lite igitur super dictis mutuis petitionibus legitime contestata, iurato etiam super eisdem de veritate dicenda sine calumpnia, posito et responso ad easdem, testibus ex utraque parte ad probandas suas intentiones productis, iuratis prius in forma iuris auditis, diligenter examinatis, depositionibus eorum in scriptis redactis riteque publicatis, data hincinde copia dicendi in testes et eorum dicta, factis etiam a dictis partibus propositis et lite super dictis factis a dictis partibus legitime contestata, iurato super eisdem et responso et cetera ut predictum est, concluso etiam in causa, die postmodum dictis partibus ad audiendam diffinitivam sententiam assignata, Nicholaus dictus Payens (Panis) et Johannes dictus Claviger, procuratores dicti Jacobi, super hoc mandatum habentes speciale, liti cesserunt ac omni iuri, quod habere credebatur vel poterat dictus Jacobus in causa predicta occasione presentationis de se facte ad ecclesiam de Sonderwik predictam. Dictus vero magister Gerardus personaliter ad diem predictam comparens et sententiam cum instantia ferri petens a nobis, nos, consideratis omnibus que nos movere potuerunt et debuerunt, de virorum prudentum consilio pronuntiavimus et declaravimus dictum Gerardum ad dictam ecclesiam de Sonderwik admittendum esse et rectorem instituentum in eadem, condemnantes dictum Jacobum reum, ut desistat ab impedimento et oppositione, de quibus fit mencio in petitione ipsius actoris, ipsi Jacobo reo super dicta ecclesia silentium perpetuum imponendo, questione expensarum penes nos reservata.

In cuiusreitestimonium sigillum curie nostre malus ad causas duximus apponendum.

Datum anno Domini M^o CC^o nonagesimo feria secunda post Quasimodo.

36.

11 april 1290

(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Bra-
bant, nr. 449)

G. van Nassow, aartsdiaken van Luik, oorkondt, dat Wilhelmus, heer

van Boxel, zijn vermeende recht op het patronaat en de tiende van Zonderwijk heeft overgedragen aan de abt en het convent van Floreffe en dat Jacobus van Boxel heeft afgezien van zijn aanspraken op het pastoraat van Zonderwijk en van het proces, dat hij in dezen was begonnen. Deze oervede wordt door hem goedgekeurd.

Universis presentes litteras visuris G. de Nassow, Dei gratia archidiaconus Leodiensis, salutem in Domino sinceram. Noveritis, quod Nicolaus dictus Payen clericus, procurator nobilis viri Willelmi domini de Bucstelle et Jacobi clerici eius fratris, virtute litterarum presentibus litteris annexarum habens potestatem hoc faciendi, pro dicto domino Willelmo nomine procuratoris ius patronatus ecclesie de Zonderwic nostri archidiaconatus, quod idem nobilis credebat se habere, contulit religiosis viris abbati et conventui Floreffensi Leodiensis dyocesis et in ipsos religiosos transtulit coram nobis; idemque Nicolaus, procurator similiter dicti Jacobi, ex potestate sibi tradita a dicto Jacobo, de qua in litteris presentibus annexis similiter mencio habetur, nomine procuratorio et pro ipso Jacobo renuntiavit iuri et actioni, quod et quam idem Jacobus habuit vel habere potuit in ecclesia predicta de Zonderwiech occasione sibi facte a(d) dictam ecclesiam a dicto Willelmo fratre suo et liti, quam idem Jacobus occasions dicte presentationis habuit et movit super dicta ecclesia, nomine predicto idem Nicolaus totaliter cessit et renuntiavit.

Oerefidem omnem supradictum factum per dictum Nycolaum tam pro dicto domino Willelmo quam Jacobo eius fratre nomine procuratorio et pro ipsis, quantum in nobis est, approbamus et ratificamus et eisdem nostrum consensum adhibemus.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus litteris duximus apponendum.

Datum anno Domini MP CC nonagesimo feria tertia post Quasi modo.

37.

11 april 1290
(Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr. 450)

Johannes, bisschop van Luik, oorkondt, dat hij zijn goedkeuring heeft gehecht aan de schenking van het patronaatsrecht en de tiende van Zonderwijk door ridder Wilhelmus, heer van Boxel, aan de abt en het convent van Floreffe.

Johannes, dei gratia Leodiensis episcopus, universis presentes litteras visuris salutem in domino sempiternam.

Noveritis, quod nos concessionem et translationem decime et iuris patronatus ecclesie de Zonderwiech factis a nobili viro Willelmo milite domino de Bucstelle religiosis viris abbati et conventui Floreffensi ordinis Premonstratensis nostri Leodiensis dioceseos, de quibus in litteris presentibus appensis mencio habetur, consentimus et eas, quantum in nobis est, auctoritate ordinaria approbamus.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris duximus

mus apponendum.

Datum anno domini M^o CC^o nonagesimo feria tertia post Quasimodo.

38.

14 juni 1290
Gepubliceerd in H.P.H. Camps, Het oorkondenboek van Noord-Brabant, nr.453)

Ridder Wilhelmus, heer van Boxel, oorkondt, dat hij aan de priorij van Postel een cijns van 10 Keulse penningen uit Zonderwijk heeft kwijtgescholden.

Universis presentes litteras inspecturis Wilhelmus miles nobilis vir dominus de Buxtele salutem et rei geste noscere veritatem.

Noverint universi, quod nos domui de Postula decem denarios Colonien- ses annui census in quibus nobis tenebantur in Zondrewich contulimus in puram elemosinam ob remedium animarum nostrarum et predecessorum nostrorum.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum duximus apponendum.

Actum anno domini M^o CC^o nonagesimo feria quarta post festum beati Barnabe apostoli.

(wordt vervolgd)

VI. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen uit het verpondingsregister van Aerle

(boek I; vervolg)

fol. 41vo en 42

Peter en Andries Henrics Jans Cleeren

Huijs ende aenstede, 5 lop.	-3	12	-4
Braeckacker, 2 lop. 47 roijen	-1	17	-8
Acker genaamt De Bocht, 31 lop.	-2	-5	10
Het Rot, 4 lop.	-2	18	-0
Het Clammergat, 2 lop. 14 roijen	-1	13	-0
Het Bochtjen, 2 lop. 20 roijen	-1	13	-4
Het Malckrot, 4 lop. 14 roijen	-2	16	12
Den Helschen acker, 5 lop. 22 roijen	-3	19	12
Den Bijvinck, 1 lop. 44 roijen	-1	-5	-8
Den achtersten Bijvinck, 3 lop.	-1	16	-4
Weijken int Clammergat, 35 roijen	-0	-7	-8
Dries int Malckrot, 11 lop.	-0	17	-8
Een weijken daeraen gelegen, 2 lop.	-1	-0	-0
Het veldeken ter Meijen, 11 lop.	-0	-7	-8
Een weijken van Lambert Goorts, 35 roijen	-0	-7	-8
Het soerlant, 2 lop. 31 roijen	-1	16	-8

Den halven Quinckaert, 11 lop.	-0	-8	12
De Verdonck, 21 lop.	-0	17	-8
1 den halven Broeckbeempt, 3 lop.	-0	17	-8
Broeckbeempt van Willem Jan Corstens, 31 lop.	-1	-0	-0
Den halven Geerlinghs beempt, 3 lop.	-0	17	-8
Het halff Raebroeck, 2 lop.	-0	11	-4
Den Cruijsbeempt, 21 lop.	-1	-3	-8
Den Borchgraeff, 11 lop.	-0	15	-0
Het veltjen inde Schooten, 25 roijen	-0	-7	-8
Coelijweij van Cornelis Aerts, 21 lop.	-1	-0	-0
Bochtjen onder Verrenbest, 1 lop. 41 roijen	-1	-5	-4
	37	18	-2
fol. 45			
<u>Willem Adriaen Martens</u>			
Huijs ende aenstede, 31 lop.	-2	18	-8
Reut acker, 2 lop.	-1	-9	-8
d'Aerle acker, 41 roijen	-0	11	-8
1 den Hagen acker, 2 lop. 11 roijen	-1	-7	-0
Dries bij Peter Jan Peters, 1) lop.	-0	10	-0
Den Blaecken beempt, 4 lop.	-1	-8	12
1 inde Nageltonck, 21 lop.	-0	15	-0
	-9	-0	-4
<u>Mericken weduwe Peter Boudewijns</u>			
Acker bij Willem Arien Martens, 1 lop. 37 roijen	-1	-3	12
fol. 45 vo.			
<u>Bartholomeus Gerits Verhoeven</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop.	-0	15	-8
Clammergat, 1 lop. 10 roijen	-0	17	12
d'Aerle acker, 48 roijen	-0	13	-0
Braecken in drye partijen, 2 lop. 31 roijen	-1	15	-0
	-4	-1	-4
<u>Jan Jan Michielssen</u>			
Huijs ende aenstede, 41 lop.	-2	18	-8
Heijvelt inde Schooten, 1 lop.	-0	10	-0
	-3	-8	-8
fol. 46(B)			
<u>Peter en Andries Henrics Janssen</u>			
Huijs ende aenstede, 4 lop. 36 roijen	-3	-4	-8
Schootacker, 1 lop. 40 roijen	-1	-1	-8
De heult, 2 lop. 20 roijen	-1	15	10

Beempt aenden Nyeuwen Dijck, 3 lop.	-1	-0	-0
De Geelenrijdt, 11 lop.	-0	15	-0
	-7	16	10
<u>Jacob Dirck Dielis</u>			
Roeloff Bacx acker, 2 lop.	-1	-7	-0
fol. 46(B) vo.			
<u>Jan Daniels de Roy</u>			
Braeck int Reut, 1 lop. 15 roijen	-0	19	-0
Acker achter Henrics Joosten, 1 lop. 37 roijen	-1	-5	-0
Den Bijvinck, 38 roijen	-0	-7	-8
	-2	11	-8
<u>Heijken dochter Gijsberts Verheijden</u>			
In d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-8	-0
Inde Haeghe, 1 lop.	-0	12	-0
	-1	-0	-0
fol. 48			
<u>Jan Huijberts van Tilborch</u>			
Huijs ende aenstede, 30 roijen	-0	12	-0
Start acker, 2 lop. 7 roijen	-1	-9	-8
De Haeghe, 1 lop. 10 roijen	-0	15	12
D'Haegh van Henrics Aerts, 11 lop.	-1	-3	-4
Noch inde Haegh, 31 roijen	-0	-8	-0
d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-8	-0
Het Raebroeck, 11 lop.	-0	10	-0
	-5	-6	-8
<u>Odulphus Gijsberts Verheijden</u>			
Huijs ende aenstede, 15 roijen	-0	11	-0
fol. 48 vo.			
<u>Cornelis Gijsbert Schepens</u>			
Cleyen huysken ende aenstede, 15 roijen	-0	11	-0
Het Bochtjen, 1 lop. 32 roijen	-1	-3	-0
Het leegh ackerken, 1 lop. 2 roijen	-0	13	-8
Nyeuw erff bij Henrics Coninx, 1 lop.	-0	-7	-8
Inden Bertjens acker, 1 lop.	-0	13	-0
	-3	-8	-0
fol. 48 vo. (idem fol. 49)			
<u>Lysken weduwe Henrics Joosten</u>			

Ackerken int Clammergat, 1 lop. 38 roijen	-1	-5	12
fol. 50			
<u>Gijsbert Henrics Schepens</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop.	-1	-7	-0
Meus acker, 2 lop. 21 roijen	-1	13	-0
Het Brueckelen, 3 lop. 35 roijen	-2	10	12
Aerle acker, 20 roijen	-0	-5	-8
Haeghe inde Haegh straet, 2 lop. 38 roijen	-1	16	12
Het Hagelaer, 11 lop.	-1	-0	-8
Leegh ackerken, 31 roijen	-0	-7	12
Twee veltjens inden Brueckelen, 4 lop.	-2	-0	-0
Den Nyeuwen Dyck, 21 lop.	-1	-2	-8
Den halven Broeckbeempt, 11 lop.	-0	12	-8
	12	16	-4
fol. 50 vo.			
<u>Goijaert Gijsbert Claessoen (vanden Berck)</u>			
Huijs ende aenstede, 2 lor. 20 roijen	-2	-2	10
Meus acker van Linterman, 4 lop. 13 roijen	-3	-1	-8
Het Reut, 2 lop. 4 roijen	-1	-8	-0
d'Aerle acker, 1 lop. 31 roijen	-1	-2	-0
In Claes Goorts bocht, 4 lop. 30 roijen	-3	-0	12
Opt Maerselaer, 25 roijen	-0	-6	-8
Den halven Geerlings beempt, 3 lop.	-0	17	-8
Maerselaers beempt, 21 lop.	-0	17	-8
Nijeuw erff op 't Pieckenvelt, 2 lop.	-0	12	-8
Coeijweij inden Bijvinck, 41 lop.	-0	17	-8
	14	-6	-6
fol. 52			
<u>Aert Dirckx Verheijden</u>			
Huijs ende aenstede, 4 lop. 2 roijen	-3	-0	-0
In d'aenstede van sijn vader, 40 roijen	-0	11	-8
Meus acker, 2 lop. 21 roijen	-1	13	-4
Het Reut, 2 lop. 48 roijen	-2	-3	-0
d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-7	12
Brincgers aenstede, 2 lop.	-1	-9	-8
Het half Nyeuw Campken, 25 roijen	-0	-5	-0
Weijken inden Bijvinctx steechd, 25 roijen	-0	-5	-0
Bijvinctx beemptjen, 11 lop.	-0	12	-8
Het half Raebroeck, 11 lop.	-0	10	-0
	10	17	-8
fol. 52 vo.			

<u>Henrics Meuss van Boxtel</u>			
Het Clananergat, 1 lop. 38 roijen	-0	18	-8
<u>Lijsken Dyrck Martens (Verheyen)</u>			
Het Helder, 1 lop. 19 roijen	-0	19	-0
Den Hoff, 15 roijen	-0	-4	-8
d'Aerle acker, 29 roijen	-0	-7	12
Den halven Broeckbeempt, 11 lop.	-0	12	-8
Weijken inde Haegh, 25 roijen	-0	-5	-0
	-2	-8	12
fol. 54			
<u>Lambert Henrics Cornelis</u>			
Inden beempt inde Diepsteechd, 11 lop.	-0	15	-8
<u>Jan Gysberts Verheijden</u>			
Acker het Helder, 1 lop. 24 roijen	-1	-0	-4
Kynderen Wouter Ariens Verhoeven			
Huysken ende hoff, 3 roijen	-0	-5	-0
Acker inden Haegh, 11 lop.	-1	-0	-8
Weijken inden Bijvinck, 25 roijen	-0	-7	-8
De Meuwaert, 11 lop.	-0	-7	-8
	-2	-0	-8
<u>Alfabetische volgorde der opgenomen toponiemen:</u>			
Aerle acker			
Bertjens acker			
Blaecken beempt			
Bocht			
Bochtjen			
Bochtjen (onder Verrenbest)			
Borchgraeff			
Braeckacker			
Braecken			
Broeckbeempt			
Brueckelen			
Bijvinck			
Bijvinctx beemptjen			
Bijvinctx steechd			
Diepsteechd			
Geelenrijdt			
Geerling(h)s beempt			
Haeg(h) (e)			
Hagelaer			
Hagenacker			
Haegh straet			

Helder
Helschenacker
Heult
Hoff
Claes Goorts bocht
Clammergat
Cruijsbeempt
Leegh ackerken
Malckrot
Mâerselaer
Maerselaers beempt
'Neus acker
Meuwaert
Nageldonck
Nyewen Dijck
Nyeuw erff
Nyeuw Campken
Pieckenvelt
Quinckaert
Raebroeck
Reut
Reutacker
Roeloff Bacx acker
Rot
Schootacker
Schooten
Start acker
Ter Meijen
Verdonck

(wordt vervolgd)

VII. GENEALOGICA

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972, door A.B. van Cronenburg, Rotterdam

Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 1, blz.146

2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG vanaf het jaar 1629, door Nico van Cuijck, Oirschot

Dit onderdeel wordt in de volgende aflevering voortgezet.

5. De Brabantse familie DE CORT, door B.W. van Schijndel t, Brussel

In de vorige aflevering van Campinia, jaargang IX, nummer 34 (juli 1979), blz. 84 - 92, is de door wijlen B.W. van Schijndel samengestelde genealogie van de Brabantse familie De Cort opgenomen. Een opmerkelijk lezer, de heer M. van Roosmalen te Oirschot, ontdekte een onmogelijkheid in deze stamreeks. Op de bladzijden 88 - 89 geeft Van Schijndel onder de nummers IX en X een vader en zoon, die beide "omstreeks 1570" geboren zouden zijn. Dit is zeer onwaarschijnlijk.

Een protocol uit het oud-rechterlijk archief van Oirschot-Best (inventarisnummer 145), dat momenteel door de heer van Roosmalen wordt geïndiceerd, leverde enkele gegevens ter rectificatie op, evenals deel XLIV van de Bijdragen tot de geschiedenis van het zuiden van Nederland (H. Bots, J. Matthey, M. Meyer, Noordbrabantse studenten 1550 - 1750, Tilburg 1979, blz. 441 e.v.).

Hieronder zullen die passages uit de genealogie gegeven worden, waarin op grond van bovenstaande bronnen veranderingen zijn aan te brengen.

VIII. 1. a. Jan, trouwt Jenneken, dochter van Gerardt Rut Dircks en Anna Jan Molepas (R.A. Oirschot, nr. 145A, fol. 152 vo.; 10-12-1599)

IX. JAN DIE CORTE
geb. omstreeks 1540
secretaris van Hilvarenbeek (niet in 1630)
.....
1. Christiaan (zie Noordbrabantse studenten, nummer 2895)
2. Mechteld, trouwt zeker niet in 1640 (zie R.A. Oirschot, nr. 145A, fol. 136 vo.; 5-8-1599)

X. BARTHOLOMEUS DE CORT
geb. omstreeks 1570
.....
trouwt vermoedelijk omstreeks 1599
(zie Noordbrabantse studenten, nummers 2896 en 2897, alsook R.A. Oirschot, nr. 145A, fol. 136 vo.; 5-8-1599)

8. Christiaan
(Volgens Noordbrabantse studenten, nummer 2896, is de plaats van overlijden niet Mechelen, maar het eiland Noordstrand)

De redactie.

VIII. HUIZEN EN *HUN* BEWONERS TE OIRSCHOT
VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

(vervolg)

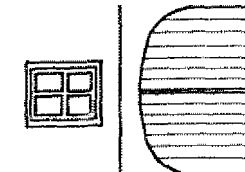
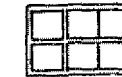
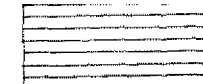
44. Sektie F 4142 Koestraat 23
Sektie F 4141 Koestraat 25
voorheen "De Hervormde Pastorie"

De verpondingsregisters van de hertgang Kerkhof vermelden als eigenaars respektievelijk bewoners de volgende personen:

- A. JAN EN ANDRIES GIJSBERTS VAN DEN HEUVEL p.m. 1660
"De twee cleijn huijskens en hoff"
grootte: 16 roijen
aanslag: 1 g. 10 st.
verpondingshoek nr. 1, fol. 53
- B. HERMAN JAN STOCKELMANS 1671
"De twee huijskens en hoff"
verbeterd tot een groot nieuw huijs
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr. 1, Lol. 9
- C. PETTER HERMAN STOCKELMANS 1684
"Groot pannenhuijs met stallinge en hoff"
in de Ko(e)ijstraet
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr, 1, fol. 8
verpondingsboek nr. 2, Lol. 2
- D. JACOBUS CDENRAETS DROSSART 1734
"'t Groot huijs en hoff in de Koeijstraet"
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr, 2, fel. 49 v.
- E. DE GEMEENTE VAN OIRSCHOT 1750
"'t Groot huijs en hoff in de Koeijstraet"
Sijnde nu de Pastorije
grootte: 16 roijen
aanslag: 3 g. 10 st.
verpondingsboek nr. 2, fol. 50
verpondingsboek nr. 3, Lol. 66
verpondingsboek nr. 4, fel. 44 v.
verpondingsboek nr. 5, fol. 43 v.
verpondingsboek nr. 6, Lol. 40 v.
- F. DE GEREFORMEERDE GENET TE OIRSCICIT 1807
"Groothuijs en hof in de Koeijstraet nu de pastorije"
grootte: 16 roeden
aanslag: 3 g. 10 st.

ingettn
el
twuo

KOESTRAAT 23 B
(situatie voor de splitsing
in 1948)

verpondingsboek nr. 6, fol. 40 v.

De kadastrale leggers wijzen de volgende eigenaars aan:

- F. DE IIF, RVORMDE GEMEENTE VAN OIRSCHOT 1832
 Artikel 813
 volgnr. 1279
 sectie F 636: Pastorie en tuin
 grootte: 5 roeden 10 ellen
 sectie F 637: Tuin
 grootte: 10 roeden 10 ellen
 1948: splitsing:
 Nu: sectie F 4141 huis en tuin
 grootte: 8 A 95 CA
 sectie F 4142: huis en tuin
 grootte: 6 A 35 CA
 1977: verkoop
- G. W. BOGMANS-KOUDIJS 1977
 Artikel 9429
 sectie F 4142: huis en tuin
 grootte: 6 A 35 CA
- H. P.W. VAN SPIJK 1977
 Artikel 9430
 sectie F 4141: huis en tuin
 grootte: 8 A 95 CA

(wordt vervolgd)

Bericht

Bij de Bibliotheek en Prentenkabinet van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant zijn verschenen: "Inventaris van kaarten, aanwezig in de Topografisch-Historische Atlas van de Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant; tweede aflevering: Kaarten van Oost-Brabant 1633 - 1956", samengesteld door mej. Chr.A.M. Kuyser. 's-Hertogenbosch, Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap, 1979, 112 blz. geïll. (Brabantia Illustrata, deel I) en "Zoete Lieve Tremmetje. De geschiedenis van het openbaar vervoer in en om 's-Hertogenbosch 1879-1929-1979", door W.J.M. Leideritz. 's-Hertogenbosch, 1979, 64 blz. geïll.

De prijzen van deze uitgaven zijn respectievelijk f 10,- en f 4,- excl. portokosten.

Reeds verschenen in de reeks Brabantia Illustrata, eveneens als deel I, is de eerste aflevering van de inventaris met dezelfde titel, bevattende beschrijvingen van Kaarten van (Noord-)Brabant van 1558 - 1932. Deze eerste aflevering is ook samengesteld door mej. Chr. A.M. Kuyser.

Bovengenoemde uitgaven kunnen worden besteld bij de Bibliotheek van

het Provinciaal Genootschap, St. Josephstraat 1 te 's-Hertogenbosch.

De redaktie.

IX. HET LANDGOED DE BAEST

Wij hopen in een van de komende afleveringen het vervolg te kunnen publiceren.

X. LIJST VAN WONINGEN TE ZEELST IN DE 18de EEUW

(Archief Veldhoven, imw. nrs. 1451 - 1457)

N.B. Het kohier uit 1761 ontbreekt. In het kohier van 1757 is aantekening gehouden van de wijzigingen die in 1761 zijn geconstateerd. Hieronder worden de notities uit 1761 tussen haakjes gegeven. Indien niet anders vermeld, is de gegeven persoon eigenaar en bewoner. Vanaf deze aflevering zal bij elke woning vermeld worden, of het een huis, een huisje of een kamer betreft. Veelal komt het namelijk voor, dat een huis en de "kamer" in dat huis door verschillende personen werden bewoond. Een enkele keer komt het zelfs voor, dat het huis van een andere eigenaar is dan de kamer.

Kl. HEUVEL ER KERK

- huis 1744 Kinderen vaan Jan vaal Helmont; niet bewoond
- 1746 Corst(iae) Bogers; niet bewoond
- 1751 Dezelfde; bewoner: Josina van Ceulen
- 1757 Dezelfden
- 1761 (Jan Corstlaen Bogers; bewoner: Goort vander Weijde)
- 1766 Jan Corstiaen Bogers; huis afgebrand, niet herbouwd
- 1771 Corstiaen Bogers; huis herbouwd, eigenaar is bewoner
- 1781 Bartel Corstiaen Bogers; bewoners: Jennemie Kets en weduwe Dielis de Greeff
- 2. huis 1741 Jan Timmermans
- 1746 Dezelfde
- 1751 Dezelfde
- 1757 Peter van Reel
- 1761 (Jan Timmermans; bewoner: Jan van Lieshout)
- 1766 Herbertus Borgers; bewoner: Jan van Lieshout
- 1771 Daniel van Lottringen

- 1781 Dezelfde; bewoners: Marten van der Linden, Pieter Jansen
3. kamer 1741 Jenneke Timmermans
1746 Jan Timmermans; bewoner: Hendrien Baertmans
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde
1766 Herbertus Borgers; bewoner: Daniel van Lottringe(n)
1771 Daniel van Lottringen; (in het kohier staat achter zijn naam vermeld: "is weggeraakt")
1781 Dezelfde; met gelijke opmerking
4. huisje 1741 Mary van Mispelen; bewoner: Mighiel Colen
1746 Gile Colen
1751 Dezelfde; "weggeraakt"
1757 Dezelfde; "weggeraakt"
1766 Dezelfde; "weggeraakt"
1771 Dezelfde; "weggeraakt"
1781 Dezelfde (nu geschreven als Koolen); "weggeraakt"
5. kamer 1741 Willem Bogers; niet bewoond
1746 Dezelfde; bewoner: Gyselina Wijfelaars
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1761 (Dezelfde; bewoner: Hendrien Baartmans)
1766 Dezelfde; niet bewoond
1771 Jan Willem Bogers; bewoners: kinderen van Gerard van de Water
1781 Weduwe Jan Willem Bogers; bewoner: Pieternel Louwers
6. huisje 1741 Willem Bogers; bewoner: Jan Schepens
1746 Dezelfden
1751 Dezelfden
1757 Dezelfde; bewoner: Martinus Bogers
1761 (Dezelfde; bewoner: Jan Janssens)
1766 Dezelfden
1771 Jan Willem Bogers; bewoner: Jan Janssens
1781 Weduwe Jan Willem Bogers; bewoner: Joost van Breda
7. kamer 1741 Weduwe Wouter Enckhuijse
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde; bewoner: Jan Jansen
1757 Gilen Colen; "weggeraakt"
huis 1761 (Elisabeth En(c)khuijsen)
kamer 1761 (Elisabeth En(c)khuijsen; bewoner: Dielis van Gennip)
huis en
kamer 1766 Elisabet(h) En(c)khuijse(n)
huis 1771 Dezelfde
kamer 1771 Dezelfde; bewoner: Willem van der Weijde
huis 1781 Kinderen Wolter Enkhuijsen

- kamer 1781 Kinderen Wolter Enkhuijsen; bewoner: Willem van der W(e)ijden
8. huis 1741 Weduwe Wouter Enckhuysen; bewoner: weduwe Hendrik van Ceulen
1746 Dezelfde; bewoner: Jan van Lieshout
1751 Dezelfde
1757 Gilen Colen
1761 (Dezelfde; "weggeraakt")
1766 Dezelfde; "weggeraakt"
1771 Dezelfde; "weggeraakt"
1781 Dezelfde; "weggeraakt" (nu geschreven als Kooien)
9. huis 1741 Gerit Beysens; bewoner: Hendrik van den Oever
1746 Francis van Dore; bewoner: Hendrik van den Oever
1751 Claas vander Linde
1757 Dezelfde
1761 (Weduwe Claas vander Linde)
1766 Miggiel de Bies
1771 Dezelfde
1781 Weduwe Migghiel de Bies
10. kamer 1741 Gerit Beysens; bewoner: Jan Bogers
1746 Francis van Dore; bewoner: Jan Bogers
1751 Dezelfden
1757 Weduwe Francis van Dore; bewoners: kinderen Jan Bogers
1766 Dezelfde; niet bewoond
1771 Adriaan van Doorn; bewoner: Dielis de Greeff
1781 Dezelfde; bewoner: Francis Scheepers
11. huis-1741 Touras Maas; bewoner: Jan Maas
1746 Dezelfden (in het kohier wordt opgemerkt dat het huis "vervalt")
1751 Kinderen Jan Maas; bewoner: weduwe Jan Maas
1757 Dezelfden
1766 Dezelfde; bewoner: Jan Maas
1771 Dezelfden
huis 1781 Jan Maas
kamer 1781 Jan Maas; bewoner: Arnoldus Vlieg
12. huis-1741 Lisabet en Mary Senders
1746 Mary Senders
1751 Weduwe Jan Senders
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde; bewoner: Geraert van Breugel
1771 Dezelfden
1781 Geraert van Breugel
13. huis-1741 Jenneke Stasens
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (Helena Sta(e)sens)

- 1766 Antoni vander Kruijse(n)
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
14. kamer 1741 Jenneke Stasens; bewoner: Joost D. Lauw
1746 Dezelfde; bewoner: Leendt Haans
1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
1761 (Helena Sta(e)sens; bewoner: Leendert Haans)
1766 Antoni vander Kruijse; bewoner: Herbertus Borgers
1771 Dezelfde; niet bewoond
1781 Dezelfde; "gebruikt zelfs"
15. huis 1741 Anna van Erkel; bewoner: Gerit van Erkel
1746 Gerit van Erkel
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Weduwe Geraert (Geraard) van Erkel
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde
16. kamer 1741 Anna van Erkel
1746 Gerit van Erkel; niet bewoond
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1766 Weduwe Geraert (Geraard) van Erkel; niet bewoond
1771 Dezelfde; niet bewoond
1781 Dezelfde; niet bewoond
17. huisje 1741 Marcelis Beysens
1746 Weduwe Marcelis Beysens; bewoner: Jan van de Wiel
1751 Kinderen Gerit Bijne; bewoner: Gijsbert Daniels
1757 Goyert Senders
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Kinderen Goyert (Goort) Senders; bewoner: Geraard Senders
18. huis 1741 Weduwe Jan Daandels
1746 Antony van Grotel
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Kinderen Jan van Ceuls; bewoner: Elisabet van Grotel
1771 Dezelfde (nu geschreven Keulen); bewoners: weduwe en kinderen Jan van Beers
1781 Adriaan van Erkel
19. kamer 1741 Weduwe Jan Daandels; bewoner: Peter Jansen
1746 Antony van Grotel; bewoner: Jenneke Ellens
1751 Dezelfde; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1761 (Dezelfde; bewoner: Maria de Groot)
1766 Kinderen Jan van Ceuls; bewoner: Jaspert Verscho-

- ren
1771 Dezelfde; bewoner: Jenneke Hasenbosch
1781 Adriaan van Erkel; bewoner: Hendricus vander Sanden
20. huis-1741 Peter Colen en Lisabet van Stralen; bewoner: Gijsbert de Smit
1746 Dezelfden
1751 Gijsbert Daniels; niet bewoond
1757 Dezelfde; niet bewoond
1766 Dezelfde; niet bewoond
1771 Gijsbert van Lottringen
1781 Daniel en Anna Maria van Lottrings; bewoner: Daniel van Lottrings
21. huis-1741 Judocus Berenbroek; bewoner: Peter van Deurse
1746 Dezelfden
1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
huis 1761 (Maria van Erkel; bewoner: Jacobus de Groot)
kamer 1761 (Maria van Erkel)
huis 1766 Roomse gemeente van Zeelst en. Meerveldhoven; bewoner: Petrus Davits, pastoor
kamer 1766 Dezelfde Roomse gemeente; bewoner: Maria van Erkel
huis 1771 Dezelfden als in 1766
kamer 1771 Dezelfden als in 1766
huis 1781 Dezelfden als in 1766
kamer 1781 Afgebroken
22. huis-1741 Gerit Beijsens; bewoner: weduwe Jan Beijsens
1746 Kinderen Jan Beijsens; bewoner: weduwe Jan Beijsens
1751 Dezelfde; bewoner: weduwe Wouter Cronenburg
1757 Dezelfden
1766 Dezelfden
1771 Dezelfden
1781 Hendricus B(e)ijsens
23. huis-1741 Gemeente Zeelst; bewoner: Johan van Berten, schoolmeester
1746 Dezelfden
1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
1761 (Dezelfde; bewoner: Joachim Geene, schoolmeester)
1766 Dezelfden
1771 Dezelfden
1781 Dezelfden
24. huis .-1741 Weduwe Antony Holle
1746 Dezelfde
1751 Kinderen Johannes Borgers; bewoner: Jacob Hasenbos
1757 Dezelfden
1761 (Dezelfde; bewoner: Jan Hasenbos)

		1766	Willem van Mol; bewoner: Jan Staassens
		1771	Dezelfde
		1781	Dezelfde
25.	huis	1741	Corstiaan Bogers
		1746	Dezelfde
		1751	Dezelfde
		1757	Dezelfde
		1761	(Bartel Corstiaan Bogers)
		1766	Dezelfde
		1771	Dezelfde
		1781	Dezelfde
26.	kamer	1741	Corstiaan Bogers; bewoner: Antony Bogers
		1746	Dezelfde; niet bewoond
		1751	Dezelfde; niet bewoond
		1757	Dezelfde; bewoner: Godefridus Jansen
		1761	(Bartel Corstiaan Bogers; bewoner: Jan Bogers)
		1766	Dezelfden
		1771	Dezelfde; niet bewoond
		1781	Dezelfde; bewoner: Bartel Jan Bogers
27.	huis	1741	Jan Biese(n)
		1746	Dezelfde
		1751	Peter (Biese(n))
		1757	Dezelfde
		1766	Dezelfde
		1771	Dezelfde
		1781	Weduwe Peter Biesen
28.	kamer	1741	Jan Biese(n); bewoner: Narij Foncken
		1746	Dezelfde; bewoner: Jan van de Vleut
		1751	Peter Biese(n); bewoner: Hendricus Baertmans
		1757	Dezelfde; bewoner: Johannes van Nunen
		1766	Dezelfde; bewoner: Marl Bogers
		1771	Dezelfde; niet bewoond
		1781	Weduwe Peter Biesen; niet bewoond
29.	huis	1741	Arnold van Leen
		1746	Dezelfde
		1751	Hendrik Mercus
		1757	Dezelfde
	huis	1761	(Peter van Deursen)
	kamer	1761	(Peter van Deursen; bewoner: Dirk Heuvelmans)
	huis	1766	Dezelfde
	kamer	1766	Dezelfde; bewoner: weduwe Jacobs de Groot
	huis	1771	Weduwe Peter van Deursen; bewoner: Willem Scheppers
	kamer	1771	Dezelfde; bewoners: weduwe Peter van Deursen en weduwe Jacobus de Groot
	huis	1781	Dezelfde; bewoner: Johannes van Deursen
	kamer	1781	Dezelfde; bewoners: weduwe Peter van Deursen en weduwe Jacobus de Groot

30.	huis	1741	Kinderen Peternel van Broek; bewoner: Willem Fonken
		1746	Jasper Sengers; bewoner: Peter Biesen
		1751	Maria van Erkel
		1757	Dezelfde
		1761	(Friet Janssens)
		1766	Godefridus (= Friet) Janssens
		1771	Dezelfde
		1781	Dezelfde
31.	kamer	1741	Kinderen Peternel van Broek; bewoner: Tomas Peijskens
		1746	Jasper Sengers; bewoner: Aart Bijstervelt
		1751	Maria van Erkel; niet bewoond
		1757	Dezelfde; niet bewoond
		1761	(Friet Janssens; niet bewoond)
		1766	Godefridus Janssens; niet bewoond
		1771	Dezelfde; bewoner: weduwe Aalbertus Kets
		1781	Dezelfden
32.	huisje	1741	Teuniske van der Vloet
		1746	Dezelfde
		1751	Dezelfde
		1757	Dezelfde; bewoner: Hendrik van de Vloet
		1766	Weduwe Jan van Ro(o)y c.s.; bewoner: Reynier Manders
		1771	Dezelfde c.s.; bewoners: Nicolaas van der Meeren en Willem Vonken
		1781	Weduwe Jan de Rooy en Corstiaan Couwenberg; bewoners: weduwe Nicolaas van Meeren en Goverdina Beckers
33.	kamer	1741	Erfgenamen Jenneken van Hilversum; bewoner: Jenneke Eliens
		1746	Dezelfde; bewoner: Willem Fonken
		1751	Dezelfden
		1757	Gerit van Wetten; bewoner: Willem Fonken
		1761	(Dezelfde; bewoner: Jan van de Vloot)
		1766	Dezelfde; bewoner: Willem van der Weijde
		1771	Weduwe Geraard van Wetten; niet bewoond
		1731	Kinderen Geraard van Wetten; bewoner: Gerard van den Tillard
54.	huis	1741	Elisabet Verstralen en Wouter van der Parre; bewoner: Aart Bijstervelt
		1746	Dezelfden; bewoner: Laurens van den Bergh
		1751	Cornelis Cantelberg en weduwe Wouter van der Parre; bewoner: Laurens van den Bergh
		1757	Dezelfden; bewoner: Francis Scheepens
		1766	Cornelis Cantelberg; bewoner: Francis Scheepens
		1771	Dezelfden
		1781	Godefridus Janssens; bewoners: Herbertus Burgers, Marten Sledsen, weduwe Poulus vander Linden

35. camer 1741 Elisabet Verstralen en wouter van der Parre;
bewoner: Elisabet(h) Verstralen
1746 Dezelfden; bewoner: Joost de Lauw
1751 Cornelis Cantelberg en weduwe Wouter van der Parre;
bewoner: Maria Oosterbos
1757 Dezelfden (eigenaars en bewoner)
1761 (Dezelfden; bewoner: Alegonda Louwers)
1766 Cornelis Cantelberg; bewoner: Alegonda Louwers
1771 Dezelfden
1781 Godefridus Janssens; niet bewoond
36. huisje 1761 Jan van Erkel; bewoner: Jacobus de Greef
1766 Weduwe Jan van Erkel
1771 Dezelfde
1781 Dezelfde

(wordt vervolgd)

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG (Kroonenburg, Cronenburg, Croonenborgh) van 1620 tot 1972, genummerd in alfabetische orde der voornamen met ouders en kinderen VAN CROONENBURG (door A.B. van Cronenburg, Catharinastraat 40 B, Rotterdam, tel. 010 - 52 26 51)
(vervolg)
293. LEONARDUS VAN CROONENBURG
z.v. Johannes Peeter en van Wilhelmina van Hees
ged. 3-4-1789 te Best
trouwt 22-6-1822 te Best met Catharina, dochter van Petrus van Lieshout en Anna Leonardus van de Sande, ged. 5-2-1789 te Best
trouwt 19-5-1849 te Best met Joanna, dochter van Joannes van Someren en van Catharina van Kronenburg, ged. 27-10-1809 te 's-Hertogenbosch
294. LEONARDUS DENIS VAN CROONENBURG
z.v. Dionisius en van Johanna Laurens Schepens
ged. 8-12-1772 te Best
overleden 3-4-1853 te Oirschot
trouwt 31-7-1808 te Oirschot met Anna Maria, dochter van Adriaan van Heerbeek en van Anna Roefs, overleden 11-3-1813
kinderen: (Oirschot)
Maria, ged. 15-11-1808
Theodora, geb. 9-11-1811, overleden 23-12-1811
trouwt 10-2-1814 te Oirschot met Aldegonda, dochter van Jan van Cuyck en van Joanna van Roy, ged. 27-6-1766
trouwt 24-11-1833 te Oirschot met Wilhelmina, dochter van Waltherus Scheepens en van Johanna v.d. Bosch, ged. 5-7-1796 te

- Oirschot
kinderen: (Oirschot)
Johanna Maria, geb. 13-9-1834, overleden 18-7-1884 te Oirschot
Anna Catharina, geb. 18-2-1838
295. LEONARDUS HENDRIKUS ADRIANUS THERESIA VAN KRONENBURG
z.v. Adrianus Cyraphinus en van Johanna Maria Josephina Beelen
geb. 30-8-1936 te Eindhoven
trouwt 21-4-1961 te Eindhoven met Anna Maria, dochter van Heinrich Gerhard Derksen en Theodora Maria Brans, geb. 9-12-1935 te Eindhoven
kinderen: (Eindhoven)
Judith Theodora Johanna, geb. 22-5-1965
Saskia Barbara, geb. 25-11-1971
296. LEONARDUS JOHANNES VAN CROONENBURGH
trouwt 5-2-1747 te Best met Petronella, dochter van Godefridus van Casteren, overleden 8-9-1752
kinderen: (Best)
Barbara, ged. 23-4-1749
Johanna, ged. 8-6-1752
trouwt 12-5-1754 te Best met Willemijn, dochter van Jan Boograts, overleden 11-9-1803
kinderen: (Best)
Joanna, ged. 3-2-1755
Joannes, ged. 27-1-1756
Peter, ged. 1759
Johanna Maria, ged. 1767
297. LIJN HENDRICA CORNELIS VAN CROONENBURGH
trouwt 1-2-1671 te Oirschot met Peter Peter van Laerhoven
298. LIJSKEN FRANCKEN VAN CROONENBURGH
trouwt 3-8-1659 met Goossen Jansen van Audenhoven
299. MAGCHELINA VAN CROONENBURG
d.v. Hendricus en van Johanna van Luytelaar
geb. 22-11-1860 te Meerveldhoven
trouwt 8-8-1890 te Zeelst met Peter Nicolaas, zoon van Johannes Konings en van Petronella van Alphen, geb. 26-5-1859 te Eindhoven
300. MARGARETA ADRIAAN VAN CROONENBURG
d.v. Adriaan Peter en van Maria Francken de Croon
ged. 3-11-1732 te Best
trouwt 6-11-1765 te Best met Jan Dirks van Dijkstra
kinderen: (Oirschot)
Theodorus, ged. 1-3-1767
Adrianus, ged. 1-6-1770
301. MARGARETA BERNARD VAN CROONENBURGH
trouwt 25-12-1630 te Best met Peter Henricusz. Jacob
302. MARIA VAN CROONENBURG
trouwt te Liempde met Hendrick Backer

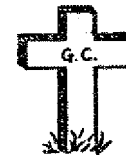
303. MARIA VAN KROONENBURG
trouwt met Sebastiaan van den Acker
kinderen:
Antonia, ged. 20-1-1806
Helena, ged. 16-3-1808
Sibilla, ged. 8-10-1810
304. MARIA KROONENBURG
trouwt te Boxel met Francis van den Aker
305. MARIA VAN CRONENBURG
d.v. Godefridus en van Anna Maria van Cuyck
geb. 7-9-1809 te Best
trouwt 10-10-1835 te Best met Michael, zoon van Jan Gerrets
en van Theodora Ebben, geb. 5-4-1811 te Beugen
306. MARIA ADRIAAN VAN CROONENBURG
d.v. Adriaan Gisbertus en van Henrica Wilhelmi Schepens
ged. 15-1-1745 te Best
overleden 1-12-1823 aldaar
trouwt 15-5-1768 te Best met Joseph, zoon van Josephus Essens,
ged. 1741 te Best, overleden 30-5-1822 aldaar
307. MARIA ADRIANA COELESTA VAN CRONENBURG
d.v. Hendrikus Bartholomeus en van Maria Anna Catharina Hendriks
geb. 14-6-1941 te Eindhoven
trouwt 1961 te Eindhoven met wilhelmus Craamer
308. MARIA ADRIANA HENRICA VAN KRONENBURG
d.v. Johannes Cornelisen van Antonia Maria van Laarhoven
geb. 3-9-1936 te Best
trouwt 1-3-1962 te Best met Henricus Emanuel Sonnemans, geb.
25-12-1935 te St.-Oedenrode
309. MARIA AERTS GIJSBERT VAN CROONENBORCH
trouwt 16-1-1664 te Oirschot met Peter Janssen van Dommelen
310. MARIA ANNA VAN KRONENBURG
geb. 17-2-1872 te Best
trouwt te Oirschot met Adrianus van de Looy, geb. 4-7-1866 te
Oirschot
311. MARIA CATHARINA VAN CROONENBURG
d.v. Arnoldus en van Johanna Maria van Vught
ged. 15-1-1804 te Best
trouwt 25-5-1830 met Joannes, zoon van Theodorus van Doremalen
en van Wilhelmina van de Boom, ged. 16-1-1801 te Best
312. MARIA CATHARINA VAN KRONENBURG
trouwt 7-1-1664 te Best met Petrus van Doremalen
313. MARIA CATHARINA VAN CRONENBURG
d.v. Bartholomeus en van Joanna Claassen
geb. 22-10-1875 te Tongelre
overleden 12-5-1964 te Eindhoven

- trouwt 2-5-1903 te Stratum met wilhelmus Antonius, zoon van wilhelmus Vlemmix en van Cornelia Kimenai, geb. 25-5-1874 te Breda, overleden 11-6-1922 te Eindhoven
kinderen:
Wilhelmus Bartholomeus Franciscus, geb. 5-3-1904 te Stratum
Henricus Martinus, geb. 1-5-1906 te Woensel
Joanna Cornelia, geb. 8-10-1908 te Woensel
Cornelia, geb. 19-4-1911 te Woensel
Herman, geb. 16-1-1915 te Woensel
314. MARIA CATHARINA DIELIS VAN CROONENBURG
trouwt te Best met Peter Joseph van der Sande, geb. 14-3-1732 te Best
kinderen:
Anna, ged. 26-8-1799
Bernardus, ged. 5-3-1802

(wordt vervolgd)

XII. GIOVANNI EN MARTINUS: HET VERHAAL VAN EEN MOORD

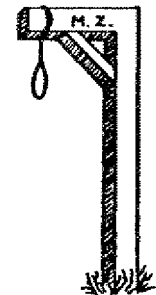
(vervolg)

ARA 's-Gravenhage, Archief Staats-
sekretarie, fnv. nr. 4543.
Exh. 29 nov. 1839 nr. 95

No. 53
Bijlage
1.

's Gravenhage,
den 28 November 1839

Aan den Koning

(Notificatie)

Ik neme de vrijheid hiernevens aan Uwe Majesteit kopielijk mede te deelen het Berigtsehrift en de bijlage, hij mij van den Procureur Generaal bij het Provinciaal Gerechtshof in Gelderland ontvangen, waar uit Hoogst dezelve, zal gelieven te zien dat Martinus loeren, welke zijne misdaad steeds had ontkend, tot volledige bekentenis is gekomen, en de straf, waartoe hij was verwezen, heeft ondergaan.

De Minister van Iustitie,
w.g. Van Maanen

(Kopie)

rel. 28 Nov. 1839, No. 53.

No. 1783

Aan Zijne Excellentie
den Minister van Iustitie

Arnhem den 26 November 1839

Ik heb de eer aan Uwe Excellentie mede te deelen dat het door dit Hof uitgesproken vonnis des doods op heden aan Martinus Zoeren is uitgevoerd.

De veroordeelde, die vroeger halstarrig alle schuld zoo wel voor zijne regters als in zijn verzoekschrift om genade had ontkend, is, nadat hem op den 24 dezer maand de op handen zijnde uitvoering van het vonnis door mij was kenbaar gemaakt, op dienelfde dag tot eene volledige bekentenis gekomen, waar van de verklaring is opgemaakt bij het Proces verbaal, van het welk ik de eer heb een afschrift hiernevens aan Uwe Excellentie te doen toekomen, en waaruit Uwe Excellentie zien zal dat de misdaad in hare omstandigheden ruim zoo afgrijslijk is geweest, als men haar, volgens het geregtelijk onderzoek, heeft moeten vaststellen. -

De Procureur Generaal bij het Provinciaal
Geregtshof van Gelderland.
(get.) Staats Evers.
voor Copie Conform,
De Secretaris bij het Dept. van Iustitie,
(w.g.) Muller.

Copie
Pro Iustitia.

Heden den 24 November 1839, des avonds ten 7 uren, hebben wij Mr. Frederik Gerard Meijbaum, Vice-President en Mr. Theodorus Martelles Ignatius Aloisius Baron van Lamsweerde, Raadsheer bij het Provinciaal Geregtshof van Gelderland, geadsisteerd door den Griffier bij gemeld Collegie Johannes Jacobus van Rossum, op de aan ons gedane kennisgeving, namens Martinus Zoeren, bij arrest van dit Provinciaal Geregtshof van den 18 Mei 1.1. veroordeeld tot de straffe des doods, dat denzelve aan ons eene verklaring wenschte te doen, naar aanleiding van Art. 377 van het Wetboek van Strafvordering, ons begeven naar het huis van Burgerlijke en Militaire verzekering te Arnhem, alwaar zich voor ons siteerde genoemde Martinus Zoeren, welke ons heeft verklaard - dat hij zich genoopt vindt eene onbewimpelde erkentenis van schuld voor den wereldlijken Regter afteleggen; dat hij op Zaterdag v66r pinksteren van 1838 Castione op den weg van Oorschot naar Boxtel heeft vergezeld; - dat het bezijden de waarheid is aat hij van denzelven destijds onder den weg platen heeft gekocht; - dat hij bij het vertrek van Oirschot reeds het voornemen had om aan Castione zijn geld te ontnemen, en dat voornemen onder weg op de best mogelijke wijze uittevoeren, dat zij tot Rusthoek genaderd, Castione het eerst uit eigen beweging aldaar is gaan rusten, om dat het op dien dag buiten gewoon warm was, dat de declarant zich daarop insgelijks aldaar heeft ter neder gelegd, - dat korte oogenblikken te voren declarant een dennen stok heeft gesneden, met het oogmerk om daarvan tegen Castione gebruik te maken, bij aldien deze zich soms verzetten mogt tegen het ontnemen van zijn geld, - dat Castione zich achterover op den grond had gelegd en uit hoofde van de sterke zonnenschijn zich de pet over de oogen had getrokken, - dat, terwijl dezelve alzoo lag en hij

declarant zeer nabij hem op de knien lag, hij declarant na eenige aarzeling met den door hem gesneden dennenstok een slag op het voorhoofd heeft toegebracht, - dat Castione op het ontvangen van die slag, is opgestaan en geschreeuwd heeft, met beide handen naar zijn hoofd tastende, - dat de declarant hem vervolgens een eind weegs verre geduwd heeft naar de nabij gelegene sloot, met oogmerk om Castione daarintewerpen, - dat Castione zich daartegen kennelijk verzettende, hij declarant denzelve, na aanwending van eenige moeite meester geworden en hem voorover in den sloot geduwd heeft; - dat Castione reeds in de sloot leggende en tegen hem declarant inworstelende, hij declarant niet dan met moeite geslaagd is om hem in en zoo lang met het hoofd onder het water te houden, tot declarant geen leven in Castione meer ontwaarde; dat declarant de ruigte en verrot blad, dat in de sloot aanwezig was, min of meer ter bedekking van het lijk heeft bij een gezameld en op het zelve geworpen; dat declarant, alvorens, terwijl Castione in de sloot lag, hem zijn geld, ten bedrage van 17 of 18 guldens ontnomen heeft, dat het ligt mogelijk is dat bij deze gelegenheid het ligchaam in eene achteroverliggende houding geraakt is, - dat onder het voornoemd ontvreemde geld zich een nieuw vijf francs stuk bevond, - dat hij declarant daarop uit de marsch een rol platen genomen heeft en de marsch in het water geworpen heeft, dat declarant vervolgens zich begeven heeft naar het huis van dewed Legius en verdere bewoners, ten processe bekend, - dat declarant naderhand opden 4 Junij op de plaats voornoemd is geweest, om te zien of het lijk nog in de sloot lag, - dat declarant gezien hebbende dat hetzelve aldaar nog door blad gedekt lag, het destijds niet heeft aangeroord, maar het kastje, het welk nog in de sloot lag, er heeft uitgehaald, en daaruit eenige prenten, mitsgaders eene nijptang en de pas van Castione heeft genomen, de prenten en de pas verscheurd en op den grond verspreid, en de nijptang nabij berken boompjes, digtbij een duiker of vonder geplaatst, niet verre van de woning van Vriens onder de wortel van eengin dezer boomen gesloten heeft. Na gedane voorlezing, persisterde declarant bij vorenstaande door hem gedane verklaring, als de zuivere waarheid behelzende, tevens verklaarde deze voorlezing goed te hebben verstaan, en heeft, daartoe opgevorderd, met deze met ons en den Griffier na voorlezing geteekend.

(geteekend) Martinus Zoeren
F.G. Meijbaum, vice-president
B. van Lamsweerde
J.J. van Rossum, Griffier

Voor Copie Conform uitgeleverd ter requisitie van den Procureur Generaal.
(get.) J.J. van Rossum, Griffier

Voor Copie Conform
De secretaris bij het Departement van Iustitie,
w.g. Muller.

(wordt vervolgd)

XIII. HISTORISCHE GEGEVENS OVER DE SINT-LAMBERTUS-PAROCHIE EN DE MARIA-KAPEL TE MEERVELDHOVEN

(door A. van Run)

(vervolg)

DE OUDE LAMBERTUSKERK

We willen hier nu eens wat nader ingaan op de lotgevallen van de oude Lambertuskerk en op de vraag, waar de oude Mariakapel en de kerk-schuur gestaan hebben en wat daarover in oude archieven is te vinden. Allereerst dan de oude Lambertuskerk,

Zoals reeds eerder werd vermeld stond deze kerk aan de huidige Polkestraat, waar in 1975 de fundamenten werden opgegraven. De resultaten van dit onderzoek zullen te zijner tijd door museum "Het Oude Slot" worden gepubliceerd.

Hoe de Lambertuskerk er heeft uitgezien weten we uit het Schetsenboek van de landmeter Hendrik Verhees, die in de jaren rond 1800 veel kerken en kapellen in Brabant heeft getekend (13).

De tekening is hier met toestemming van de uitgever van het Schetsenboek gereproduceerd, afb. 4.

Ook werd reeds vermeld, dat de kerk na de beslaglegging in 1648 voor de katholieken gesloten is geweest tot 1796. Onder het regime van de Bataafse Republiek werd het in 1795 de kerkbesturen in Brabant mogelijk gemaakt, om hun vroegere eigendommen door naasting weer in hun bezit te krijgen. De kerk van Meerveldhoven was door 150 jaar verwaarlozing (er waren zelfs nooit gereformeerde kerkdiensten in gehouden, naar men zei) in zo'n slechte staat gekomen, dat het kerkbestuur met de pastoor van Zeelst aan het hoofd niet van plan was de reparatiekosten van dit bouwwerk op zich te nemen en afzag van naasting. Er is toen tegen de wil van de pastoor en van de kerkmeesters door enige inwoners van Meerveldhoven een verzoekschrift gericht tot de representanten van het volk van Bataafs Brabant, zoals de volksvertegenwoordiging toen heette, om de kerk voor godsdienstige bijeenkomsten te mogen gebruiken. Dit verzoek werd toegestaan bij akte van 23-12-1795 (aanwezig in parochiearchief van Zeelst). We laten die akte hier in zijn geheel volgen:

Extract uit het register der Resolutien van de provisioneele renrentanten van het volk van Bataafs Brabant.
Woensdag den 23 december 1795.

Is gelezen den adresse der leden van de municipaliteit van Meerveldhoven, en met hen gevoegd de gemeentenaaren aldaar, houdende dat het parochiekerkje en het kloktorentje te Meerveldhoven nooit gebruykt wordende tot den kerkdienst van de gereformeerde religie, en ook geen gereformeerde leeden binnen den dorpe van Meerveldhoven woonagtig of domicilieerende zijn; het zelve also leedig sonder gebruyk of oefening van den godsdienst en in verval is staande, zonder boeken en predikstoel en sonder opzigt van ymand. Dat in consideratie de actueele roomsche tapel en kerkschuur te Meerveldhoven, bouwvallig zijnde, slegt, donker en ongeproportioneert, ja te slegt voor de uitoeff-

Afb. 4 De oude Lambertuskerk in 1788
Getekend door Hendrik Verhees
(uit ref. 13)

fening van de kerkelijke diensten voor de roomsche gemeentenaaren aldaar, en andere nabij woonende landlieden des Zondags aldaar ter kerke komende, zij mits dien verzogten, dat aan hun adressanten mochten worden verleend permissie en autorisatie, om voorschreven parochiekerk en kloctooeren daar neffens staande in het midden van het dorp van Meerveldhoven, na eenige reparatie verbetering en schoonmaking van hetzelfde, tot de catholijke godsdienst, voor roomsche gemeentenaaren aldaar, circa 160 zielen in getal, te mogen gebruiken en occuperen.

Waarop gedelibereerd zijnde, is goed gevonden en verstaan, de inwoonderen van Meerveldhoven provisioneel het parochiekerkje en kloctooerentje aldaar tot gebruik en uitoeffenplaats van de roomsche godsdienst te vergunnen, gelijk zulks alzo aan hun vergund wordt bij en mits deezzen, om daarvan het noodig gebruik te kunnen maken. En zal hiervan bij extract uit het register aan de municipaliteit Meerveldhoven worden kennis gegeven, om te strekken tot derzelve narigt.

Accordeert met het voorschreven register
w.g. P.J.G. Vogelvangner.

Om het kerkgebouw weer in enigszins bruikbare staat te brengen, heeft men er voor f 500,-- reparaties aan verricht. De toestand der kerk was echter van dien aard, dat er bij het luiden der klokken steeds gevaar voor instortingen bestond en dat het volk verscheidene malen de kerk is uitgevlucht, aldus vermeldt het kerkbestuur de toestand van de kerk bij een opgave aan de gemeente in 1804 (zie Bijlage I). De beruchte storm van 9 november 1800, die zoveel oude kerkgebouwen in Brabant heeft verwoest of beschadigd, trof ook de oude Lambertuskerk zodanig, dat ze voorgoed ongeschikt werd voor het houden van godsdienstoefeningen. Blijkens stukken, die hierna nog ter sprake zullen komen, heeft het tot 1803 geduurd, aler de kerk definitief verlaten werd. De Lambertuskerk is dus bij de storm van 1800 niet geheel tot een puinhoop vervallen. Dat is in de loop van de daarop volgende jaren geleidelijk aan gebeurd. Per ongeluk, want de kerk was zeer bouwvallig, en ook wel met opzet, zoals zal blijken, viel er zo nu en dan een stuk muur om en werd het afvalmateriaal door omwonenden en ook namens de pastoor weggehaald. Laatstgenoemde voert in zijn kerkrekening van 1807 voor Meerveldhoven een post op voor arbeidsloon voor het schoonmaken van enige afgevallen stenen aan het vervallen kerkje. Het verval van de kerk bleek echter wel verdacht snel te gebeuren. Er werd dan ook door de overheid een onderzoek naar ingesteld, immers het kerkje was in 1795 niet genaast door het kerkbestuur en was dus nog steeds staatseigendom. De resultaten van dit onderzoek werden gemeld in het volgende rapport (parochiearchief Zeelst, tussen de kerkrekeningen van Meerveldhoven):

Zeelst den 14 Juny 1808

Den Schout Civiel van het schoutambt van Oerle

Aan den Heere Landdrost van Brabant.

Mijn Heer de Landdrost,

Ingevolge en ter voldoening aan de resolutie van het Departement Bestuur van Brabant de dato 21 augustus 1804 nr. 52, vind ik mij verplicht UW. te rapporteren, dat er een muur is gevallen bij de nagt uyt het parochie kerkje van Meerveldhoven, als ook een gebind, waarschijnlijk uyt bouwvalligheid, niet tegenstaande, heb ik dezelve eenige nagten door den dienaar en andere vertroude lieden in 't gehijm doen bewaaken, om te konnen ontdekken, of er iets door menschen handen aen wierd geschandaliseerd, en van de afgevallene steenen weg geraakte, maer heb daer niets van konnen ontdekken, maer op den 11 dezer is mij door de schepe G. Verheyden gerapporteerd, dat er eerbeyder bezig was de steenen, die afgevallen waaren, schoon te maken, die door gemelde G. Verheyden is gevraagd, door wiens order hij zulks deede, die hem ten antwoord gaf, dat het de orders waaren van de Heer pastor en kerkmeesters, waarop ik mij direct heb verwoegd bij den EerW. Heer pastor en hem gevraagd, of zijn EW. daer order toe gegeven had, en heeft mij geantwoord Ja. Dan heb ik zijne EW naer de authorisatie gevraagd, om zulks te mogen doen, maer die niet konnende produceeren, heb ik het zijne EW. mondelings geinterdiceerd,

cragtens voornoemde resolutie. Vervolgens heeft zijne EW. mij gezegt ten minsten geen intentie heeft gehad, om er iets van te ontvreemden, maer alleenig maar om te bewaaren en te annoteren, hetgeen zijnde EW. in goede bewaaring stelde, tot tijd toe, dat er over die afgevalene matrialen door de Heer Landdrost, of die de dispositie daer over hebben, zal zijn gedisponeerd, waerover zijn EW. mij nog heeft gezegt aen UW. Mijn Heer de Landdrost te hebben geschreven, en antwoord verzogt ingeval zijne EW. zulks niet mogte doen, en geen antwoord bekomen hebbende zig verbeeld daer in te mogen voortgaan. Vervolgens vermeen ik hiermede aen de intentie van voormelde resolutie te hebben voldaan, zoo niet, UW. naadere beveelen afte wagten. Ik heb de eer, met verschuldigde Hoogachting te zijn Mijn Heer de Landdrost,

Uwen Ootmoedigen en Gehoorzaamen Dienaar
w.g. G. de Wit

P.S. Ik vermeen reden te hebben zonder tusschenkomst van den kwartierdrost deze direct aen UW. te suppeditieren.

De landdrost stuurde dit rapport terug met de aantekening:

De Landdrost van Brabant stelt deze in handen van den Pastor van Meerveldhoven, om te dienen van berigt met interdictie op denzelven, om geene bouwmaterialen hoegenaamd te doen weghalen, en om bij zijn berigt eene lijst in te zenden van de genen, welke reeds weggehaald zijn.

's Hertogenbosch 20 Juny 1808
van wege denzelven de Secretaris Generaal
Vogelvanger.

De gevraagde lijst van reeds weggehaalde materialen is door pastoor Kuypers ingestuurd. Wat daar op stond weten we niet, de lijst zal nog wel ergens in een of ander overheidsarchief zitten; behalve een partij oude stenen misschien ook twee houten balken, die pastoor Kuypers in 1814 laat opzagen tot ribben voor de plankenvloeren van de pastorie te Zeelst (kerkrekeningen Zeelst en Meerveldhoven in 't gemeen, parochiearchief Zeelst); deze waren afkomstig van de kerk. Het definitieve einde van de Lambertuskerk kwam kort daarna in juni 1808, toen inwoners van Meerveldhoven eigenmachtig de kerk hebben omvergehaald, aldus blijkt uit het volgende stuk (schepenarchief Oerle-Meerveldhoven R 288 fol. 22r):

Gerechtelijke beleidinge gedaan door Gerardus de Wit, schout civiel, Jan van Sambeek en Gerardus Verheiden, scheepenen der rechtbank van Oerle, op Zondag den 19 Juny 1808, binnen den dorpe Meerveldhoven, van het in den nacht tussen den 18 en 19 Juny dezes jaars geremoveerde Parochiale kerkje aldaar, en bevonden, dat het geheele dak tussen het choir en den thoorn was ingestord, het geen blijkbaar te zien is, dat zulx moetwillig en niet bij ongeluk is geschied, alzo wij hebben bevonden, dat de reepen van de klokken hangende in het thoorn-tje zijn afgehaald en vast gemaakt van binnen aan een hout of balk, als mede gezien aan een linden boom, staande op het kerkhof, een haspel, door welk hulpmiddels het dak van het zelve kerkje met geweld

is omgewonden. Voorts hebben wij geinspecteerd de huizinge van Willem van den Bergh Jr. woonende te Meerveldhoven, alwaar wij gevonden hebben drie ankers en een partij steenen gekomen van voorschreven kerkje, hebbende de voornoemde Willem van den Bergh Jr. aan ons ge-declareerd, dat het zelve bij hem aan huis gebragt is, door Hendrik H. Zenders.

In kennisse der waarheid is deeze bij schout en scheepenen voorn. ter registre eigenhandig ondertekend binnen Meerveldhoven den twintigste Juny 1800 en agt.

w.g. G. de Wit J. van Sambeek G. Verheyden.

En na enige dagen werd in hetzelfde schepenprotocol het volgende ge-registreerd (Oerle-Meerv. R 288 fol. 23r):

Compareerde voor ons ondergenoemde scheepenen van den dorpe Meer-veldhoven Peternella Smulders huisvrouw van Gerrit van de Looy, en Maria Smulders huisvrouw van Jan van Doorn, byde inwoonderesse al-hier en staande ter goeder naam en faam, dewelke ter requisitie van Gerardus de Wit, schout civiel, voor de oprechte en zuivere waarheid hebben verklaard waar en waarachtig te weezen, namentlijk de eerste deponente, dat zij op den twintigste dezer maand, Wouter van der Parre, inwoonder te Meerveldhoven, op de kerkhof alhier heeft horen zeggen (op het aan hem gevraagde of hij had gezien wie de kerk om getrokken had) dat Anthony van Lierop zijnen kostganger met de rode hair er bij geweest was. En de tweede deponente dat zij tijde, plaatse en op het gevraagde als voor den voormelde Wouter van der Parre heeft hooren zeggen, dat de kostganger van Anthony van Lierop met de rode hair, Abel en Hendrik Senders er bij geweest waren. En hebben de comparanten na duidelijke prefecturen bij hunne gedeponeerde blijven persisteeren, en het zelve met de woorde Zo waarlijk mocht hun God Almachtig helpen bevestigd, aan handen van bovengemelde Schout Civiel ten overstaan van Gerardus Verheyden en Paulus Louwers scheepenen, heden binnen Meerveldhoven den vier en twintigste Juny 1800 agt.

w.g. dit + ist merk van Peternella Smulders zegt niet te kunnen schrijven, testis J. Crommelin.

Maria Smulders G. de Wit G. Verheyden P. Louwers

Ter oriëntatie in deze situatie: het kerkhof, waar de oude Lambertuskerk stond, is op het kaartje afb. 3 het perceel nr. 67; Willem van den Berg bewoonde het pand nr. 100, aan de Polkestraat; Wouter van der Parre woonde aan de Pietershoek, pand nr. 65; Anthony van Lierop woonde bij de kapel, pand nr. 149, hij hield een café. Van de in deze stukken genoemde namen van personen, die bij het om-verhalen van de oude Lambertuskerk waren betrokken, zijn er twee, die we ook nog zullen tegenkomen in verband met de bouw van de nieu-we kapel in 1803. De plaats, waar de kerk gestaan heeft, blijkt in 1832 weer eigendom te zijn van de parochie Meerveldhoven en is tot 1892 in gebruik gebleven als kerkhof. In verband met de ingebruik-neming in 1892 van het nieuwe kerkhof achter de huidige kerk, heeft het terrein aan de Polkestraat toen ook deze functie verloren en is in 1893 door het kerkbestuur verkocht.

DE OUDE MARIAKAPEL

De traditie zegt, dat de huidige parochiekerk van Meerveldhoven ge-bouwd is op de plaats, waar vroeger (dus v66r 1648) de oude Maria-kapel gestaan heeft. De archivalia betreffende het perceel grond van de oude kapel bevestigen dit. Deze archiefstukken zijn afkomstig uit de schepenbankarchieven van Den Bosch en van Oerle-Meerveldhoven. Van sommige geven we de originele tekst vanwege de erin voorkomende bijzonderheden.

In het schepenprotocol van Den Bosch komt de volgende akte voor, ge-dateerd 28-1-1718 (Den Bosch, in libro F. van Heurn secr. fol. 363v! 165r):

Wij schepenen onderschreven makenkennelijkencertificerende mits de-sen dat voor ons personelijk is gecompereert ende verschenen de Heer Herman Cramers in den name en gemagtigt tot sgeens naar volgende is van den Heere Johan Vegelij van Klaarbergen, rentmeester der gees-telijke goederen des quartiers van Peelland, bij authorisatie van den selven eygenhandig ondertekent wesende van dato den ... den voorschreven Heere rentmeester gemagtigt uyt kragte van seker ap-pointement van haar Ed.Mb.Heeren Raden van State der verenigde ne-derlanden gestelt in marge van sekere requeste luydende van woorde tot woorde als volgt: Aan de Ed.Mo. Heeren Raden van State der ver-enigde nederlanden. Geeft met onderdanig respect te kennen Anselmus Verharen wonende tot Eijnhove quartiere van Kempeland Majorie van 's-Hertogenbosch, dat het gemene land is cometerende een plaxken le-dig leggent lant tot Merefelthoven groot omtrent ses en dertig roe-den, alwaar eertijts een canelleken heeft op gestaan, dat daar van als sijnde een verworpen plaats, daar distelen en doornen op wassen, ook niets ten profijte van den lande genoten is, of ook niet genoten sal kunnen worden, dat den suppliant vele jaren als trompetter in dienste van den lande geweest sijnde, nu gaarne met sijn vrouw en kinderen soot mogelijk is, een stil leven soude willen lijden, en al-soo opt voorschreven plackjen lands een huysjen timmeren, omme daar inne sijnen soberen kost te winnen; derhalve hij keert tot u Ed.Mo. ootmoedeiglijk versoekende, dat u Ed.Mo. goedertierene geliefte sijn, hem suppliant tvoorschreven plackjen ledig leggend lands te vergun-nen gratis, of voor sodanigen penning als bij onpartijdige mogte ge-oordeelt werden waardig te sijn twelk doende etc.

w.g. Aalstius gelast.

In margine stont: Zij dese gestelt in handen vande rentmeester Johan Vegelij van Claarbergen, om op den inhoud te dienen van berigt. Ac-tum den 24 augustus 1718.

Geparapheert Hoysingh.

Lager stont: Ter ordonnantie vande Raad van State w.g. S. van Slinge-land;

nog lager stont: De raad gesien 't berigt in voldoening vant boven-staande appointment, heeft naar deliberatie goed gevonden en ver-staan den rentmeester Johan Vegelij van Claarbergen te autoriseren, om het stukjen grond in de requeste vermeit aan den suppliant op te dragen voor twintig gulden. Actum den 13 October 1718, was gepara-

pheert L.S. Lyklama.

Lager stont: Ter ordonnantie vande Raad van State w.g. S. van Slingelandt; ende uyt kragte der magte den voorschreven heer rentmeester bij den voorschreven appointementen, ende den voorschreven heere Herman Cramers bij de voorschreven autorisatie soo blijkende was gegeven ende verleent tvoorschreven plackjen ledig leggend land tot Merefelthoven groot omtrent ses en dertig roeden, daar eertijts een capelletjen op heeft gestaan transportavit den voorschreven Anselmus Verharen wonende te Eijnhoven, met soodanige voordelige en naardelige servituten als tselve is hebbende; geloovende uyt kragte sijnder voorschreven gegevender magte van slands wegen het voorschreven opdragen, overgeven en vertijden altijt voor goet, stedig en van waerden zal houden ende alle commer, calangie ende aentael daer inne wesende ofte tomende, in qualiteyt voorschreven den voorschreven verkrijgere aff zal doen geheelijk. Inne kennisse der waerheydt zo hebben wij schepenen onse zegelen hier aen doen hangen. Datum den agt en twintigsten January seventien hondert en negentien.
w.g. Willem Vinck Bernardus Martini schepenen.
Mij present F. van Heurn.

Een copie van deze akte werd op 3-3-1719 geregistreerd in het scheinprotocol van Oerle-Meerveldhoven R 292 fol. 32v/34r.

In de eerste decennia van de 18de eeuw heeft de Republiek der Verenigde Nederlanden veel geconfisceerd kerkelijk goed in deze streken verkocht, zo ook dus het perceel, waarop eertijds de Mariakapel stond. Opmerkelijk is de vermelding van Anselmus Verharen in zijn verzoekschrift, dat de plaats, waar de kapel gestaan had, om die reden "een verworpen plaats" was. Hij zal zelf wel ter plaatse geweest zijn om een en ander in ogenschouw te nemen, en het zou interessant zijn te weten, wie hem op dit plekje opmerkzaam heeft gemaakt. Hoe zouden echter de inwoners van Meerveldhoven gereageerd hebben, als een buitenstaander was gaan bouwen op de plaats, waar de oude Maria-kapel gestaan had?

De heer Anselmus Verharen heeft echter zijn voornemen om zich in Meerveldhoven te vestigen, nooit uitgevoerd. Op 23-3-1721 reeds verkoopt hij zijn bezit te Meerveldhoven aan de weduwe Martinus van Hooft te Eindhoven (Oerle-Meerv. R 276 fol. 188v/189r). In deze akte wordt het perceel genoemd "een seecker plack of stuck ledig leggend landt tot Meerfelthoven gelegen, groot omtrent ses en dertigh roeden, waerop eertijts een capelleken gestaan heeft, met de wallen, vallen en houtwasschen en steen daerop staende ende toebehorende". De koopsom bedroeg nu 40 gld. Uit de beschrijving van het perceel blijkt duidelijk, dat de ruïne van de kapel nog aanwezig was. De nieuwe eigenaresse had een jaar eerder al een huis met hof, boomgaard en aangelag gekocht, welk goed gelegen was te Meerveldhoven "aan de kerk", d.w.z. in de huidige Polkestraat. Als zij in 1726 dit goed weer verkoopt, wordt haar naam vermeld te zijn Geertruy Luycas Oom, weduwe Martinus van Hooft. Het perceel, waarop de kapelruïne staat, wordt op 14-2-1750 verkocht en overgedragen door de weduwe Gertruy van (den) Boom, als gemachtigde van een zekere Jan Naalden (Oerle-Meerv. R 179 fol. 228v). Het was niet uit te maken, of de

verkoperse van 1750 dezelfde persoon was, als de koperse van 1721, of wat dan de betrekking tussen beide personen was. Ook uit de verpondingsregisters van Meerveldhoven was niet op te maken, of het perceel tussen 1721 en 1750 nog van eigenaar is verwisseld. Dat het hier om hetzelfde perceel gaat, is duidelijk uit de beschrijving van het perceel bij de overdracht in 1750: "een perceel weyvelt genaemt de Kapeldries, gelegen aan de Kapel, groot ca 1 lopense" (1 lopense = 50 roeden). Als belendende percelen worden opgegeven: aan de ene zijde de gemene straat, de andere zijde de Armen van Meerveld. De nieuwe eigenaar is Goort Louwers, regerend schepen en inwoner van Meerveldhoven. In de verpondingsregisters staat het perceel na 1750 geregistreerd ten name van deze Goort Louwers met de grootte van 36 roe 2 voet.

De naam "Kapeldries" komt ook voor in een akte van vroegere datum, namelijk van 12-4-1734 (Oerle-Meerv. R 278 fol. 4v/Sv). Hierin wordt onroerend goed te Meerveldhoven overgedragen aan de Armen van Meerveldhoven (de plaatselijke armenzorg dus) door de kinderen van Anthoni Louwers en wel:

1. "een kamer aen de Capel, afgedeyld vant huys daer Goort Louwers in woont", met de belendende percelen: de heer Loyens, de transportant, de Armen van Meerveldhoven, de weg;
2. 1 lopense vooraan in een perceel genaamd den Bogt, met als belendende percelen: de transportant, de gemene weg, de heer van Renne, de Capeldries.

Op het eerste perceel komen we straks nog terug. Beide percelen worden overgedragen als liggende onder den dorpe van Meerveldhoven. Uit de verpondingsregisters van Zeelst en uit een latere overdracht door de Armen van Meerveldhoven blijkt echter, dat het tweede hierboven genoemde perceel, van 1 lopense, gelegen is onder de jurisdictie van Zeelst. Dit perceel is ook het belendende perceel, dat genoemd wordt bij de overdracht van de Kapeldries op 14-2-1750. Het is het perceel dat op het kaartje, afbeelding 3, aangegeven staat met nr. 162. Uit dit alles volgt dan, dat de oude Mariakapel gestaan heeft op de grens van de dorpen Meerveldhoven en Zeelst.

Wat Anselmus Verharen niet kon of wilde, namelijk het bouwen van een huis op de Kapeldries, dat deed wel Goort Louwers. Wat in het verpondingsregister van 1766 (Oerle-Meerv. R 80 fol. Sr) nog genoemd wordt "het lant aan de capel, 36 roe 2 voet", als eigendom van Goort Louwers, wordt door diens weduwe, Maria van den Broek, op 24-4-1778 verkocht en overgedragen (Oerle-Meerv. R 282 fol. 47r) als "huys, hof en aangelag genaamt het lant aende Capel, 36 roe 2 voet", met als belendende percelen: oost: de Armen van Meerveldhoven, west: de straat. Hieruit blijkt dus duidelijk, dat het perceel de Kapeldries aan de oostzijde van de straat lag.

De nieuwe eigenaars zijn nu Adriana van den Broek, kennelijk een verwante van de weduwe Goort Louwers, en haar man Antonie Geeven, wonende te Meerveldhoven. Zij dragen het goed na ruim een jaar, op 30-7-1779, alweer over aan Jan Baselmans (Oerle-Meerv. R 282 fol. 70 r), nu onder de naam "huys, hof en aangelag, 36 roe", met de belendende percelen als hiervoor werd beschreven. Onder deze nieuwe eige-

naar vinden we het perceel weer terug in het verpondingsregister uit het jaar 1785 (Velthoven inventarisnr. 11, fol. 6r). Op een gedeelte van het perceel wordt nu in 1803 de nieuwe kapel gebouwd. De grond, waarop deze nieuwe kapel staat, komt echter pas in het bezit van het kerkbestuur, nadat de bouw van de kapel reeds is voltooid (Oerle-Meerv. R 287 fol. 72v). Op de omstandigheden, waaronder de nieuwe kapel tot stand is gekomen, komen we nog uitvoerig terug.

Het stukje grond, waarop de nieuwe kapel werd gebouwd, was ongeveer het derde deel van de oorspronkelijke Kapeldries, namelijk circa 12 roeden. Op 29-11-1805 werden hieraan nog eens 21 roeden toegevoegd door aankoop van Jan Louwers en van Hendrik Baselmans, de zoon van de hiervoor genoemde Jan Baselmans. Deze 21 roeden waren weer onder Zeelst gelegen IVeldhoven R 37 fol. 38v). Tenslotte werd op 28-3-1825 door het kerkbestuur nog een perceel akkerland ter grootte van 49 roeden aangekocht van Jan Louwers (akte gepasseerd voor notaris J.F. van der Heyde te Eindhoven, parochiearchief Meerveldhoven), waarmee het onroerend-goed-bezit van het kerkbestuur te Meerveldhoven gekomen was op de omvang, die weergegeven wordt op de eerste kadastrakaart van 1832. Het kaartje van afbeelding 3 geeft de situatie van 1832 weer. De laatstgenoemde koop heeft betrekking op het perceel met het kadastranummer 157. Het perceel, waarop de kapel staat (kad.nr. 158) vormt (op 21 roede na) samen met de percelen nrs. 159 t/m 161, waarop de boerderij van Baselmans staat, de oude Kapeldries. Perceel nr. 162 is, zoals reeds eerder werd gezegd, het lopense vooraan in den Bogt. Bij de overdracht van dit perceel op 12-4-1734 (zie hiervoor) werd als eigenaar van een belendend perceel genoemd de heer Van Renne. Deze Eindhovenaar was de bezitter van het perceel nr. 166, dat de naam Vlasbogt droeg. Het lopense vooraan in den Bogt werd op 30-3-1804 door de Armen van Meerveldhoven overgedragen aan Hendrik Baselmans (Veldhoven R 36 fol. 142r).

Uit de voorafgaande droge opsomming van grondoverdrachten is duidelijk, dat de nieuwe in 1803 gebouwde kapel en de later gebouwde kerken van Meerveldhoven inderdaad stonden en staan op de grond, waarop vanouds de Mariakapel gestaan heeft.

Over de precieze ligging van de oude kapel ten opzichte van de nieuwe kapel het volgende. Het reeds meermalen genoemde verhaal, dat een Meerveldhovenaar uit de 17de eeuw heeft opgeschreven over de kapel, vermeldt, we herhalen het even, dat de kapel met de toren aan de straat stond en dat na het slopen van de kapel er nog stukken overeind waren gebleven van de pilaren, welke naast het koor stonden. We nemen nu even aan, dat voor de oude Mariakapel hetzelfde gold, als voor zoveel Brabantse kerken en kapellen, wat betreft de plaats van toren en koor ten opzichte van elkaar, namelijk aan de tegengestelde uiteinden van het gebouw. Verder wordt door de latere pastoor Pompe van Meerveldhoven in het Memoriaal (parochiearchief Meerveldhoven) een geschiedt aangehaald van een hem onbekende schrijver (P.N. Panken?), welk stuk toenmaals (1899-1902) in het parochiearchief aanwezig was. Hierin wordt vermeld, dat er voor de ingang van de nieuwe kapel nog enige muurresten gestaan hebben, die na 1860 door pastoor Adrianus van Sleuwen zijn gesloopt om reden, dat op die muurresten

vaak vervelende jongelui zaten, die de bedevaartgangers lastig vielen en de diensten in de kapel stoorden. Ook P.N. Panken vermeldt in zijn "Beschrijving van Brabantse torens, kerken en kapellen" (9), dat deze muurresten van het westelijke deel van de oude kapel zich bevonden aan de zuidwesthoek, enige meters van de in 1803 gebouwde kapel; de toevoeging "van het westelijke deel" klopt dan echter niet met het verhaal van de 17de-eeuwse Meerveldhovenaar. We kunnen gevoeglijk aannemen, dat de oude kapel zeker niet groter geweest zal zijn dan de nieuwe kapel, immers de eerstgenoemde bestond naast de eigenlijke parochiekerk van de H. Lambertus, terwijl de nieuwe kapel voor de gemeenschap van Meerveldhoven ook de functie van parochiekerk had. Uit dit alles zou men kunnen concluderen, dat de oude kapel gestaan heeft vooraan midden op de Kapeldries met de toren op de plaats, waar later het rechtergedeelte van het woonhuis (van de straat af gezien) werd gebouwd. De traditie, dat de nieuwe kapel werd gebouwd op de puinhopen van de oude kapel, zou er dan letterlijk iets naast zijn.

Noten:

- (13) J. van Laarhoven, Het Schetsenboek van Hendrik Verhees; Merlijn, 's-Hertogenbosch, 1975.

(wordt vervolgd)

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

(vervolg)

23. Schenkingen aan het (niet-herleefde) St.-Catharinagilde te Oirschot

In Campinia, jaargang IV, werd op de bladzijden 103 - 105 de tekst van de vernieuwde "caart" of ordonnantie van het boogschuttersgilde van St.-Catharina te Oirschot afgedrukt. Deze tetschriftstelling uit 1595 was noodzakelijk geworden door het verloren gaan van de oorspronkelijke oorkonde. Het oprichtingsjaar van dit gilde is tot nu toe niet bekend. Wel weten we uit een aantekening in een schepentocol, opgenomen op de volgende bladzijde van dezelfde aflevering van Campinia, dat het gilde reeds in 1466 bestond. Het artikeltje over de "Verdwenen gilden van de vrijheid Oirschot Best" (Campinia, jaargang III, 239 - 240) vermeldt, dat de Oirschotse gilden hun eigen gilde-altaar hadden in de St.-Pieter aldaar. In de schepenprotocollen van Oirschot-Best zijn twee akten aangetroffen, die betrekking hebben op het onderhoud en de zorg voor het altaar van het gilde van Sint-Catharina. Hieronder volgen transcripties van deze akten, gevolgd door een korte toelichting daarop.

23-2-1480 (Rechterlijk Archief Oirschot-Best, inv. nr . 125A, folio 370)

Dat comen is Henric Moerman vorscreven, heeft erfilyc gelooft Meigrieten, dochter wilen Henric Beelaerts, tot behoef den beelde van Sinte Katherinen tot Oirschot om te hulpen van costen van de misse te singen ende waer dat de gildebroueders degelycx bescyen ende de gheen de luchtmeesteres nu is oft naemaels geset wordt altyt maender ende ontfanger daer af te syn, een libra paeymts alle jaer op Sinte Katherinen dach, te gelden ende betalen uut een huys ende hoff met erffnisse, gelegen tot Eerdbruggen, deen syde Lysbet Brouwers, dander zyde de gemeyn straet ende deen eynde ende dander eynde Willem van Esch, te weren ende guet ende waeldogende te maken, datum ut supra coram prescriptis.

Schepenen: Van de Ven en Dormalen.

Henric Moerman schenkt aan het gilde van St.-Catharina te Oirschot een jaarrente van een pond, te betalen op St.-Catharinadag, welke rente te besteden is voor het lezen van missen aan het altaar van St.-Catharina in de St.-Pieter te Oirschot, of voor het doel waarvoor de gildebroueders het wettig bestemmen. Het geldt dient geind te worden door de luchtmeesteres, Margriet dochter van wijlen Henric Beelaerts of haar opvolgers.

25-1-1508 (Rechterlijk Archief Oirschot-Best, inv. nr . 128, folio 51)

Jacop Henrickss, Thomaes Gosenss vanden Audenhoven, Art Mengelen ende Henrick Janss van Kuyck, als dekens, ende Henrick Goyartss van de Laeck, Symon Dircks Corttens ende Dirck Jan Speeckssoen ende meer anderen guldbroueders, ende Margriet Belarts, als luchtmeesteres der gulden van Sante Katrijn tot Oerschot, en hebben vander gulden wegen voer hon ende honne medebroueders ende susteren opgedragen etc., met enen scepenen brief van Oerschot, om dat hemelsel boven dat auter ende tgelas mede te betalen etc., Lisbetten Wouters Merttens dochter alsulken een pont payments te VII stuivers gerekent, als Willem Henrickss van Berse erfilyc gelooft hadde Mergriten Henricken Belarts dochter tot behoef van Sante Katrinen inde kercken tOerschot, allen jaer op Sante Remeys dach te gelden ende te betalen uut enen stuck beemps geheyt die Soperdonck inder herstappen van Snordonck gelegen, metten eene syde aen erffnisse Henrick Lebbens ende voert aen die gemeynt, ut in litteras, gelovende voert op verbytenisse der gulden guden ut moris est ende allen commer vander gulden wegen daer in af te doen. Actum

Schepenen: Aelbrecht van Maerselaer en Jan Gosenss.

Genoemde dekens en gildebroueders, alsook de luchtmeesteres, Margriet Belarts, dragen bij akte van schepenen van Oirschot, namens het gilde van St.-Catharina, een jaarrente van een pond over aan Lisbet Wouter Merttens. Deze jaarrente heeft het gilde voorheen verkregen van Willem Henricks van Berse. Als tegenpres-

tatie verplicht Lisbet Wouter Merttens zich het baldakijn en het raam boven het altaar van St.-Catharina in de St.-Pieter te betalen.

Opmerkelijk is, dat in beide akten bepaald wordt, dat de jaarrente geind moest worden door de luchtmeesteres. In feite houdt dit een beperking in van de bevoegdheden van het gildebestuur. De schenker wil daarmee een waarborg inbouwen, dat de jaarrente gebruikt wordt voor het door hem gewenste doel. De luchtmeester(es) is degene, die de zorg had voor de verlichting en versiering van het altaar.

(wordt vervolgd)

C A M P I N I A

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT
NOORD-KEMPENLAND

9e JAARGANG

JANUARI 1980

NR. 36

Redactie: H. Mij land, assistent-archivaris

Redactieadres: Torenstraat 1, 5688 AM Oirschot

Postbus 11, 5688 ZG Oirschot

Tel. 04997 - 2828 - toestel 33

De prijs voor een abonnement bedraagt f 12,-- per jaar, vanaf 1 april 1979, bij vooruitbetaling te voldoen, te storten op post-girorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot met vermelding abonnement Campinia. De prijs voor losse nummers is f 3,-- per stuk. Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het lidmaatschap voor het volgende jaar automatisch voortgezet.

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden
gegeven.

De niet-ondertekende artikelen zijn samengesteld door de mede-
werkers van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland.

Voor de inhoud van de ondertekende artikelen is de redactie
niet verantwoordelijk.

TEN GELEIDE

Geachte lezers,

De redactie van Campinia wenst U, lezers, een gezegend,
voorspoedig en gezond nieuwjaar toe. Zij wil tevens dank
brengen aan degenen, die in de negen - nu af te sluiten -
jaargangen belangeloos hun medewerking verleenden aan
de totstandkoming van ons blad. Het ontbreken van deze
bijdragen zou het lezen van Campinia beslist onaangener
maken. Onze dank is mede gericht aan mevrouw C. Aarts-
Keesom voor de verzorging van de lay-out en het typewerk,
alsmede aan de heer H. Tempelaars, de drukker van Campinia.
Niet in de laatste plaats willen wij onze lezers-abonnees
danken, zonder wier adhesie dit blad geen bestaansrecht
heeft.

De redactie.

I NHOUD

I.	Oirschotse mensen over Oirschot "Oirschot, vijftienhonderd" (door Toke van de Ven-Lommers)	164
II.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem	165
III.	Trouwlustige buitenlanders te Veldhoven, Blaarthem en Gestel (door M. van der Heijden-Bruning)	168
IV.	Jaarkronieken uit de schepenprotokollen van Oirschot-Best (vervolg) (door J. Santegoeds, Noenen)	172
V.	Oorkonden	180
VI.	Bestse toponiemen (vervolg)	180
VII.	Genealogica	185
	1. Echtparen van Croonenburg van 1620-1972	185
	2. Genealogische gegevens omtrent het ge- slacht Van Collenburg vanaf 1629	185
	3. De Brabantse familie De Cort (door B.W. van Schijndel t, Brussel)	185
VIII.	Huizen en hun bewoners te Oirschot van de zeventiende tot de twintigste eeuw (vervolg)	187
	45. Sektie G 3009: Boterwijksestraat 6	187
IX.	Het landgoed De Baest	188
X.	Lijst van woningen te Zeelst in de 18de eeuw (vervolg)	188
	V. Het Mbggenhool	188
XI.	Lezers leveren hun bijdrage	191
	1. Echtparen van Croonenburg (vervolg) (door A.B. van Cronenburg, Rotterdam)	191
	2. Genealogische gegevens omtrent het ge- slacht Van Collenburg vanaf het jaar 1629 (door Nico van Cuijck, Oirschot)	195
XII.	Giovanni en Martinus: het verhaal van een moord (vervolg en slot)	202
XIII.	Historische gegevens over de Sint-Lambertus- parochie en de Maria-kerk te Meerveldhoven	

I NHOUD (vervolg)

	(vervolg) (door A. van Run)
XIV.	Archivalia aangaande de oude Kempische gil- den (vervolg) 24. De Bestse en Oirschotse gilden in 1812 (door J. Lijten)

I. OIRSCHOTSE MENSEN OVER OIRSCHOT

OIRSCHOT, VIJFTIENHONDERD

(door Toke van de Ven-Lommers)

Oirschot, vijftienhonderd
Wat wordt het bewonderd
In het jaar dat we Jubeljaar noemen.
Vijftienhonderd jaren
Is Oirschot "je ware"
Wij willen er ons op beroemen.

Oirschot, vijftienhonderd
Wat wordt het bewonderd
Ons dorp met z'n oude gebouwen.
't Is nu Jubileum
Hef aan het Te Deum
Omdat we zoveel ervan houwen.

Oirschot, vijftienhonderd
Wat wordt het bewonderd
Ons dorp waar we leven en werken.
Ja, wij die er wonen
We gaan het bekronen
We laten het iedereen merken.

Oirschot, vijftienhonderd
Wat wordt het bewonderd
Ons dorp dat wij eren en prijzen.
Met mooie accoorden
Met lovende woorden
En zo onze hulde bewijzen.

Oirschot, vijftienhonderd
Wat wordt het bewonderd
Met z'n toren die ons dorpje mag sieren.
Laat ons nu met feiten
En activiteiten
Het waardig en vreugdevol vieren.

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM

(vervolg)

567. Zo.Ve. 3-3-1618 blz. 273/2

Catelijn Ansems en haar voogd Willem Michiels hebben aan Jan Anssems een stuk land overgedragen, gelegen in de parochie van Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse Aenden Broeck genaamd (belendende percelen: Cornelis Janssen, Jan Anssems, aan twee zijden de weg). De lasten, die er op rusten, zijn: de dorpslasten en de lasten, die Catelijn verkregen heeft van haar oom, Adriaan Janssen.

Schepenen: Michiel Dionyssen - Peeter Woutersen

568. 14-3-1618 blz. 274/1

Hendrick Jan Aerts belooft aan Mathijs Aert Lathouders een som van 26 gulden en 10 stuivers te betalen, welke hij heeft geleend, en wel vandaag over een jaar.

Schepenen: Adriaan Janssen - Michiel Paulus

569. Z. 8-3-1618 blz. 274/2

Mariken Bastiaens en haar gekozen voogd, Dierick Henrick van den Hove, hebben aan Willem Laureys een akker overgedragen, gelegen in de parochie van Zeelst, ter plaatse Achter den Bogaert genaamd (belendende percelen: het erf van de koper, Andries Hendriks, Willem Mercelis, Andries Hendriks). Jaarlijkse lasten: vier vat rogge aan het klooster Die Hage te Eindhoven en een blanck en een penning cijns aan de Baseldonc te 's-Hertogenbosch.

Schepenen: Michiel Paulus - Adriaan Janssen

570. 8-3-1618 blz. 274/3

Willem Laureijssen belooft aan Mariken Bastiaens en haar voogd voor het voorschreven transport, op 16 april 1618, een som van 164 gulden te betalen.

Schepenen: Michiel Paulus - Adriaan Janssen

Kanttekening: De voorschreven belofte is voldaan in tegenwoordigheid van voornoemde schepenen. 17 mei 1618.

571. 19-2-1618 blz. 275/1

Niclaes Janssen bekent uit handen van Peeter Martens vier dubbele Alberti-guldens, drie vat rogge en een vat boekweit te hebben ontvangen. De betaling dient ter compensatie van de door Niclaes aan Peeter bewezen diensten.

Schepenen: Michiel Nyssen - Frans Henricx

572. Ve. 16-2-1618 blz. 275/2

Hendrick Aert Francen heeft aan Jan Aert Francen, zijn broer, een

halve beemd overgedragen, gelegen in de parochie van Veldhoven, ter plaatse Tot Schoot genaamd (belendende percelen: de beemd waarvan het afgescheiden is, de kinderen Willem Thonis, de kinderen Jan Danen, de weg). De er op rustende lasten zijn: de dorpslasten, een pacht van 50 gulden te 's-Hertogenbosch en een half vat rogge aan de pastoor te Veldhoven.

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendrichs

573. Zo.Ve. 16-2-1618 blz. 275/3

Hendrick Aert Francen heeft verder, namens hemzelf en de onmondige kinderen van Frans Aert Francen, aan Jan Aert Francen, zijn broer, hun aandeel in het Rinckven overgedragen, gelegen in de parochie van Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse Tot Schoot genaamd.

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendrichs

574. Zo.Ve. 16-2-1618 blz. 276/1

Hendrick Aert Francen heeft aan Jan Aert Francen een stuk land, groot omtrent twee lopenzaad, overgedragen, gelegen in de parochie van Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse Tot Schoot genaamd (belendende percelen: Vreys Henrics, Jacop Petersen, de weg, Wouter Hendricx).

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendrichs

575. Zo.Ve. 16-2-1618 blz. 276/2

Hendrick Aert Francen heeft aan Jan Aerts een stuk land, groot een half lopenzaad, in een bochtje overgedragen, gelegen in de parochie Zonderwijk-Veldhoven (belendende percelen: Jooris Hendricx, Vreij's Hendric, de weg, Dierick Peeters).

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendrichs

576. 16-2-1618 blz. 276/3

Jan Aert Francen belooft aan Peeter Francen op Lichtmis over twee jaar een som van 571 gulden te betalen, alsmede een jaarlijkse pacht van drie gulden en tien stuivers. Dit alles onder voorwaarde, dat Peeter Francen de genoemde som voor de helft op kan eisen, wanneer hij daar behoefte aan heeft.

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendrichs

Kanttekening: De voorschreven belofte is voldaan. 4-3-1619.

577. 16-2-1618 blz. 276/4

De voogden en toeziende voogden van Märiken, dochter van Frans Aerts, ter eene zijde, en Mari Francen, haar moeder, ter andere zijde, zijn met elkaar overeengekomen, dat Mari Francen haar dochter voornoemd zal onderhouden totdat zij zestien jaar oud is. De moeder zal daarvoor de gehele jaarlijkse pacht mogen ontvangen en gebruiken, welke haar dochter van haar vader zaliger toekomt. Alle andere overeenkomsten en beloften vervallen hiermede.

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendrichs

578. 17-2-1618 blz. 277/1

Jan Aert Francen belooft aan de onmondige kinderen van Frans Aert

Francen, op Lichtmis over twee jaar, een som van honderd gulden te betalen, alsmede een jaarlijkse rente van 6 gulden en 5 stuivers.

Schepenen: Michiel Nijssen - Frans Hendricx

579. Ve. 17-2-1618 blz. 277/2

Laureys Hendricx heeft aan Hendrick Aert Francen zijn aandeel in het Rinckven overgedragen, gelegen in de parochie Veldhoven, ter plaatse Op de Locht genaamd.

Schepenen: Michiel Nijssen - Frans Hendricx

580. Zo.Ve. 17-2-1618 blz. 277/3

Tieleman Jacops heeft aan Daen Rutten een erf met het daarop staande huis overgedragen, gelegen in de parochie van Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse de Lochtstraet genaamd (belendende percelen: Matheus Wouters, de erfgenamen Heyl Dierick, Paulus Matijs, de gemene straat). De er op rustende lasten zijn: jaarlijks vier gulden min vijf stuivers en twee verlopen pachten te betalen aan Hendrick Willem Smits.

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendricx

581. 17-2-1618 blz. 278/1

Daniel Rutten belooft aan Tieleman Jacops voor het voorschreven transport, meteen, 200 gulden en 30 stuivers te betalen en, op Lichtmis eerstkomende, 200 gulden met een behoorlijke rente. Wanneer Daen Rutten de voornoemde 200 gulden met Pasen aanstaande of binnen veertien dagen daarna wenst te betalen, dan behoeft hij daarover geen rente te betalen.

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendricx

Kanttekening: Aan voorschreven belofte is voldaan in tegenwoordigheid van Michiel Paulus en Adriaen Janssen. 7-6-1618.

582. 19-2-1618 blz. 278/2

Corstiaen Peeters verklaart - voor zichzelf en namens Goyaert Hendricx van den Houtert, Michiel Hendricx en Ida Hendricx en verder voor al degenen, die aanspraak kunnen maken op de erfgoederen van Matheus Peeters van Aalst, die gehuwd is te Veldhoven met Heylken Dierick Grijs - van Rut Rutten 45 gulden ontvangen te hebben ten behoeve van voornoemde personen, die pretenderen erfgenamen in de voorschreven goederen te zijn. Corstiaen verklaart tevens met dit bedrag voldaan en betaald te zijn. Corstiaen belooft voorts, dat hij noch de andere genoemde erfgenamen nog verdere aanspraken op de voorschreven goederen zullen maken.

Schepenen: Gielen Nijssen - Frans Hendricx

583. Z. 10-2-1618 blz. 279/1

Dierick Laurijssen heeft, als echtgenoot van Jenneken, aan meester Willem Lambert van Diepenbeeck een groesvelt overgedragen, groot omtrent twee lopenzaad en 42 royen, gelegen in de parochie van Zeelst, ter plaatse De Huvel genaamd (belendende percelen: Hendric Janssen, Dierick van Hove, Willem Gijsberts, de gemene straat). De lasten die er op rusten zijn: een bedrag van 200 gulden aan Goort de Weer te

's-Hertogenbosch, tegen zeven procent rente per jaar en twee verlopen pachten, alsook aan te 's-Hertogenbosch een bedrag van honderd gulden met een rente van zes procent per jaar en ook twee verlopen pachten, verder aan Andries Hendricx een gulden per jaar.

Schepenen: Michiel Paulus - Adriaen Janssen

584. Z. 10-2-1618 blz. 280/1

Dierick Laurijssen heeft, als echtgenoot van Jenneken, aan Hendrick Meester Peeter Steymans een stuk akkerland overgedragen, groot omtrent drie lopenzaad en negen royen, gelegen in de parochie van Zeelst, ter plaatse de Valgaten genaamd (belendende percelen: Peeter Janssen Bunnens, Willem Gijsberts, de pastorie te Zeelst en anderen). De lasten die er op rusten zijn: aan Aerdt Wouters int Hesken te 's-Hertogenbosch een rente van veertien gulden per jaar, staande te lossen met 200 gulden.

Schepenen: Michiel Paulus - Adriaen Janssen

585. Z. 10-2-1618 blz. 280/2

Dierick Laurijssen heeft, als echtgenoot van Jenneken, aan Wilbort Janssen van den Vloet een stuk akkerland overgedragen, groot een lopenzaad en 32 royen, gelegen in de parochie van Zeelst, ter plaatse de Molenecker genaamd (belendende percelen: Peeter Janssen Bunnens, Dierick van Hove, het erf van de koper, Joost Janssen). De lasten die er op rusten zijn: aan Goort Adams van Wiel een jaarlijkse rente van tien gulden, staande te lossen met een bedrag van 140 gulden.

Schepenen: Michiel Paulus - Adriaen Janssen

(wordt vervolgd)

III. TROUWLUSTIGE BUITENLANDERS TE VELDHOVEN, BLAARTHEM EN GESTEL

(door M. van der Heijden-Bruning)

Ook in vroeger eeuwen, toen de mensen toch honkvaster waren dan nu, kwam het van tijd tot tijd voor dat jongelui uit de Kempische dorpen trouwden met buitenlanders. In veel gevallen waren de laatsten dan mannen of vrouwen, die al kortere of langere tijd in deze contreien woonden. Huwelijken van Brabantse meisjes met buitenlandse militairen vindt men op het platteland niet vaak. Wel in de garnizoenssteden, zoals Den Bosch, Breda en Bergen op Zoom. In de hervormde trouwboeken komt men naar verhouding meer buitenlanders tegen dan in de katholieke. Het ligt voor de hand de oorzaak hiervan te zoeken in het volgende: de hervormden die zich hier in de 17de en 18de eeuw ophielden, waren voor het overgrote deel niet "inheems" en vormden een nogal beweeglijke groep, gewend om van woonplaats te veranderen en contacten te onderhouden met geloofsgenoten op grotere afstand; de groepjes hervormden in de dorpen waren erg klein en gingen niet op in de oorspronkelijke katholieke bevolking,

zodat hun leden een bruid of bruidegom vaak elders moesten zoeken. Toch moeten we ook voorzichtig zijn met het trekken van conclusies over de samenhang tussen geloof en "huwelijksmigratie". Immers: wilde een huwelijk van katholieken onder het Staatse regime geldig zijn, dan kon men niet volstaan met een inzegening door de pastoor, maar moest men ook trouwen ten overstaan van ofwel de schepenen ofwel de hervormde predikant. In de hervormde trouwboeken komen we dan ook een flink aantal katholieke paren tegen, waaronder er allicht enkele waren met een buitenlandse bruid of bruidegom. Verder is het een algemeen verschijnsel, dat de pastoors in hun registers minder gegevens over de bruidsparen verschaffen dan de predikanten: plaats van afkomst, leeftijd en dergelijke worden slechts bij uitzondering vermeld. Hier volgen de buitenlanders die tussen 1712 en 1795 voor de predikant van Veldhoven, Blaarthem en Gestel in ondertrouw gingen en/of trouwden. (Het begrip "buitenland" is wat relatief: Lommel ligt nu in België, maar behoorde in de 18de eeuw nog tot het kwartier Kempenland van de Meierij; Horst was toen Pruisisch gebied maar ligt nu in onze provincie Limburg; Leveroij, nu ook Nederlands Limburg, lag toen over de Belgische grens. Bovendien: was voor de toenmalige inwoners van onze dorpen "Holland" niet méér buitenland dan Spaans - later Oostenrijks - Brabant?)

We beginnen met de Belgen.

- 13-01-1742 Catrijn Alen, afkomstig uit Rétië en wonend te Veldhoven, gaat in adêrtrouw met Jacob de Graaf, afkomstig uit Son en eveneens wonend te Veldhoven.
- 31-08-1721 Johannes Bomers, geboren te Calcum (waarschijnlijk Kalken) en wonend te Helmond, trouwt met Cornelia Sterkmans, geboren te Vlaardingen en eveneens wonend in Helmond.
- 23-09-1781 Johanna Catrien van Driessel, geboren te Mechelen en woonachtig in Veldhoven, trouwt met Johannes Moeskops, geboren en wonend te Veldhoven.
- 18-11-1724 Jacobus van Eijk, geboortig van Arendonk, gaat in ondertrouw met Petronella Jansen, geboren in Veldhoven (R.K.-huwelijk te Veldhoven: 03-12-1724).
- 29-03-1755 Josyna Fabri, geboren te Lommel en wonend te Veldhoven, gaat in ondertrouw met Joost van Breda, geboren en wonend te Veldhoven.
- 12-12-1784 Anna Catharina Joris, weduwe van Dielis Bastiaans, geboren te Lillem (waarschijnlijk Lille in de provincie Antwerpen) en wonend te Peel (Peer?), treedt in het huwelijk met Henricus Hulselmans, een geboren en getogen Veldhovenaar (R.K.-huwelijk te Veldhoven: 13-12-1784).
- 31-01-1717 Marij dochter van Hendrik Kandelaars (elders genoemd: Canters), geboren te Bree en wonend in Gestel, trouwt met Thomas zoon van Joris van Eijk, weduwnaar van Jenneke Hendriks, geboren te Aarle-Beek en eveneens woonachtig in Gestel (R.K.-huwelijk te Gestel/Blaarthem: 01-02-1717).
- 16-08-1755 Johanna Maria Noris, weduwe van Johannes van den Burg, geboren te Dendermonde en wonend te Gestel, gaat in ondertrouw met Adrianus Teurlings, in Hilvarenbeek geboren en wonend te Gestel (R.K.-huwelijk te Gestel/Blaarthem:

- 31-08-1755).
- 24-11-1782 Johanna Oeijen, geboren in Olmen en wonend in Veldhoven, trouwt met Hendrik Moeskops, geboren en wonend te Veldhoven (R.K.-huwelijk te Veldhoven op dezelfde dag).
- 11-02-1741 Jan-Baptist Palant, geboren en wonend te Antwerpen, gaat in ondertrouw met Marij Jansen, die geboren is te Hapert en in Antwerpen woont.
- 24-11-1765 Gommert Parant, weduwnaar van Liesbeth Kouwenbergh, geboren te Antwerpen en wonend te Gestel, trouwt met Catrien Verlinden, geboren en wonend te Veldhoven (R.K.-huwelijk te Veldhoven op dezelfde dag).
- 31-10-1779 Maria Roem, geboortig van Westmalle en wonend in Oostmalle, trouwt met Arnoldus Kroons, die te Gestel is geboren en er ook woont.
- 07-05-1780 Bernardus Adolphus Scriba, schoolmeester, geboren in Lommel en wonend te Veldhoven, trouwt met Helena Fabri, geboren en wonend te Veldhoven (na de dood van zijn eerste vrouw zal hij op 03-04-1791 hertrouwen met Geertruy van Meurs, geboren te Gouda en wonend in Veldhoven).
- 16-10-1791 Matthijs Verbuicht, geboren in Leveroij, gewoond hebbend in Eersel en wonend te Eindhoven, trouwt met Johanna van der Ven, die geboren is in Woensel en in Blaarthem woont (R.K.-huwelijk te Blaarthem/Gestel op dezelfde dag).
- 02-07-1740 Anthony Wouters, geboren te Oostmalle en woonachtig te Gestel, gaat in ondertrouw met Maria Louwers, geboren en wonend te Gestel (R.K.-huwelijk te Gestel/Blaarthem: 17-07-1740).
- Vervolgens de Duitsers.
- 23-08-1749 Jacobus Blat, schoolmeester, weduwnaar van Maria de Horne, geboren te Düsseldorf en wonend te Veldhoven, gaat in ondertrouw met Catrijn Jansen, weduwe van Jan van Breda, geboren te Sopkelen (of Sophelen?; niet achterhaald) en eveneens wonend in Veldhoven.
- 01-03-1777 Hendrina Engels, geboren te Horst en inwoonster van Gestel, gaat te Waalre in ondertrouw met Jan Louwers, weduwnaar van Hendrien Snoeks, geboren te Veldhoven en wonend te Waalre.
- 02-02-1794 Johan Pieter Bruggeman, geboren te Horneburg in Hannover en woonachtig te Eindhoven, treedt in het huwelijk met Johanna Margaretha Lilly, geboren in Someren en wonend te Eindhoven.
- 11-10-1778 Paul le Jeune, weduwnaar van Wilhelmina Lommerse, kapitein in het regiment van de graaf Von Fattleben, geboren te Berlijn, trouwt te Zeelst met Johanna Catharina Laats, die in Hapert geboren is en in Valkenswaard woont.
- 12-02-1719 Jan de Klerk, geboren te Attendorn in Westfalen en wonend te Veldhoven, trouwt met Jenneke Willem Dekkers, geboren te Aarle-Beek en eveneens wonend te Veldhoven (R.K.-huwelijk te Veldhoven op dezelfde dag; na de dood van zijn eerste vrouw gaat hij op 11-11-1724 in ondertrouw met Jenneke de Laure, geboortig van Riethoven en wonend in

- Valkenswaard).
- 04-09-1785 Mattijs Maassen, weduwnaar van Johanna van Pieren, geboren te Aken en wonend te Gestel, trouwt met Martijna Loots (of: Sloots), die geboren is te Leende en te Gestel woont (R.K.-huwelijk te Gestel/Blaarthem op dezelfde dag).
- 13-03-1734 Petronella de la Marche uit Aken gaat in ondertrouw met Hendrik Ross, predikant, weduwnaar van Catrina Timmerman.
- 06-07-1788 Johannes Maxeiner, geboren te Hessen Rhijnfels (niet achterhaald) en wonend te Bladel, trouwt met Elisabeth van Meurs, geboren in Gouda en wonend te Veldhoven.
- 12-06-1734 Caspar Pagtman uit Kuksal in Hessen (niet achterhaald), weduwnaar, gaat in ondertrouw met Willemijn Verhoeven uit Gestel, weduwe van Gijsbert van Das.
- 19-01-1737 Bernardus Rekvers (elders genoemd Rijkevorst, Rijckers), geboren te Sendenhorst in Westfalen en woonachtig te Gestel, gaat in ondertrouw met Johanna Verhagen uit Gestel (R.K.-huwelijk te Gestel/Blaarthem op 03-02-1737; Johanna zal als weduwe op 14-09-1766 hertrouwen met Jan Saas, geboren te Heeze en wonende te Gestel).
- 02-01-1718 Cecilia van Swanenberg, geboren te Heinsberg in het Rijnland en wonend te Veldhoven, trouwt met Arnoldus van Ravesteijn, geboren en wonende te Lommel.
- 19-09-1733 Conigonda Timmerman, geboren te Wassenberg in het Rijnland en wonend te Veldhoven, gaat in ondertrouw met Isaac Fabri uit Leende, sekretaris van de schepenbanken van Vessem/Wintelre/Knegsel, Oostel-/Middelbeers en Oerle.
- En tenslotte iemand die echt van ver kwam:
- 31-08-1732 Carel Manjou, geboren te Brusasque in Zwitserland (waarschijnlijk het nu tot Italië behorende Brusasco, aan de Po in de buurt van Turijn) en wonend te Gestel, gaat in ondertrouw met Ida, dochter van Jacob Roviers, geboren te Leende en wonend te Gestel.

 *
 *
 * Voor geïnteresseerden zijn nog een zeventigtal " *
 * exemplaren beschikbaar van het gedenkboekje "50 *
 * -Jaar vrijwillige brandweer Oirschot. Het Oirschot- *
 * se brandwezen vroeger en nu." *
 * Belangstellenden kunnen het boekje, gratis, ver- * *
 * krijgen bij de heer W. van den Biggelaar, afdeling *
 * Gemeentewerken der gemeente Oirschot (naast het *
 * voormalige kantongerechtsgebouw). *
 * *
 * *

IV. JAARKRONIEKEN UIT DE SCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT-BEST

(door J. Santegoeds, Nuenen)

AUGUSTUS spicas

1594

Kempelant, advertentie vande heerwagens:

Opten IIe augusti eenen brieff gecomen vande secretaris van Oesterwyck datmen terstont naerden heerwagens soude comen vuytsien oft datmen schade van executie soude lyden. Den bode by Leyten betaelt VII st.

Omme tegen de heerwagens te solliciteren:

Opten selven dach eenen brieff van Clusio ontfangen dat ick meesteren Dircken soude seggen omme terstont tot Eyndoven te comen ende voerts naer Brussel ende Antwerpen te gaen ter saecke vande heerwagens.

Opten IIIe syn Clusius ende Toerkens ter saecke als boven naer Brussel gereyst.

Met Grobbendonck ten Bosch gesproken:

Opten selven dach den schouteth ende Bartel naerden Bosch omme met Cap. Grobbendonck te spreken ter saecke van tgene enige van zyne ruyteren vande 'naent september 90 prtendeerden die by zyne hoogh. van Parma geremitteert is, welcke ordinantie ick hebbe gecopieert ende heer Wouter getranslateert, ende gekeert den Ve.

Mr. Dirck vande Bleeck:

Opten selven dach inden avont eenen brieff ontfangen van Heusken Hoppenbrouwer van Helmont dat mr. Dirck vanden Bleeck naeden Bosch was omme aldaer naerder informatie vande processe vande Duytschen te geven, ende den selven brieff opten IIIIe smergens naerden Bosch aende schoutet ende Bartelen gesonden, overmidts mr. Bernart vander Meijden met me joffr. van Merode oyck ten Bosch, die daeraff oyck kennisse heeft. Den bode gegeven XXV st ende den cost.

Vide executie vanden Bosch vande fortificatie:

Opten IIIIe smergens inden nacht hier gecomen vier soldaten van den Bosch namenlyck corporael Pauwels, Ghyb Vrancken, weleken coppen lenende ende noch eenen vuytgesonden soo sy seyden van Cornelissen van Roy ter saecke vande fortificatie vanden Bosch, ende hen moeten geven voer executie seven gulden XV 1 st ende daerenboven de cost.

Pyonieren ten Bosch:

Noch heeft de voerscreven stadt vanden Bosch met henre drye leden geordineert ende henre brieven gesonden aen vier schouteten omme terstont vande Meyereye te hebben hondert pyoniers. Wat leet heeft men metter stadt, daermen nyet inne gehouden en is, Godt wilt beteren dat men alle dese plagen eens quyt mach zijn.

Brieven naer Brussel tegen Den Bosch:

Opten voerscreven IIe augusty is Yeuwen Willems naer Brussel gesonden met brieven aen Fourdyn omme nieuwe brieven van cassatie tegen de stadt vanden Bosch voerden Raedt aldaer te voeren ende noch met

brieven van me joffr. van Merode, ende gekeert den VIIe met nieuwe brieven van cassatie dienende te hove.

Bruyloft van Grobbendonck:

Opten selven IIe heeft cap. Grobbendonck ten Bosch zyne bruyloft gehouden met zyne bruyt, genoempt joffr. Carmans, dae groote feeste is bedreven.

Comparitie tot Oerle:

Opten Ve eenen bode gecomen van meesteren Symonen stadthouwer in Kempelant datmen opten VIIe soude compareren tot Oerle ten eynde omme de heerwagens te furneren ende noch om terstont ter ordinantie vande stadt vanden Bosch te doen vuyter Meyereye hondert pyonieren.

Grobbendonck wederom getrocken:

Opten selven Ve is cap. Grobbendonck met zyne compagnie ende de compagnie vanden Bosch hier doer gecomen 'netter bruyt, nu wijff des voerscreven Grobbendonck ende gereden naer Diest oft dijen wech vuyt. Godt geleijdse.

Beschrijvinge van Zichen:

Opten selven Ve alhier twee boden gecomen van Sichenen tydinge brennende datmen aldaer de Ytaliaensche soldaten mede soude comen onderhouden, daeraff sy hennen oversten die zy onder malcanderen op hadden geworpen gemerckt zy mutineeren, sonder naeme noempden Ellecto gelyck hy de brieven teeckent, ende hebben Loven, Diest ende andere steden onder hen gebrocht ende de landen daer onder ressorterende, den conincklycke mayesteyt oft zynen stadthouder hertoch Frnestus, noch de Grave van Mansffelt egeen gehooore willende geven, hoe wel tot affstandt der nuyteryen met allen middel zyn versocht. Ick wilde wel datse wederom in Italien saten by hennen meester diese vuyt heeft gebruet.

De wijn van Reyner Nijssen:

Opten VIe dach Inde Sterre hier gecomen metter obligatie van Reyner Nijssen tot Maeseyck sprekende van hondert XXXIIII gl getekent A 1588 by Vleuten, Goessen van Oudenhoven, Adriaen van Esch, Ghysbrecht Nicolaes Vleminx, procederende van zeeckere wynen wijlen heer Henrick van Merode op zyne bruyloft geschoncken, daeraff hy pretendeerden terstont betaelt te zyn.

Vide heerwagens, gemutineerden ende pyonieren:

Opten VIIe augusti Gestel ende Sgraets tot Oerle in dachvaert gecompereert alwaer is geresolveert vande heerwagens, vande pyonieren vanden Bosch, dwelck Oerschot aenloopt V, ende vande gemutineerden tot Zichenen daertoe gecommiteert zijn mr. Jacop Wachtelaer, secretaris tot Eersel ende Henrick int Ekerschot, omme opten Xe derwaerts te trecken, insgelyx is den hogen schoutet doer seeckere consideratien vande quartier toegeseeght een peert, daer voer Clusio geordineert omme te copen oft den voerscreven schoutet daeraff te contenteren.

Opten IXe syn smergens vyff pyonieren naerden Bosch gegaen, te weten Dirck Jan Meus, Goessen Jacop Janssen, Dirck Denis Martens, Jan de Bresser, Michiel Marten Sbrouwers. Opten XIIIe ende XVe thys ge-

weest, den 3e september gekeert sonder den Kerchoffen eenen.

Goede tydinge, mar gelogen:

Opten Xe tydinge gecomen dat de voerscreven gemutineerde Ytalianen metten hove zyn veraccordeert ende betaelt, ende datse dyen volgende van henne muyterye desusteren (?). Daernaer wederom tydinge gecomen dat de gemutineerde het accorde nyet en wilden houden.

Fourdyn geschreven vande processen:

Opten Xe diversche brieven gescreven met informatie aen Fourdyn ende andere, ter cause vande processen vande abt van Perck, den cancellier van Gelderlant ende tembert Everts cum suis ter saecke van henne subiectane geimpetreerde surceantie oyck om het dictum vant vonnis tegen Aerden vander Straeten te hebben van wegen dyen vander Notelen, insgelyx omme de ordinantie te hebben daer zyne hoogh. van Parma de maent september een ende tnegentich heeft quytgeschouwen omme aende ruyteren van Lier nyet te betalen, etc.

Ekerschot nae Bruessel:

Opten XIe Ekerschot mette voerscreven brieve ende noch mondelinge informatie naer Bruessel gegaen ten eynde als boven ende gekeert den XVIIe.

Executie van Broecheven:

Opten selven dach heeft Niclaes Otten commis vande comtorrie des rentmeesters Broecheven twee soldaten onder cap. Heijn liggende, genoempt Willem Jochims ende Henrick Fransen van Bakel in executie gesonden voerde maent julio ende henlieden van executie moeten geven VI gl.

Veylinge der licenten:

Opten XIIe eenen bode vuyt Hollandt gecomen brieven brengende vande Staten ende den gouverneur van Breda datmen den XVIIe dach deser maent soude verpachten tot Breda de licenten vande goeden aende Brabantschen cant ten platten lande gewassen, diemen wille vueren tot Antwerpen, Mechelen, Shertogenbosch, Maestricht, Loven, Herentals, Diest, Leuwe, Grave, Hoogstraten, tHuys te Wouw ende andere, en dat deen den anderen voert soude seggen ende laten weten. I-Iieraff copie.

Zichen:

Opten selven dach wederom eenen omloper de brief vande gemutineerde ruyteren ende soldaten van Sichen ontfangen, die terstont van Kempelant willen hebben VC gulden oft willen rigureuselyck executeren, den brief was van date VIIIe augusti 94 ende was getekent L.Electo, den stadhouder van Kempelant heeft den dach der comparitie desen aengaende gestelt tot Oerle den XIIIe ende dat een ygelyck zyn contingent vande VC gl mede soude brengen, den bode genoempt Aert Colen van Bergeyck gegeven V st. Ick hebbe copie autentycq geschreven.

Fourdyn extract vande borchtocht gesonden:

Opten XIIIe aen Fourdynen gesonden metten sone van Arien opte Mortel extract vuyten prothocolle van dat Lambert Everts cum suis Willem vande Maerselaer ende Jacoppen Willem Keyms tot borge hadden geset voer de kosten vande processe dat de selve Lambert cum suis tegen de

schepenen heeft gecontenteert naerder inden prothocolle de date XIIe deser begrepen, ende mede gescreven om antwoordt met Ekerschot.

Vide regen weder:

Den oigst en is noch nyet inne vande rogge, gemerckt vande XXVIIe juny tot den Xe deser maent augusti noyt dach noch nacht sonder enigen regen en is geweest.

Pyoniergelt vanden Bosch:

Opten selven XIIIe wederom beschrijffbrieven gecomen vanden Bosch hoe dat de stadt ende haer drye leden hebben geordineert dat de Meyerije terstont soude comen betalen aen handen Cornelis van Roy den dynstach naestcomende binnen Eyndoven, twee maenden pyoniergelt, oft men sal se terstont datelyck moet comen executeren. Och wat leet heeft den huysman, maer ick hope die hier leet heeft, hier naemaels lieff hebben sal.

Heerwagens Kempelant:

Opten selven dach brieven van Clusio ontfangen, dat men noch eenen tyt lanck soude ophouden metten heerwagens, ende dat hij dese toecomende weeck verhoopt van Bruessel te comen ende naerder van alle gelegentheyt seggen, oyck mede seyndende de rescriptie vande gedeputeerden vanden Bosch op ende tegen onse requeste, die in plaetse van excuse het plantlant accuseert. Den bode X, Toerkens VIII st.

Vergaderinge tot Oerle:

Opten XIIIe eenen brief gesonden aende gecommiteerden tot Oerle dat wy nyet en dorsten van huys gaen omme die advertentie vande ruyteren van Bredae, die wilden ons comen besoecken om vrouw van Famas wille.

Jan de Wael naer Bruessel:

Opten selven XIIIe brieven ontfangen vande stadhouder in Kempelant dat ick volgende de resolutie aldaer gehouden terstont aff soude seynden Jannen de Wael aen mons. Clusio tot affdoeninge vande heysch der gemutineerden van Sichen vuer Kempelant, dweick ick gedaen hebbe ende de resolutie geattaiheert. De voerscreven Jannen gelooft V gl. ende tot teergelt XX st.

Papegay geschoten:

Opten selven dach hebben de Berbelsche schutters de papegay opte molenroey geschoten, sonder consent nochtans van me joffr. van Merode oft de schoutet ofte magistraet, ende tsavonts hebben die Cathernisten onder malcanderen gevochten.

Joffr. Ysabella vander Linden gegraven:

Opten selven dach is het dode lichaem van joffr. Ysabella vander Linden ten Bosch gestorven zynde hier met de wagen van me joffr. van Merode gecomen, ende opten Berch geset.

Opten XVe is het voerscreven dode lichaem voer Sinte Annen aultaer alhier begraven, ende soo de berbelsche eenen misse van requiem naede singende sielmisse deden doen, quam te passe dat de selve berbelsche vuyt quamen met eenre vijoleuse inde kerck voer hen spelende • ter wijlen de voerscreven begraeffenisse geschieden, alsoo dat aen

een eynde der kercken droeffenisse ende aen dander eynde blysschap was. Hier sietmen hoe verre dat blysschap van droeffenisse leeght.

Pyoniergelt vanden Bosch ende brantgelt tot Eyndoven:

Opten XVIIe zijn Bartholomeus Lenartssen president met Ghysbrecht Vleminx tot Eyndoven geweest omme met Cornelissen Janssen van Roy ter saecke vant pyoniergelt byde stadt vanden Bosch ende haer drye leden over de Meijerye geheyscht te spreken, ende oyck omme Gilleyen Brugmans lieutenant opt slot tot Eyndoven van zynen brantgelt be- dragende allen maenden volgende den accorde met hem gemaeck over Kempelant, innegaende prima augusti lesteleden ter somme van t tech- tich gl te betalen, Oerschot 12 gl.

Soldaten gecomen:

Opten selven dach zyn hier twee soldaten gecomen voor Wozihem lig- gende, onder cap. Lanckvelt zeer geschoten wesende, die tot mynen huysse eerst werden gesonden ende daerna met advys van eenige vande eede in gasthuys worden geleydt doer Aleydt mynen dochtere, den ee- nen was van Asten die was doer den buyck geschoten ende den anderen van Sinte Michielen Gestel den arme van eenen geschoten wesende.

Ekerschot van Bruessel gecomen:

Opten XVIIe is Everart Int Ekerschot van Bruessel comen geweest heb- bende ter saecke van surcheantie van Lambert Everts cum suis ende andere processen, ende oyck vande maent september 91 ende oyck de ordinantie vande commissaris generaal Georgie Basta sprekende op Oyen, Macheren, Haeren etc. brengende, die de gemeynthe van Oerschot heeft verschoten inden jaere LXXXV aen montkosten vande campagne van Bulte te weten Oyen 400 gl, Macheren 400 gl, Haeren 400 gl, dwelck zy noch schuldich zijn, ter somme toe van 1200 gl.

Dachverlies ordinantie gegeven:

Opten XVIIIe Dachverlies ordinantie gegeven van IIC gl opte acht heertgangen tot weder betalinge zynder rekeninge ende obligatie.

Executie van Zichen tot Beeck:

Opten selven dach tydinge ontfangen dat de gemutineerde Ytalianen van Zichen tot Beeck executie gedaen, huysinge verbrant ende ver- nielt hebben, menschen ende peerden gevangen desen mergenstont.

Brieven ontfangen van dyen van Zichen:

Ende opten selven dach vande voerscreven gemutineerden brieven ont- fangen ondertekent by hennen Electo, datmen terstont soude comen be- talen alleenlyck voer Oerschot duysent gl.

Ordinantie van waecken:

Opten selven dach den acht capiteyns van Oerschot ordinantie gegeven omme terstont op hen geweer te zyn ende te waecken omme alle moet- willege te resisteren.

Clusius van Bruessel geschreven:

Opten XIXe scryven ontfangen van Clusio dat hy syn beste doen soude tot ophoudinge vande gemutineerde Ytalianen maer datse naeden hove noch ter tyt nyet vele en vugden.

Ad idem:

Opten selven dach van gelycke brieven van Goyaert Mijssen.

Advertentie van vande Schoot vande Carthuysen:

Opten selven dach scryven ontfangen van Huybert Verschout datmen de hondert gulden vande Carthuysen verschenen Margarate lesteleden, terstont soude betalen.

Accorde met joncker Boeckop:

Opten selven dach met joncker Boeckop veraccordeert ende de pennin- gen tot behoef van Erckelen mynen vader ende Niclaessen geschoten.

Van Zichen:

Opten XXe brieven ontfangen van meesteren Symonen vande voerscreven gemutineerde van Sichen datter eenen grave onder was comen vuyten hove van Bruessel omme te accorderen maer datse noch nyet en wilden wedieren datse huyden den XXe antwoordt wilden hebben oft wilden over al executeren, ende datmen daerom mergen tot Aert Wilberts tot Velthoven soude compareren, van wegen den quartier van Kernplant. Den bode gegeven V st.

Boter ende was nae Antwerpen:

Opten selven XXe Henrick Wevers, Peter Hamers, Henrick Lenaerts, Ge- rart Gerartssen ende Jan Aertssen attestatie gegeven dat sy ver- claerden omtrent VIC pont boteren ende XVI pont was naer Antwerpen begeerden te vueren, ende daeraff presenteerden het licent te beta- len soo sy daerinne gehouden souden mogen wesen.

Zichen:

Opten selven zijn Henrick Int Ekerschot ende den anderen gecomit- teerde naer Zichen gegaen omme etc., ende daerom opten XXe naer Velthoven nyet gegaen opte voerscreven dachvaert. Gekeert XXIIIe opden middach.

Heer van Loon etc.:

De heer van Loon ende Honsenoirt zyn hier geweest.

Dangereux:

Het is alsnu overal soo dangereus te verkeeren datmen nauwelyx den noos buijten de door en heeft durven steecken sonder aengeveert te worden van alrehande soldaten soe van deen als dander zijde.

Dachvaert vande vier quartieren tot Boextel:

Opten XXe syn tot Boextel inde vergaderinge der vier quartieren, mede voer Kempelant gecompareert mr. Dirck Toerkens ende Aert Sgraets, al daer diversche propositien ende resolutien zyn gedaen, soo opt affdoen van IIII extraordinarise maenden, vande fortifica- tien ten weder zyde, vande ingesette licenten, vande brouweren, olislagers etc. inde savegarde nyet te zyn ende andere dyergelycke beswaricheyt, daeraff doriginael aen mynen liasse is, ende verteert voer mynen part ende by Vleminx gegeven sondachs IX st ende tsavonts IIZ st. Eenen dach.

Zichen:

Opten selven dach scryven van mr. Jan van Tulden gecomen dat de

schoutet van Beeck vuyt Sichen ontbode dat Oerschot seer gedreyght worden daerom dat men om soude sien. Den bode V st.

Tamboureyne van Wozichem:

Opten XXIIIe alhier eenen tambouryn gecomen van Worichem van cap. Lanckvelt om de twee gequetste soldaten die hier liggen te onderhouden ende meesteren, ende dat men se alsdan wederom soude vueren tot Heusden oft Worchem, hy soudt betalen.

Waeren op licent naerden Bosch:

Opten selven XXIIIe attestatie gegeven aen Philipssen Peterssen vander Schoot dat hy het licent van IC XXV pont boteren, IIIIC L eyeren, twee sacken peeren ende seeckere beesten huijden, als hy verhoopt ende meynt naerden Bosch te vueren, sal betalen soo de pachtere daerin gerecht is, den schepenen het geit presenterende hebben geseeght verstaen te hebben daertoe sterck genoch te wesen, ende daerom dat-testatie dyenaengaende gegeven te hebben.

Zichen:

Opten XXIIIe syn Henrick int Ekerschot ende Danel vande Schoot, opden middach van Sichen gecomen, brengende tydinge dat de quoten vande vier quartieren zijn gemaect bedragende voer Kempelant sdaeghs hondert gulden, ingegaen zedert den XXVIIe july lesteleden daerop zij voer Oerschot in permissiegelt aldaer hebben getelt 190 gl., aen welke geit zeer vele verloren hebben, gemerckt het selve verre onder de permissie hebben willen beuren sulx datter den sesten gulden verloren is.

Brouweryen ende olymaeckeryen buyten de sauvegarde:

Opten selven dach hier ordinantie gecomen vande gouverneur van Bredae van wegen den Staten van Hollandt van date XIIe deser, datse nyet en verstaen dat onder de generale paspoorten oft sauvegarden begrepen zyn enige brauweryen oft moutmakeryen oft olijmakeryen maer voer goede prinse syn gegeven oft moeten te hove comen, de copye autentycqe is by my berustende.

Schutten van Roy ende Schyndel:

Opten XXVe hier vele schutten met overdecte wagens doergecomen van Roy ende Schyndel, omme den raetsheer ende den secretaris Boudewyns die henlieden tot Lier tegen comen souden te halen, die commissarissen zyn geordineert totter decisie van seeckere questieuse gemeynt tusschen Roy ende Schyndel gelegen.

Dachvaert ter cause van Zichen:

Opten XVIe dachvaert geweest tot Oerle ter saecke van dyen van Sichen, daer zyn gecompareert Bartholomeus van Gestel ende Aert Sgraets, ende aldaer geprooneert ende geresolveert dat mr. Peter van Rythoven stadthouwer van Eyndoven soude opbeuren eenen taux van VIC VI gl V st tot behoeff vande gemutineerden van Sichen, daerinne Oerschot is getaxeert 120 gl 5 st, dwelck mr. Jacop Quackelaer sal dragen.

Repartitie voerden Zichenaren over de vier quartieren:

Ende soo de vier quartieren by dyen van Sichen zyn gedeylt tot vier-

hondert gulden sdaeghs, omme op te brengen zedert den XXVII july lesteleden, bedragende voer Pelant hondert XX gl, Kempelant hondert gulden, Oesterwyck hondert tien gulden ende Maeslandt tseventich gulden daeghs is alsoo voer Oerschot naeden justen quote opten XXVI augustus 94 tot Oerle gemaect XIX gl XVI st.

Reyner Nyssen vande wyn:

Opten selven XXVIIe eenen brieff van Reyner Nijssen van Maeseyck gecomen omme te hebben zyne hondert XXXIIII gl ter saecke vande wyn ende hem gescreven om enige tyt patientie. Den bode X st.

Hans de Tambouryn om de ossen:

Opten selven dach Hans van Mechelen tambouryn tot Heusden hier gecomen met brieven vande gouverneur omme zyne ossen desen toecomende tyt te hebben, ende soo hy voerts most, is hem geloofd int wedertomen contentement ende affscheet te geven.

Nieuw licent:

Opten XXVIIe alhier eenen brieff gecomen van Breda dat eenen yegelycken willende enige goet naeden steden onder de onderdanigheyt vande majesteyt geseten vervueren schuldich sal zyn het licent te betalen aen eenen genoempt Marck Dirxssen wonende tot Bredae inde Lange Brugstraet inde Vyff Ringen, ende dese licenten aengaende Ie septembris naestcomende.

Ruyteren tot Beeck, Niclaes Roëns hier gesonden:

Opten XXVIIIe smergens voerden dage syn tot Beeck inne gecomen vele ruyteren ende knechten vande Staten van Hollant, treckende opwaerts ende ten selven tyde heeft Niclaes van Roy hier twee jongens gesonden dat wy met hem souden comen accorderen vande ordinantie dat hy het volck eertyts omme hadde geleydt den selven gegeven X st.

Vide cout weer:

Opten voerscreven XXVIIe eest soe couden weder geweest of Kersmisse hadde geweest ende begonst wederom te regenen durende dagelyx tot den IIIIe september toe.

Cours van gelde:

Het geit is al den ouden cours dan de rosenobels worden gedrongen tot IX gl V st.

Commissarissen nae Roy ende Schijndel:

Opten XXIXe hier de commissarissen te weten den raetsheer Veen den secretaris Boudewyns metten schutten doergecomen van Bruessel ende getrocken nae Roy ende Schyndel, omme hen different tusschen malcander vande gemeynte hebbende.

Broecheven vander beede:

Opten lesten heeft de rentmeester Broecheven geschreven dat naedyen de vyffte bede was lopende, metter stont de vier soude setten ende betalen oft wilde executeren.

(wordt vervolgd)

V. OORKONDEN

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

Rectificatie:

In de vorige aflevering van Campinia (nummer 35, oktober 1979) staat aan het einde van hoofdstuk v.b (blz. 129), dat dit hoofdstuk "wordt vervolgd". Deze mededeling berust op een drukfout.

VI. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen uit het veroningsregister van Aerle
(boek I; vervolg)

fol. 54 vo.

Peter Henric Claessen

Huijs ende aenstede, 6 lop. 3 roijen	-4	15	12
Nyeuw erff inde Haegh, 25 roijen	-0	-6	-8
Noch inde Haegh, 2 lop. 14 roijen	-1	12	-4
Het Hagelaer, 11 lop.	-1	-0	-8
Nyeuw erff aen Creijsteched, 11 lop.	-1	-0	-0
Coeyweij inde Haegh, 11 lop.	-0	12	-8
Cleijn weijken inde Haegh, 1 lop.	-0	10	-0
De Geelenrijdt, 1 lop.	-0	10	-0
Het Veltjen opt Maerselaer, 11 lop.	-0	-6	-0
	10	13	-8

fol. 56

Henric Joost en van Croonenburg

Huijs ende aenstede, 61 lop.	-3	-6	12
Jan Roeffen Bijvinck, 3 lop. 29 roijen	-1	15	-8
Cleijn ackerken, 1 lop. 3 roijen	-0	15	-0
Grooten acker, 5 lop. 16 roijen	-3	12	-8
Lant inde groen weij, 3 lop. 38 roijen	-2	-4	-8
Ackerken van Henric Gijsberts, 48 roijen	-0	10	-0
Grooten acker van sijn eijgen selven, 2 lop. 35 roijen	-1	10	-4
Patacker, 2 lop. 32 roijen	-1	14	-8
Coeyweij aende Creijsteched, 21 lop.	-0	15	-0
Het Heerbeeck, 4 lop.	-1	-2	-8
	17	-6	-8

fol. 56 vo.

Jenneken weduwe Dielis van Kerckoele

Huijs ende aenstede, 4 lop. 9 roijen	-2	15	-8
Acker int Reut, 1 lop. 33 roijen	-1	-2	-8
Hagen acker, 2 lop. 34 roijen	-1	16	14
Drye 4 part inden Langen acker, 2 lop. 10 roijen	-1	-9	12
Acker over de straet, 2 lop. 35 roijen	-1	10	-0
Hamerlant tot Naestenbest, 1 lop. 35 roijen	-1	-5	-8
De Braecke, 34 roijen	-0	-8	12
Nyeuw erff bij Henric Coninx, 11 lop.	-0	12	-8
Noch opt Pieckenvelt, 25 roijen	-0	12	-0
Twee weijkens bij thuijs, 44 lop.	-2	-7	-8
Drie 4 part aenden Hoogweteringh, 3 lop.	-1	-0	-0
Het 6 part inde Geenckensdijck, 1 lop.	-0	-6	-4
Huijstacker, 1 lop. 12 roijen	-0	17	-0
Nyeuw erff opt Maerselaer, 1 lop.	-0	-8	-0
Nyeuw erff daerbij, 25 roijen	-0	-4	-0
Inde Geelen Rijth, 11 lop.	-0	-7	-8
Den Bijvink, 11 lop.	-0	12	-8
Het driesken opt Papenvelt, 29 roijen	-0	-9	12
Nyeuw erff van Henric Claessen, 25 roijen	-0	-7	-3
Halven Geenckensdijck van Jacob Henric Verstijen, 11 lop.	-0	10	-0
	19	-3	-6

fol. 58 vo.

Henric Goyaert Goortssen (van Roij)

Huijs ende aenstede, 1 lop. 46 roijen	-1	18	-4
Dyrcx ackerken, 1 lop. 23 roijen	-1	-0	-0
Nyeuw erff opt Pieckenvelt, 31 lop.	-1	10	-0
Camp doorde Creijsteched, 11 lop.	-0	18	-0
Het velt opt Maerselaer, 5 lop.	-1	12	-8
Acker achter den Coolhoff, 1 lop. 27 roijen	-1	-1	-0
Het oude ackerken, 1 lop. 4 roijen	-0	14	12
Lambert Goorts ackerken, 1 lop. 16 roijen	-0	18	-4
	-9	12	12

fol. 60

Henric Niclaes Goortssen

Huijs ende aenstede, 6 lop. 8 roijen	-5	-0	-8
Acker van Lintermans, 2 lop. 20 roijen	-1	13	-8
Langh acker inde Schooten, 3 lop. 35 roijen	-2	10	-4
Cleijn ackerken bij den Haerden beempt, 25 roijen	-0	-7	-0
Den Bijvinck, 3 lop.	-1	-6	-4
Weijken opt Maerselaer, 11 lop.	-0	-7	-8

Nyeuw erff opt Maerselaer, 11 lop.	-0	-7	-8
Lambert Jans nyeuwen dijck, 3 lop.	-0	16	-4
Het 4 part inde Bodemsteechd, 11 lop.	-0	10	-0
Inde Geelen Rijdt, 1 lop.	-0	-6	-4
Het 6 part inden Geenckensdijck, 1 lop.	-0	-6	-4
Busselken inde Castert, 3 lop.	-0	18	-0
	14	-9	-4

fol. 60 vo.

Lambert Jans Haubraecken

Nyeuwen camp opde Grootingh, 3 lop.	-1	10	12
De Gortter, 8 lop.	-3	-9	-8
Nyeuw erff inde Vleut, 1 lop.	-0	11	-0
Camp tusschen de dijcken, 2 lop.	-1	-7	-0
Voorste Grimmis, 11 lop.	-0	18	-0
Beemptjen aenden Spijckers bunder, 21 lop.	-0	15	-0
	-8	11	-4

Cornelis Huijbert Gielens

Braeckacker, 3 lop.	-2	-3	-0
Lant onder Verrenbest, 31 roijen	-0	-3	-0
De Haegh, 1 lop. 10 roijen	-0	13	-4
Noch in twee campkens op Verrenbest, 1 lop.	-0	13	-0
	-3	17	-4

fol. 62

Corstiaen Lamberts van Creijlt

Huijs ende aenstede, 38 roijen	-1	-1	-8
Acker bij Jan Gielens, 2 lop. 33 roijen	-1	16	-8
Schootacker, 1 lop. 29 roijen	-1	-3	-8
Sonsche Schooten, 2 lop.	-1	-3	-8
Acker daerneffen, 39 roijen	-0	11	-4
Het Nauwlant, 3 lop.	-1	19	-4
d'Aerle acker, 1 lop. 23 roijen	-1	-0	-0
De Braecken, 1 lop. 37 roijen	-1	-3	12
Het halff Haverlant, 1 lop. 40 roijen	-1	-4	-8
Het hoofken van Goort Hoevens, 1 lop. 37 roijen	-1	-0	-8
Malckersteechd acker, 1 lop. 40 roijen	-1	-6	10
Camp op de Grooting, 3 lop. 11 roijen	-1	15	-8
Castart oft Clevercamp, 31 lop.	-0	16	-0
Cauterman, 2 lop.	-0	17	-8
Den halven Broeckbeempt, 11 lop.	-0	16	-4
Broeckbeempt van Arien Joris, 2 lop.	-0	16	-4
Het halff Sonsteren, 41 lop.	-1	-7	-8
Het halff ront beemptjen, 1 lop.	-0	-6	-4
De halff Rijth, 11 lop.	-0	17	-8

De halff Mortel, 1 lop.	-0	-9	10
Den acker int Malckrot van Aert Ariens, 2 lop, 37 roijen	-2	-3	-8
Den acker inde Heeghde, 2 lop. 5 roijen	-1	-9	-8
	25	-6	-4

fol. 63 A

Peter Janssen Gielens (van den Broeck)

Aerle acker, 1 lap. 42 roijen	-1	-5	-0
-------------------------------	----	----	----

Peter Janssen vander Schoodt

Huijs ende aenstede, 1 loop.	-0	14	-0
Het Hasengeluck, 1 lop. 30 roijen	-1	-4	-0
Ackerken daeraen gelegen, 35 roijen	-0	-9	-4
	2	-7	-4

fol. 64

Mariken weduwe Adriaen Jan Joris

Huijs ende aenstede, 1 lop.	-1	-2	12
Acker inde Schooten, 2 lop.	-1	-7	12
De Braecken, 1 lop. 37 roijen	-1	-3	12
Nouwlant, 3.lop.	-2	-1	-4
Dries aenden Malckersteechd, 1 lop. 41 roijen	-1	-0	-0
Het Helder, 2 lop. 37 roijen	-1	18	-0
Camp aenden Voirt, 3 lop. 23 roijen	-2	-4	12
Coeijweij int Reut, 1 lop.	-0	12	-8
Coeijweij inden Bijvingh, 4 lop.	-1	10	-0
Het halffrontbeemptjen, 1 lop.	-0	-6	-4
Den halven Broeckbeempt, 21 lop.	-0	15	-0
	14	-2	-0

fol. 64 vo.

IJken weduwe Jan Michielsens

Huijs ende aenstede, 3 lop.	-2	-0	-4
Inde Langhecker, 35 roijen	-0	10	-4
Het Geerken, 28 roijen	-0	-7	-4
Acker inde Haegh, 1 lop. 29 roijen	-0	18	-8
De halff Hoffstadt bij Goijaert Martens, 1 lop. 48 roijen	-1	-6	-0
Den Haerden beempt, 1 lop. 30 roijen	-1	-3	-4
Nijeuw erff aenden Voirt, 1 lop.	-0	-7	-8
	-6	13	-0

Mericken weduwe Peter Boudewijns

Hoff ende Pepercorenacker, 1 lop. 40 roijen	-1	-5	-8
---	----	----	----

fol. 66

<u>Willem Jan Oomen</u>			
Huijs ende aenstede, 3 lop. 45 roijen	-2	18	-4
Het 3 part inden Wouweracker, 1 lop. 4 roijen	-0	15	-0
d'Aenstede van Jacob Snellaerts, 2 lop. 4 roijen	-1	-6	-0
Nyeuw erff opt Heuveleijndt, 5 lop.	-2	-8	-0
Den halven camp opt Maerselaer, 1 lop. 43 roijen	-1	-1	-0
Coelijweij bij thuijs, 5 'op.	-2	-9	-0
Jan Meusvelt, 41 lop.	-1	-2	-8
Het Rouwvelt, 51 lop.	-1	-0	-0
De halff coelijweij opt Maerselaer, 2 lop.	-0	15	-0
Het Stipken, 11 lop.	-0	-6	-0
Het heijvelt voor tRouwvelt, 1 lop.	-0	-5	-0
	14	-5	12

Alfabetische volgorde der opgenomen toponiemen

Aerle acker	Castert (Castart), ook wel
Bodemsteechd	Cleverkamp
Braeckacker	Cauterman
Braecke(n)	Clevercamp, ook wel Castart
Broeckbeempt	Coolhoff
Bijvinck (Bijvingh)	Creijsteechd
Dyrcx ackerken	Lambert Goorts ackerken
Geelenrijdt (Geelen Rijth)	Lambert Jans Nyeuwen dijck
Geenckensdijck	Langh ecker
Geerken	Maerselaer
Gortter	Malckersteechd
Grimmis, Voorste	Malckrot
Grootingh	Mortel
Haegh (de)	Nauwlant (Nouwlant)
Hagelaer	Papenvelt
Hagen acker	Patacker
Haerden beempt	Pepercorenacker
Hamerlant (Naestenbest)	Pieckenvelt
Hasengeluck	Reut
Haverlant	Rouwvelt
Heerbeek	Rijth
Helder	Schootacker
Heuveleijndt	Schooten
Hoffstadt	Sonsche Schooten
Hoogweteringh	Sonsteren
Huijstacker	Spijckers bunder
Jan Meusvelt	Stipken
Jan Roeffen bijvinck	Vleut
	Voirt
	Wouweracker

(wordt vervolgd)

VII. GENEALOGICA

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972, door A.B. van Cronenburg, Rotterdam

Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 1, blz. 191

2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG vanaf het jaar 1629, door Niclaas Cuijck, Oirschot

Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 2, blz. 195

3. De Brabantse Familie DE CORT, door B.W. van Schijndel Brussel

Het is verheugend, dat Campinia met aandacht en interesse wordt gelezen. Een bewijs daarvoor is het feit, dat voor de tweede maal een reactie is ingekomen van een opmerzaam lezer op de gepubliceerde genealogie DE CORT (Campinia, nummer 34, blz. 84 - 92 en nummer 35, blz. 135). De hieronder opgenomen wijzigingen zijn aangebracht door de heer J. de Kort, huisarts te Sint-Oedenrode.

De heer De Kort beschikt over een vrijwel complete genealogie De Kort en is gaarne bereid daarover aan belangstellenden informatie te verstrekken. Zijn adres is: Corridor 13 te Sint-Oedenrode.

Steeds als "vermoedelijk" geschreven is, werd "vermeld" bedoeld.

- ad II. overleden voor 1387
- ad II.1 Van Schijndel schrijft: Yda N.
- ad II.1a Nèderwetten (1439 - 1451)
- ad II.)b.cc Belia vermeldt Sint-Oedenrode in 1444
- ad. II.lb.dd Catharina vermeld in 1444
- ad II.1c vermeld Nederwetten, trouwt Henri Collart
- ad II.1d Allard, overleden Nederwetten voor 1449
- ad II.1e Bertha, overleden Nederwetten voor 1431
- ad 11.3 : overleden v66r 1416
- ad III 'overleden vóór 1427
- ad IV. overleden vóór 1439
waaruit geboren te Oirschot en vermeld 1439
- ad IV.3c "vermoedelijk 1483" vervalt
- ad V. trouwt NN, waaruit geboren te Oirschot
- ad VI. overleden vóór 1521
- ad VI.3 vermeld in 1520, trouwt Rutger Hendrickx
- ad VI.5a Willem, trouwt NN, waaruit geboren te Oirschot

- ad VIII. vermeld in 1540
ad VIII.1c overleden wi 6r 1575
ad VIII.1c.bb "Budingen" moet zijn "Beddingen"
ad VIII.1e.aa Adriaan vermeld in 1623, trouwt Anne van der vloet.
Geertruyd Otten, weduwe van Jan van de Kieboom, dochter
van Cornelis en Elisabeth van Mol
ad IX. Jan die Cort, geboren te Hilvarenbeek + 1540
secretaris en notaris van Hilvarenbeek (1580 - 1589)
"onderschout van 's-Hertogenbosch" vervalt
ad IX.2 overleden Mechelen 25-3-1640
ad IX.5 (waarschijnlijk) Gerard Curtius, schoolmeester (1639)
ad X. secretaris van Hilvarenbeek (1630) en onderschout van
's-Hertogenbosch
ad XI. "Candelrye" moet zijn "Canselrije"
ad XI.1 overleden Brussel 1704
ad XI.2 overleden Brussel 3-9-1656
ad XI.4 begraven in St.-Gudule 16-4-1734
ad XI.6 gedoopt 10-10-1661
ad XI.7a Albert, ged. 14-11-1663, pater Jezuiet (1691 - 1693)
ad XI.8 gedoopt 4-12-1665
ad XII.2 12-12-1778.
ad XII.2.2 David Moortgat, zoon van Siger Ignace en Catharina van
de Hove
ad XII.5 Philips Lodewijk, geb. 13-7-1706 (zonder toevoeging)
ad XII.6 Peter van Cutsem, gedoopt te Brussel (S. Géry) 26-4-1682
zoon van Jan Baptist en Anna 't Kint (dochter van Etien-
ne en van Maria Anna Bossuyt)
"wonende etc." vervalt
ad XIII. "volgens zijn testament" moet zijn "volgens zijn testa-
menten d.d. 8-8-1771 en 12-7-1773 begraven in de kerk
van St.-Gudule (onder saerck sijner voorouders)"
ad XIII.1 "dochter van ... etc." vervalt
ad XIII.3 "Philips" vervalt geheel
ad XIV.2 gewettigd door huwelijk
ad XIV.3 gedoopt 16-8-1782
overleden v6ór II fructidor an XI.

VIII. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT
VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

(vervolg)

45. Sektie G 3009: Boterwijksestraat 6

De lijst van onroerende monumenten in de gemeente Oirschot beschrijft
dit pand als volgt:

"Boerderij van het Noord-Brabantse langgeveltype"

De kadastrale leggers van de gemeente Oirschot vermelden als eige-
naars:

- A. DE KINDEREN FRANCIS DE KROON 1821
Johanna de Kroon, overleden 4-5-1865, gehuwd met
Daniel van Beers, overleden 17-9-1855
Artikel 338, volgnr. 14
sektie G 1065: bouwland
grootte: 1 bunder 12 roeden 70 ellen
1862: stichting huis
volgnr. 25
sektie G 1654: huis en erf
grootte: 10 roeden
sektie G 1655: bouwland
grootte: 1 bunder 2 roeden 70 ellen
- B. FRANCIS VAN BEERS, landbouwer 1865
overleden 1903
- C. ANTONIA MARIA VAN BOMMEL, weduwe van F. van Beers 1903
overleden 3-7-1921
en
ANNA FRANCISCA VAN BEERS
- D. ANTHONIUS JOHANNES VAN ESCH, graanhandelaar en 1921
molenaar
overleden 2-11-1954
- E. ANNA FRANCISCA VAN BEERS, weduwe van A.J. van Esch, 1954
en HAAR 9 KINDEREN
Artikel 1881
volgnrs. 42, 46, 78, 79
sektie G 1654: huis en erf
grootte: 10 aren
1954: vereniging met sektie G 1655
Nu: sektie G 2189: huis, schuur en bouwland
grootte: 1 bunder 12 aren 70 ca
1931 verkoop
- F. GERARDUS, zoon van Peter VAN DE SCHOOT, landbouwer 1931
overleden 14-9-1954
Artikel 5572
volgnrs. 1, 2

sektie G 2189: huis, schuur en bouwland
grootte: 1 bunder 12 aren 70 ca.
1933: verbouw
1934: gedeeltelijke verkoop 39 A 70 CA

- G. JOHANNA VAN DER AA, weduwe van G.P. van de Schoot, en HAAR 7 KINDEREN 1954
Artikel 4690, volgnrs. 43, 45
sektie G 2295: huis, stal, schuur, hokken en bouwland
grootte: 73 aren
- H. PETRUS GERARDUS VAN DE SCHOOT, landbouwer
Artikel 7777, volgnrs. 1,18, 19, 20
sektie G 2295: hokken, huis, stal, bouwland en schuur
1965: vereniging en hermeting
Nu: sektie G 2954: kippenhok, boerderij, schuur en boomgaard
grootte: 73 aren 60 ca.
1966: gedeeltelijke vernieuwing en verkoop van 50 ca.
Nu: sektie G 3009: Boterwijksestraat 6, boerderij en boomgaard
grootte: 73 A 10 CA.

(wordt vervolgd)

IX. HET LANDGOED DE BAEST

Dit hoofdstuk komt voorlopig te vervallen

X. LIJST VAN WONINGEN TE ZEELST IN DE 18de EEUW

(Archief veldhoven, inv. nrs. 1451 - 1457)

N.B. Het kohier uit 1761 ontbreekt. In het kohier van 1757 is aantekening gehouden van de wijzigingen die in 1761 zijn geconstateerd. Hieronder worden de notities uit 1761 tussen haakjes gegeven.
Indien niet anders vermeld, is de gegeven persoon eigenaar en bewoner.

V. HET MUGGENHOOL

- 1. huis 1741 Weduwe Hendrik Beckers; bewoner: Catelij n vande Watere
1746 Dezelfde; eigenares is bewoonster
1751 Kinderen Hendrik Beckers; bewoner: Adriaan van Deventer

- 1757 Adriaan van Deventer
1761 (Weduwe Adriaan van Deventer)
1766 Weduwe Adriaan van Deventer
1771 Jan Beckers
1781 Weduwe Jan Beckers
- 2. huis 1741 Antonij Backers; bewoner: Jacob Fransen
1746 Dezelfden
1751 Willem de Lauwer; bewoner: Goort van der Weijden
1757 Dezelfden
1761 (Dezelfde; bewoners:Goort van der Weijden en Joost de Louw)
1766 Willem de Louw
1771 Dezelfde
kamer 1771 Willem de Louw; bewoner: weduwe Peter van Riel
huis 1781 Willem de Louw
kamer 1781 Weduwe Lucas de Louw
- 3. huis 1741 Jan Corstiaans
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (Weduwe Jan Corstiaans; bewoners: weduwe Jan Corstiaans en Jan van der Linden)
1766 Dezelfde; bewoner: Willem Val...
1771 Joachim Geene; bewoner: Jan de Louw
1781 Peter van de Ven
- 4. huiske 1741 Marcelis Beijsens; bewoner: Peter Fransen
1746 Weduwe Marcelis Beijsens; bewoner: weduwe Peter Fransen
1751 Rijnier Bijnen; bewoner: Peter van Riet
1757 Reijnier Beijne
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Weduwe Rijnier Bijnen
- 5. huis 1741 Heer Exaten; bewoner: Willem van Grotel
1746 Dezelfde; bewoner: Jan van Grotel
1751 Dezelfden
1757 Dezelfden
1761 (Dezelfde; bewoner: Adriaan van Lierop)
1766 Heer graaf J.B. van Bovelinge; bewoner: Adriaen van Lirop
1771 Dezelfden
1781 Twee kinderen J.B. grave Van Borggraas, heere Van Bovelinge; bewoner: Adriaen van Lierop
- 6. huis 1741 Jan Baselmans
1746 Ariaan Baselmans
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde

- 1771 Dezelfde
1781 Dezelfde; bewoner: Mattijs Baselmans
7. huiske 1741 Jan Baselmans; bewoner: Mighiel van Nune
1746 Mighiel van Nune
1751 Dezelfde; bewoner: Peter van de Molegraaf
1757 Dezelfden
1761 (Andries van Nune; bewoner: Peter van de Molegraaf)
1766 Andries van Nune
1771 weduwe Andries van Nune; bewoner: Joost van der Heijde
1781 Dezelfde; bewoners: weduwe Andries van Nune en Jan van Hout
8. huiske 1741 Jan Schepens
1746 Tijs van de Ven
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1761 (weduwe Thijs van de Ven; bewoner: eigenaresse en Jan van de Ven)
1766 weduwe Tijs van de Ven; bewoner: Jan van de Ven
1771 Dezelfden
1781 Kinderen Mathijs van de Ven; bewoner: dezelfde
9. huiske 1741 Narij de Greeff
1746 Dezelfde
1751 Dezelfde; "weggeraakt"
10. huiske 1741 Jan Kuijpers
1746 Dezelfde
kamer 1751 Dezelfde
1757 Dezelfde
1766 Dezelfde
1771 Dezelfde
1781 Hendrik en Megchelina Kuijpers
11. huis 1741 Evert Eijmans
1746 Eijmert Eijmans
1751 Dezelfde
1757 Dezelfde en Adriaen van den Berkt
1766 Jan Eijmans en Adriaen van den Berkt; bewoner: Adriaen van den Berkt
1771 Dezelfden
1781 Dezelfden
12. huis 1741 Matijs van de Ven
1746 Dezelfde; "afgebroken en weggeraakt"
13. huis 1741 Baronesse Van Dongelberge; bewoners: Peter Tegenbos en Willem Vogels (vermelding is doorgehaald)

(wordt vervolgd)

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. ECHTPAREN VAN CROONENBURG (Kroonenburg, Cronenburg, Croonenborgh) van 1620 - 1972, genummerd in alfabetische orde der voornamen met ouders en kinderen VAN CROONENBURG (door A.B. van Cronenburg, Catharinastraat 40 B, Rotterdam, tel. 010 - 52 26 51)
(vervolg)
315. MARIA CORNELIA VAN KRONENBURG
d.v. Peter en van Johanna van Overdijk
geb. 5-6-1847 te Oirschot
overleden 27-1-1922 te Oirschot
trouwt 12-2-1887 te Oirschot met Johannus, zoon van Theodorus der Kinderen en van Hendrika van den Heuvel, geb. 24-2-1846 te Oirschot
316. MARIA DIEELIS VAN CRONENBORGH
trouwt 17-7-1740 te Oirschot met Antony, zoon van Antony Dirckx en van Maria Nuyens
317. MARIA FRANCISCA VAN CRONENBURG
trouwt 18-12-1650 te Best met Henricus Joannis van der A kinderen:
Joannis, ged. 24-9-1651
Joannis, ged. 11-9-1653
318. MARIA FRANCK VAN CRONENBURGII
trouwt met Henricus Antoni van den Morseelaar
319. MARIA GOOSSEN VAN CROONENBORGH
trouwt 4-2-1742 te Oirschot met Arnoldus Hendrick de Roy
320. MARIA JOANNIS JACOBS VAN CRONENBURGH
trouwt 7-4-1686 met Dirck Peter van der Aa
321. MARIA JOHANNA ANTONIA VAN KRONENBURG
d.v. Petrus en van Antonia van de Sande
geb. 8-5-1938 te Sint-Oedenrode
trouwt 31-7-1963 te Oirschot met Bernardus Marius van der Looy, geb. 10-2-1940 te Oirschot
322. MARIA JOHANNIS GIJSBERT VAN CRONENBORGH
trouwt 8-5-1678 te Oirschot met Jan Rutten Thomas van der Vleuten, ged. 1-5-1646
323. MARIA JUSTI CRONENBURG
trouwt 4-6-1620 te Best met Joseph Johannis Arnoldi Schijntkens
324. MARIA, JUSTI PAULI VAN CRONENBURCH
trouwt 4-6-1620 te Best met Nicolaas Antoni Verrotten
325. MARIA MAGDALENA VAN CRONENBURG
d.v. Godefridus en van Catharina Mars

- overleden 16-12-1729
trouwt 3-1-1712 te Eindhoven met Michiel Falon
326. MARIA PAULUS VAN CRONENBORGH
trouwt te Best 2-7-1702 met Jan Dirckx van de Berck
327. MARIA PETER VAN CROONENBORGH
trouwt 16-11-1681 te Oirschot met Goort Peeter Theunis Smetsers,
geb. 1652 te Oirschot
kinderen:
Maria, ged. 25-9-1682
Petrus, ged. 17-7-1684
Petrus, ged. 28-11-1686
Anthonis, ged. 13-3-1689
Joannes, ged. 19-2-1695
Paulus, ged. 27-7-1697
328. MARIA PETER VAN CROONENBORGH
trouwt 20-1-1715 te Oirschot met Albert Hendrica de Coninck
hertrouwt 18-7-1728 te Oirschot met Gerit Peeter van der Heyden
kind: (uit 2de huwelijk)
Petrus, ged. 9-3-1729
329. MARIA PETER VAN CROONENBORGH
d.v. Petrus Tholof en van Heyndrina Dirck Vlemmincx
ged. 18-11-1720 te Oirschot, overleden véér 27-6-1762
trouwt 6-2-1757 te Best met Adriaan Jan Hendricks
330. MARIA ROSALIA VAN CRONENBORG
d.v. Adriaan en van Maria Droogmans
geb. 3-1-1827 te Stevoort (België)
trouwt 9-11-1864 te Stevoort met Guillelmus Bogaers, geb. 1-2-
1835 te Stevoort
331. MARIA THOLOF GIJSBERT VAN CROONENBORGH
d.v. Tholof Gijsbert en Petroneλλα (van den Dungen)
trouwt 11-7-1677 te Oirschot met Jan Peter Elias van de Laer-
schot
332. MARIA VERONICA COELESTA VAN CRONENBURG
d.v. Peter Henricus en van Maria Thomasse
geb. 23-1-1911 te Tongelre
trouwt 11-7-1935 te Eindhoven met Josephus Cornelis van Zantvoort
geb. 13-7-1908 te Geldrop
kinderen: (allen geboren te Eindhoven)
Maria, geb. 13-8-1936
José, geb. 5-2-1939
Peter, geb. 1-4-1941
Hennie, geb. 4-7-1943
Josephus, geb. 21-9-1945
333. MARIANNE MARIA VAN CRONENBURG
d.v. Hendrikus Bartholomeus en van Maria Anna Catharina Hendriks
geb. 1-9-1937 te Eindhoven
trouwt te Eindhoven met Anthonius, z.v. Johannes Petrus Jonkers

- en van Johanna Langendonck, geb. 28-7-1937 te Acht
334. MARTHA PAULINA MARIA VAN KRONENBURG
d.v. Henricus Joannis en van Maria Josephi van den Berck
geb. 25-4-1935 te Best
trouwt 26-11-1963 te Best met Pieter willem Veraart, geb. 19-10-
1934 te Steenbergen
335. MARTINUS VAN KRONENBURG
trouwt te Boxtel met Antonetta Kluytmans
kinderen:
Anna Maria, geb. 2-2-1839
Cornelia, geb. 28-9-1841
Cornelis, geb. 10-9-1849
336. MARTINUS VAN KROONENBURG
z.v. Albertus en van Johanna van Rooy
geb. 13-6-1846 te Best
trouwt 16-7-1880 te Sint-Oedenrode met Johanna Maria, dochter
van Peter van den Brand en van Maria van Rooy, geb. 5-2-1850 te
Sint-Oedenrode
kinderen: (allen geboren te Vessel)
Maria, geb. 26-5-1881
Albertus, geb. 9-8-1884
Petronella, geb. 30-11-1885
Johannes, geb. 12-5-1887
Antonetta, geb. 27-11-1888, overleden 5-7-1890
wilhelmina Maria, geb. 31-5-1890, overleden 6-8-1890
337. MAYKE AERTS VAN CROONENBURGH
trouwt 18-11-1663 te Oirschot met Berent Jans van de Mortel
338. MAYKENS DR. AERT GIJSBERT VAN CROONENBORGH
geb. 1645 te Oirschot
trouwt 28-5-1669 te Oirschot met Joachim Anthony Govaerts,
geb. 1642 te Hoogstraten
339. MAYKEN JANS VAN CROONENBURGH
trouwt 6-8-1684 te Oirschot met Hendrick wouters Schraets
340. MECHTILDA GIJSBERT ARIAEN VAN CROONENBORGH
trouwt 21-6-1682 te Oirschot met Laurens Jansz. Neggers
341. MERTINUS NICOLAAS VAN CRONENBURG
trouwt met Nicolaasdr. Lucia
kinderen:
Catharina, ged. 15-2-1632
Petrus, ged. 7-1-1635
Daniel, ged. 6-10-1642
342. NICOLAAS VAN CRONENBURG
trouwt met Delinia van Herssel
kind:
Elisabeth, ged. 24-7-1638, overleden 7-4-1716

343. NICOLAAS VAN KROONENBURG
trouwt met Cornelia van Gerwen
344. NICOLAAS DIELISSSE VAN CROONENBURG
trouwt 31-1-1779 te Best met Peterneel Adriaan Timmermans
hertrouwt 9-11-1783 te Oirschot met Jenneken Bernardusse vande Sande(n)
345. NICOLAAS PETER VAN CROONENBORGH
z.v. Peter Nicolaas en van Heyndrina Dirck Vlemmincx
ged. 17-8-1735 te Oirschot, overleden 25-4-1796
trouwt 22-1-1768 te Oirschot met Helena Vriens
kinderen: (allen geboren te Oirschot)
Peternella, ged. 3-6-1770
Maria, ged. 29-11-1772
Theodorus, ged. 22-9-1775
Wilhelma, ged. 3-3-1777
346. NICOLAAS THOLOF GIJSBERT VAN CROONENBORGH
z.v. Tholof Gijsbert en van Petronella van den Dungen
overleden 5-5-1732
trouwt 26-9-1677 te Oirschot met Adriana Claesdr. Arien van der Vleuten, ged. 13-9-1648 te Oirschot, overleden 15-10-1702
kinderen: (allen geboren te Oirschot)
Tholof, ged. 26-9-1678
Petrus, ged. 18-11-1679
Gijsbertus, ged. 28-10-1686
Odulphus, ged. 23-12-1688
347. ODILIA JUSTI JOHANNES CRONENBURG
trouwt 8-2-1625 te Best met Lambertus Godefridi Godefridi
348. ODULPHUS ADRIANUS VAN KRONENBURG
geb. 27-6-1883 te Best
trouwt 1-7-1910 te Eindhoven met Gertruda Holl, geb. 14-2-1882
te Appeltern
349. ODULPHUS GIJSBERT VAN CROONENBORGH
z.v. Gijsbertus Johannes en van Johanna Jacobs
ged. 22-2-1625 te Best, overleden 7-4-1677 te Oirschot
trouwt Petronella van den Dughen, overleden 24-12-1662 te Oirschot
hertrouwt 2-9-1663 te Oirschot met Jansdr. (Aertsen) Hendricxken
kinderen:
Maria
Joanna, ged. 23-3-1659
Nicolaas
350. ODULPHUS JUSTI JOHANNES CRONENBURG
trouwt 8-2-1625 te Best met Lamberta Godefridi
kind:
Lambertus, ged. 28-9-1625 te Best
351. ODULPHUS LEONARDI VAN CROONENBORCH
trouwt met Petronella Nicolaessen

- kind:
Jacobus, ged. 2-1-1661 te Oirschot
352. ODULPHUS NICOLAAS VAN CROONENBORGH
z.v. Nicolaas Tholof en van Adriana Claes Arien van der Vleuten
ged. 23-12-1688 te Oirschot, overleden 10-6-1728
trouwt 21-10-1714 te Oirschot met Catharina Petrusdr. Thomas van de Ven
kinderen: (allen geboren te Oirschot)
Nicolaas, ged. 26-9-1716
Petronella, ged. 18-1-1718
Petronella, ged. 27-9-1719
Adriana, ged. 11-2-1722
Maria Anna, ged. 24-4-1724, overleden 30-5-1729 te Best
Nicolaas, 9-4-1727
353. ODULPHUS PETER VAN CROONENBORGH
z.v. Petrus Nicolaas Tholof en van Heyndrina Dirck Vlemmincx
ged. 6-6-1731 te Oirschot, overleden 11-2-1795
trouwt 8-5-1768 te Oirschot met Elisabeth Anthony, dochter van
Antonius Petrus van den Bosch en Henrica van Berendonck, ged. 28-
12-1740 te Oirschot, overleden 12-1-1825 te Zeelst
kinderen: (allen geboren te Oirschot met uitzondering van de
laatste)
Henrica, ged. 31-1-1764
Petrus, ged. 7-9-1770
Henricus, ged. 12-4-1773
Theodorus, ged. 22-1-1776
Franciscus, ged. 13-10-1778
Petrus, ged. 3-8-1781 te Best

(wordt vervolgd)

2. Genealogische gegevens omtrent het geslacht VAN COLLENBURG vanaf
het jaar 1629, genomen uit de Oirschotse retroacta en gerangschikt
in alfabetische orde der voornamen met vermelding van de namen en
data van de huwelijkspartners, ouders en kinderen
(door Nico van Cuijck, Oirschot)

(vervolg)

De gegevens betreffende JEAN VAN COLLENBURG in volgnummer 37 van hoofdstuk XI.2 (Campinia jaargang IX, juli 1979, blz. 98) zijn nader aan te vullen. Voor de volledigheid geven wij het gehele volgnummer hieronder, aangevuld met de nieuwe gegevens.

37. JEAN (ook Joannes)
z.v. Wilhelmus en van Johanna Walterras van Woensel
ged. 1-5-1774, overleden 12-12-1855
trouwt met Antonia, d.v. Jacobus van den Bosch en van Adriana Smolders, ged. 19-11-1779
kinderen:

Joannes, ged. 24-6-1800
Elisabeth, ged. 19-10-1802
Jacobus, ged. 7-1-1805, trouwt met Johanna Maria Beerens
Adrianus, ged. 19-9-1806
Barbara, ged. 7-10-1809
Joanna, geb. 30-11-1811
Anna Maria, geb. 7-10-1814
Willemijn, geb. 7-10-1814
Petronella, geb. 27-2-1820
Willem, geb. 23-8-1823

We vervolgen de reeks verder als onderstaand. Waar niet anders vermeld, betreft het geboorten, huwelijken en overlijden te Oirschot.

51. JOHANNES
z.v. Jacobus en van Johanna Maria Beerens
geb. 9-3-1856, overleden 2-5-1921
52. JOSEPHUS
z.v. Egidius en van Johanna van Dien
geb. 31-1-1808, overleden 12-9-1873
trouwt 9-9-1838 met Wilhelmina Coppal, geb. 10-6-1814
kinderen:
Egidius, geb. 13-1-1840
Laurens, geb. 28-1-1842, trouwt met C.P. Smetsers
Maria, geb. 5-10-1845, trouwt met G. Geerts, vertrokken naar
Alphen
Antony Johannes, geb. 23-1-1849, trouwt 22-11-1869 met H. van
Beers
Wilhelmus Josephus, geb. 23-1-1849, vertrokken naar Kaatsheuvel
Hubertus, geb. 1-11-1851, vertrokken naar Heeze
Maria Theresia, geb. 20-9-1855, trouwt 30-5-1886 met J. Matthijs-
sen
53. JUDOCUS (ook Josephus)
z.v. Jan
trouwt 30-10-1756 te Oirschot met Maria, d.v. Jan van Dormaelen,
ged. te Moergestel
kinderen:
Adilia, ged. 9-2-1758
Wilhelmus, ged. 26-10-1759
Anna Catharina, ged. 3-1-1763
Joannes, ged. 23-12-1764, trouwt Adriana Johannes van Meulenbregt
hertrouwt Maria Everardus van Gils
Egidius, ged. 29-2-1768, trouwt Joanna Antonius van Diem
54. CORNELIA
d.v. Egidius en van Barbara Legius
ged. 23-3-1779, overleden 1-10-1850
trouwt 16-2-1816 te Sint-Oedenrode met Adriaan van Aarle, ged.
21-4-1787

55. CORNELIA
d.v. Egidius Josephus en van Johanna van Dien
ged. 12-5-1805
trouwt 26-10-1834 te Hatert met Jan Meier, geb. 19-1-1811
56. CORNELIA
d.v. Rodier en van Clara van de Ven
ged. 12-11-1805
trouwt 9-2-1840 met Cornelis Aarts, ged. 2-7-1800
vertrekken in 1871 naar BeSt
57. LAMBERTUS
z.v. Guielmus (alias van Beerse)
trouwt 24-7-1635 te Oirschot met Hedwigis, d.v. Joannes Huys-
kens
kinderen:
Theodorus, ged. 3-10-1639
Nicolaas, ged. 30-11-1641
Nicolaas, ged. 7-11-1642
Joannes, ged. 4-5-1644
Martinus, ged. 7-1-1647
58. LAMBERTUS
z.v. Petrus
trouwt 14-10-1635 te Oirschot met Cornelia, d.v. Henricus
kinderen:
Joannes, ged. 26-9-1639
Egidius, ged. 24-11-1641
Dimpna, ged. 8-5-1644
59. LAMBERTUS
z.v. Guielmus
trouwt met Guielma, d.v. Nicolaas van der Heyden
kind:
Nicolaas, 16-2-1653 (illegitiem)
60. LAURENTIUS
z.v. Albertus Martinus en van Adriana Laurentius Brants
ged. 9-3-1680
trouwt met Joanna Maria, d.v. Henricus Joannes Oome en van Adria-
na Adrianus van Overbeek, ged. 13-4-1697
kinderen:
Adriana, ged. 13-12-1723, trouwt met Joannes Theodorus Legius
Albertus, ged. 15-3-1725
Joannes, ged. 16-1-1727
Joannes, ged. 26-1-1728, trouwt met Maria Nicolaas Meeuus
Catharina, ged. 21-3-1729
Henricus, ged. 23-7-1733
Adrianus, ged. 4-6-1735
Maria, ged. 15-5-1741
61. MARIA
d.v. Dielis en van Barbara Legius

- ged. 13-5-1785
trouwt 5-5-1822 met Paulus Aarts, ged. 18-2-1794
62. MARIA
d.v. Willem
overleden 30-10-1833
trouwt met Thomas Eisenbrandt
63. MARIA
d.v. Dielis en van Johanna van Dien
ged. 1-8-1806, overleden 17-1-1837 te Eindhoven
trouwt 29-11-1833 te Bergh met Gerardus Huytings, ged. 25-8-1810
64. MARIA ELISABETH
d.v. Jacobus en Johanna Maria Beerens
ged. 2-7-1862
65. MARTINUS
z.v. Petrus
trouwt 12-11-1636 te Oirschot met Maria, d.v. Joannes Alberts
Verhoeven
kinderen:
Joanna, ged. 18-10-1637
Maria, ged. 19-8-1639
Guilmus, ged. 29-4-1643
Guielma, ged. 13-11-1645
Albertus, ged. 24-11-1648, trouwt Adriana Laurentius Brants
Egidius, ged. 28-9-1651
66. MARTINUS
z.v. Albertus en van Adriana Laurentius Brants
ged. 27-10-1687
trouwt met Cornelia, d.v. Joannes van Engelant
kinderen: (allen gedoopt te Best)
Albertus, ged. 11-8-1720, trouwt Anna Maria van Dijk
Anna Maria, ged. 25-3-1722
Helena, ged. 22-7-1723
Joannes, ged. 15-1-1726
Adrianus, ged. 24-12-1727, trouwt Elisabeth van de Sande
Joannes, ged. 26-5-1729, trouwt Catharina Henricus van Doormalen
Adriana, ged. 11-1-1731
Martinus, ged. 19-6-1732
67. NICOLAAS
z.v. Lambertus Guilmus en van Guielma Nicolaas van der Heyden
ged. 16-2-1653
trouwt met Joanna, d.v. Joannes Egidius de Smit
kinderen:
Margareta, ged. 11-1-1682
Joannes, ged. 26-6-1683
Henricus, ged. 4-6-1685
Maria, ged. 8-3-1687
Martinus, ged. 24-1-1690

68. NICOLAAS
z.v. Martinus
trouwt met Helena, d.v. Wilhelmus van Kerckoele
kind:
Wilhelmus, ged. 23-6-1685
69. NICOLAAS
z.v. Joannes Laurentius en van Maria Nicolaas Meeuus
ged. 7-12-1777
trouwt Barbara, d.v. Joannes van Nunen en van Anna van Geffen,
ged. 5-6-1775
hertrouwt 17-6-1817 met Cornelia van Osch, ged. 24-3-1788
kinderen uit eerste huwelijk:
Joannes, ged. 3-3-1804
Anna, ged. 4-9-1806, trouwt 6-6-1830 met J. van der Aa
Maria, ged. 9-7-1808, overleden 3-4-1843, trouwt 27-5-1838 met
A. van der Loo
Adriana, ged. 26-6-1810, trouwt 11-1-1844 met G.J. Frik, geb. 5-
1-1803 te Knegsel
Catharina Johanna, geb. 14-5-1812, trouwt 1-3-1835 met J. van de
Spijker, vertrokken naar Moergestel 18-5-1889
Egidius, geb. 20-2-1815, overleden 21-9-1889, trouwt 4-2-1844 met
Martina de Croon
kinderen uit tweede huwelijk:
Barbara, geb. 31-7-1822
Wilhelmina, geb. 5-2-1826
Anna Maria, geb. 22-3-1827
70. RENIER (ook Rogier)
z.v. Dielis en van Barbara Legius
geb. 11-8-1775, overleden 13-3-1854
trouwt Clara, d.v. Joannes van de Ven en van Maria Huijskens, ged.
28-3-1775, overleden 17-10-1834
kinderen:
Egidius, ged. 3-12-1802
Johannes Cornelius, ged. 16-9-1804
Cornelia, ged. 12-11-1805, trouwt 9-2-1840 met C. Aarts, vertrekk-
en in 1871 naar Best
Maria, ged. 23-2-1808, overleden 18-3-1870, trouwt 3-5-1835 met
C. van Woensel
Dielis, ged. 3-10-1810, overleden 3-6-1869, trouwt 30-5-1847 met
M. van de Schoot
Johannes, geb. 28-7-1813, overleden 8-3-1874, trouwt 30-1-1842 met
J. van Hesewijk
71. ROGERIUS
z.v. Egidius Rutgerus en van Maria Walterus van den Heuvel
ged. 16-5-1719
trouwt 23-1-1746 met Maria, d.v. Egidius Joannes Smits en van Ma-
ria Petrus Huijskens, ged. 28-1-1723
kinderen:

- Egidius, ged. 25-2-1750, trouwt met Barbara Theodorus Legius
Anna Maria, ged. 17-2-1754, trouwt Gijsbertus van Tarterwyck
Johanna Maria, ged. 3-6-1756
Joannes, ged. 22-6-1759
Cornelia, ged. 28-7-1760
Henricus, ged. 9-2-1764, trouwt Wilhelmina Joannes van Cuyck
72. ROGIER
z.v. Henri en van Willemien van Cuyck
geb. 1810, overleden 17-12-1818
73. RUTGERUS
z.v. Joannes Petrus en van Hedwigis Walterus van Doormalen
ged. 26-6-1650
trouwt met Joanna, d.v. Godefridus Henricus van den Acker en van
Maria Joannes van Kerckoele, ged. 3-8-1650 te Best
kinderen:
Egidius, ged. 16-12-1677 te Best
Barbara, ged. 18-3-1680 te Best, trouwt Hendrik Joorden Vlemminx
Heylwigis, ged. 27-5-1682
Joanna, ged. 30-1-1684, trouwt Petrus Nicolaas Vogels
Henricus, ged. 3-3-1686
N.N., ged. 3-2-1688
Joannes, ged. 30-3-1690, trouwt Catharina Martinus van de Morse-
laer
Maria, ged. 12-4-1693, trouwt Embertus Henricus Verhoeven
74. THEODORA
d.v. Henri en van Willemien van Cuyck
geb. 1811, overleden 11-11-1814
75. WALTERUS
z.v. Egidius Rutgerus en van Maria Walterus van den Heuvel
ged. 24-4-1724
trouwt 7-5-1752 met Ida, d.v. Adrianus Egidius Schiintjes en van
Joanna Gerardus de Roy, ged. 29-3-1730
kinderen:
Egidius, ged. 18-6-1753, trouwt Maria Kemps
Adrianus, ged. 31-8-1755
Joannes, ged. 20-10-1757
Henricus, ged. 20-11-1760
Gerardus, ged. 11-1-1763, trouwt met Anna Maria Martinus van
Santvoort
76. WILHELMINA
d.v. Adriaan en van Joanna Maria van de Laak
geb. 21-4-1811
trouwt 13-9-1835 met Hendrik Joannes Pegge, ged. 1-7-1808 te Tub-
bergen
vertrekken in 1839 naar Eindhoven
77. GUIELMUS
z.v. Petrus
trouwt 30-1-1644 met Maria, d.v. Judocus Bruyskens

- kinderen:
Henricus, ged. 18-12-1644
Cunegundis, ged. 14-4-1646
Maria, ged. 4-1-1648
Egidius, ged. 28-11-1649
Daniel, ged. 28-12-1651
Guilma, ged. 4-11-1653
-Petrus, ged. 6-11-1655
Judocus, ged. 6-11-1657
Catharina, ged. 23-10-1659
Petrus, ged. 13-4-1662
78. GUIELMUS
z.v. Petrus
trouwt met Maria, d.v. Joannes van Woense]
kind:
Adrianus, ged. 16-1-1674
- 79: WILHELMUS
trouwt 11-9-1729 met Henrica Bijnne
80. WILHELMUS
z.v. Egidius en van Maria Wilhelmina van Roy
ged. 27-9-1706
trouwt 21-5-1747 met Elisabeth, d.v. Josephus van Spaandonck
kinderen:
Maria, ged. 4-1-1754
Johanna, ged. 27-1-1756
Egidius, ged. 17-5-1758
Adrianus, ged. 10-2-1761
81. WILHELMUS
z.v. Antonius Joannes en van Henrica Daniel van de Ven
ged. 6-7-1752
trouwt 3-5-1773 met Joanna, d.v. Walterus Petrus van Woense] en
van Barbara Adrianus Schellekens, ged. 7-7-1752
kinderen:
Johannes, ged. 1-5-1774, trouwt Antonia Jacobus van den Bosch
Adrianus, ged. 14-8-1775, trouwt Joanna Maria Gerardus van der
Laack
Barbara, ged. 22-1-1778
Henrica, ged. 26-4-1780
Antonius, ged. 10-11-1782
Arnolda, ged. 14-1-1786
Egidius, ged. 2-3-1788
Mariá, ged. 27-3-1790
Anna, ged. 25-5-1792
Joanna Maria, ged. 3-10-1794

XII. GIOVANNI EN MARTINUS: HET VERHAAL VAN EEN MOORD

(slot)

Aan Zijne Majesteit
den Koning!

Gewezen van de hand. -

's Hage, den 19- November 1839
No 10.

(Paraaf: v. W.R.)

Geeft met verschuldigden eerbied
te kennen Martinus Zoeren, oud 22

jaren, vroeger wever te Oirschot, thans in hechtenis in het huis van burgerlijke en militaire verzekering te Arnhem;

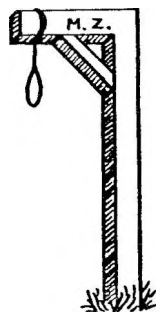
dat hij het ongeluk heeft gehad, onder verdenking te vallen, dat hij den persoon van Giovanni Castione, in den namiddag van 2 Junij 1838, op den Openbaren weg tusschen Oirschot en Boxtel gewelddadig van het leven zoude hebben beroofd,

dat hij op dien grond in hechtenis genomen, bij arrest van het Hoog Gerechtshof in 's Hage, van 25 Augustus 1838, in staat van beschuldiging gesteld, en naar het Hof van Assises in de Provincie Noord Brabant verwezen is, als zullende hebben gepleegd, moedwilligen doodslag met voorbedachten rade, vergezeld van diefstal op den openbaren weg, en zulks na reeds te voren wegens misdaad veroordeeld te zijn geweest, dat het Provinciaal Gerechtshof van Noord Brabant hem, bij arrest van 22 Januarij 1839, aan de hem ten laste gelegde misdaad schuldig verklaard, en ter dood veroordeeld heeft,

dat dit arrest door den Hoogen Raad is vernietigd, en hij op nieuw te regtgesteld voor het Provinciaal Gerechtshof van Gelderland, dat dit Hof bij arrest van 18 Mei 1839 die beschuldiging, in zoo verre, heeft gewijzigd, dat het heeft vastgesteld, dat het niet is gebleken, dat hij met voorbedachten rade die misdaad zoude hebben gepleegd, doch hem aan de misdaad zelve, hem ten laste gelegd, schuldig verklaard, en ter dood veroordeeld heeft,

dat hij andermaal getracht heeft de vernietiging van deze veroordeeling door het vragen van cassatie, te verkrijgen; doch dat dit middel door den Hoogen Raad is verworpen: en het alzoo in het hoogste ressort regterlijk is uitgemaakt, dat hij, als schuldig aan de hem ten laste gelegde misdaden, op een schavot gewelddadig van het leven moet worden beroofd,

dat hij deze uitspraken van die regterlijke vierscharen eerbiedigt, en daarom hier niet zal betogen, dat alle onmiddelijk, en boven bedenking verhevene bewijs, voor deze aangenomene schuldpligtigheid, ontbreekt; en dat het kunstbewijs, waarop het aannemen dier schuldpligtigheid berust, uit feilbare bestanddeelen bestaat; zeer kwalijk te zamenhangt, en dan alleen nog maar tot een besluit zoude kunnen leiden, dat hij den verslagen van eenig geld en van eenige prenten, niet dat hij hem van het leven zoude hebben beroofd,

dat hij steeds heeft beweerd, dat hij aan beiden onschuldig is, dat hij op eene eerlijke wijze in het bezit van dat geld en die prenten is gekomen, en in geen deele oorzaak, noch bewerker, is van het ongeluk aan Giovanni Castione overgekomen,

dat hij nu, behoudens dien eerbied voor deze regterlijke beslissing, naar zijn inzien voor Uwe Majesteit mag herhalen, dat welke ook de omstandigheden, vermoedens, aanduidingen, en wat niet al, mogen zijn; die in het eerlijke gemoed zijner regters, de overtuiging zijner schuld hebben kunnen vestigen, hij, die van hetgeen hij zelf gedaan of niet gedaan heeft, het best, en naast den Alwetenden God, alleen onderrigt is, de ernstige, stellige en plegtige verzekering kan geven, dat zijne regters hebben gedwaald, door hem schuldig te verklaren aan hetgeen hij niet heeft gepleegd,

dat deze dwaling mogelijk, en in een geval als het onderhorige, gebeurlijk is, en bij een kunstbewijs, zoo als dat hier geleverd is geworden, al zeer ligt stand grijpen kan, daar zelfs de uitnemendste regters slechts feilbare menschen zijn; en die verblindende schijn meermalen de schranderste onder de oordeelvellers heeft misleid, dat hij, naar zijn inzien, niet slechts bevoegd, maar zelfs verplicht is, deze betuiging voor Uwe Majesteit af te leggen, daar hij zich gehouden acht, alle middelen, die onder zijn bereik zijn aan te wenden, om het leven, hem door God geschonken, te behouden, totdat het zijnen Schepper behaagt hem hetzelfde te ontnemen,

dat hij, om dat leven te behouden, geene onwaarheid mag spreken, door hier eene bekentenis ter neder te schrijven en te onderteekenen, die hem niet gemeend is, welke zijn hart wraakt,

dat hij tot dien prijs het behouden van zijn verbeurd verklaard leven niet wenschte te verkrijgen, maar om dat behoud Uwe Majesteit in de opregtheid van zijn gemoed wil smeken,

dat hij gedurende de twee en twintig jaren van zijn bestaan op deze wereld, het geluk en de genoegens van dit leven slechts tot zijn veertiende jaar heeft gemaakt, doch na den dood zijner moeder nies dan, verdriet, en ellende te verduren heeft gehad,

dat hij van die moederzorgen beroofd, onder vreemden heeft moeten rondzwerven, door slechte voorbeelden afgedwaald, en aan verleiding prijs gegeven, tot misdaad vervallen en gestraft is,

dat het eerste jaar in de gevangenis te Woerden doorgebracht, hem schier tot vertwijfeling zoude hebben gebracht, vermits hij, om iedere beuzeling, op last van den commandant, met zware, zoms ondraagelijke, straffen werd gestraft,

dat verandering van commandant in 1837 zijn lot veel draaglijker heeft gemaakt,

dat hij slechts weinige maanden uit die gevangenis ontslagen, onder de verdenking is gevallen, welke hem nu het leven zal moeten kosten; en hij pas twee en twintig jaren oud op het toneel der schande gewelddadig ter dood zal moeten worden gebracht,

dat hij Uwe Majesteit eerbiedig smeekt hem van dat uiterste der menscheijke ellende te willen verschonen, en het leven te gunnen,

dat hij daarbij dringend verzoekt, dat het Uwe Majesteit moge behagen, hem werkelijk genade te bewijzen, en hem niet op dat zelfde toneel der

schande met roeden en gloeiende ijzers te doen folteren, maar op eene dragelijke wijze voldoening te verschaffen, aan de regterlijke uitspraak, die hem schuldig verklaarde; op dat hij, na aan dien eisch te hebben voldaan, niet terug keere in eene maatschappij, die hem overal verstoot, en met afschuw verjaagt; en die bittere ondervinding hem niet doe betreuren, dat hij op dat schavot den dood niet mogt vinden.

T'welk doende enz.
w.g. Martinus Zoeren.

Arnhem
14 September 1839.

ARA 's-Gravenhage, Archief
Staatssekretarie, inv.nr.4543.

Zo eindigt het verhaal van de moord op Giovanni Castione, of liever van de rechtszaak tegen de dader, met de tekst van zijn verzoek om gratie. Uit de vorige aflevering van Campinia blijkt, dat dit verzoek niet is ingewilligd, daar het vonnis - dood aan de galg - op 26 november 1839 is voltrokken.

XIII. HISTORISCHE GEGEVENS OVER DE SINT-LAMBERTUS-PAROCHIE EN DE MARIA-KAPEL TE MEERVELDHOVEN

(door A. van Run)
(vervolg)

DE SCHUURKERK VAN MEERVELDHOVEN

We hebben reeds gezien, dat in de jaren na 1672 de situatie voor de katholieken wat beter werd en dat men in die dagen alom de zogenaamde schuurkerken oprichtte. De reeds meermalen aangehaalde Meerveldhovenaar uit de 17de eeuw vertelt, dat men aanvankelijk in een soort tent op de Kapeldries de mis deed; het geheel was snel in elkaar te zetten en, wat waarschijnlijk nog belangrijker was, ook snel uit elkaar te nemen, want men moest steeds op zijn hoede zijn voor overvallen van de overheid. In 1683 had men dan een schuurkerk gebouwd op een stuk grond dat gehuurd was van een zekere Huiberts. De eerste H. Mis werd in deze schuurkerk opgedragen op de eerste woensdag na Pasen, dat was op 21 april 1683. Er was meteen al veel toeloop en "men begon in onse kapel te floreren", aldus onze zegsman uit de 17de eeuw. Dit alles heeft echter een scherpe reactie uitgelokt van de kant van de gereformeerde machthebbers, die in augustus van datzelfde jaar een bevel tot sloping van de schuurkerk uitvaardigden, blijkens het volgende (reeds eerder gepubliceerd door het Streekarchivariaat Noord-Kempenland in het Veldhovens Weekblad van 4 juli 1973):

"Ick ondergeschreven Willem Wouters Heeren, vorster deser vrijhey van Oerle, verclaere mits deesen als dat ick door speciaelen ordre ende last vanden Eedelen ende Welgebooren Heere Raet ende Viskael Generael

gerechtelijck hebbe aengeseyt aenden secretaris van Oerle ten eynde den selven secretaris sich op den spoedichste sal hebben te verwoegen binnen den dorpe van Meervelthoven, omme de regeerders aldaer te ordonneeren bevelen ende belasten, de paepe kerck offte kapel, bij hul. getinunert, aenstons aff te breecken ofte bij foute van naerlaeticheyt, dat den gemelten Eedelen Heete Viskael tegens deselve onwilligers, die daer van in gebreecken blijven, sal procederen volgens teneur ende ordre vanden lande. Tioirconde dese onderteeckent den 18 augustus 1683.

w.g. Willem Wouters Heeren, vorster in Oerle etc.

Wij secretaris ende vorster verclaeren mits desen als dat ick de ordre vanden Heere Viskael hebbe belast de regeerders van Merefelthoven, het voorgeschr. te voltrecken dat sij de kercke affbreecken tot Merefelthoven, present Jan flynbers schepen. aldaer. Actum 21 augustus 1683.

W.g. Willem Wouters Heerei, vorster in Oerle etc.
D'merck)- van Jan fluybers.
Peter Wouters burgemeester, "

Waar nu deze eerste schuurkerk van Meerveldhoven gestaan heeft is waarschijnlijk, zij het met veel gepuzzel, nog wel te achterhalen. Dat deze plaats geweest á s op het hoed van de heer Van Warnel, zoals wel eens wordt aangenomen, daarvan blijkt niets uit het verhaal van de 17de-eeuwse Meerveldhovenaar, hoewel hij het goed van de beer Van Panel zeer waarschijnlijk goed zat hehnen gekend_ De door hem genoemde Huiberts, die de bouwgrond veanurde, zou dan de pachter van genoemd goed zijn geweest, Het lijkt agnu i m,ljcker te veronderstellen, dat het bevel tot sloping inderdaad is a gevoerd. en dat in latere jaren een tweede schuurkerk is gebouNd, ditmaal op de grond van de beer Van ~el. Wan-neeT dat dan precies moet hebben plaatsgevonden, is niet bekend en de mogelijkheid, dat beide beuwpplaatsen identiek zijn, mag niet worden uitgesloten.

De Louw van een tweede schuurkerk moet hebben plaatsgevonden vóór 1731. Het goed van de heer Van Warl, een inwoner van Oirschot, was namelijk niets anders dan de hoeve de Heskok, waarover we reeds in het begin van ons verhaal schreven. Deze hoeve nu is tussen de jaren 1731 en 1734 overgegaan in handen van .Antonius Looyens, een kanunnik te Maastricht. Tot het grondgebied van de Heskok behoorde o.a. een perceel akkerland ter grootte van circa 2 ha., genaamd de Capelacker. Dit perceel wordt zo al genoemd in het oudste bewaard gebleven vernondingsregister van Meerveldhoven, daterend van 1731 (Oerle-Meerveldhoven R 79, fol. 1). De begrenzingen van dit perceel zijn de tegenwoordige Kapelstraat, de Raadhuisstraat, de Van Vroonhoveniaan en het Mariapad. Dit perceel ontleende zijn naam aan de kapel, die erop gebouwd was, zie kaartje afd. 3, de percelen nrs. 167-168 (zie Campinia, IX jaargang, nr. 33, blz. 53).

De plaats waar de schuurkerk op dit grote perceel stond, lag tegenover de huidige kerk, op de plaats, waar nu het klooster Mariaoord staat. Dit valt af te leiden uit de akte van 12 april 1734, die we hiervoor reeds noemden in verband met de Kapeldries. Het eerste perceel, dat toen werd overgedragen, was "een kamer gelegen aen de Capel afgedeyld

vant huys daer Goort Louwers in woont", met als belendende percelen: de heer Loyens (dus de Heskok!), de verkoper, de Armen van Meerveldhoven, de gemene weg. Deze kamer en het huis, waar de als kamer aangeduide éénkamerwoning tegenaan was gebouwd, stonden op de plaats, waar nu de panden Kapelstraat 21 (het nieuwe zusterhuis) en Kapelstraat 23 staan. Vanwege deze ligging van de schuurkerk wordt bij de overdracht van de Kapeldries, in 1750 deze dan ook genoemd "een perceel weyvelt genaemt de Kapeldries, gelegen aen de Kapel".

De schuurkerk heeft op de Capelacker gestaan tot 1796, in welk jaar de katholieken van Meerveldhoven hun diensten weer zijn gaan houden in de oude Lambertuskerk aan de Polkestraat. De plaats van de Meerveldhovenese schuurkerk is in 1795 door de landmeter Hendrik Verhees ook aangegeven op zijn bekende "Kaart figuratief" van geheel Oost-Brabant, en stemt overeen met wat hiervoor daarover is gezegd. Uit een opgave van pastoor en kerkmeesters van juni 1804 aan de burgerlijke overheid (bijlage I) blijkt, dat de schuurkerk al was afgebroken, toen de novemberstorm van 1800 de oude Lambertuskerk zwaar beschadigde.

DE BOUW VAN DE NIEUWE KAPEL IN 1803

De directe aanleiding voor de bouw van de nieuwe kapel is dus geweest, dat de novemberstorm in 1800 de oude Lambertuskerk zo deerlijk had gehavend, dat deze te gevaarlijk werd om er nog diensten in te houden, alhoewel men dat ondanks instortingsgevaar nog tot 1803 heeft gedaan. Men moest wel, want de schuurkerk was in 1800 reeds lang afgebroken. Meerveldhoven zat dus zonder fatsoenlijk kerkgebouw. Onder deze omstandigheden werd weer eens getracht de inwoners van Meerveldhoven te bewegen hun kerkelijk heil voorgoed in Zeelst te zoeken.

Nadrukkelijk wordt hier gezegd "weer eens", het was al zeker éénmaal meer voorgekomen blijkens het verhaal van onze 17de-eeuwse Meerveldhovenaar. Deze vertelt, dat, v66r in 1682 de eerste schuurkerk gebouwd werd, "die van Zeelst" het beeld van O.L. Vrouw in de kerk van Zeelst wilden hebben, omdat men voor het mislezen in Meerveldhoven steeds de miskleding in Zeelst moest halen en de pastoor van Zeelst steeds naar Meerveldhoven moest trekken. "Die van Zeelst" zijn toen kennelijk van plan geweest om het beeldje met geweld weg te halen. De geschillen werden echter door bemiddeling van de toenmalige pastoor van Zeelst, pater Heusch, bijgelegd en het beeldje bleef in de schuurkerk van Meerveldhoven.

Na de storm van 1800 heeft zich opnieuw zo'n situatie voorgedaan. Weer was er geen kerkgebouw in Meerveldhoven en wéér werd het argument aangevoerd, dat het voor de pastoor van Zeelst geen doen was, om zijn eigen parochianen te moeten laten zitten om in Meerveldhoven de dienst te gaan doen. Hier zat zeker een kern van waarheid in, gezien het feit, dat pastoor Davids in 1800 al op leeftijd was, zeker al over de 70. Verder werd aangevoerd, dat de Meerveldhovenaren gemiddeld slechts 6 á 7 minuten van de kerk van Zeelst af woonden, en dus best in Zeelst ter kerke konden gaan, zeker daar de grote oude kerk van Zeelst weer in gebruik was bij de katholieken. De toenmalige vicaris apostolicus van het bisdom Den Bosch, Antonius van Alphen, voerde bovendien nog als argument aan, dat men geen grote kosten kon maken voor een nieuwe kerk,

omdat volgens hem dat in het geval van Meerveldhoven beslist niet noodzakelijk was. Dat men het bedevaartsoord van Maria te Meerveldhoven in stand wilde houden, is kennelijk nooit als argument voor de bouw van een nieuwe kerk aangenomen.

Niet alle correspondentie, die over de kerkekwestie tussen Meerveldhoven en Zeelst enerzijds en de vicaris Van Alphen anderzijds is gevoerd, kon worden geraadpleegd. Wel is duidelijk, dat de zaak zo hoog is opgelopen, dat door de vicaris een interdict voor Meerveldhoven is uitgevaardigd, d.w.z. een verbod voor welke priester dan ook om in Meerveldhoven enigerlei kerkelijke bediening uit te oefenen. Het is niet bekend op welke datum tussen 1800 en 1804 het interdict is uitgevaardigd. In de map Meerveldhoven van het bisschoppelijk archief van het bisdom Den Bosch bevindt zich een ongedateerd stuk, waarschijnlijk een kladbrieven, geschreven door of namens vicaris Van Alphen en gericht aan de inwoners van Meerveldhoven, waarin geantwoord wordt op een niet meer aanwezig schrijven van de Meerveldhovenaren, die daarin hun argumenten voor de bouw van een nieuwe kerk hadden uiteengezet. Uit dit stuk blijkt, dat twee inwoners van Meerveldhoven persoonlijk bij vicaris Van Alphen zijn geweest om over de kwestie te praten. De tekst van de brief van vicaris Van Alphen is als volgt:

"Wegens de redenen, waarom wij Uliede den godtsdienst geinterdiceerd hebbe, ben ik niet gesupreneert; hoe meer ik dese redenen overweegen en in aanmerkinge neem het betaemelijke en welwezen van onsen godtsdienst, hoe meer ik mij overtuigt vinde van de noodzakelijkheid om de uytoefeninge van den godtsdienst tot eene kerke te bepaelen.

In alle tijden, en door alle eeuwen hebben de bisschoppen en overste onser kerke naer bevind van saeken de oude pastorijen en parochien of teenemael gesupprimeert of met eene andere vereenigt, so als sij in voorkomende omstandigheden de parochien gesepareerd en nieuwe opgerigt hebben daer de noodzakelijkheid sulks vereyste, en het vermogen niet ontbrack om den godtsdienst behoorlijk en zo als betaemt, te onderhouden. De noodzakelijkheid en 't vermogen der gelovigen om den godtsdienst behoorlijk te onderhouden, sijn ten alle tijden geweest den regel, welke de kerke hier in heeft gevolgt.

Wat de noodzakelijkheid betreft; een ieder is overtuigt, so als Gijlieden self overtuigt bent, dat er geen schijn is van eenige noodzakelijkheid voor eene tweede kerke. Volgens Ulieder eyge opgave bevat geheel Meerveldhoven 160 zielen dus ongeveer 100 communicanten, waarvan de verste 13 á 14 minuten, en dus door malkaer gerekent, alle omtrent 6 á 7 minuten van de kerk van Zeelst zullen afgelegd sijn, so als ook de kerken omtrent 6 á 7 minuten van malkaer afgelegd bennen, zijnde de weg, welke tot de kerk van Zeelst geleyd, alderbeste so bij winter als bij somer, waaruyt men int voorbijgaen kan aenmerken hoe abusievelijk Gijlieden meld, dat het gaen naer de kerk van Zeelst, vooral bij den winter, zeer ongemakkelijk soude sijn, zijnde het aen een ieder kennelijk, dat niet alleen in ons bisdom maer door alle de bisdommen van geheel voormalig Nederland, ja van geheel het Christendom, negen tiendens der gelovigen buyten de steeden vrij wat verder moeten gaen om hunnen godtsdienst bij te wonen.

Er is dan geen schijn van noodzakelijkheid voor eene tweede kerke,

maer integendeel eene gewigtige reden tegen eene tweede kerke uyt hoofde namentlijk, dat den pastoor en capellaen in geene 2 kerken hunnen diensten, so als behoort, verrigten kunnen. In eene eenige kerke verrigten pastoor en capellaen hare diensten, en een ieder der zelve geeft eene instructie of onderwijs, tans so noodzakelijk. Voor of naer de diensten helpt men immediaet het volk met het geene zig tot het ontfangen der H.H. Sacramenten of andere eyndens presenteert. Sijn er twee kerken, men moet so haest den teyd daer is, na die tweede kerke lopen. Het volk dat in de eerste kerke niet geholpen is, moet men laeten sitten. So haest men in de eene kerke den dienst verrigt heeft moet men zig spoeden naer de anderen, alwaer men den dienst alweder seffens moet beginnen, dikwils door regent of sijpende van zweet of half bevrozen van kaude. Met geene billijkheyd kan men van den priester vereyschen, dat hij tellekens, in ieder kerke, onder ieder misse, in de misse instructie geve, waer door dat goddelijk brood van Gods woort, die so nodig instructie, so menigmael aen veele tot des selfs eeuwig ongeluck komt te ontbreken.

Indien Gijlieden met de geene, welke Ulieden in dese aenhangen, dit eens wel overweegde, en in plaets van U eyge belang eens consulteerde de waere godtsdienstigheyd, zoude ik het misnoegen niet hebben van met dusdanige onaengenaeme en onredelijke versoeken, int midden van mijne meenigvuldige bezigheden, zo dikwils door Ulieden gestoort te worden. Wat nu aengaet het vermogen om de kerken met den godtsdienst behoorlijk te onderhoud is sonneclaeer U te ontbreken; zweeg ik hier, de steenen van die ellendigen en voor den godtsdienst zo onbetaemelijke onlangs afgebroke kerken van Zeelst en Meervelthoven, zouden tegen Ulieden schreeuwen. Die van Zeelst in hun versoekschrift ter bekominge van de groote kerke, schoon sesmael meer in getal, en dus vrij vermogender, bekennen opentlijk onvermogen te sijn eene nieuwe kerke op te bouwen. De schulden, waarmede de pastorij in gecombineerde gemeentens nog beswaert is zedert so veele jaeren, sijn almede een claer bewijs van onvermogen, en pleyten voor eene eenige kerke, te meer, daer deselve juist int midde, en al rijkelijke zo wel voor die van Meervelthoven, als voor die van Zeelst is gelegen, om welke eene kerke in behoorlijken staed te brengen en te onderhouden Gijlieden de gecombineerde vermogens wel nodig sult hebben. Geven wij eenen oogslag op het gering bestaan van den pastoor, seffens doet zig weder op eene nieuwe reden om voor te komen nieuwe lasten en oncosten, welke onnut zijn, terwijl men manqueert in die geene, welke van eene wesentlijke en essentiele noodsaekelijkheid sijn. Onse religie kan bestaan en heeft wesentlijk bijde 3 eeuwen bestaan sonder kerkegebouwen, maer sij kan geen moment bestaan sonder de herders; de eerste zorg vervolgens moet sijn voor een ordentelijk onderhout van den pastoor, waer toe den celven recht heeft, en so lang aen dit wesentlijke niet is voldaan, moet men niet peysen op het onnodige. De competentie van den pastoor is 180 guldens vrij geld, voor de tafel van den capellaen trekt hij 100 guldens, dus in alles nog geen 300 guldens, waer voor pastoor en capellaen in een gering burgerhuys haere tafel niet zoude kunnen kopen, ik laet staen huyshouden; tis waer hier komen bij eenige bijvallen van dopen, trouwen, inleyden der kraemvrouwen, den offer op de communiebank, de helft van den offer voort beelt van de H. Maget, en zielboek.

Dan dit een en ander, en ook alle samen, is so gering, dat het in verre geen redelijk bestaen oplevert. In onse, schoon anders in voorrige tijden om welke te begrijpen men geen Engelsch verstand nodig heeft, indien men maer regtsinnig wil voort gaen: de pastoor trekt nu juist, het geene hij en sijne voorsaeten van over 50, 60 ja 100 jaeren genoten hebben, wanneer men met f 100 zo veel kon doen als tans met f 200. Heeft men in die tijde dusdanige competentie nodig geagt tot een ordentelijk bestaen van den pastoor, sal een ieder overtuygt wesen dat de zelve voort tegenwoordige voor de helft te gering moet weesen. Dit is eene eenvoudige reflexie, vatbaer voor een ieder.

Tis waer, den tegenwoordigen pastoor om sijne hooge jaeren, en quaele, waer aen hij solang gelaboreert heeft, afgezondert en spaersaem levende, vergenoegt zig als nog. Dan de duurte van alle levensmiddelen aanhoudende kan dit niet blijven duren, en daert mijn plicht is te waeken voort bestaen van den godtsdienst, vermeen ik mede verplicht te sijn te verwijde onnutte costen die niet nodig sijn, om zonder te groote bezwaer van Ulieden, te kunnen voorsien warden in de costen, welke tot onderhoud van den godtsdienst hoogst nodig sijn. En daer de zorg voort onderhoud van den godtsdienst eene der eerste van mijne plichten is, kan ik hier int voorbijgaen aenmerken, hoe abusievelijk Gijlieden daer zo maer stellig ter neder zet "in welk point" (dat der oncosten) "het zij met eerbied gezegt, alleen ter beoordeling staet van die geene, welke het moeten becostigen, het welk voornamentlijk wij en onze constituenten sijn". Van de tijden der apostelen tot in dese onse daegen, hebben de gelovige altoos de oncosten van den godtsdienst moeten dragen. Ondertussen heeft den godtsdienst, in de uytoefeninge van den zelve, soals ook het daerstellen van herders of opbouwen der kerken, nooyt gestaen ter beoordeling van de geloovige maer van die geene, welke God den H. Geest gestelt heeft om sijne kerke te bestieren. Naer dese generaele aenmerkingen, sal ik nu een woord ten antwoorde geeve op Ulieder aenmerkingen.

1. Dat de kerk te Meervelthoven bouwvallig is ziet een ieder, ieder hoe onkundig ook in de bouwkunde. Ook sullen de geene, welke wel eertijts uyt vrees voor instortinge uyt gemelde kerk zijn gaen lopen, dat mogelijk ongerne, door haere vlugt altoos moeten getuygen. Het komt mij dus vreemd voor, dat men dat bouwvallig kerkje als hegt en sterk wil doen voorkomen, en wel des te vremder, daer eene van Ulieden, den eerstondergetekende G. Verheyen, eenen timmerman en dus in dese kundig, en welken van geen partijschap kan verdagt gehouden worden, van over jaeren zig heeft laeten ontvallen, dat het kerkje bouwvallig is, en onlangs met den 2e ondergetekende, de Laure, bij mij zijnde, sulks niet heeft durven lochenen.
2. Dat het dack uyt hoofde vant luyen, waervan maer alleen wil spreken, nooyt digt gehouden kan worden, is so sonneclaeer, dat iemand die maer de geringste kennisse heeft van het mechaniek, daer van overtuygt moet sijn. Indien er verdere preuven nodig waeren, zoude de regens en den sneeuw, die somwijle tot in de ciborie is gevallen, hier voor ons getuygen.
3. Dat het kerkje (indien het anders in eenen behoorlijken staed was) groot genoeg is om de gemeente van Meervelthoven alleen te bevatten, wil ik niet betwisten. Dan gecombineert met Zeelst, en in dien staed

saken, welke heeft plaats gehad, heeft het geen gelijk van betaemelijke grote, tot welkers bewijs ik alleen sal bijbrengen de meenigte van volk, welke op Son en feestdagen buyten het kerkje den godtsdienst bijwoont, tot verergnisse van andere gesindheden, en misaginge der wetten van staed en kerk, voor welkers onderhoudinge ik in mijne qualiteyt verplicht ben te waeken.

4. Wat het onvermogen van het gemeentje van Meervelthoven betreft, dit bewijst zijn zelven, wanneer men reflecteert
 - 1e. dat hier de questie niet alleen loopt over het dack, maer dat geheel het kerkje in dusdanigen slegten staed is, dat met geene betaemelijkheid den godtsdienst int zelve kan uytgeoefent worden.
 - 2e. dat het zelve so bouwvallig is en versleten, dat het niet herstelt kan worden.
 - 3e. dat het zelve so kleyn is, dat het op verre niet kan bevatten de geene, welke daer komen en somteyts moeten komen, om er den godtsdienst bij te wonen.
 - 4e. dat in voorige gunstige tijden de oude kerken van Zeelst en Meervelthoven in eenen deernisse werdigen, en voor onsen godtsdienst onbetaemelijken staed zig bevonden hebben, hetgeen men ten beste aen onvermogen kan toeschrijven, waerbij ten
 - 5e. als een soortgelijk bewijs kan bijgebracht worden de schulden met de welke de gecombineerde gemeente zo lang beswaert is geweest en nog beswaert is, naer welke reflexien ten
 - 6e. een ieder wel sal beseffen hoe gegrond mijne vreesse is, namentlijk, dat de gecombineerde gemeentens nouwelijks in staet sullen sijn om in behoorlijken staed te stellen en te onderhouden die eene kerke van Zeelst, welke voor beyde de gemeentens juist int midde is gelegen, en vervolgens hoe dwaes het zoude wesen met den opbouw en onderhout van eene tweede kerk, die niet nodig is, te willen bewaren die geenen, welke nog geene eene kerk behoorlijk sullen kunnen onderhouden.

Uyt het hier voor aengehaelde vervallen nu als van self de verdere door Ulieden bijgebragte beswaering en blijkt claersten, dat door het interdicit van den godtsdienst geen ongemak, immers dat eenige aenmerkinge verdient, Ulieden is toegebracht, nog ook onbillijkheyt aengedaen, doordien de omstendigheden verandert sijnde de saek billijk wordt verandert, waerin Gijlieden gelijk zijt aen so veele andere gemeentens, so hier als elders, welke eerteyts kerken en tapellen gehad hebbende, nu elders hunnen godtsdienst moeten gaen uytoefenen. Verders brengt Gijlieden bij het eygen en tijdelijk belang, het geene, so ik vermeen, hier de groote drijfveer is. Doort ophouden van den dienst sal er "veel geld naer buyten gaen; den impost op de dranken sal er bij leyden en met moeyte kunnen worden opgebracht; de vaste goederen, zo van particuliere als van den armen zoude daer door gedepretieert worden."

"Ik wil wel bekennen met verschillende gemoedsaendoeningen dese redenen en beswaeren gelesen te hebben, dan eens met verontwaardiging, ziende hoe men den godtsdienst aen eygen belang en baetzugt bereyt is op te offeren, dan weder met een soort van voldoeninge, als zijnde de slegtheyd der redenen een bewijs der slegtheyd van de saek."

(N.B. Van de volgende passage zijn in het stuk twee versies geschreven, die we na elkaar laten volgen.)

"De kerk van Meervelthoven is circa 6 á 7 minuten van die van Zeelst gelegen. In de eerstgenoemde geschied op Zon en Heilige daegen eenen dienst. Indien dien dienst in gemelde kerk quam op te houden zouden de goederen so van particuliere als van den armen daer door in toop en huur worden gedepretieert. Die van Meervelthoven eenen dienst hebbende op gemelde daegen moeten circa 40 á. 50 van Meervelthoven naer Zeelst gaen; geenen dienst hebbende zouden er circa 100 naer Zeelst moeten gaen, waer van den tienden mogelijk geen duyt sal verloren. En onder-tussen sal dit te weege brengen, dat den impost op de dranken niet of seer moeylijk zulle kunnen worden opgebracht! Mogelijk zulle sommige bedoelen, sonder echter dit opentlijk voor te geven, die zo gemede bedevaert voor te setten en onder dat pretext de lieden der omliggende dorpen uyttelocken, en also de Son Heilige daegen te veranderen in daegen van vrolijkheyt en uytgelatentheyd, so als wel eerteyts plaets had, brengende die soo genaemde bedevaertsgangers die daegen over in de herbergen. In dit geval zoude den eenen of anderen herbergier doort interdicit van den dienst wel eenig nadeel kunnen leyden."

"De kerk van Meervelthoven in welke op Son en feestdagen eenen dienst geschiet, is 6 á 7 minuten van die van Zeelst afgelegene. Desen dienst ophoudende zoude de goederen depreteieren: 60 á 70 communicanten van beyde geslagten oud en jong, welke eerteyts te Meervelthoven den dienst bijwoonde, zoude nu ten dien eynde naer Zeelst moeten komen, en daer door zoude den impost op de dranken so verminderen, dat die met moeyte zoude kunnen worden opgebracht: Wie en siet niet het ongegronde van dese redenen; ten waer men voor had die so genaemde bedevaert voor te setten. De lieden der omliggende plaetsen onder dat pretext uyt te lokken, en also de Son en Heilige daegen te veranderen in daegen van vrolijkheyt en uytgelatentheyd, dezelve overbrengende in de herbergen."

"Op het wettige eygendom der kerke sult Gijlieden best niet al te sterk aandringen, zijnde het gebruyk der zelve maer provisioneel geaccordeert en door Ulieden geen gebruyk gemaekt vant recht der naestinge. Het gebruyk der kerke word Ulieden door geen geweld onthouden, maer door een wettig gezag en om wettige redenen. Wat de ornamenten betreft, dese sijn den eygendom van God en behoren hem toe, zijnde van de godtsdienstige gelovigen aen God vereert om tot sijnder eere in de gecombineerde gemeentens van Zeelst en Meerveldhoven gebruykt te worden. De sorg voor de ornamenten, so als voort beelt van de H. Maget, het geene in onse kerk als een soort van heilige reliquie word beschout, behoort aen pastoor en kerkmeesters onder het verder opsigt van den deken vant district en van mij. De ornamenten sijn dus niet willekeurig vervoerd, maer op eene wettige wijze en door bevoegde personen in bewaeringe genomen, om wel geconserveert en tot den dienst van God gebruykt te worden. Wanneer den godtsdienst bij Ulieden herstelt zoude worden, zult Gijlieden zeker eene wettige aanspraek hebben op die goederen of een ge-

deelte der zelve. Een wettige aanspraak op die goederen om tot den dienst van Godt bij Ulieden, wanneer er den godtsdienst herstelt zoude worden, sal Ulieden niet ontkent worden. Ook sullen pastoor en kerkmeesters dit gerequireert, geene zwarigheyd maken daarvan legale blijke te geven, so als mede inventaris der ornamenten in questie.

Dit een en ander is niet aenlopende tegens het geene door mij in 1799 is gearresteert. Het gestatueerde in dien teyd blijft equitabel. Niet mijne resolutie, maer de omstandigheden zijn verandert. In dien teyd veronderstelde ik twee kerken in eenen betaemelijken staed om er den godtsdienst in uyt te oefenen. En schoon ook in die teyd Ulieder kerke overtollig was, als zijnde maer 6 minuten afgelegen van de kerk van Zeelst, welke juyst int midde van Zeelst en Meervelthoven is gelegen, en welke twee gemeentens zo door malkaer gelegen bennen, dat weynige inwoonders zelf de huysen van malkaer weten te onderscheyden, so heb ik egter in die tijden geene veranderinge wille maken. Tans is er maer eene kerke. De zelve is aen merkelyke reparatien nog onderworpen. Het jaerlijks onderhoud sal al hoog lopen. De kerk kan niet gemist worden. Er zijn nog veele oude schulden, waer onder men nog sugt, sodat het eene dwaesheyd zoude zijn met den opbouw en onderhoud van eene tweede kerke gans onnodig te willen beswaeren die gemeentens, welke nog niet vermogens sulle sijn eene eenige behoorlijk te onderhouden.

Ik kan dus aen Ulieder versoek niet voldoen, nog accorderen dat den godtsdienst in Ulieder kerke gecontinueert worde, als zijnde teenemael bouwvallig en buyten staed om er den godtsdienst in uyt te oefenen met betaemelijckheyd. En immers al te kleyn om den zelve met naerkominge der wettem so van staed en kerke, behoorlijk in uyt te oefenen.

Ik hope dat Gijlieden hierbij zult berusten, en U zelve niet beroepe opt voorige. Wat zoude van onsen godtsdienst geworden indien alle parochien vlekken en uythoeken zig hierop beroepen wilde? Aen dese, welke zig gedurig opt gepasseerde en voorige beroepen, ben ik gewoon te antwoorden:

Brenge de gepasseerde en voorige tijden terug, en wij sullen het makelick eens worden. Het zelve moet ik Ulieden antwoorden. En kont Gijlieden dit effectueeren, het zoude voor die van Zeelst gelukkig weesen. Zij soude door eenen pastoor, zonder capellaen, bedient konnen worden. Den pastoor met den godtsdienst zoude zij behoorlijk konnen onderhouden en vreedsamig hunnen godtsdienst konnen uytoefenen, daer zij nu ten allen tijden met Ulieden overhoop gelegen hebben. En zo dit niet kan gevonden worden, is er niets over om den godtsdienst behoorlijk te onderhouden en de eendragt te bewaeren, dan dat men onderling met vereenigde harten zig vereenige in eene kerke, welke so juyst voor beyde gemeentens int midde is gelegen.

(wordt vervolgd)

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

(vervolg)

24. De Bestse en Oirschotse gilden in 1812

(door J. Lijten)

Napoleon was nogal nieuwsgierig en zijn nieuwsgierigheid was over het algemeen niet belangeloos. We hebben dit ook eens meegemaakt van ene Hitler. Kwasi-onschuldig vroegen zij informatie om die later ten eigen bate en ten nadele van de Nederlandse bevolking te kunnen gebruiken.

Zo wilde de eerstgenoemde in 1812 een volledig overzicht hebben van het ledenbestand der Oirschotse gilden. Zij moesten bij de maire (burgemeester) een lijst indienen van de leden met opgave van geboorteplaats, leeftijd en beroep. Onder de losse stukken met het voorlopige nummer 569 treffen wij deze lijsten aan.

Sommige gildebreders hebben er klaarblijkelijk moeite mee gehad deze lijsten samen te stellen. Niet dat ze niet wilden - van enig wantrouwen blijkt niets - maar meer, omdat velen niet zo goed met de pen konden omgaan als met boog en bierpul. Bij vele lijsten komen de ouderdom, de geboorteplaats en het beroep niet of slechts ten dele aan bod. De bedoelingen van de Franse keizer mogen dan verdacht zijn, voor ons leveren deze lijsten achteraf zeer interessante gegevens op.

Bij een eerste beschouwing vallen ons reeds enkele zaken op. Met name opvallend is het grote aantal leden, dat sommige gilden hebben. Te zamen tellen de gilden van Oirschot en Best niet minder dan 488 leden. Ook de ledenlijsten van drie verdwenen Oirschotse gilden zijn aanwezig, namelijk St.-Catharina, St.-Joris (dorp) en St.-Petrus. De broederschap van het Hoogwaardigste heeft zich (of is) blijkbaar niet als Gilde beschouwd; van haar is geen lijst aanwezig. Zij heeft, voor zover bekend, ook nooit enig uiterlijk gildevertoon gevoerd, maar bleef een zuiver godsdienstige broederschap, die niet buiten de kerk optrad, maar tot in de zestiger jaren binnen de kerk haar wekelijkse gezongen mis had op donderdag met daaraanvolgende sacramentsprocessie. Het interessantst is wel het St.-Petrusgilde. Dit was een jeugd Gilde.

Op latere leeftijd zouden de leden hiervan volgens de mondelinge overlevering naar St.-Sebastiaan zijn overgegaan. Het Gilde van St.-Sebastiaan heeft nog enkele eenvoudige schilden, die van dit jeugd Gilde afkomstig zijn. Een van die schilden draagt de naam Spapens, die ook in de lijst van 1812 meermalen voorkomt, o.a. ook als koning. (Mededeling hoofdman Th. v.d. Loo)

Als bijlagen geven wij U een overzicht van de diverse gilden met hun aantal leden en de letterlijke tekst van de ledenopgave van het St.-Petrusgilde.

Overzicht der Bestse en Oirschotse gilden

Best:

St.-Anna	87
St.-Odolphus	54

Oirschot:

St.-Barbara	45
St.-Catharina	52
St.-Joris (dorp)	21
St.-Joris Straten	62
O.L.Vrouwe Broederschap	136
St.-Petrus	17
St.-Sebastiaan	<u>14</u>

347

Ledenopgave van het Oirschotse St.-Petrusgilde in 1812

De lijst van de gulde van Sinte Peeter.

De guld van Sinte Peeter dat is zo veel als een bijeenkomst als dat men met den kermis dan bij malkeer komt en optrekken en schieten om een prijs den voogel. En wij zouden met den patroonsdag ook wel optrekken en schieten, mar wij kunnen het geld niet bij malkeer krijgen, want zij zijn vele wat slegt van betalen, maar wij denken als dat er veele zullen agter blijven, maar wij kunnen het nog niet zeeker weeten.

Hendrik Peeter van Haaren hoofman geboren te Oirschot oud 16 jaaren een bakkersgast.

Jan Peeter Veraa vaandrik oud 15 jaaren een klompmaaker.

Gerardus Vlemminx deeken is oud 16 jaaren touslaager.

Wouter van der Schoot deeken oud 19 jaaren een bakker.

Ruddier Vlemminx deeken is oud 16 jaaren touslaager.

Willem van Geneugten deeken is oud 16 jaaren een smit.

Peeter Potters is oud 15 jaaren een boer.

Jan Spaapens kooning is oud 14 jaaren.

Hendrik Kelders oud 15 jaaren.

Lambert Huyskens is oud 15 jaaren.

Jan van der Sande is oud 16 jaaren.

Louwerens van Leuven is oud 16 jaaren.

Gerardus van der Schoot is oud 17 jaaren.

Cornelis Spaapen is oud 14 jaaren.

Jan Spaapens is oud 13 jaaren.

Antonie Soomers is oud 14 jaaren.

Antonie Veraa is oud 14 jaaren tamboer.

allemaal geboortig van Oirschot.

COLOFON

Samengesteld en
vervaardigd door

Streekarchivariaat Noord-Kempenland

Lay-out en typewerk

C. Aarts-Keesom

Offset

H. Temnelaars